

Κύριοι συνάδελφοι, εισερχόμαστε στην ημερήσια διάταξη.

ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συνεχίζεται η συζήτηση επί της αρχής, των άρθρων και του συνόλου του νομοσχεδίου αρμοδιότητας Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (απερί κυρώσεως της από 11.11.1981 Πράξεως του Προέδρου της Δημοκρατίας (απερί έγκρισής μαθητών στα Λύκεια της Γενικής και Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσως).

Έχει ληφθεί απόφαση της Βουλής στις 17 του περασμένου μήνα το νομοσχέδιο να γίνει δεκτό κατ' αρχήν και οι ύπολοιποι έγγεγραμμένοι ομιλήτες να μιλήσουν για 10 λεπτά επί της αρχής...

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Ένα τέταρτο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Ένα τέταρτο επί της αρχής και του άρθρου.

Αυτά είπα, περίπου, κύριε Βαρβιτσιώτη. Δέκα λεπτά επί της αρχής και πέντε λεπτά επί του άρθρου. Μπορεί να γίνει και συγχώνευση και να μιλήσει κανείς και επί της αρχής και επί του άρθρου.

Το λόγο έχει ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κύριος Ε. Βερυβάκης.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Κύριε Πρόεδρε, ήθελα με την έναρξη της συζήτησεως να θέσω μία τροπολογία με την οποία η Κυβέρνηση εισηγείται προς τη Βουλή την επιψήφισή του μονοτονικού και να ζητήσω από τη Βουλή να την ενσωματώσει ως άρθρο 2 στο συζητούμενο νομοσχέδιο για να μπορέσει άμεσα με την επιψήφισή του άρθρου να τεθεί σε εφαρμογή και να παρθούν εκείνα τα προπαρασκευαστικά μέτρα που θα επιτρέψουν την εισαγωγή του μονοτονικού στην Εκπαίδευση και τη Διοίκηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως κ. Ευάγγελος Αζέρωφ—Τσιότσας έχει το λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΒΕΡΩΦ—ΤΣΙΟΤΣΑΣ (Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας). Επί του μονοτονικού, κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να λάβω θέση. Δεν αντιτιθέμεθα κατ' αρχήν, αλλά δεν νομίζουμε ότι τέτοιες μεταρρυθμίσεις μπορούν να γίνουν χωρίς μια ειδική μελέτη. Ότι χρειάζεται μια ειδική μελέτη για το μονοτονικό είναι προφανές, διότι: γιατί μεν είναι μία απλουστευτική, ή οποία θα είναι χρήσιμη για την απλοποίηση των νέων γενεών, αλλά δεν μπορούν να πάμε σε απόλυτα σχήματα. Φέρνω άμεσως ένα παράδειγμα: Το «που» το οποίο είναι καθιερωμένο, έχει πολλές έννοιες. Υποθέτω, ότι κατόπιν μιας μελέτης θα εύρεθεί ο τρόπος να απλουστευθεί μεν το σύστημα, αλλά να είναι δηλωτικό το «που» τι θέλει να πει. Το «που» σήμερα στη δημοτική είναι η ερωτηματικό ή δηλωτικό τόπου. Το «πού» αντικαθιστά το όποιον. Δεν είναι δυνατόν, λοιπόν, να πούμε χωρίς κάποια μελέτη, ότι καθιερώσουμε το μονοτονικό χωρίς να κάνουμε ορισμένες μικρές διακρίσεις. Οι απλουστεύσεις είναι χρήσιμες, αλλά πολλές φορές καταλήγουν σε αλλοίωση της γλώσσας κατά τρόπο επικίνδυνο. Το διαζευκτικό «ή» δεν μπορεί να έχει τον τόνο τον όποιον βάζουμε τώρα του μονοτονικού. Πρέπει κάποια διάκριση να γίνει, όταν είναι διαζευκτικό ή όταν είναι άρθρο.

Θα προτείνω, λοιπόν, και παρακαλώ τον κύριο Υπουργό να γίνει μια πληρέστερη μελέτη και να μη προχειρολογούμε για να μη υπερβούμε τη γλώσσα, αντί να την απλουστεύουμε και να την καλλιτερεύουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Κύριε Υπουργέ, επειδή μιλήσε ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας, αλλά μίλησε και ο λογατέχης, κ. Αζέρωφ, μήπως έχετε να δώσετε καμμία απάντηση σ' αυτές τις σύντομες παρατηρήσεις τις οποίες έκανα;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ. Έχουν μελετηθεί αυτές

τα πράγματα. Διευκρινίζονται πλήρως και έχουν κατ' επανάληψη συζητηθεί στη Βουλή. Για το ερωτηματικό πού, πώς, ποιος, τέ, για το διαζευκτικό ή, το όριστικό μόριο μά, το δεκτικό να και για όλα τα άλλα έχουν γίνει διευκρινίσεις, κύριε Αρχηγέ της Νέας Δημοκρατίας. (Θόρυβος).

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. «Ποιητική άδεια» ομιλεί ο κύριος Κουτσοχέρας;

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ. Γιατί όχι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Σας παρακαλώ, κύριε Κουτσοχέρα, δεν έχετε το λόγο.

Ο κύριος Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων έχει το λόγο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Χαίρομαι για τη δήλωση του Προέδρου της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως, ότι δεν αντιτίθεται το Κόμμα του στην εισαγωγή του μονοτονικού. Διαφωνώ, όμως, με τον Αρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως για το ότι τάχα δεν έχει υπάρξει προμελέτη πάνω στο θέμα.

Κατά το 1976, όταν το Κόμμα, του οποίου σήμερα ήρθετα: ο κ. Αζέρωφ, εώρακετο στην Έξουσία, ο τότε Υπουργός της Παιδείας, κ. Κοντογιάννοπουλος, είχε ρωτήσει το ΚΕΜΕ, για το θέμα αυτό, το οποίο καμφηφεί είχε αποφανθεί, ότι είναι ώριμη ή μεταρρύθμιση και έχω εδώ την τότε γνωμοδότηση.

Μετά την άνοδό μας στην Αρχή, από τις πρώτες πράξεις, οι οποίες συντελέσθησαν, ήταν με μία Πράξη του Υπουργού της Παιδείας να συσταθεί ειδική Επιτροπή από διακεκομείς λογίους της γλώσσας και ή οποία υπέβαλε στη Κυβέρνηση μία έκθεση, την οποία έχω στη διάθεση και του κ. Αρχηγού της Ν. Δημοκρατίας και όλων των κυρίων συναδέλφων.

Μ' αυτή την έκθεση ναμίγω, που δίδονται απαντήσεις σε όλα τα ερωτήματα, τα οποία είναι ενδεχόμενο να ανακύψουν, σε σχέση με τους μικρούς, έξ άλλου και λίγους κανόνες, που διέπουν τη μεταρρύθμιση, είτε εάν τυχόν δεχθεί κανείς την άποψη της Πλειοψηφίας αυτής της Επιτροπής—γιατί υπάρχει άποψη Πλειοψηφίας και Μειοψηφίας—είτε δεχθεί την άποψη της Μειοψηφίας.

Έξ άλλου, όπως αναφέρεται στην συνοδευτική εισήγηση της τροποποιητικής διατάξεως, υπάρχει και νέα γνωμοδότηση του ΚΕΜΕ, ή οποία πάλι, καμφηφεί, αποδέχεται την τροποποίηση.

Μετά αυτά, δεν διακρίνω σε τί θα απέβλεπε, δεν ξέρω ποιά Επιτροπή θα μπορούσε να μελετήσει περισσότερο το δήθεν θέμα, περί υιοθέτησεως μετά από προηγούμενη μελέτη, ενός κριτίου μονοτονικού.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ. Μά έσεις τό λέτε στο κείμενό σας. Λέτε. «θα αποφασιστούν».

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Κύριε Πρόεδρε, υπάρχουν όλες οι απαραίτητες μελέτες, έχουν λυθεί όλα τα προβλήματα και το πρόβλημα είναι ώριμο, άφοι και ή Νέα Δημοκρατία συμφωνεί, κατ' αρχή, να προχωρήσουμε στην υιοθέτησή του. Γι' αυτό έλπίζω, ότι χωρίς καθυστέρηση, θα μπορέσουμε πράγματι να θεσπίσουμε μία διάταξη, που εάν άρθρο 2 θα έξιπλίτε: τα αρμόδια Υπουργεία με εκείνη την έξουσία, που είναι απαραίτητη, για να μεπέρσουν να προχωρήσουν με Διατάγματα στην θέσπιση του μονοτονικού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Ο Αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας έχει το λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΒΕΡΩΦ—ΤΣΙΟΤΣΑΣ (Αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας). Σας ζητώ συγγνώμη, κύριε συνάδελφε, (απευθυνόμενος προς τον επί του Βήματος ομιλήτη κ. Σεργάκη) διότι δεν ήξερα ότι θα μιλούσατε επί του νομοσχεδίου.

Λυπούμαι να σας πώ, κύριε Υπουργέ, ότι το ίδιο το κείμενό σας, όπως μου επιστημαίνα: διακεκριμένος συνάδελφός μου δείχνει, ότι δεν πιστεύετε ότι έχει γίνει επαρκής μελέτη. Διότι λέτε στο άρθρο, που προτείνεται, ότι με Διατάγματα, που θα υπογραφούν από τους τάδε Υπουργούς, θα αποφασισθούν

είδος του μονοτονικού. Άφήνω ότι και εδώ υπάρχει ασυνταξία, (θα αποφασισθούν τό είδος). Πάντως για να λέτε, ότι με Διατάγματα θα αποφασισθούν τό είδος, σημαίνει...

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Παρακαλώ διαβάστε και στη συνέχεια.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΒΕΡΩΦ - ΤΟΣΙΤΣΑΣ (Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας). Στη συνέχεια, λέγει, «οι κανόνες καθώς και οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος νόμου». Δηλαδή ομολογείτε, ότι δεν έχετε μελετήσει και ότι όταν θα υπογραφούν τά Διατάγματα, τότε θα αποφασιστούν τούς κανόνες του σεβρωτάτου θέματος που εισηγήθηκε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευράς). Ο κ. Σερβάκης έχει τό λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, κατά καλή, ή και κατ' ευτυχία αν θέλετε, σύμπτωση, λαμβάνω πρώτος τό λόγο από τούς Βουλευτές με την έναρξη των εργασιών του Σώματος τον καινούργιο χρόνο και θα ήταν παράλειψη, πέρα από τίς ευχές που απηύθυνε ο αξιοτίμος κ. Πρόεδρος του Σώματος, αν κι εγώ δεν απηύθυνα τίς πιο ειλικρινείς και εγκάρδιες ευχές μου για τό νέο χρόνο, με επίσης μία άλλη ειλικρινή ευχή, όπως τό 1982 απόδη έτος ειρήνης, απόδη έτος εθραιώσεως των θεσμών, για τό καλό όλων μας, για τό καλό του παρήγαγου Έλληνικού Λαού.

Και ήδη, μετά από την έκφραση αυτών των ευχών, που νομίζω ότι είναι ευχές και επιθυμίες όλων μας, εισέρχομαι ήδη, χωρίς εισαγωγές και προλόγους, στο θέμα, με την ειλικρινή διαβεβαίωση, πως θα προβώ σε ορισμένες παρατηρήσεις από μία εδλογη ανησυχία για τό μέγα εθνικό θέμα της Παιδείας, που πηγάζει από μία αντικειμενική, πρέπει να βαβαιωθείτε, εκτίμηση και θεώρηση του θέματος, με όλη τή καλή πίστη που επιβάλλει τό θέμα.

Κύριοι συνάδελφοι, επιθυμώ εξ αρχής να δηλώσω, ότι είμαι αντίθετος με την κατάργηση των εξετάσεων από τό Γυμνάσιο στο Λύκειο και θα εκθέσω με πάσα δυνατή συντομία τίς σκέψεις μου, δεχόμενος διακοπές σε οποιαδήποτε σημείο της ομιλίας μου, προθέτως δε να αναγνωρίσω την ορθότητα τυχόν αντιθέτου πειστικού επιχειρήματος, που θα προβάλετο στις δικές μου σκέψεις. Τό λέγω αυτό για να υπογραμμίσω την ανεξάντητη και αμετάθετη πίστη μου, ότι τό θέμα της καταργήσεως των από τό Γυμνάσιο στο Λύκειο εισευδών απολύτως εξυμνηρείται.

Έν πρώτοις, πρέπει να αναγνωρωθεί και δεν νομίζω να υπάρξει αντίρρηση από κανένα, ότι τό όλο θέμα της Παιδείας δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται με νοματικά κριτήρια και οιαδήποτε ποσομότητα. Σάν θέμα εθνικό, αξιωματικά υπερκομματική αντιμετώπιση και φεβάρια, ότι ή Κυβέρνηση δεν είναι διατεθειμένη να ακολουθήσει μία τέτοια υπερκομματική τακτική. Μόνο, αγαπητοί συνάδελφοι, αν τό θέμα της Παιδείας αντιμετωπισθεί επί διακομματικής βάσεως, μόνο αν θα υπάρξει ομοφωνία και ομοψυχία όλων των πολιτών, όλων του πολιτικού κόσμου, θα εθραιωθεί ή εμπιστοσύνη και θα χαρακτηριστεί ένας και μόνο θρόμος γα τή σωστή εκπαιδευτική, αλλά τήν ανύψωση της Παιδείας.

Με τό κόψιμο-ράψιμο όπως ελέγχθη, επιτείνεται ή σύγχυση και ή αβεβαιότητα με όλας τίς επιζήμιες επιπτώσεις. Και λοιπά, γιατί νομίζω ότι ή Κυβέρνηση ακολουθεί αυτή τή τακτική «του κόψιμο-ράψιμο» δια να μη πώ τήν τακτική του γυμναστού πλέον φούρνου που χαλά και κτίζει.

Δεν άρνούμαι, κύριοι συνάδελφοι, τίς αρχικές προθέσεις και των κυρίων Υπουργών, και της Κυβερνήσεως για τό σοβαρό θέμα της Παιδείας, ώστόσο όμως πρέπει να υπογραμμίσω ότι, αν πίστευε ότι τό υπάρχον σύστημα είχε ανάγκη ελετίώσεων ή ρυθμίσεων και αν διαπίστω από αυτή τήν αντίληψη τή τής υπερκομματικής θεωρήσεως του θέματος, θα έπρεπε να περφοθεί τρόπος διακομματικής αντιμετώπισης για να προκύψει μόνιμος σχεδιασμός και προγραμματισμός και όχι να προβαίνει σε καταργήσεις και νέες θεσπίσεις που

προκαλούν αντίθεσεις και αντιρρήσεις, που αντίγουν τόν θρόμο δια μελλοντική επανάληψη της τακτικής του «κόψιμο-ράψιμο».

Κύριοι συνάδελφοι, τό θέμα της Παιδείας, όπως είπα, πρέπει να αντιμετωπίζεται με ομοφωνία και ομοψυχία, ως είναι επιτρεπτή, παρά τίς ιδεολογικές αντιθέσεις που υπάρχουν στα διάφορα Κόμματα, σάν θέμα εθνικό, όπως ακριβώς και τό άλλα εθνικά θέματα της εθνικής ανεξαρτησίας μας και της υπερηφάνιας, όπου ή ομοψυχία είναι δεδομένη, όπως κέρ όλίων ημερών επαναλήφθη και ετηλώθη με ιδιαίτερη εθνική έξαρση από τόν Άρχηγό της Νέας Δημοκρατίας κ. Ευάγγελο Άβερωφ—Τοσίτσα. Συμπαράστασις στα θέματα της εξωτερικής πολιτικής, χωρίς ακριβώς αυτής της εθνικής ανεξαρτησίας μας.

Έχει ομοιότητες τό θέμα της Παιδείας με τό άλλα εθνικά θέματα της εξωτερικής πολιτικής, φεβάρια όμως, κύριοι συνάδελφοι, πως αυτή τήν ομοψυχία επί των εθνικών θεμάτων μάχονται και υποδαυλίζουν άσπονδοι φίλοι της Κυβερνήσεως.

Δεν δύναμαι δε να άποσιωπήσω σημερινό δημοσίευμα φιλοκυβερνητικής έφημερίδας, ή οποία υπερηφανεύεται ότι έπαυξε άποφασιστικό ρόλο για τήν αλλαγή και παρά τήν κρισιμότητα των εθνικών στιγμών επί των εξωτερικών θεμάτων, προτρέπει και συνιστά να συσπειρωθούν και να συμπαρασταθούν όλοι οι Έλληνες για να «βοηθήσουν» τήν Κυβέρνηση και τόν Πρωθυπουργό, για να προασπίσει τά συμφέροντα της Χώρας που είχαν εγκαταληφθεί στην τύχη τους από τούς «πολυμήνους» νεοδημοκράτες.

Κύριοι συνάδελφοι, κήρυγμα συμφιλώσεως από τόν φιλικό Τύπο για να βοηθηθεί ή Κυβέρνηση να ανταπεξέλθει...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευράς). Κύριε συνάδελφε, νομίζετε ότι είναι θέμα του νομοσχεδίου αυτό που αναπτύσσετε τώρα; Έάν τό νομίζετε συνεχίστε, αλλά άπειθύνεται στην εύθυμοσία σας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, θα σταματήσω, αλλά θέλω να πώ ότι ή παραλληλισμός των εθνικών θεμάτων του ενός και του άλλου έχει ομοιότητες και κατά ένα τρόπο—δεν είπα για τήν Κυβέρνηση, είπα για τόν φιλικό της Τύπο—δεν θα πρέπει αυτή τήν ομοψυχία να τήν ματαιώνει ή Τύπος και να εκτρέπεται σε ύβρεις απακαυμάστες επάνω πε τέτοια θέματα, διότι δεν βοηθούν αυτή τήν ομοψυχία τήν οποία έχει ανάγκη ή Τόπος. Υπ' αυτή τήν έννοια τό εδιέξα και υπ' αυτή τήν έννοια τό συνεχίτησα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευράς). Χάρη στην εύστροφία σας μπορείτε να τοποθετηστέ όπου θέλετε τά θέματα. Άλλά δεν νομίζω ότι είναι άδικαιώμενα του νομοσχεδίου αυτά που λέτε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Είπα ότι τά θέματα τά εξωτερικά...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευράς). Θα παρακαλέσω να προχωρήσετε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Υπάκουσα στην σύστασή σας. Και μάλιστα δεν είπα ότι σας ενόχλησε αυτός ή παραλληλισμός.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευράς). Δεν με ενόχλησε. Με ενόχλησε τό γεγονός ότι μιλάτε τελείως εκτός του νομοσχεδίου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Δεν μιλάω εκτός του νομοσχεδίου, κύριε Πρόεδρε, διότι παραλλήλως τό θέμα της Παιδείας και είπα ότι έχει ομοιότητες σάν εθνικό θέμα με τό εθνικά θέματα και χρειάζεται διακομματική αντιμετώπιση. Αυτό είπα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευράς). Εύρεσις παράλληλοι είσαι!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Φεβάρια, ότι δεν με παρακαλούσθε, διότι αν με παρακαλούσθε δεν θα με διακόπτατε. Άλλά σταματώ εδώ και άπλωσ τό υπογραμμίσω, γιατί τό θεωρώ θέμα σοβαρό.

Κύριοι συνάδελφοι, επί του θέματος. Οι εξετάσεις είναι απαραίτητες για τον έλεγχο απλούστατο λόγο, χωρίς θεωρίες ή οιονδήποτε άλλο δικαιολογισμό μπορώ να πω. "Όταν έθεωρείτο το Δημοτικό Σχολείο ότι ήταν υποχρεωτική εκπαίδευση, το εξατάξιο Δημοτικό, για να εισέλθει κανείς στην δεύτερη βαθμίδα του εξατάξιου Γυμνασίου υφίσταντο οι μαθητές μία εξέταση, εάν έχουν τις στοιχειώδεις γνώσεις και σε αριθμό υπερβόρυστο να φοιτήσουν και να εισέλθουν στο Γυμνάσιο για την περαιτέρω ανώτερη εκπαίδευσή τους. Ήδη έχουμε θετή υποχρεωτική εκπαίδευση. Είναι δυνατόν να τελειώνει το Γυμνάσιο και το Λύκειο χωρίς να έχει το κίνητρο της μελέτης και να βελτιώσει τον εαυτό του, για να είναι σε θέση να παρακολουθήσει τα μαθήματα του Λυκείου; Και εν προκειμένω, ποιός είναι ο καρπός αυτού του μέτρου; Δέκα έξι ή δέκα οκτώ χιλιάδες, αν δεν απατώμαι, προσήλθαν. Ποιοί είναι αυτοί; Αυτοί οι οποίοι είχαν εξετασθεί και είχαν απορριφθεί πρό βετίως και είχαν παραιτηθεί για να επανεξετασθούν. Και ήδη με την ευκαιρία αυτή προσέρχονται: μία και τούς δίδεται η ευκαιρία άνευ εξετάσεων να προχωρήσουν. Συνέπεια, αυξάνεται ο αριθμός των υποψηφίων στα "Ανώτατα Βικαριότυπικα Ίδρυματα. Και έφ' όσον μόν υπήρξε η επαγγελία της καταργήσεως των εξετάσεων, το οποίο ηρμηνεύετο και κατά γραμματική θεώρηση, ότι θα εισέρχονταν σε υπερβόρυστο αριθμό οι απόφοιτοι.

Και αυτή η επαγγελία, η παρερμηνεία, η έρμηνεία, όπως το πάρετε, είχε ένα κόστος πολιτικό υπέρ του ΠΑΣΟΚ, διότι όλοι οι δυστυχείς που έχουν το άγχος της πρόδου και της εισόδου στα Πανεπιστήμια επέσθθησαν ότι ήλθε η ώρα να εισέλθουν στο ΑΕΙ άνευ εξετάσεων. Το εάν αυτό πραγματοποιείται ή όχι με τις επαγγελίες του Υπουργείου, το αφήνω στην κρίση σας. Απλώς θα έχουμε αλλαγή είτε επί το καλύτερο είτε επί το χειρότερο της επίλογής του περιορισμένου και πάλι αριθμού φοιτητών. Συνεπώς, αυξάνεται απλώς ο αριθμός των υποψηφίων, ενισχύεται μοιραίως ή παρακαταείδα και το χειρότερο δημιουργείται η στρατευση των ανέργων. Διότι όταν κάποιος απετύχησε και παρουσιάζει της περαιτέρω πορείας του, προσανατολίζεται προς μία επαγγελματική απασχόληση. Τώρα εάν θα απορριφθί μετά την αποφοίτησή του από το Λύκειο, τι περιθώρια υπάρχουν πλέον νέας επίλογής προς επαγγελματισμό; Θα αυξηθεί λιπιόν ή στραχειά των ανέργων και αυτό είναι το μέγα θέμα της νεότητος, το οποίο θα πρέπει κάθε Κυβέρνηση και κάθε ένας από εμάς να απασχολεί.

Κύριοι συνάδελφοι, είχα κάνει μία παρανόηση ως προς την ώρα, αλλά θα παραρμωσθώ προς την απόφαση. Ήνόμειστα, ότι ήταν δεκαπέντε λεπτά ή ομιλία επί της αρχής και πέντε επί του άρθρου. Τώρα λέει ο κύριος Πρόεδρος ότι είναι δέκα λεπτά επί της αρχής και πέντε επί του άρθρου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Κύριε Στεργάκης, νομίζω, ότι και ο κύριος Βαρθιτσιώτης το επιβεβαίωσε προηγουμένως. Έντός του ότι, βεβαίως, και τα Πρακτικά το επαναλαμβάνουν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Δεν είπα τίποτε, απλώς δεν άντελήφθην καλώς και είμαι υποχρεωμένος να παραρμωσθώ προς την άποψή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Όχι άποψη, απόφαση. Δεν είναι δική μου άποψη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Προς την απόφαση. Μπορώ όμως να παρακαλέσω, εάν θέλετε, να μου δώσετε τον χρόνο της δευτερολογίας μου, και να απαλλάξω τη Βουλή από την δευτερολογία την οποία δικαιούμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Η απόφαση είναι να δευτερολογήσουν μόνον οι εισηγητές.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Όχι κύριε Πρόεδρε, δεν νομίζω ότι θα στερηθούμε του δικαιώματος να δευτερολογήσουμε επί του άρθρου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Δεν είναι αυτή η απόφαση, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Κύριοι συνάδελφοι, επί ευκαιρίας θα συζητήσω το χρόνο και να το λύ-

σουμε αυτό το θέμα. Διαβάξω: «ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μάρκος Νάτσινας). Το νομοσχέδιο γίνεται δεκτόν κατ' αρχήν. Στην επομένη συνεδρίαση οι έγγεγραμμένοι θα υιλήτουν επί 15' και θα δευτερολογήσουν οι κύριοι εισηγητές και ο ειδικός άφορητής». Αυτή είναι η απόφαση. Και τα Πρακτικά είναι ήδη τυπωμένα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Κατά ποία λογική, κύριε Πρόεδρε, θα στερηθούμε του δικαιώματος της δευτερολογίας;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Κύριε συνάδελφε, έτσι έχει γίνει πάρα πολλές φορές.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, επιστύχαιε δια των συγχών διακοπών —ευλόγων— να κατατρέψετε ίσως την ομιλία μου και προπαντός να μην μπορώ να συζητήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Με συγχωρείτε πάρα πολύ γι' αυτό, αλλά ζητήσατε κάποια διευκρίνηση και όφειλα να σας την δώσω. Πάντως με συγχωρείτε πάρα πολύ. Εάν μπορώ να αναπληρώσω το λάθος μου θα επιτρέψω να μιλήσετε, με την έγκριση του Σώματος, δύο τρία λεπτά ακόμη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΑΚΗΣ. Ευχαριστώ πολύ.

Κύριοι συνάδελφοι, συντομεύοντας την ομιλία μου, θέλω να πω ταύτο, το οποίο προέρχεται από ένα αίτημα αληθινής ευθύνης προς οίονδήποτε θεωρήσεως, για να μη νομιθεί ότι προέρχεται από οποιονδήποτε αντίπολιτευτική διάθεση. Υπάρχει συνταγματική επίταξη υπέρσχη, άσυνήθης, ή οποία επιβάλλει υποχρεώσεις εις όλους μας. "Αρθρον 16 παράγραφος 2: «Η Παιδεία αποτελεί βασική άποστολήν του Κράτους. Έχει δε ως σκοπόν την ήθικην, πνευματικήν, επαγγελματικήν και φυσικήν άγωγήν των Έλλήνων, την ανάπτυξιν της ήθικης και δημοκρατικής συνειδήσεως και την διάπλασιν αυτών ως ελευθέρων και υπευθύνων πολιτών».

Είναι μία επίταξη ή οποία δημιουργεί υποχρεώσεις προς όλους και δύναται να σας διαβεβαιώσω, ότι απ' αυτό το χρέος και απ' αυτή την υποχρέωση προέδην εις τας παρατηρήσεις μου, συντόμως κατά την αντίληψή μου, επί του νομοσχεδίου. Και νομίζω, ακόμη, ότι απ' αυτή την επίταξη του Συντάγματος δημιουργείται και η εύλογη άντηρυχία που πρέπει να διακτέγει όλους μας, άνεξάρτητα κομματικής τοποθετήσεως. Διότι ή άντηρυχία είναι δυνατόν να μεταβληθεί σε άγχος και το άγχος μετά βεβαιότητος, κύριοι συνάδελφοι, θα οδύσει σε συμφορά.

Άφορα το θέμα την νεότητα. Αν ή νεότης απογοητευθεί, αν δημιουργηθεί ένα κοινωνικό πρόβλημα άλυτο, ή επιδεινωθεί μία ύπαινοστα δεινή κατάσταση, μαθηματικώς θα ήδηγηθούμε τε αυτή τη συμφορά. Και νομίζω, κύριοι συνάδελφοι, ότι από κάθε άλλον και από οιονδήποτε ή Κυβέρνηση έχει αυτό το χρέος. Και προς την εκπλήρωση αυτού του χρέους, που πηγάζει εκ του Συντάγματος, όφειλει να βάλει γι' αυτό να δημιουργήσει πράγματι ελεύθερους και υπεύθυνους νέους Ευχαριστώ (Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Ο κύριος Παπαθεωελής έχει το λόγο.

Κύριοι συνάδελφοι, με είδοποίησαν τώρα ότι ο κύριος Παπαθεωελής θέλουνε την Θεσσαλονίκη και λόγω δυσκολιών στο πέταγμα των άεροπλάνων θα έρθουνε να έλθει. Αν έγκρινε το Σώμα, θα μεταταθεί ή σειρά της ομιλίας του στο τέλος. Έμφάνει το Σώμα:

ΠΙΣΑΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ. Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Ιωάννης Ν. Άλευρας). Συνεπώς, το Σώμα άνέκρινε και ο κύριος Παπαθεωελής έγγράφεται στο τέλος. Δεν διαγράφεται, αλλά έγγράφεται στο τέλος.

Μετά ταύτα, ο κύριος Βαρθιτσιώτης έχει το λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, όπως είναι γνωστό με το Σύνταγμα του 1975 και διεκρίθητε από Χώρα μας ή υποχρεωτική ήθη εκπαίδευση. Μέχρι τότε είχαμε υποχρεωτική ήθη εκπαίδευση, ή οποία

χωρίζονται σε δύο κύκλους σπουδών. Στο βιβάξιο Δημοτικό σχολείο και στο βιβάξιο Γυμνάσιο. Για να μπορεί με το καλύτερο να εκπαιδευθεί να παρακολουθήσει τις γυμνασιακές σπουδές, χρειάζονται να έχει περαιτέρω επιτυχώς το Δημοτικό σχολείο και να έχει δοκιμασθεί επιτυχώς στις εισαγωγικές εξετάσεις του Γυμνασίου.

Με την υποχρεωτική πλέον θετή εκπαίδευση, του Συντάγματος του 1975, οι εξετάσεις αυτές οι εισαγωγικές, οι οποίες γίνονταν μεταξύ Δημοτικού και Γυμνασίου, μετετέθησαν μεταξύ Γυμνασίου και Λυκείου, αφού και το παλιό βιβάξιο Γυμνάσιο χωρίστηκε σε δύο κύκλους σπουδών, στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο.

Αυτός ήταν ο τεχνικός λόγος που επέβαλε την ύπαρξη εισαγωγικών εξετάσεων στα Λύκεια. Οι άλλοι λόγοι, οι ουσιαστικοί, ανέπτυχθηκαν, κατά τρόπο σαφή, στην άρτιζ. Θά μου επιτρέψετε να πω, εισήγησή του προς το Σώμα, του συναδέλφου κυρίου Κοντογιαννόπουλου.

Από την πρώτη στιγμή που εφαρμόστηκε το σύστημα των εισαγωγικών εξετάσεων στα Λύκεια, τα Κόμματα της τότε Αντιπολιτευόμενης με πύρινα λόγια περιέγραψαν από βράμα των μαθητών. Μιλούσαν, τα Κόμματα της τότε Αντιπολιτευόμενης, για «σφαγιασμό» ανεπίτρεπτο, για «φραγμούς», οι οποίοι έτιθεντο και ανάλογα με την πολιτική τοποθέτησή τους έδιδαν τα Κόμματα αυτά και την αντίστοιχη πολιτική εξήγηση του φαινομένου.

Στην πράξη, όμως, αποδείχθηκε, ότι οι ισχυρισμοί αυτοί των Κομμάτων της τότε Αντιπολιτευόμενης ούτε βάσιμοι ήταν ούτε ήταν δίκαιοι. Διότι όλα τα χρόνια που εφαρμόστηκαν οι εισαγωγικές εξετάσεις στο Λύκειο, το ποσοστό της αποτυχίας εικμαίνεται γύρω στο 12%, όσο περίπου ήταν, αν θυμάμαι καλά, το ποσοστό των μαθητών που δεν ολοκληρούσαν γυμνασιακές σπουδές, όταν η υποχρεωτική εκπαίδευση ήταν εξαιρετική. Πού είναι, λοιπόν, ο σφαγιασμός και πού οι φραγμοί στη μόρφωση;

Θά μπορούσε να υποστηριχθεί, ότι τίθενται φραγμοί στη μόρφωση, εάν υπήρχε περιορισμένος αριθμός εισακτέων στο Λύκειο. Αλλά NUMERUS CLAUSUS ούτε ποτέ ετέθη, ούτε υπήρξε εάν στις προδέσεις ή στις σκέψεις κανενός να θέσει. Αντιθέτως οι εισαγωγικές εξετάσεις στο Λύκειο υπήρξαν ιδιαίτερα επιτυχείς, αφού κάθε μαθητής είχε τέσσερις φορές τη δυνατότητα να δοκιμάσει τις ικανότητές του για εισαγωγή στο Λύκειο. Εάν η Κυβέρνηση θέλει να μάς πείσει, ότι υπήρξε σφαγιασμός και ότι οι μαθητές, οι οποίοι είχαν τις ικανότητες, άδικως δεν μπόρεσαν να προχωρήσουν, λόγω των εξετάσεων, δεν έχει παρά να κάνει ένα και μόνο: Να μάς εμφανίσει οποιαδήποτε γραπτά επιλέξει ή ίδια, εκείνων, οι οποίοι αποκλείστηκαν από το Λύκειο. Ας επιλέξει ή ίδια οποιαδήποτε γραπτά οποιαδήποτε υποθήφωσαν και τότε και ή Κοινή Γνώμη, αλλά και εμείς σ' αυτή την Αίθουσα θά διαπιστώσουμε, ότι δεν έπρόκειτο περί σφαγιασμού αλλά περί περιπτώσεων μαθητών, που δεν είχαν τις ανάλογες ικανότητες να παρακολουθήσουν την προηγμένη ύλη που διδάσκεται στο Λύκειο. Και συνεπώς οι μαθητές αυτοί θά έπρεπε να στραφούν προς άλλες κατευθύνσεις και κυρίως προς την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση, ή οποία έχει διαμορφωθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να προσφέρει στους αποφοίτους του Γυμνασίου, διετής μόνον για τις σχολές του νέου τύπου, τριετής δέ για τα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια, χωρίς ή με εξετάσεις αντίστοιχα.

Αλλά μήπως και ή Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση δεν υπέστη την άνευ προηγουμένου επίθεση του Κόμματος της τότε Αντιπολιτευόμενης και σημερινής Κυβερνήσεως; Δεν κατηγορηθήκαμε ότι με τη μορφή αυτή της εκπαίδευσης ετοιμάζουμε το εργατικό δυναμικό των πολιτικών εταιρειών και των ξένων και ντόπων μονοπωλίων;

Πανοηργίζω, έβλεπα, σήμερα ή Κυβέρνηση λέγοντας, ότι δεν υπήρξε ροή μαθητών από την Τεχνική Εκπαίδευση προς

τη Γενική. Αν, όμως, κύριες και κύριοι συναδέλφοι, δικαιούται κάποιος να πανηγυρίσει, είμαστε εμείς, εμείς που καθιερώσαμε την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση, εμείς που εμπειρώσαμε το σύστημα εμπειροσύνης προς τον τύπο αυτό της Εκπαίδευσης και στους μαθητές και στους γονείς, εμείς που την ανώσαμε και όχι ή Κυβέρνηση ή οποία τόσο πολύ τότε σαν Αντιπολιτευση την πολέμησε. Αλλά, την πανηγυρίζετε, κύριε Υπουργέ της Παιδείας, διότι τα αποτελέσματα της πολιτικής σας, όσον αφορά την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση, θά τα δείτε του χρόνου, αν είσθε Υπουργός.

Κυρίες και κύριοι συναδέλφοι, κανένα σύστημα εξετάσεων δεν είναι τέλειο. Και θά περιμέναμε πράγματι από την Κυβέρνηση να φέρει ένα σύστημα το οποίο θά ξελάτινε, αν θέλατε, το δικό μας, ένα σύστημα το οποίο θά τροποποιούσε τις τυχόν αδυναμίες που είχε το δικό μας. Αντ' αυτού επέλεξε ή Κυβέρνηση τον εύκολοτερο και, θά μου επιτρέψετε να πω, τον πιο ανέυθινο δρόμο και με μια μονοκακοδυλιά κατήγγυσε τις εισαγωγικές εξετάσεις. Και δεν έκανε μόνο αυτό, αλλά έδωσε και πλήρη αναδρομική ισχύ και περιέλαβε στις ρυθμίσεις και όλους όσους στο παρελθόν είχαν αποτύχει, για να διδάξει έτσι με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο στους μελλοντικούς πολίτες, ότι ή ικανότητα, ή αξία στη ζωή δεν παίζει κανένα ρόλο, ότι ο σεβασμός στην κρίση των αρμοδίων όργανων δεν πρέπει να υπάρχει και ότι κάποτε ή Πολιτεία, με κάποια Πολιτεία, με κάποια Κυβέρνηση, θά έλθει να επηρεάσει και την δικηρία και την ανικανότητα. Είλικρινά πιστεύω, ότι αυτή είναι ή μεγαλύτερη ζημία την οποία κάνει το παρόν νομοσχέδιο στους νέους ανθρώπους, στο έθος, τον χαρακτήρα, την νοοτροπία τους.

Τώρα τί θά συμβεί; Η αυτοί οι μαθητές οι οποίοι μπήκαν χωρίς να έχουν την αξία, τη μόρφωση, τις ικανότητες να παρακολουθήσουν, θά αναγκάσουν τους μαθητές να καταβάσουν αίσθητά το επίπεδο διδασκαλίας, ή οι ίδιοι, αναγκωρίζοντας ότι δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τα μαθήματα, μετά 1—2 χρόνια θά αναγκασθούν να φύγουν από το Λύκειο, αφού όμως εν τώ μεταξύ θά έχουν χάσει πολύτιμα χρόνια για την επαγγελματική τους άκαμαπίαση.

Και έρχομαι τώρα σε ένα άλλο σημείο, το οποίο θεωρώ εξ ίσου σημαντικό. Ισχυρίζεται ή Κυβέρνηση — και νομίζω ότι το αναφέρει στην εισήγησή της έκθεση — ότι η κατάργηση των εισαγωγικών αυτών εξετάσεων έγινε χωρίς — είναι φράση της Κυβερνήσεως — καμία ανέλεγκτη επίπτωση και ότι δεν δημιουργήθηκε κανένα σοβαρό πρόβλημα στα σχολεία. Και τίθεται το κύριο ερώτημα: περίπου 19.000 νέοι μαθητές ενεγράφησαν στην πρώτη τάξη, είτε του Γενικού, είτε του Τεχνικού και Επαγγελματικού Λυκείου μετά την κατάργηση των εξετάσεων και δεν δημιουργήθηκε κανένα πρόβλημα; Οι αίδουτες διδασκαλίας ήταν επαρκείς και ο αριθμός των καθηγητών ήταν ικανοποιητικός; Αν αυτό είναι αληθές, σημαίνει ότι ή υποδομή την οποία παρέδωσε ή Νέα Δημοκρατία στην Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ στον τομέα της Παιδείας ήταν πάρα πολύ ικανοποιητική. Και χρειάζεται στο σημείο αυτό, κυρίες και κύριοι συναδέλφοι, να εξαρθεί το έργο το οποίο επιτελάσαμε στον τομέα της σχολικής στέγης, έργο για το οποίο είμεθα υπερήφανοι, αφού στην πενταετία 1975—1980 δημιουργήθηκαν και παραδόθηκαν προς χρήση των μαθητών 16.000 περίπου νέες αίθουσες έναντι 4.300 περίπου της προηγούμενης 10ετίας.

Αλλά και από άποψη αριθμητικής δύναμης του εκπαιδευτικού προσωπικού ή κατάσταση την οποία παραδώσαμε στο ΠΑΣΟΚ πρέπει να είναι απόλυτα ικανοποιητική, αφού απορροφήθηκαν 19.000 καινούργιοι μαθητές χωρίς να γίνει ούτε ένας διορισμός. Θά μάς απαντήσει, ο κύριος Υπουργός — το είπα άλλωστε σε προηγούμενη δήλωσή του — ότι διόρισε 600 νέους καθηγητές, για την ακρίβεια 581. Θά τού ανταπαντήσουμε, όμως, ότι μόνο 180 νέους διόρισε, αφού οι 401 ήταν σε αντικατάσταση εκείνων, οι οποίοι είχαν διορισθεί το Σεπτέμβριο — πριν δηλ. την εφαρμογή του μέτρου — και δεν

είχαν αποδεχθεί τό διορισμό τους. Άρα, γιά νά χρησιμοποιήσω καθαρεύουσα, δυσόν θάττον συμβαίνει. Ή τά δα έλεγε τότε τό ΠΑΣΟΚ σάν αντιπολίτευση περί τεραστίων έλλείψεων στην υποδομή της Παιδείας, τόσο από άποψη αίθουσών, όσο και από άποψη αριθμού του εκπαιδευτικού προσωπικού ήταν εκτός πραγματικότητας, ή, αν οι έλλείψεις εκείνες πραγματικά ύπήρχαν, τότε έμπαίζετε τούς 19.000 καινούργιους μαθητές, οι οποίοι ούτε αίθουσες θά έχουν γιά νά στεγασθύν, ούτε καθηγητές γιά νά διδαχθύν. Άρα, αν τότε είχατε δικαίο, καταγγέλοντας την «Νέα Δημοκρατία», ότι είχε άθλιες συνθήκες εκπαίδευσης, τότε τίς άθλιες αυτές συνθήκες τίς κάνετε σήμερα σεις ακόμα άθλιότερες.

Άλλά πέραν αυτού ή Κυβέρνηση όμολογεί στην εισήγητική ένθεση, ότι ή επίτυχία του μέτρου συνδέεται άρρηκτα μέ την προώθηση και ανάπτυξη του επαγγελματικού προσανατολισμού των νέων στά σχολεία και ακόμα με μία σειρά ειδικών μέτρων τόνωσης της Τεχνικής Έκπαίδευσης. Άφού, λοιπόν, ούτε μέτρα γιά τόν επαγγελματικό προσανατολισμό πήρατε, ούτε μέτρα γιά τήν τόνωση της Τεχνικής - Επαγγελματικής Έκπαίδευσης εξαγγείλατε, τό λιγότερο πού μπορούμε νά πώμε είναι ότι τό μέτρο, τό οποίο εφαρμόζετε είναι βεβιασμένο και λήφθηκε χωρίς προηγούμενη μελέτη. Τό ότι λήφθηκε χωρίς προηγούμενη μελέτη τό αποδεικνύει τό γεγονός, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι δέν υπάρχει ή απαραίτητη από τό νόμο γνωμοδότηση του ΚΕΜΕ, τό οποίο υποχρεούται από τήν νομοθεσία νά γνωμοδοτεί γιά κάθε εκπαιδευτικό θέμα. Έκτός βέβαια, αν ή Κυβέρνηση προτίθεται νά καταργήσει και τό ΚΕΜΕ, όποτε θά ήταν περιττή ή όποιαδήποτε γνωμοδότηση.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Ψυχικής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Μου επιτρέπετε, κύριε συνάδελφε;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Όχι, νά τελειώσω, κύριε Υπουργέ.

Θά πρέπει νά υπενθυμίσω στους νεότερους από τούς κυρίους συνάδελφους, πού δέν είχαν τήν τιμή και τήν τύχη νά είναι στην προηγούμενη περίοδο της Βουλής, τίς επιθέσεις πού υφίστασθε. Αν τολμούσαμε νά φέρουμε κάποια διάταξη νόμου, ή όποία νά μήν είναι σύμφωνη μέ γνωμοδότηση του ΚΕΜΕ. Τώρα ούτε γνωμοδότηση του ΚΕΜΕ υπάρχει, ούτε συμφωνία της γνωμοδότησεως έχουμε αντίληφθει.

Ισχυριζότανε ο κύριος Υπουργός της Παιδείας στην άγρευσή του, ότι υπάρχει γνωμοδότηση και είναι όμόφωνη. Αν υπάρχει και είναι όμόφωνη, φέρτε τη νά τήν δούμε και μεις, κύριε Υπουργέ. Άλλιώς δικαιούμεθα νά ισχυριζόμαστε, ότι ή γνωμοδότηση αυτή είναι, γνωμοδότηση - φάντασμα.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τό περιγραφόμενο της ώρας μέ ανάγκη: νά περιορισθώ στά λίγα πού παραπάνω είχα τήν τιμή νά αναπτύξω πρós τό Σώμα και νά μήν αναφερθώ σέ άλλα επιχειρήματα εναντίον της επιχειρούμενης ρυθμίσεως και τά όποια είναι, πάμπολλα.

Πρίν τελειώσω, θά ήθελα νά πώ δυό μόνο λέξεις, γιατί θά μās δοθεί ή ευκαιρία νά μιλήσουμε στό άθρο, γιά τήν εισαγμένη αρρολογία σχετικά μέ τό μονοσχολείο.

(Στό σημείο αυτό, τήν Προεδρική έδρα καταλαμβάνει ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. **ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ**).

Δέν πρωτοτύπησε ή Κυβέρνηση, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, και δέν πρωτοτύπησε σέ τίποτε. Μας κατηγορούσε ότι φέρουμε τροπολογίες αιδιωματικά. Μας κατηγορούσε ότι φέρουμε τροπολογίες και τίς εντάσσουμε σέ άσχετα νομοσχέδια. Τά ίδια ακριβώς κάνει σήμερα και δέν είναι δυνατό παρά νά κατηγορούμε τό γεγονός, ότι ένα τόσο σοβαρό θέμα έρχεται ενώπιον του Σώματος αιδιωματικά και κατά τρόπο ο οποίος προκαλεί, αν θέλετε, πολλές ύποψίες γιά τή σοβαρότητα της μελέτης πού έχει γίνει.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ. Από τό 1976 και 1978 έχουμε φέρει τό θέμα, κύριε συνάδελφε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είμαστε ύπερήφανοι γιά τό έργο πού επιτελέσαμε μέ

τήν εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στον τομέα της Παιδείας, άδιαφορώντας γιά τίς επικριώσεις...

(Ήχοι ο προεδροποιητικός κώδων λήξεως του χρόνου όμιλίας του κυρίου βουλευτού).

Τελειώνω, κύριε Πρόεδρε, είναι ή τελευταία μου φράση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Έχετε φθάσει τά 17 λεπτά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Όταν προήδρευε ο κύριος Νάτσινας τήν άλλη φορά, πού έγινε ή συμφωνία, είπε ότι θά ύπαρξει κάποια άνοχή. Διαβάσατε τά Πρακτικά, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Νά διαβάσετε προσωπικά τήν απόφαση πού ελήφθη. Έχετε δικαίωμα νά όμιλήσετε 15 λεπτά και φθάσατε 17 λεπτά. Δέν τās δεικνύα, συνεχίστε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. ...άντίθετα ή Κυβέρνηση, άδιαφορώντας γιά τίς επικριώσεις τίς όποιες προκαλεί ή επιχειρούμενη ρύθμιση, ακολουθεί τή χειρότερη τακτική, τήν τακτική του «Πονάς: χέρι, κόβει χέρι». Τακτική τήν όποια έμεις δέν είμαστε διατεθειμένοι νά τήν ακολουθήσουμε, τακτική, τήν όποια κατηγορούμε και γι' αυτό θά καταψηφίσουμε τό νομοσχέδιο.

(Χειροκροτήματα από τήν Πτέρυγα της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Ρέπας έχει τό λόγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΡΕΠ ΠΑΣ. Κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, ασφαλώς, παίρνοντας υπ' όψη τό επίπεδο κοινωνικής ανάπτυξης, τό σημερινό και τήν τεχνολογική πρόοδο, θά ήταν έδωλοσυφιλία νά άρνηθούμε τό σπουδαίο και σημαντικό ρόλο πού μπορεί νά διαδραματίσει τήν Χώρα μας ή Τεχνική και Επαγγελματική Έκπαίδευση. Ταυτόχρονα, όμως, πιστεύω πώς θά ήταν συγγνωστή άφέλεια νά δεχθεί κάποιος, ότι ή Τεχνική και Επαγγελματική Έκπαίδευση έτσι όπως τήν είχε συλλάβει και τήν έχει εισάγει στην Παιδεία του τόπου μας ή Νέα Δημοκρατία μέ τό δικό της πρόγραμμα μέχρι πού τινος ήταν μια Τεχνική και Επαγγελματική Έκπαίδευση πού μπορούσε νά δώσει: ικανοποιητική απάντηση, τόσο στα προβλήματα του τόπου, όσο και στό αίτημα της νέας γενιάς γιά περισσότερο μόρφωση. Έτσι ο νέος αυτός θεσμός της Τεχνικής και Επαγγελματικής Έκπαίδευσης πού θά έπρεπε νά έχει καταξιωθεί έχει κατακτήσει σήμερα, αφού δέν κατοχυρώθηκε τή λαϊκή συνείδηση του κάθε πράγματος, νά είναι ο φτωχός συγγενής στην Παιδεία της Χώρας μας.

Υπάρχουν όρισμένα στοιχεία, τά όποια μπορώ νά αναφέρω τελείως άνδεικτικά γιά νά φανεί πόσο πραγματικά ή Τεχνική Παιδεία θεωρείται ο φτωχός συγγενής.

Τό 1979 έγινε μία έρευνα όπου στους χίλιους μαθητές πού ρωτήθηκαν μόλις τό 7% απάντησε πώς βλέπει μέ καλό μάτι τήν Τεχνική Παιδεία. Στους γονείς τό ποσό ήταν μόλις 4%. Τό 1981 τόν προηγούμενο Μάρτη, υπάρχουν έσημεριδες πού μιλούν ακριβώς γι' αυτό. Έγινε μία σύσκεψη στην Πάντειο μεταξύ εκπροσώπων των χωρών μελών της ΕΟΚ γιά τήν Τεχνική Έκπαίδευση. Στίς δικές μας κρούσεις γιά ενιαιοποίηση της Τεχνικής Παιδείας στις χώρες της ΕΟΚ, όχι μόνο ή απάντηση πού ήλθε ήταν μία άλογα άπόρρητη, του δικού μας αίτήματος, γιατί περί αίτήματος έπρόκειτο, αλλά (οι έσημεριδες της εποχής όμιλούν γι' αυτό), ξένοι έκπρόσωποι βρέθηκαν νά άγνωσύν πολλά στοιχεία γιά τήν Τεχνική Έκπαίδευση στη Χώρα μας ακόμα δέ και τό τί εστί τήν Έλλάδα τό λεγόμενο ΚΑΤΕΕ.

Και αν θέλετε ακόμα ένα στοιχείο, στις εξετάσεις του 1979 γιά τά ΑΕΙ και ΚΑΤΕ οι άπόφοιτοι των Τεχνικών Λυκείων πού εισήχθησαν στα ΑΕΙ ή ΚΑΤΕ καλύπτουν ένα ποσοστό μόλις 1.5% του συνόλου των εισαχθέντων στα ΑΕΙ και ΚΑΤΕ. Πώς λοιπόν ή Τεχνική Παιδεία θά μπορούσε νά έχει καταξιωθεί, όταν δέν μπόρατε νά δώσετε τό επίπεδο έντασης στους άποφοίτους της, πού θά μπορούσαν νά ανταγωνισθύν τούς άποφοίτους των Γενικών Λυκείων;

Και μάλιστα την επόμενη χρονιά — είναι χαρακτηριστικό να το πω, μια και με διάφορα ό κύριος πρόην Υπουργός Παιδείας — το Υπουργείο Παιδείας έδωσε ένα δώρο — να έλεγα — στους αποφοίτους των Τεχνικών Λυκείων. Έδωσε από τις θέσεις των ΚΑΤΕΕ ένα ποσοστό 32% του συνόλου των θέσεων αποκλειστικά και μόνο για αποφοίτους των Τεχνικών Λυκείων. Ξέρετε ποιά ήταν το αποτέλεσμα; Πράγματι τις θέσεις αυτές, δηλαδή το ποσοστό του 32%, να το καταλάβουν απόφοιτοι των Τεχνικών Λυκείων για να υποστηριχθεί έτσι η Τεχνική Παιδεία, με αποτέλεσμα, όμως, να μείνουν έξω 10.000 — και άκουσατε καλά — 10.000 απόφοιτοι των Γενικών Λυκείων, μαθητές οι οποίοι είχαν καλύτερη βαθμολογία από τους αποφοίτους των Τεχνικών Λυκείων, που πήρα αυτό το 32% τω θέσεων των ΚΑΤΕΕ! Αυτό δεν είναι μια υποβάθμιση; μια και κόπτεται μετ'αυτῶν ἑλλων ή Νέα Δημοκρατία και διάφοροι άγροητές από την πλευρά εκείνη για το ότι εμείς, με την κατάργηση αυτών των εξετάσεων, υποβαθμίζουμε τάχα το επίπεδο της μόρφωσης στα Λύκεια;

Μετά άμέσως την εξαγγελία αυτού του μέτρου από την Κυβέρνηση, ή Νέα Δημοκρατία παρεχώρησε τή θέση της σε ένκαρτους κύκλους της εκπαιδευτικής, οι οποίοι, άπαντώντας στο μέτρο αυτό της Κυβέρνησης, ανέφεραν ότι εκφράζουν φόβους για τώ μέλλον της Τεχνικής Παιδείας άρ' ένός, όπως επίσης για τώ ότι υποβαθμίζεται έτσι ή παρεχόμενη εκπαίδευση στα Λύκεια.

Βέβαια, τώ μέλλον της Τεχνικής Παιδείας — έμπρακτα — έάνω — δεν κατοχυρώνεται διαπιστωτικά άφου και οι μαθητές δεν ευσταχυμούν, ώστε να μπορούν να είναι ανταγωνιστικοί προς τούς αποφοίτους των Τεχνικών Λυκείων — και τώ παρόδευμα που άνέφερα πριν είναι άπόλυτα ένδεικτικό — αλλά και τώ επίπεδο, άν θέλετε, παρεχόμενης εκπαίδευσης στα Λύκεια δεν υποβαθμίζεται με την κατάργηση των εξετάσεων.

Όλοι ξέρετε πολύ καλά πως στη Γ' Γυμνασίω οι μαθητές σφύρουν την προσοχή τους, αποκλειστικά θά έλεγα, στα μαθήματα στα όποια θιά διαγωνισθούν στο τέλος — αυτό γινότανε μέχρι πρότινος βέβαια — για να εισαχθούν στα Λύκεια, σε τέσσερα δηλαδή μαθήματα. Θα σας πώ ένα παράδειγμα που έρχεται: τώρα στο μυαλό μου Διδάσκοντας ιστορία οι μαθητές της Γ' Γυμνασίω και μάλιστα έπειδή παρτίπει να εξετασθούν στο τέλος τώ χρίνου στην όρουμένη ύλη που έχει δειχθεί τ' όλα τα σχολεία και που συμπήπει συνήθως να είναι έκτατον πενήντα πρώτες σελίδες, οι όποιες άφορούν την Ευρωπαϊκή ιστορία, τ' αυτό άκριβώς τώ τμήμα της ιστορίας την Ευρωπαϊκή εξετάζονται οι Έλληνες μαθητές!

Μήπως όμως τώ μέτρο, έκτός των δύο παραπάνω, ήταν ένα μέτρο που δεν έχει καμιά σύνδεση με ένα κάποιο εύρύτερο πλαίσιο εκπαιδευτικής πολιτικής που θέλει ν' ακολουθήσει ή Κυβέρνηση;

Γιατί και αυτό καταλογίστηκε στην Κυβέρνηση, ότι ανήγγειλε τώ μέτρο κατάργησης των εξετάσεων. Όχι, κύριοι συνάδελφοι, τώ μέτρο δεν είναι άποσπασματικό, γιατί, άν θέλετε, κρύβει μια φιλοσοφία, κρύβει μια λογική αυτό τώ μέτρο. Η λογική ή δική μας είναι άρμονικά δεμένη μ' ένα σύνολο εκπαιδευτικής πολιτικής που θέλουμε ν' ακολουθήσουμε. Είναι μια φιλοσοφία που εκφράζεται και με τώ συγκεκριμένο μέτρο, που εκφράζεται και με τώ μέτρα που εξήγησαί προέφα τή Κυβέρνηση και με τώ μέτρα που πρόκειται επίσης στη συνέχεια να εξαγγελίσει. Ίσα-Ίσα ήταν ένα μέτρο έπίκαιρο που ήρθε να ανατρέσει μια άδικία που υπήρχε.

Δέν είναι ή τεχνική παιδεία που επλήγη με τώ μέτρο αυτό. Έπλήγη, έάν θέλετε, ή κατακαταρρακτική έπιλογή της Τεχνικής Παιδείας από όρουμένους μαθητές, ή ώθηση ή δικτατοική όρουμένων μαθητών στην Τεχνική Παιδεία, ή όποια έγινε έτσι προσπαθίω να κατοχυρωθεί, άφου με άλλο δημοκρατικό τώπο ή Νέα Δημοκρατία δεν ήπόρεσε να την καταχώσει στη λαϊκή συνείδηση, για να γίνει πριν άπ' όλα άπ' αυτήν άποδεκτή.

Οι εξετάσεις είναι πολύ γνωστό πως χρησιμοποιούνται πρώτα και κύρια σαν μηχανισμός έπιλογής, σαν ένα φίλτρο ή φίλτρα μέσα από τώ όποιο προκαταλαμβάνεται ή εξέλιξη των νέων ανθρώπων. Κι' έτσι περιορίζεται μέσα σε κάποια άποδεκτά πλαίσια ή κοινωνικοποίηση αυτών των νέων ανθρώπων που ζητούν όλο και περισσότερο μόρφωση.

Κύριο Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, είναι σαφέστατο για μας τώ ότι ή λεγόμενη ισότητα όλων των μαθητών μωραστά στις ίδιες εξετάσεις την ίδια χρονική στιγμή, στα ίδια μαθήματα, που δίνουν με τόν ίδιο τρόπο, δέν είναι πραγματική, είναι πλασματική. Γιατί ή ισότητα που υποτίθεται ότι δίνεται σε ανθρώπους που είναι κοινωνικά άνισοι δέν είναι πραγματική ισότητα. Αυτό είναι γεγονός.

Ποιά μέτρα αντίσταθμιστικής — άς τώ πώ έτσι — Παιδείας πήρε ή Νέα Δημοκρατία τόσα χρόνια, όταν έδλεπε ότι τώ παιδιά από την ύπαιθρο, τώ παιδιά από τις άφθενότερες οικονομικές τάξεις είναι αυτά που άποτύγχαναν, που στό μικρότερο ποσοστό έμπαιναν στα ΑΕΙ, έπειδή άκριβώς είχαν τις λιγότερες προϋποθέσεις; Ποιά είναι αυτά τώ μέτρα που πήρε, για να άρει μια κοινωνική άνισότητα, ώστε έλλιπούσης αυτής της κοινωνικής άνισότητας, να πεί ότι ή ισότητα που τούς παρείχε, έν όψη κάποιας εξετάσεων, ήταν μια πραγματική ισότητα;

Για μας είναι δεδομένο, πως ή παιδεία είναι κοινωνικό αγαθό, είναι κοινωνική ύπηρεσία, όπως μπορεί να είναι ή στέγη, όπως μπορεί να είναι ή περιθαλψη. Δέν είναι μόνο αυτό, όμως. Είναι ταυτόχρονα και ένα στοιχείο της ζωής της έξουσίας. Γιατί μέσα από την εκπαίδευση αναπαράγονται οι άξίες, τώ πρότυπα, οι άρχές, τώ προνόμια της κυρίαρχης ιδεολογίας. Έρωίς θέλετε την Παιδεία και — αυτή ήταν ή πολιτική που ακολουθήστε ή Νέα Δημοκρατία μέχρι πρότινος — μόνο και μόνο για να δικαιώσετε, να αναπαράγετε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό καταμερισμό έργασίας. Έδώ όμως ύπάρχει μια τραγική αντίφαση της πολιτικής πολιτικής, που ακολουθήσατε, και δέν είναι της πολιτικής σας μόνο αυτή ή αντίφαση. Είναι γενικότερη αντίφαση κάποιοι συστήματα αυτή, ότι δηλαδή στην ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, στην όποια συμβάλλει και αυτό τώ άεργιο τώ σχολείο, με τις περισσότερες γνώσεις, με τούς όσο γίνεται περισσότερους μαθητές, έρχεται σε κατάφαση αντίθεση, σε αντίθεση άπόλυτη, καθέτη τώ ότι προσπαθείτε σεις να διατηρήσετε τις καταστραφένες κοινωνικές σχέσεις, ένω, όπως είπα, οι παραγωγικές δυνάμεις αναπτύσσονται νομοτελειωκά, έξω από τή δική σας θέληση, και την έπιθυμία. Έδώ — άν θέλετε — αναζητήσατε ένα άκμή λόγο, άρρηκτοί συνάδελφοι, για την ριζοσπαστικοποίηση της νέας γενιάς, της νεολαίας, για την όποια πολλός λόγος γίνεται τώρα τελευταία, μιας νέας γενιάς, που πολύ περισσότερο άπαιτεί να μαρφώνεται, πολύ περισσότερο θέλει να συμμετέχει σε κάποια κέντρα λήψης αποφάσεων και όλο περισσότερο ώθείται στο περιθώριο. Άποτέλεσμα αυτών ή ριζοσπαστικοποίηση και τώ συνεπαγόμενα πολιτικά φαινόμενα.

Κύριο Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, ή θερμοέτητη κάποιων εξεταστικών διαδικασιών στο εκπαιδευτικό σύστημα, όπως είναι οι εξετάσεις από την Γ' Γυμνασίω — μέχρι πρότινος — στην Α' Λυκείω, δέν προσπαδεύταν να άξιοποιήσουν μια κλίση, που είχε ο μαθητής, μια προτίμηση, αλλά προσπαθεύσαν να τήν προκαταλάβουν και μάλιστα ένδεικτικά.

Παλιότερα, στην εποχή τώ Ίωνα Δραγομή, υπήρχε ένα δόγμα, τώ όποιο εκφραζόταν καθάρα. Ο γίως τώ αγροτή έπρεπε να γίνει άγρότης, ο γίως τώ Τραπεζίτη έπρεπε να γίνει τραπεζίτης. Σήμερα βέβαια ή σύγχρονη καταταλιστική κοινωνία χρησιμοποιαί ένα άλλο μέσον, ένα άλλο μηχανισμό, γιατί τώ δόγματα έκείνα πιά είναι ξεπερασμένα. Υπάρχει τώ σχολείο, όπου τώ σχολείο αυτό άκριβώς άρει μεν για τώ μάτια τώ κόσμου την ύπαρξοσα κοινωνική άδικία. Γιατί ή κοινωνική άδικία πιά ήταν όφθαλμοφανής, όταν τώ παιδιά τώ φτωχού δέν ήπορεσε να πάει σχολείο. Άίρεται, λοιπόν, αυτή ή κοινωνική άδικία, τώ παιδιά δια πηγαίνουν σχολείο πιά

τώρα και ταυτόχρονα με άλλοι το σχολείο, όπως χρησιμοποίησε, ή εκπαίδευση συντελεί, ώστε να αναπαράγεται αυτή ή κοινωνική άδικια και να συντηρείται.

Κύριοι συνάδελφοι, οι εξετάσεις από το Γυμνάσιο στο Λύκειο, που καταργήθηκαν με απόφαση της Κυβέρνησης, είναι ένα απόλυτα σωστό μέτρο. Γιατί όλα τα χρόνια στις 3 τάξεις του Γυμνασίου, για να μη πάω στο Δημοτικό, καμία προϋπόθεση πραγματικά δεν υπήρξε με την εκπαιδευτική πολιτική, που ακολουθήθηκε, ή οποία προϋπόθεση θα δημιουργούσε κάποιες προτιμήσεις στο νέο άνθρωπο, θα τμή εμπέδωνε — αν θέλετε — την αντίληψη, πως ο ίδιος είναι ο ενεργητικός επιλογέας της μελλοντικής του πορείας, θα του ανέπτυξε κάποιες δυνατότητες, που έχει. Αντίθετα ξέρουμε πάρα πολύ καλά, ότι τα κίνητρα ήταν άνοπαρκα. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός και σαν μάθημα είναι άνοπαρκατος, τόσο μάλλον που δεν είναι μάθημα, είναι θεσμός. Η υποδομή είναι άνοπαρκατη. Τεχνικά Λύκεια, ξέρετε πάρα πολύ καλά, πως δεν υπήρχαν εκεί που θα έπρεπε να υπάρχουν. Όπου υπήρχε ένα Γενικό Λύκειο να υπάρχει ένα Τεχνικό, ώστε τα παιδιά που μπαίνουν στα Τεχνικά Λύκεια να μην αναγκάζονται σ' αυτή τη μικρή ηλικία να μεταναστεύουν, για να μπου να σπουδάσουν στα Τεχνικά Λύκεια. Αντίθετα υπήρχε μια όλο και μεγαλύτερη ζήτηση, κοινωνική απαίτηση για μόρφωση για νέους ανθρώπους. Και μια όλο και πιο ευδιάκριτη διαφορά — αν θέλετε — ανάμεσα στο Γενικό Λύκειο, που ήταν το άνωτερο Λύκειο, το σύνηθες, και το Τεχνικό Λύκειο, το κατώτερο Λύκειο. Τα αποτελέσματα μιλούν γι' αυτό.

Και το πιο σημαντικό — αν θέλετε — που φαίνεται σ' αυτές τις εξετάσεις, είναι το εξής: Μίλησα λίγο πριν θεωρητικά και πρέπει να το πω. Αποτυπώνεται σ' αυτές τις εξετάσεις που κατάργησε η Κυβέρνηση και σε κάθε τέτοιου είδους εξεταστικά μέτρα, που ακολουθήσε η Νέα Δημοκρατία, μια περιεργή αντίληψη γι' αυτή την ίδια την Ιστορία. Μια άκρως αίσθητική θεωρία για την Ιστορία που βλέπει καλούς και κακούς μαθητές, όπως βλέπε άξιους και άναξιους, όπως σε άλλα επίπεδα μπορεί να βλέπει: άφρονες άξιοματικούς και σώφρονες άξιοματικούς, όπως μπορεί να βλέπει νοικοκυμένους πολίτες και άνοικοκυμένους πολίτες. Η θεωρία για την Ιστορία που έχει η Ν. Δημοκρατία μας αποφεύγει δηλαδή από την σφαίρα της επιστήμης και μας μεταφέρει σε μια άλλη σφαίρα μιας ιδιότυπης ήθικης. Και λέω ιδιότυπης ήθικης, διότι δεν είναι ούτε καν ήθικη, για να απαντήσω στον άμεσα προηγούμενο όμιλητή, ο όποιος κατηγορήσε ότι κάθε άλλο παρά ήθος διδάσκουμε στα νέα παιδιά, με τέτοιου είδους μέτρα.

Ενώ η Νέα Δημοκρατία θέβαια, διδάξε ήθος στους νέους ανθρώπους ζεσταίνοντας στους δικούς της κόλπους κάποιον Ράμμο και δεν είχε την ευθύτητα ο κύριος πρώην Υπουργός, που μίλησε πριν, ούτε καν να παρατηρηθεί όταν άνεκαλύφθει αυτό το σκάνδαλο στο Υπουργείο του. (Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως).

Αυτό είναι το ήθος με το οποίο γαλούχησε τη νέα γενιά τότε, η Νέα Δημοκρατία.

Κύριοι συνάδελφοι, πέρα από όλο αυτό, είναι ταχώς πως οι δρόμοι μας χωρίζουν χοντρά — χοντρά. Ήσείς τις εξετάσεις των σχολείων τις θέλετε σαν μηχανισμό επιλογής πρώτα και κύρια. Έμεις το σχολείο το θέλουμε σαν τόπο και χώρο ικανοποίησης της κοινωνικής απαίτησης για μόρφωση, για εκπαίδευση, όπως πολύ εύστοχα αναφέρατε και στην εισηγητική έκθεση.

Η μόρφωση είναι κοινωνικό αγαθό, δικαίωμα του πολίτη και υποχρέωση της Πολιτείας. Βέβαια, η Κυβέρνηση έχει υποχρέωση να πάρει και άλλα μέτρα, να κάνει τομές στο εκπαιδευτικό σύστημα, ώστε αυτά που μερμένουν οι νέοι μας και που ο Τόπος μας έχει ανάγκη να γίνουν πραγματικότητα. Και έχουμε πάρει αυτή την ευθύνη αυτή. Τα νέα μέτρα το έδειξαν. Αυτά που θα γίνουν, θα το δείξουν άκόμα

έναργέστερα. Έχουμε πάρει αυτή την ευθύνη σαν μέρος της συνολικής ευθύνης που αναβάλαμε στις 18 Οκτώβρη για την μεγάλη άλλαγή στην Πατρίδα.

Εύχομαι, κύριοι Πρόεδρε, η Νέα Δημοκρατία, που βρέθηκε στην Αντιπολίτευση και όριζεται πως τάχα γκρεμίζουμε κάτι που έχει κτίσει, ενώ χρειάστηκε 10 χρόνια από τη μεταρρύθμιση της προδικτατορικής Κυβέρνησης της Ένωσης Κέντρου, για να έσπερτισθεί η Νέα Δημοκρατία κάποια στοιχεία της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης εκείνης της Κυβέρνησης, εύχομαι, επαναλαμβάνω, να μη χρειαστεί να περάσουν άλλα 10 χρόνια, για να δεχθεί η Νέα Δημοκρατία την εκπαιδευτική άλλαγή, που εισάγει σήμερα το ΠΑΣΟΚ. (Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Δαβιδόπουλος έχει τό λόγα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΒΙΔΟΠΟΥΛΟΣ. Κύριοι Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τό νομοσχέδιο που συζητάμε αναφέρεται στην πιο ευαίσθητη περιοχή της άλλαγής, στο θεμέλιο της άλλαγής που είναι η Παιδεία, ή Παιδεία που πραγματικά στον Τόπο μας είναι ο Μεγάλος Άσθενής. Ένα μέρος του προβλήματος ήταν οι εξετάσεις από το Γυμνάσιο στο Λύκειο. Η Κυβέρνησή μας άφήνοντας κατά μέρος τό μπαλώματα και τό σπασιδώματα της Νέας Δημοκρατίας που δεν έθιγαν την ουσία του προβλήματος και διαιώνιζαν την αντίτητα και ταξικότητα στο σύστημα της Μέσης Εκπαίδευσης, με ένα ριζοσπαστικό και επαναστατικό μέτρο κατάργησε τις εξετάσεις. Με την κατάργηση ή Κυβέρνηση σκοπεύει να πραγματοποιήσει άμεσες και βελθίες τομές στην εκπαιδευτική διαδικασία με την αντίληψη, ότι ή Παιδεία είναι πρώτον, κοινωνικό αγαθό, δεύτερον, δικαίωμα του κάθε πολίτη και τρίτον, άποχρέωση της Πολιτείας να την προσφέρει εξίσου σε όλα τα μέλη της.

Με τις άλλες άλληλες εξετάσεις έπιχείρησε ή Νέα Δημοκρατία να άντιμετωπίσει τό πρόβλημα του συνωστισμού στις πύλες των ΑΙΒΙ. Αυτό όδήγησε στην πλήρη άποδιοργάνωση στα σχολεία. Αυτό την άποδιοργάνωση άντιμετωπίζει ή Κυβέρνηση με την κατάργηση των εξετάσεων. Έπρεπε να καταργηθούν οι εξετάσεις, γιατί είναι ξεκίνημα για να καταργηθεί κάθε αντιδημοκρατικός και άντικαινωικός, κάθε άντιπνευματικός και άντιπαιδαγωγικός νόμος και φραγμός στο εκπαιδευτικό σύστημα. Έτσι θα έχουμε ένα νέο φιλοσοφικό και ιδεολογικό προσανατολισμό. Είναι τό πρώτον βήμα για μία Παιδεία δημοκρατική, δημιουργική και ελεύθερη για μία εκπαίδευση άπελευθερωμένη και άπελευθερωτική. Είναι προϋποθέσεις για να μην υπάρχουν τεχνητά εμπόδια στην προσπέραση των νέων για περισσότερη μόρφωση.

Τρία είναι τα έπιχειρήματα της Νέας Δημοκρατίας για τη διατήρηση των εξετάσεων.

Πρώτον: Όλοι οι άπόφοιτοι Γυμνασίου στρέφονται στο Γενικό Λύκειο. Ποιοί θα πάνε στα Τεχνικά. Επαγγελματικά Λύκεια;

Άνάγκες οικονομικές επιβάλλουν ένα μέρος των παιδιών να πάει στα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια. Σωστό αυτό. Έχουμε ανάγκη από τεχνικούς. Για κανένα, όμως, λόγο, κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας, δεν πρέπει αυτή ή στροφή και ροή στα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια, να γίνει με τρόπο άναλεύθερο, με εξετάσεις, που στόχο είχαν να έμποδίζουν την εισαγωγή στα Γενικά Λύκεια και την στροφή στα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια. Είναι άνεπίτρεπτη ή άναγκαστική στροφή και ροή στα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια για όσους δεν πετυχαίνουν στα Γενικά Λύκεια. Η έκλογή, πρέπει να είναι ελεύθερη και συνειδητή.

Για να γίνει όρθολογική κατανομή των άποφοίτων του Γυμνασίου, για να διαλέγουν ελεύθερα και συνειδητά τα Τεχνικά και Επαγγελματικά Λύκεια οι άπόφοιτοι του Γυμνασίου, πρέπει να υπάρχουν πρείς προϋποθέσεις.

Η πρώτη προϋπόθεση είναι τα Λύκεια να είναι ισότιμα. Αυτό σημαίνει δρόμο άνοπητό για τα ΑΙΒΙ και μόρφωση εξ

ισου για τους άποφοίτους και των δύο Λυκείων. Ρωτήθηκαν μαθητές και γονείς, γιατί δεν στρέφονται στα Τεχνικά και 'Επαγγελματικά Λύκεια τα παιδιά. Οι απαντήσεις δείχνουν ότι οι αιτίες, είναι, πρώτον, ο φόβος μήπως δυσκολευθούν να μπουν στα ΑΕΙ οι άποφοίτοι των Τεχνικών και 'Επαγγελματικών Λυκείων. Είναι σωστό, γιατί το επίπεδο σπουδών στα Τεχνικά και 'Επαγγελματικά Λύκεια είναι χαμηλό. Δεν καρτερίζουν για τις εξετάσεις όσο τουλάχιστον τα Γενικά Λύκεια.

Δεύτερο, στα Τεχνικά και 'Επαγγελματικά Λύκεια είναι χαμηλό το επίπεδο μόρφωσης, γιατί λείπουν τα μαθήματα ανθρωπιστικής παιδείας.

Δεύτερη προϋπόθεση είναι να υπάρχει σωστός επαγγελματικός προσανατολισμός στα σχολεία, με στόχο την αλλαγή νοοτροπίας, για να μην υποτιμώνται τα Τεχνικά και 'Επαγγελματικά Λύκεια οι μαθητές. Η υποτίμηση οφείλεται σε κοινωνικές προκαταλήψεις, σύμφωνη με τις όποιες τα χειρονακτικά επαγγέλματα είναι κατώτερα από τα επαγγέλματα γραφείου. Από τα Τεχνικά και 'Επαγγελματικά Λύκεια έχουμε χειρονακτικά επαγγέλματα. Από τα Γενικά Λύκεια έχουμε επαγγέλματα γραφείου. Γι' αυτό τα παιδιά δεν πηγαίνουν στα Τεχνικά και 'Επαγγελματικά Λύκεια. Πρόκειται, για μία αντίληψη που κληρονομήθηκε από την αρχαιότητα. Η χειρονακτική εργασία είναι γνώρισμα δούλου, ενώ ο ελεύθερος πολίτης, έπρεπε να ασχοληθεί με την πολιτική, την ρητορεία, τη φιλοσοφία, την μουσική, την άθληση και άλλα παρόμοια. Και σήμερα, όποιος δεν κρατά πέννα και δεν φοράει γραβίτσα τον θεωρούν κατώτερα άνθρωπο.

Τρίτη προϋπόθεση για να στραφούν τα παιδιά στα Τεχνικά και 'Επαγγελματικά Λύκεια, είναι η επαγγελματική κατοχύρωση για να μην υπάρχει ο φόβος της ανεργίας.

Το δεύτερο επιχείρημα της Νέας Δημοκρατίας για τη διατήρηση των εξετάσεων: Με την κατάργηση, μας είπαν, των εξετάσεων, πρώτον υποβιβάζεται το επίπεδο των σπουδών στα σχολεία, γιατί από τη μια μεριά χάνουν οι καλοί μαθητές φοιτώντες με τους αδύνατους και από την άλλη δεν διαβάζουν τα παιδιά, γιατί δεν υπάρχουν εξετάσεις. οι όποιες αναγκάζουν τα παιδιά να διαβάσουν. «Είναι κίνητρο για μελέτη», όπως μας είπαν. Δεύτερο: Θα πάνε πολλά παιδιά στα Λύκεια, κι έτσι ο ανταγωνισμός για τα Α.Ε.Ι. θα είναι μεγάλος και αυτό θα οδηγήσει στην άνοση της παραπαιδείας.

Αυτές οι αντιλήψεις, κύριοι συνάδελφοι, είναι λαθεμένες. Ούτε χάνουν οι καλοί μαθητές φοιτώντες με τους αδύνατους, αν υπάρχουν. Διότι εμείς πιστεύουμε, ότι δεν υπάρχουν τέτοιοι, ούτε οι εξετάσεις ανεβάζουν το επίπεδο των σπουδών, ούτε υπάρχουν παιδιά κουτά και κατώτερα. Ο άνθρωπος γεννιέται οξυέτερος. Ούτε καλός, ούτε κακός, ούτε έξυπνος, ούτε κουτός. Φιτάχεται στην κοινωνία. Αυτό σημαίνει, ότι ο άνθρωπος γίνεται καλός ή διαφθείρεται στις δοσμένες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Οι ικανότητες και οι δυνατότητες δεν είναι δοσμένες από την κοιλιά της μάνας μας. Είναι έγκλημα να λέμε, ότι κάποιος παιδιά δεν είναι για γραμμάτια. Το παιδί που μπορεί να φορέσει τη μπλε φόρμα και να χρησιμοποιήσει το καταβίδι μπορεί να πάρει οιοδήποτε πτυχίο. Άλλες είναι οι αιτίες για το χαμηλό επίπεδο των σπουδών. Δεν μιλάμε για σκονιά στο σπίτι του κρεματιένου. Το χαμηλό επίπεδο των σπουδών είναι έργο της πολιτικής της Νέας Δημοκρατίας. Ούτε ο μεγάλος ανταγωνισμός οδηγεί στην άνοση των φροντιστηρίων. Άλλες είναι οι αιτίες. Εμείς, αντίθετα με όλα αυτά, πιστεύουμε, ότι οι εξετάσεις υποβιβάζουν το επίπεδο σπουδών. Η κατάργησή τους ανεβάζει το επίπεδο σπουδών, το επίπεδο της ουσιαστικής μόρφωσης. Αυτό θα προσπαθήσω να αποδείξω.

(1) κύριος Κοντογιαννόπουλος στην συνέντευξη του στην «Καθημερινή», στις 29 Νοεμβρίου λέγει: «Η συντριπτική πλειοψηφία μαθητών και γονιών που ελκύονται από την γενική εκπαίδευση, δεν ενδιαφέρονται για τη μόρφωση που παρέχεται, αλλά για την είσοδο στα Α.Ε.Ι.».

Τί λοιπόν υποβιβάζει το επίπεδο μόρφωσης; Οι εξετάσεις. Με την κατάργησή των εξετάσεων θα έχουμε προσθήκη στην

ουσιαστική μόρφωση. Η κατάργησή, ήταν λαϊκή απαίτηση, που εκφράζεται στο σύνθημα «όχι φραγκός στην μόρφωση των νέων».

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ... (Δεν ακούστηκε).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Μη διακόπτετε, κύριε Κοντογιαννόπουλε. Γιατί δημιουργείτε αυτή την αταξία;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΒΙΔΟΠΟΥΛΟΣ. Υπάρχει αντίφαση, κύριε συνάδελφε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριε συνάδελφε, μην απαντάτε σε έρωτήσεις. Σας παρακαλώ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΒΙΔΟΠΟΥΛΟΣ. Θα σταθώ λίγο στο πρόβλημα της ουσιαστικής μόρφωσης, αποσυμβουτώντας την από το επάγγελμα, όπως πολύ σωστά επισήμανε και ο κύριος Μοραλης. Οι εξετάσεις είναι φραγκός στη μόρφωση των νέων, όχι τόσο διότι εμποδίζουν την εισαγωγή πολλών παιδιών στο Λύκειο, όχι διότι τα παιδιά αφήνουν στο γυμνάσιο την προσκόχεια για ουσιαστική μόρφωση, για ολοκληρωτή της προσωπικότητάς τους. Το βαθμοκρατητικό, ή βαθμοκρατία, ή βαθμοκρατική, θα έλεγα, είναι αυτός ο φραγκός. Αφαιρώνονται στις εξετάσεις, τους ενδιαφέρουν μόνο οι τυπικές γνώσεις. Για την αντιμετώπιση των εξετάσεων, γίνεται μία στείρα έποστηθιση ύλης.

Παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικοί, σαν μόνο σκοπό της φοίτησης στα Γυμνάσια βλέπουν την απόκτηση του περιφημου τίτλου, που είναι απαραίτητος για την είσοδο στα Λύκεια και αργότερα στα Α.Ε.Ι.

Οι γονείς καταπιέζουν τα παιδιά τους για αυτό το χαρτί. Είναι γνωστά τα «γράψε», «διάβασε», «πές μου τα μαθήματα». Θέλουν το χαρτί, όχι μόνο σαν εφόδιο για επαγγελματική αποκατάσταση, αλλά σαν τεκμήριο οικογενειακού γοήτρου. Συχνά ακούμε γονείς να λένε, ο γιός μου πέρασε πρώτος, ή κόρη μου πήρε άριστα. Οι εκπαιδευτικοί επίσης προσανατολίζονται στο πρόβλημα των εξετάσεων, δεν φροντίζουν για την ουσιαστική μόρφωση, και αν το ήθελαν, δεν θα το μπορούσαν, διότι δεν θα εύρισκαν ανταπόκριση από γονείς και παιδιά.

Όμως σκοπός του Γυμνασίου δεν πρέπει να είναι παρασκευαστικός για εξετάσεις. Αυτό οδηγεί σε παραμέληση του παιδαγωγικού έργου. Στην εκπαίδευση πρέπει να γίνει κάτι: πολύ πιο ουσιαστικό, να δημιουργηθεί η προσωπικότητα του νέου ανθρώπου. Η εκπαίδευση προορισμό πρέπει να έχει να διαμορφώσει το κοινωνικό άτομο, τον υπεύθυνο πολίτη, την ολοκληρωμένη προσωπικότητα, που θα σώσει τη μελλοντική κοινωνία από την απειλή ενός τεχνοκρατικού πνεύματος, που οδηγεί στην αλλοτρίωση.

Το τρίτο επιχείρημα για τη διατήρηση των εξετάσεων είναι, ότι δεν πρέπει να καταργηθούν οι εξετάσεις, διότι: δεν πρέπει: δλο: να πάνε στο Λύκειο και ύστερα στα ΑΙΕΙ. Τη θα γίνει με τους πτυχιούχους, θα μείνουν άνεργοι;

Αυτά σημαίνουν φραγκό στα ΑΙΕΙ από την τρίτη Γυμνασίου, για να μην έχουμε πτυχιούχους άνεργους. Οι άλλοι άνεργοι δεν μας ενοχλούν. Όμως ο άνεργος είναι άνεργος, είτε είναι: πτυχιούχος ΑΙΕΙ, είτε είναι άποφοτος Λυκείου, είτε είναι άποφοτος Γυμνασίου. Δεν έχει καμιά διαφορά.

Άλλος λόγος για την κατάργηση των εξετάσεων: Η μέση εκπαίδευση ξαναβρίσκει την ενότητά της και γίνεται ένα έθνος για τη δωδεκάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, που είναι ο μακροπρόθεσμος στόχος μας, ή υλοποίηση του οποίου θα οδηγήσει στην άνοση του μορφωτικού επιπέδου του Λαού μας.

Άλλος λόγος είναι, ότι δεν υπάρχει κοινωνική δικαιοσύνη, αφού δεν υπάρχουν ίσες ευκαιρίες σε όλους. Υπάρχουν τα προνομιακά σχολεία, όπου η επιτυχία φθάνει στο 100% και τα λαϊκά, όπου η αποτυχία φθάνει στο 100%. Αυτό σημαίνει, ότι οι εξετάσεις είναι εμπόδιο και φραγκός στα παιδιά των εργαζομένων, στα παιδιά του Λαού. Την ίδια στιγμή το παιδί του πλούσιου βρίσκει τα μέσα και τις προϋποθέσεις, για να αντιμετωπίσει τον Προκρούστη των εξετάσεων.

Με το δικό του, λοιπόν, ό μεροκρηματίας άναρωσιέται: «Γιατί τό δικό μου τό παιδί νά κόβεται στις εξετάσεις; Εί- ναι κοστά, χαζά, τά παιδιά του Λαού; Όχι βέβαια. Άλλες είναι οι ατίτιες τής άποτυχίας.

Άκόμα ένας λόγος πολύ σοβαρός για την κατάρριξη τών εξετάσεων: Οι εξετάσεις δημιουργούν άγχος και άγωνία. Πολύ τωστά ή Νέα Δημοκρατία κατάρριξε τις εξετάσεις στις άλλες τάξεις. Σωστότερα ή Κυβέρνησή μας καταργεί τις εξετάσεις από Γυμνάσιο για Λύκειο.

Ενώμει: ένα κομμάτι μαθητές και τρία εκατομμύρια γο- νείς ύπόφεραν από τό άγχος, την άγωνία και τό φόβο: τών εξετάσεων. Τά νομίζω βέβαια αφορούν άλλες εποχές.

Οι εξετάσεις είναι ένας έστιάτης για τό μαθητή και για τους γονείς και τό ένα θαύμα θά έλεγα και για τους εκπαι- δευτικούς, οι όποιοι, ενδιαφέρονται για την τύχη τών μαθη- τών τους.

Τά παιδιά είναι άνθρωπα στην ηλικία τών 14 — 15 ετών. Δέν μπορούν νά αντιμετώπισουν εξετάσεις, αποδυναμώνονται κυριολεκτικά και πολλές φορές καλοί μαθητές, κατορισμέ- νοι, δέν μπορούν νά πετύχουν και σ' αυτές τις εύκολες εξε- τάσεις, όπως στην ίδια συνέντευξη λέγει ο κύριος Κοντογιαν- νόπουλος, οι όποιοι είναι εύκολες, συμφωνούμε. Άλλά τό άν- χος και ή άγωνία και τών άριστούχων μαθητών δέν μπορούν νά περιγραφούν.

Στην Κοινοβουλευτική Έπιτροπή άκούστηκα άνόμη, ότι ή Παιδεία είναι παιδαμός και πρέπει τό παιδί νά εκπαιδευτεί. Όχι, κύριοι συνάδελφοι, ή σωστή Παιδεία είναι: χαρά και ψυχαγωγία, είναι άνάγκη, ζωής. Τό σχολείο πρέπει νά είναι έστία χαράς και δημιουργίας. Όμως ή άγωνία, τό άγχος, ό φόβος, εξαφανίζουν κάθε χαρά και δημιουργία. Έτσι τό σχο- λείο γίνεται τόπος καταπίεσης, τυραννίας, άνευθερίας και ιδύνης. Γίνεται κόλαση, θά λέγαμε.

Η παγαγή κόλαση του 2001, πού φαντάσθηκε ο Κιούρπρι, ύπάρχει στα σχολεία μας. Ο άνθρωπος μηχανή, ρομπότ, «του Γενείου καινούργιου κόσμου» του Χάξλεϊ δημιουργείται σ' αυτό.

Άκόμη, κάτι τραγικό και τρομερό: Μετά τις εξετάσεις και τό φοβερό άνταγωνισμό, άς μή μιλάμε για εύγενή άμιμ- λα, γιατί αυτή δέν ύπάρχει, τά παιδιά σχίζονται τά βιβλία, γιατί τά μίστηαν λόγω έαθμών και εξετάσεων. Τό άνταγω- νιστικό κλίμα στο σχολείο έχει δηλητηριάζει τις ψυχές τών παιδιών.

Αυτό τό φαινόμενο για τό χαρακτήρα του παιδιού είναι τέτοια ζημιά, πού δέν μπορεί νά αντισταθείσει με τις ά- χρηστες γνώσεις, πού πήρε για τις εξετάσεις ή με όποια- δήποτε επιτυχία στις εξετάσεις.

Άγαπητοί συνάδελφοι, για όλα τά πάρα πάνω, ή Κυβέρ- νηση κατάρριξε τις εξετάσεις. Στο έωλο ένοδο τίτλου δέν πρέπει νά θυσιάζουμε τή μόρφωση. Δέν δεχόμαστε τό παιδί νά σκέφτεται μόνο την επιτυχία στις εξετάσεις, κάτι πού οδηγεί στην άλλοτριώση και Ισοπέδωση. Είναι έγκλημα, τά παιδιά νά διακόζουν συνεχώς κολλημένα την ιδέα τών εξε- τάσεων.

Τό τονίζω άλλη μία φορά: Είναι έγκλημα, νά σπουδάζουν τά παιδιά μας για επαγγελματική άποκατάσταση, για ένα χαροτό μόνι.

Υστερα από όλα αυτά, δέν καταλαβαίνω, πώς και γιατί οι κύριοι συνάδελφοι τής Νέας Δημοκρατίας, τολμούν νά ά- ναπέμψουν θρήνους «για την χαμένη θεοδοξία και τό Βυ- ζάντιο», για την κατάρριξη τών εξετάσεων.

Ζητάμε την επίκληση του νομοσχεδίου, γιατί είναι μία ένσταση, για νά γίνει καλά ό Μεγάλος Άσθενής, ή Παιδεία, Εύχρηστοί, (Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα τής Συμπο- λιτεύσεως).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου, έχει τό λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ, Κύριε Πρόε- δρα, κύριε και κύριοι συνάδελφοι, είναι εύλογο, για όσους

πρώτη φορά άνεβαίνουν σε τότο τό Βήμα, νά νοιώθουν μετά τους μία ανθρώπινη, βαθιά συγκίνηση.

Έτσι και εγώ, τούτη την ώρα, πού για πρώτη φορά άνε- βάλω στο έσρό τότο θάυρο τής Δημοκρατίας, διακατέχο- μαι ειλικρινά από τό ίδιο αυτό βαθύ ανθρώπινο συναίσθημα.

Και ή μακρόχρονη εκπαιδευτική μου πείρα πρώτα σαν Γραμματέας τής Λαϊκής Παιδείας, στα χρόνια ακόμα τής Εθνικής Αντίστασης δάσκαλος, ύστερα καθηγητής και Λυκειαρχής, πού πέρα Πρόεδρος τών Ελλήνων Λυκειαρχών Βορείου Ελλάδος και συγγραφέας με έρευνες στο χώρο τής Δυτικής Ευρώπης, για τό προβλήματα τών Ξενιτεμένων παιδιών μας, ή πείρα μου αυτή, λέγω, με παρεκίνησε νά ζη- τήσω τό λόγο, για νά εκφέρω και εγώ τή γνώμη μου στο συζητούμενο νομοσχέδιο για την κατάρριξη τών εξετάσεων του Γυμνασίου προς τό Λύκειο.

Κύριε και κύριοι συνάδελφοι ή Κυβέρνηση τής Νέας Δη- μοκρατίας, ύστερα από τή Μεταπολίτευση πήρε αρκετά καλά και νέα μέτρα μέσα στο χώρο τής Παιδείας, με μόνη όμως τή διαφορά, ότι τά μεν καλά δέν ήταν νέα, τά δε νέα δέν ήταν καλά. Και άνάμεσα στα καλά, πού δέν ήταν νέα, είναι ή καθέρωση τής Δημοτικής Γλώσσας στο χώρο τής στοι- χειώδους και τής γενικής εκπαίδευσης, καθώς και ή χρήση τής Νοελληνικής μας γραμματικής.

Η καθέρωση όμως αυτή δέν άποτελούσε έκφραση τής πολιτικής εδούλητης τής Δεξιάς, αλλά ύπήρξε καρπός πια- σης και άγώνων όλων τών προοδευτικών δυνάμεων του Λαού μας, από χρόνια πολλά, πού μπροστά και από την επανάστα- ση του '21, όταν αγωνίζονταν για την επίθεση τής Δημοτι- κής γλώσσας σε όλους τους χώρους τής πνευματικής, τής επιστημονικής, τής κοινωνικής και τής καλλιτεχνικής μας ζωής.

Έτσι, κανείς θυμάται με λύπη τους άγώνες τής διηλωσι- τικής, πού εφύλαξαν μέχρι την άικατοχυσία, όπως έγινε στα «εσχαθελιακά» του 1901, θυμάται με θλίψη τά «φοροτικά» του 1903 και άργότερα στα χρόνια τής κατοχής, την περί- φρημη δίκη τών τόνων του σορού και διακεκριμένου καθηγη- τή του Πανεπιστημίου τής Θεσσαλονίκης, Γιάννη Κακριδή, Θωμάμα: επίσης την ταύτιση τής Δημοτικής γλώσσας με τον Κομμουνισμό και τό ότι κάποτε ή χρήση τής Δημοτικής γλώσσας από κάθε μορφωμένο στοιχειοθετούσε τό άδικημα και τό χαρακτηρισμό του ως επικίνδυνου Άριστέρα μέσα στους επίσημους φακέλους, πού τόσο έντεχνα φιλοτεχνού- σε για τον καθένα ή Ειδική Άσφάλεια. Και σε όλα αυτά πρωτοστατούσαν άναντίρητα οι αντιδραστικές δυνάμεις τής Δεξιάς.

Άνάμεσα τώρα στα νέα μέτρα, πού δέν είναι καλά, συγκα- ταλέγονται οι εξετάσεις πού τέθηκαν στην εφαρμογή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και στο δεύτερο κύκλο οι Πανελληνίες λεγόμενες εξετάσεις.

Οι εξετάσεις αυτές γενικά, κατά την γνώμη μας, άποτε- λούν φραγμό και εμπόδιο στη μόρφωση του Λαού μας και στη συνειδητή επιλογή του για ελεύθερη και άνεμπόδιση συν- χιση τών σπουδών του σε ύψηλότερα επίπεδα. Η Παιδεία όμως, όπως λέγαμε και όπως είναι πραγματικότητα, είναι μέγιστο κοινωνικό αγαθό, είναι δικαίωμα του κάθε πολίτη και υποχρέωση τής Πολιτείας, νά την παρέχει άνευπόδιστα και ελεύθερη σε όλα τά παιδιά του Λαού μας. Άλλά μάς είναι γνωστό σήμερα, ότι με τις συνθήκες, πού μάς κληρο- δότησε ή Νέα Δημοκρατία, ή εύκαιρία μόρφωσης δέν είναι ίση για όλα τά Έλληνόπουλα και μάλιστα για τά παιδιά τής εργατικής τάξης και τά παιδιά τών άριστών μας στην έλληνική ύπαιθρο. Σχολεία δέν ύπάρχουν, όσα έπρεπε. Πολ- λά Γυμνάσια και Λύκεια συστεράζονται με Δημοτικά σχολεία ή με Τεχνικές Σχολές και λειτουργούν άπαράδεκτα σε ποσοματινούς κύκλους ή άλλα πάλι στεγάζονται σε νοικιασμένες ακατάλληλες αίθουσες. Υπάρχει έλλειψη τε- θετητών και βατκάτων, την στιγμή πού ύπάρχουν χιλιάδες άδιόριστοι, καθώς και άπολωμένοι πού δέν επανήλθαν άνόμη από τά χρόνια τής κατοχής.

Πέδαια, για μουσική και καλλιτεχνία δεν γίνεται λόγος στα σχολεία. Αλλά ακόμα και αυτή η ξένη γλώσσα απο- τελεί περιττή πολυτέλεια για τα σχολεία της υπαίθρου και μάλιστα σήμερα, που η Χώρα μας εντάχθηκε, όπως εντά- χθηκε, μέσα στην ενωμένη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας, αντί να διορίσει κανονικούς καθηγητές και δασκάλους με την σειρά που τε- λειώσαν, επινόησε το θέμα των προσθέτων, όχι για να θε- ραπεύσει τις ανάγκες της Παιδείας, αλλά αποκλειστικά για να δημιουργήσει μία καθαρή έλλογική πελατεία και ένα ά- περγοστασιακό μηχανισμό σε βάρος των συνδικαλιστικών έλευ- θεριών των άλλων συναδέλφων. Έτσι, τα περισσότερα παι- διά της ελληνικής υπαίθρου, ύστερον κατά πολύ από τα παιδιά των αστικών κέντρων, ενώ τα όποια υπάρχουν καλύ- πτεται προϋποθέσεις για καλύτερη μόρφωση. Και απόδειξη είναι τα αποτελέσματα των εξετάσεων στα Α.Ε.Ι. και το ποσοστό επίτυχίας τους, που παρουσιάζουν τεράστια διαφορά ανάμεσά τους.

Αλλά και από ψυχολογικές, εκπαιδευτικές και παιδα- γωγικές παρατηρήσεις, που έγιναν στο γύρω αυτό, αποδεί- χθηκε, ότι στην ηλικία αυτή της τρίτης Γυμνασίου δεν όλο- κληρώνεται ψυχονευματικά ή προσωποικότητα των παιδιών. Λίγο αργότερα, όταν περάσουν στην πρώτη τάξη του ση- μερινού Λυκείου, αναπτύσσονται όλες οι ψυχονευματικές τους ικανότητες. Και παιδιά που ήταν αδύνατα προηγούμενα στις μικρές τάξεις, και καταδικασμένα με το σημερινό σύ- στημα των εξετάσεων, ελπίζουμε τώρα να αναπτύσσονται, να προχωρούν κανονικά, να τελειώνουν το Λύκειο, να περνούν στα Ανώτερα Ίνστιτούτα και να γίνονται στο τέλος και χρι- στοποι επισημωμένοι.

Να θυμηθούμε πάνω σε αυτό τον μεγάλο Αϊνστάϊν που οι καθηγητές του στις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου τον άση- ναν μεταξεδάστος στα μαθηματικά ή τον περιόριζε μουσικό Μότσαρτ, που οι δάσκαλοί του στο ξεκίνημα της μουσικής του μόρφωσης, τον είχαν κρίνει: ως ανεπίδεκτο για μουσική μάθηση.

Έτσι, τα παιδιά μας, με το σύστημα των εξετάσεων που υπάρχει σήμερα, σε μία ανώριμη ηλικία και με την έλλειψη του επαγγελματικού προσανατολισμού είναι άνομο να δια- λέξουν συνειδητά το μέλλον τους. Και γεννιέται το έρωτη- μα, τί θα γίνουν τα παιδιά μας, που αποτυγχάνουν στις εξε- τάσεις αυτές; Η λύση υπάρχει και είναι βαθιά μεθοδευμένη από την πολιτική φιλοσοφία της Δεξιάς. Θα τα καταβύ- νουμε σε διάφορες Τεχνικές Σχολές, για να πάρουν όπως - όπως ένα χαρτί. Θα τους φορέσουμε ύστερα μία άγροτική φό- ρμα. Θα τα στελλουμε έτσι, φθιγγό και ανεπίδεκτο έργοαποδυ- ναμικό προσωπικό, στα έργοστάσια των μονοπωλίων της Ε.Ο.Κ. και των πολυεθνικών εταιριών της.

Αντίθετα τώρα, η κατάργηση των εξετάσεων δίνει την δυνατότητα στα παιδιά μας να συνεχίσουν ανεμπόδιστα το Λύ- κειο. Και με την βοήθεια του επαγγελματικού προσανατολι- σμού, από τη μία μεριά και την φυσιολογική ανάπτυξη όλων των ψυχικών, πνευματικών και επαγγελματικών τους κλί- σεων από την άλλη, θα μπορούν έλευθερα, να κρίνουν την επιλογή για την επιστήμη, την τέχνη και το επάγγελμά τους.

Αυτό, όμως, δεν σημαίνει, πως μέσα στην κάθε τάξη δεν θα ελέγχονται και δεν θα δοκιμάζονται οι μαθητές για την κατάρτιση και την προαγωγή τους. Απεναντίας, ο έλεγχος αυτός θα είναι πιο μεθοδικός και περισσότερο αυστηρός. Η άρνηση που διατυπώνει η Δεξιά, ότι με την κατάργηση των εξετάσεων υποβαθμίζεται η Παιδεία μας, κατά τη γνώμη μας, είναι έσφαλμένη. Δεν υποβαθμίζεται η Παιδεία με την κατάργηση των εξετάσεων, αλλά υποβαθμίζεται από τις άλλες αντικειμενικές συνθήκες, που υπάρχουν στα σχολεία μας. Έλλειψη αίδιων, έλλειψη προσωπικού και οικονομικές δυσχέρειες, πολυάριθμες τάξεις μαθητών, άπραχτοι και άναρχοι προγράμματα, αντιεπιστημονικά βιβλία και άλλα πολλά.

Το επιχείρημα, πάλι, της Νέας Δημοκρατίας, ότι με τις εξετάσεις βοηθήσαμε την τεχνική εκπαίδευση, δεν ευσταθεί, γιατί λέει, ότι ένα μέρος των μαθητών αναγκάζεται να στρα- φεί προς την τεχνική εκπαίδευση. Αυτό είναι μία αναγκαστι- κή και υποχρεωτική επιλογή. Η έλευθερη όμως και συνει- δητή επιλογή είναι προτιμότερη και αυτό φάνηκε από την έγγραφη, που έγινε χωρίς εξετάσεις των αποτυχόντων μαθη- τών στα Γενικά και Τεχνικά Λύκεια που παρατηρήθηκε, πως γράφτηκε σχεδόν ο ίδιος αριθμός.

Επομένως, δεν ζημιώνεται η τεχνική εκπαίδευση από την κατάργηση των εξετάσεων.

Η αντίθεση που υπάρχει ανάμεσα στις απόψεις της Νέας Δημοκρατίας, από τη μία μεριά και στις απόψεις της Κυβέρνησης της Αλλαγής από την άλλη, έρχονται από τον πολιτικό φιλοσοφία και τους στόχους, που έχει η κάθε πλευρά απέναντι στο μορφωτικό και το εκπαιδευτικό μας πρόβλημα.

Και μας είναι γνωστό, πως η Δεξιά από τότε που έγινε καταστημένο, από τα χρόνια της απελευθέρωσης της Πα- τριδας μας από τους Τούρκους μέχρι σήμερα, είχε το στόχο της, το πως να παρεμποδίσει τη μόρφωση του Λαού μας και να την περιορίσει σε ένα στενό δικό της ελεγκτικό κύκλω, που θα εξοπλιστούσε τα συμφέροντα και τη συντήρησή της.

Και για να είμαι πιο σαφής, θα αναφερθώ σε όρισμένο περιστατικό, που δείχνουν την τοποθέτηση αυτή και την πό- λιτεια της Δεξιάς απέναντι στο μορφωτικό πρόβλημα του Λαού μας.

Έτσι, δεν ήταν τυχαίο το γεγονός, ότι μετά τον Καποδί- στρια, οι πρώτες βασιλικές Κυβερνήσεις που έγιναν στην Ελλάδα, νοιάστηκαν περισσότερο για τις φυλακές και λιγώ- τερα για το σχολείο.

Και δεν είναι δύσκολο να μαντέψει κανείς, γιατί έγινε αύ- τό; Δεν νοιάστηκαν περισσότερο για τα σχολεία, γιατί δεν ήθελαν να δώσουν ευκαιρίες στο Λαό μας να μορφωθεί και νοιάστηκαν πρώτα για τις φυλακές, για να κλείσουν εκεί μέσα τους αγωνιστές, που πολέμησαν, για να λευτερώσουν την Πατρίδα μας από τους Τούρκους. (Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Συμπολίτευσης).

Μη εκπλησσοθε όμως. Στα χρόνια τα δικά μας, που ακο- λούθησαν την απελευθέρωση της Πατρίδας μας από τους Γερμανοϊταλούς επιδρομείς, έγινε κάτι πιο ρεαρό:

Από πρώτα γέμισαν όλες τις φυλακές, που υπήρχαν, από τους αγωνιστές της Εθνικής μας Αντίστασης και μια που δεν πρόβλεπαν να κτίσουν καινούργιες και δεν τους «βό- λησαν» και όλα τα ξερονήσια, έλειψαν πολλά σχολεία και τα μετατρέψαν σε φυλακές και εκεί μέσα οδηγούσαν άλυτο- δεμένους τους αγωνιστές, που πολέμησαν για να λευτερώσουν την Πατρίδα μας. (Διαμαρτυρίες από την Πτέρυγα της Αντιπολίτευσης).

ΚΑΠΟΙΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ. Είναι εκτός θέματος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ. Αναπόλω- τούτη τη στιγμή μικρές προσωπικές εμπειρίες, γιατί είχα την τύχη να φιλοξενηθώ κι' εγώ σε ένα τέτοιο σχολείο - φυλακή των πολιτικών κρατούμενων για ένα χρόνο στο 4ο Δημοτικό Σχολείο Κοζάνης, στο κέντρο της πόλης, μαζί με 300 άλλους συναγωνιστές μου, πολλοί από τους οποίους ήταν καθηγητές και δάσκαλοι.

Και ενώ εκείνες τις ώρες θα έπρεπε οι δάσκαλοι, που ήταν μέσα σε κείνο το σχολείο να διδάσκουν στα Έλληνόπου- λα τις υποθήκες της Φυλής μας, βρίσκονταν φυλακισμένοι εκεί μέσα οι ίδιοι, γιατί «είχαν φυλάξει κάπου Θεριστούλα» και γιατί έκαναν στο κέραιο το χρέος τους προς την συλα- ζωμένη Πατρίδα.

Γνώριζε ωστόσο η Δεξιά, αυτό που ο Βίκτωρ Ουγκώ έλε- γε στους «Αθλίους» του:

«Όποιος ανοίγει ένα σχολείο κλείνει δύο φυλακές».

Το καταστημένο όμως της Δεξιάς προτιμώσε το αντίθετο: Έκλεινε τα σχολεία και τάρταχνε φυλακές, για να πνίξει εκεί μέσα τη συνείδηση, τον πόνο και τον έρωτα του Λαού μας για τη λευτεριά του.

ΗΛΙΑΣ ΒΟΥΓΓΙΟΥΚΑΚΗΣ. Είναι έκτος θέματος. Παράποιοι την ιστορία της Ελλάδας. (Διαμαρτυρίες από την Πτέρυγα της Αντιπολίτευσης).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ. Δικιώνεται ότι και ο Σπυρίδης Γεωργίου, που στο έργο του «Χασταλιόν και Καλδίνος», αναφερόμενος σε παρόμοιες περιπτώσεις, έλεγε:

«Η άρχη: πολύ ή ανθρωπότητα να καταλάβει το πως πέσαμε σε τέτοια σκοτάδια, αφού πρώτα γνωρίσαμε το φως». Διαμαρτυρίες από την Πτέρυγα της Αντιπολίτευσης).

Από την αντίθετη τώρα μεριά, η Κυβέρνηση της Ελλάδας διαπνέεται από μιαν άλλη διαφορετική πολιτική φιλοσοφία: Πιστεύει στη μόρφωση του Λαού μας και στόχος της είναι να εξασφαλίσει ίσες ευκαιρίες μόρφωσης για όλα τα Έλληνόπουλα. Για να μορφωθεί όλος ο Λαός. Γιατί έτσι μόνο, με ένα λαό μορφωμένο και ψυχικά καλλιεργημένο θα μπορούσε να προκόψει η Πατρίδα και το Έθνος μας.

Γι' αυτό ακριβώς η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ θέλει να καταργήσει και θα καταργήσει το φραγμό των εξετάσεων.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, στα αρχαία μυθικά χρόνια ο Ηρακλής λευτέρωσε τον «Προμηθέα Δεσμώτη», που οι θεοί τον είχαν κερρώσει στον Κούλασο γιατί έκλεψε απ' αυτούς τη σωτή και τη χάριση στο ανθρώπινο, το πονεμένο γένος.

Ο μύθος, όπως καταλαμβάνεται, είναι συμβολικός.

Το καταστραμένο της Δεξιάς, της κάθε εποχής, δεν συγχωρεί και τιμωρεί αυστηρά όποιονδήποτε θα θέλησει να δώσει το φως και μόρφωση στο Λαό του. (Διαμαρτυρίες από την Πτέρυγα της Αντιπολίτευσης).

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ. Ο κυριός είναι δικός μας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ. Στις μέρες μας τώρα ο νέος Ηρακλής, που ήρθε και λευτέρωσε πιά τον «Προμηθέα Δεσμώτη», τον παρήγαγε και ήρωϊκό, με πάντα προσημασμένο Λαό μας, είναι το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα. (Ζωηρά χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως).

Και είναι πλέον καιρός, να συνειδητοποιήσει η Δεξιά το γεγονός του απολεσθέντος προαδαιτού της, που ο Λαός μας τον στέργει απ' αυτή όριστικά, με την ήρωϊκή ψήφο του στις εκλογές της 18ης του Οκτώβρη. Ευχαριστώ.

(Παρεπαινεμένα χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Σπυριδίου). Ο κύριος Κράτσας έχει το λόγο.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΒΕΡΩΦ - ΤΟΣΙΓΓΑΣ (Αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας). Κύριε Πρόεδρε, μου επιτρέψετε να λάβω τον λόγο:

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Σπυριδίου). Παρακαλώ, έχετε το λόγο, κύριε Πρόεδρε.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΒΕΡΩΦ - ΤΟΣΙΓΓΑΣ (Αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας). Κύριε Πρόεδρε, βρε φίλε, ως Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως, να εκφράσω τη βαθειά μου λύπη, γιατί ο καταβλόν από το Βήμα, προσπαθώντας να παραποιήσει την Ελληνική ιστορία, παλιά και πρόσφατη. Προσέβαλε έτσι τους ζώντες και τους νεκρούς, οι οποίοι έχτισαν την Ελλάδα. Ψνόνασε «Δεξιά» και άλλα, με δυσμενείς χαρακτηρισμούς τους ανθρώπους, οι οποίοι αντιμετώπισαν τον Δεκέμβριο του 1944 και τα χρόνια 1946-1949, έχοντας επικεφαλής τον Γεώργιο Παπανδρέου και τον Θεμιστοκλή Σοφούλη, χάρις στους οποίους και ζούμε υπό Δημοκρατικό Πολίτευμα. (Ζωηρά χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Σπυριδίου). Ο κύριος Κράτσας έχει το λόγο.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΡΑΤΣΑΣ. Είναι πράγματι λυπηρό, να ακούμε από άρχηγος της Συμπολιτεύσεως πράγματα, που πλαστογραφούν την Ελληνική ιστορία. Δεν θα προχωρήσω περαιτέρω όμως, γιατί μίλησε ήδη ο Αρχηγός της Νέας

Δημοκρατίας επί αυτού και θα περίμενα ή επέκταση του θέματος.

Μελετώντας κινείς την εισηγητική έκθεση του νομοσχεδίου και συνοψίζοντας επί του νομοσχεδίου τους άφορητες της Συμπολιτεύσεως θέλει να γράφει, θέλει να γράφει, ακούει, ότι υιοθετείται μία καινούργια λεωφόρος για την Παιδεία, ότι παίρνει μία καινούργια διάσταση το θέμα της Παιδείας, όπως λένε. Γράφει: η εισηγητική έκθεση, ότι καταργείται ένα τεχνικό εμπόδιο στη προσπάθεια των νέων μας για περισσότερη μόρφωση. Οι σοσιαλιστές κυβερνήτες μας λένε, ότι έχουν βασικό στόχο να καταργήσουν κάθε αντιπαιδαγωγικό φραγμό στο ελληνικό σύστημα Παιδείας και αυτό είναι, όπως λένε, το πρώτο βήμα για μία Παιδεία δημοκρατική και δημοκρατική, γιατί δίνει, λένε, στους νέους τη δυνατότητα για μία ελεύθερη και συνειδητή επιλογή. Αυτό το συνδυάζουν με το μακροπρόθετο στόχο τους για μία επιμήκυνση της χρονικής περιόδου υποχρεωτικής μαθητείας. Αναφέρει η εισηγητική έκθεση, ότι σε πρώτη φάση απελευθερώνει τις επιλογές των νέων μας από τους μέχρι σήμερα καταναγκασμούς και επανορθώνει τις αδικίες που έγιναν μέχρι σήμερα. Ίσχυρίζεται, ότι αυτό είναι μία βαθειά τομή στην εκπαιδευτική διαδικασία με κατεύθυνση την αντίληψη, ότι η Παιδεία είναι κοινωνικό αγαθό, δικαίωμα κάθε πολίτη και υποχρέωση της Πολιτείας.

Οι άφορητες της Πλειοψηφίας, την πρώτη, ιδίως μέρα, απέδειξαν, ότι είναι βαθειές γνώστες του μαρξιστικού διαλογισμού, κάνοντας μία ανάλυση, απ' ενός μόν της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, που έκανε η Νέα Δημοκρατία, απ' άλλου αυτού που επιχειρείται σήμερα. Την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της Νέας Δημοκρατίας την απέκλεισαν επισυνχρονισμό και την θεωρούν, όπως λένε, κατάλοιπο ενός άφορητου δογματισμού και αυταρχισμού με χαρακτηριστικά τον τεχνοκρατισμό, την ταχική συνεργασία και την εξαρτημένη ανάπτυξη. Αυτό που συμβαίνει σήμερα, το καλοδοκούν εκδημοκρατισμό και αυτό σημαίνει, όπως λένε, απελευθέρωση της γνώσης, ελευθερία και δημοκρατική αναζήτηση, μόρφωση, πλάτεια γνώση, έχει σε έναν κύριο στόχο, όπως λένε, το ξεπέρασμα των διακρίσεων και το άνοιγμα της εκπαίδευσης στα λαϊκά στρώματα.

Και όλα αυτά τα καταπληκτικά, που αναφέρει η εισηγητική έκθεση και λένε οι εισηγητές της Συμπολιτεύσεως, γίνονται ή αρχίζουν να γίνονται με αυτή την «καταπληκτική» τους πρόταση, με αυτή τη «μαγική» τους εισηγητική, με αυτή την πρόταση της Σοσιαλιστικής Κυβερνήσεως, που είναι η κατάργηση στα Λύκεια. Αναρωτιέμαι και αναρωτιέμαι: όλοι κληρονομήσαμε τον Ελληνικό Λαό, πως αρχίζουν να εφαρμόζονται αυτές οι αρχές με το σημερινό σχέδιο νόμου. Πως αυτό το κοινωνικό αγαθό θέλουμε να το προσφέρουμε στα παιδιά μας; Πως αντιλαμβάνεται η Σοσιαλιστική Κυβέρνηση και η Αριστερά γενικότερα στη Χώρα μας το δικαίωμα κάθε παιδιού για μόρφωση και την υποχρέωση αυτή της Πολιτείας; Αν αυτό είναι το πρώτο βήμα για μία Παιδεία περισσότερο δημοκρατική, τότε ποιά είναι τα επόμενα βήματα; Μήπως θέλουν να μετατρέθουν τα παιδιά μας σιγά - σιγά από μαθητές σε άφορητες; Όταν μιλάει η Σοσιαλιστική Κυβέρνηση για περισσότερη μόρφωση και ανεμπόδιτη συνέχιση στο υψηλότερο επιθυμητό επίπεδο σπουδών, το κάνει, όπως ισχυρίζεται, για να έχουν όλοι τη δυνατότητα να προχωρήσουν στο Λύκειο και εκείνοι που η στάθμη των γνώσεών τους δεν τους επιτρέπει να παρακολουθήσουν τους τυμωθέντες τους, και εκείνοι που δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν με επιτυχία ενδεχόμενες εξετάσεις, και εκείνοι που δεν ενδιαφέρονται να σπουδάσουν στα Α.Ε.Ι.

Και αυτό λένε, ότι είναι το πρώτο βήμα για την επιμήκυνση της σχολικής δικαιοσύνης της υποχρεωτικής μαθητείας. Δυστυχώς όμως, ο τρόπος αυτός με τον οποίο μεθοδεύεται η «δημοκρατική Παιδεία» οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην πτώση της στάθμης σπουδών. Σε όλα τα πολιτεύματα προσπαθεί η Πολιτεία να επιτύχει ιδανικές συνθήκες μορ-

...παιδιά για όλους. Πιο πολύ θα ήθελα να τους πω το πνευματικό τους επίπεδο, τους επιτρέπει ή η εθνοκρατική ή η φιλοσοφία τους να τους να προχωρήσουν. Το οποιοδήποτε σύστημα είναι υποχρεωμένο να δώσει αυτά τα άτομα. Η σοσιαλιστική κοινωνία που αναφέρεται το ΠΑΣΟΚ να στήνει δυστυχώς αρχίζει πολύ άσχημα. Με τα πρώτα μέτρα του υποκαθίσει την εκπαίδευση, στην προσπάθειά του να βοηθήσει απλώς, να αποκτήσουν ένα απλοποιημένο λυκείο και εκείνα τα παιδιά, που μόνο το κοινωνικό σύστημα τα υποχρεώνει να το έχουν.

Είπε κάποιος άγροτης της Συμπολιτεύσεως, ότι καταργεί το ΠΑΣΟΚ τις εξετάσεις, διότι μέχρι σήμερα αποτύγχαναν μόνο τα παιδιά των λαϊκών τάξεων. Λυπούμαι, αλλά οι στατιστικές δεν λένε κάτι τέτοιο, και οι κοινωνικές εμπειρίες μας δεν μας επιτρέπουν να είμαστε απόλυτοι γι' αυτό όπως ανέφερε και ο Πρόεδρος κύριος Κανελλόπουλος.

Από τους άγροτες της Συμπολιτεύσεως, μάθαμε και ακούσαμε κάτι το παράξενο. Το ΠΑΣΟΚ αρνείται την ίδια τη φύση. «Οι απόψεις σας είναι ξεπερασμένες», μας είπε χαρακτηριστικά ο συνάδελφος κύριος Χατζηγάκης, ότι δηλαδή «η φύση παίζει το ρόλο της και από κει και πέρα οι επιδράσεις οι κοινωνικές, οι πολιτικές και οι κοινωνικές συνθήκες που ζούμε. Και συμπλήρωσε ο κύριος Χατζηγάκης, ότι αυτές είναι εγγεγραμμένες εντυπώσεις που έχουν στην αρχή του αιώνα μας και έχουν πεταχτεί από τους κοινωνιολόγους. Αυτό θέματα είναι μεγάλο λάθος. Είναι λάθος, ότι οι κοινωνιολόγοι απορρίπτουν τον παράγοντα φύση. Δεν χρειάζεται ιδιαίτερα, ανάληψη σ' αυτό, διότι καμιά θεωρία δεν μπορεί να απορρίψει τη φύση. Οι κοινωνιολόγοι απλώς εξετάζουν τα κοινωνικά φαινόμενα και μερισιτιστούν τις επιδράσεις τους στη διαμόρφωση της κοινωνικής ζωής απ' ενός και του ανθρώπου σαν κοινωνικό όν, απ' ετέρου. Αν η ανάληψη του κύριου Χατζηγάκη, είναι μαρξιστική, δεν ευνόηται η κοινωνιολογία γι' αυτό. Την ανάληψή του — περί Τρεξινού χαρακτηριστικά της Παιδείας βέ, την συμπληρώνουν μόνο οι μόνοι μαρξιστές κοινωνιολόγοι, οι οποίοι δαίμονες εκ μέρους της μαρξιστικής σχολής. Με τη σχολή θέματα αυτή, η Νέα Δημοκρατία δεν έχει καμιά απόλυτως ιδεολογική επικαιρότητα.

Το ΠΑΣΟΚ προσεκλογικά έλεγε, ότι είναι μοναδικό στις αρχές του μέσα στον διεθνή σοσιαλιστικό χώρο. Σήμερα συνεπώς σ' αυτές τις αρχές του, εισάγει μια νέα μέθοδο πρωτοφανή στην υπάρχουσα διεθνή πρακτική στον τομέα της εκπαίδευσης, διακρινώντας, αν θα έλαβε την Παιδεία στη Χώρα μας. Και αυτό δεν είναι μια άριστη κατηγορία. Αυτή η διάφορα του έχει επιστημονική πολλά χρόνια τώρα, από τότε που σαν Αντιπολίτευση, για λόγους καθαρά ψηφοθηρικούς και μόνο, συνέλαβε μέσω των κομματικοποιημένων φοιτητικών συλλόγων του, στην τραγική υποβάθμιση στα Πανεπιστήμια. Τη διάβρωση αυτή, που άρχισε στα Πανεπιστήμια, το ΠΑΣΟΚ σαν Αντιπολίτευση, την συνεχίζει σήμερα δυστυχώς και την ολοκληρώνει με την ίδια χαρακτηριστική διάφορα, χωρίς σε καθαρά κομματικές και ψηφοθηρικές σκοπιμότητες, διαφέρει το ΠΑΣΟΚ αν παρ' όλα αυτά τα παιδιά μας σε αναχρονιστικές μεθόδους, που απέτυχαν επομένως έγινε απόπειρα να εφαρμοστούν και τα μετατρέψει σε πειραματώζωια στην εκπαίδευση.

Βέβαια, δεν πιστεύω, ότι το ΠΑΣΟΚ προσπαθεί, αυτός να είναι ο μοναδικός του στόχος, δεν πιστεύω, ότι το ΠΑΣΟΚ προσπαθεί συνειδητά να καταστρέψει την Παιδεία. Θα ήταν τραγικό αυτό για τη Χώρα μας. Πιστεύω όμως, ότι από ανεπαρκεία και μόνο αντιμετωπίζει μ' αυτόν τον επιπόλοιο τρόπο, τα προβλήματα της Παιδείας. Μας έλεγε, έλεγε, 7 χρόνια, ότι τα έχει μελετήσει όλα, ότι έχει λύσεις για όλα και ήδη άρχισε με σπαρμαδικές κινήσεις να εφαρμόζει τα μεγάλα του σχέδια. Και εδώ γρονθάνται το έρωτημα στον Έλληνα Λαό: Τι μελετούσε τόσα χρόνια το ΠΑΣΟΚ; Τι πρόγραμμα είχε ετοιμάσει;

Κάνει επικίνδυνους ακροβατισμούς σε βάρος του Έλληνικού Λαού και αυτή είναι ίσως η μόνη συνέπεια που έχει. Και

αυτό είναι εκείνο που χαρακτηρίζει και την οικονομική πολιτική του και την πρωτοφανή εξωτερική πολιτική του και την πολιτική του σε όλους τους άλλους τομείς. Παντού βλέπουμε, ότι «όδιναν όρος και έπαυαν μύνη». Με συνθήματα το ΠΑΣΟΚ έκανε την Αντιπολίτευσή του και με συνθήματα προσπαθεί να κυβερνήσει και τώρα.

Προσπαθώντας να αναλύσει την σκοπιμότητα του νομοσχεδίου οι σοσιαλιστές άγροτες του ΠΑΣΟΚ, χρησιμοποίησαν, ιδιαίτερα την πρώτη μέρα, μια περίεργη γλώσσα, μια νεοφανή μαρξιστική διάλεκτο, διότι μόνο έτσι σκέφτηκαν, να μπορούσαν να δικαιολογήσουν τα άδικα μέτρα.

Μας είπαν προκαταβολικά, να μην προσπαθήσουμε να καταλάβουμε αυτά που λένε, διότι δεν θα τα καταφέρουμε. Και εξήγησαν, ότι, για να καταλάβουμε πώς ενεργούν, πρέπει να χρησιμοποιήσουμε το δικό τους εργαλείο και να αντιστοιχίσουμε τη δική τους φιλοσοφία.

Έβλεπαν δε ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός, ότι δεν είναι άστοχο, όπως ο Παπανούτσος και τόσο άλλοι συντηρητικοί διανουόμενοι, Αναρωτιέται, όμως, κανείς ποιά είναι το εργαλείο τους. Πιστεύω, ότι πρέπει να μάς το αναλύσουν, ώστε να μπορούμε να τα καταλάβουμε καλύτερα, για να μπορούμε και ο διάλογος να έχει μεγαλύτερη σημασία.

Είναι σίγουρο, ότι χρησιμοποιώντας μια σειρά από «θερηματισμούς», καταφέρνουν καλύτερα να ωραιοποιήσουν την δυστυχία, που θα φέρουν στους νέους μας. Σίγουρο πάντως είναι, ότι μας πληροφορήσαν, ότι η κατάργηση των εξετάσεων οφείλεται στην μη άστική τους φιλοσοφία. Μπορεί οι κύριοι συνάδελφοι να είναι υπερήφανοι, που είναι άριστοι, όσοι τουλάχιστον είναι άριστοι, και αυτό είναι αναμφισβήτητο δικαίωμά τους. Δικαίωμά τους, όμως, δεν είναι να ανατρέψουν τον τρόπο εκπαίδευσης πριν τον αντικαταστήσουν με άλλον. Και το θέχονται, ότι ανατρέπουν την εκπαίδευση, απλώς αυτή την ανατροπή θέλουν να αποκαλούν εκδημοκρατισμό και νέες αντιλήψεις στην Παιδεία. Δεν έχουν, όμως, το δικαίωμα να καταστρέψουν, ότι δημιουργήθηκε στη Χώρα αυτή πεπραδάκι - πεπραδάκι. Διότι το ΠΑΣΟΚ θα φύγει και φοβόμαστε, ότι θα φύγει συντομότερα από ό,τι περιμέναμε, αλλά θα αφήσει πίσω του έρειψια και αυτό το δικαίωμα δεν το έδωσε ο Έλληνας Λαός.

Είπε ο εισηγητής της Πλειοψηφίας, ότι μια δημοκρατική εκπαίδευση άρχισε να ανθίζει με το δικαίωμα όλων στη μόρφωση. Είπε ότι καταργείται το «NUMBER OF CLASSES», καταργείται «ο κλειστός αριθμός». Δεν ξέρω ποιόν προσπαθεί να εμπιάξει. Θα μπουν 80.000 στο πρώτο έτος των Ανωτάτων Σχολών;

Ακούγοντας τον Υπουργό της Παιδείας στην τηλεόραση να αναλύει τα νέα μέτρα για την εισαγωγή στα ΑΕΙ, μάθαμε, ότι καταργεί τις Πανελληνίες εξετάσεις, αλλά στη συνέχεια είπε, ότι τις αντικαθιστά με Πανελλαδικές, δηλαδή με ένα νέο τρόπο εισαγωγής, με ένα νέο κλειστό αριθμό. Αυτός είναι ένας πρωτοφανής εμπαιγμός της νεολαίας.

Μας είπε την πρώτη μέρα της συζήτησης του νομοσχεδίου ο κύριος Υφυπουργός της Παιδείας, που δεν είναι παρών σήμερα, παραλληλίζοντας την Παιδεία με αγώνες, και τούτο σε απάντηση των όσων είπε ο εισηγητής της Μειοψηφίας, ότι η Νέα Δημοκρατία κρατούσε τους πολλούς για να τρέξουν μόνο οι λίγοι μπροστά. Δυστυχώς, ακριβώς το αντίθετο συμβαίνει και τούτο για πρώτη φορά σήμερα. Το ΠΑΣΟΚ κρατά τους πολλούς για να μπορούσαν να τους φθάσουν οι λίγοι.

Εάν πράγματι το ΠΑΣΟΚ ήθελε να βοηθήσει την Παιδεία, εάν ήθελε να βοηθήσει τους μαθητές που δεν μπορούν να προχωρήσουν, θα έπρεπε να μεταβάλει το όλο πρόγραμμα της εκπαίδευσης, να αλλάξει την όλη δομή της Παιδείας από το Δημοτικό Σχολείο, έτσι ώστε να μπορούσαν να βοηθηθούν ή να παρακινήθούν εκείνοι, που έχουν μειωμένα ένδιαφέροντα.

Το ΠΑΣΟΚ απλώς φρόντισε να δώσει μια έμφαση στην «αταξινότητα», όπως λέγει, του ισχύοντος εκπαιδευτικού συστήματος.

Και ενώ τότε μας ανέλυσαν οι άπορητές τους ΠΑΣΟΚ, δυσκολεύτηκαν να μας αναλύσουν αυτή τη ταξικότητα και να συγκρίνουν έστω αυτή με άλλες Χώρες δημοκρατικές ή μη. Ήπισης μας άνεφεραν, ότι με το νομοσχέδιο αυτό καταργείται ή παραπαθεία. Δυστυχώς και έδω, ακριβώς το αντίθετο επιχειρείται σήμερα.

Επισημαίνουμε ζωηρά τόν κίνδυνο, που επιχειρείται σήμερα για πρώτη φορά στη Χώρα μας για μια έντονη, ταξικότητα της Παιδείας μας και της μορφώσεως, εν γένει. Διότι λόγω χαλάρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος πλέον, ή οικονόμενα αναγκαστικά θα παύσει μεγάλο ρόλο στη μόρφωση, στην Παιδεία τών παιδιών και θα φτιαχτεί έτσι ή παραπαθεία, γιατί μόνο όσοι μπορούν, όσοι έχουν τα χρήματα, θα βοηθήσουν τα παιδιά τους να ξεφύγουν από αυτή την υποβαθμισμένη παιδεία, σε Φροντιστήρια ή σε ειδικά Σχολεία, που θα έχουν ένα δικό τους τρόπο επιλογής.

Παρομοίωσε το ΠΑΣΟΚ την εκπαίδευση με κάποιο κουτσό, που προχωρεί με ένα μπατσούνι και σκέφτηκε, ότι το μπατσούνι δεν είναι καλή μέθοδος να περπατάει κανείς και το πήρε και το πέταξε. Τόν άφησε, όμως, κουτσό με την δική του αντίληψη και έτσι δεν μπορεί να μετακινηθεί πιά.

Παρακαλώ τον κύριο Υπουργό να άποσύρει το νομοσχέδιο αυτό. Θα προσφέρει μεγάλη ύπηρεσία και στον Τόπο και πιστεύω και στο ΠΑΣΟΚ, ιδιαίτερα. Έμείς δεν θα είχαμε αντίρρηση να συζητήσουμε το νομοσχέδιο αυτό, αν έφθει τάν μία ολοκληρωμένη μελέτη για τήν εκπαίδευση. Άς τροποποιηθούν τα προγράμματα τών μαθημάτων και όλη ή ύποδομη από το Δημοτικό Σχολείο, άς υλοποιηθούν πρώτα οι σκέψεις σας για το πολυκλαδικό Λύκειο, άς αλλάξει ή μορφή του συστήματος και αν πράγματι πιστεύει, ότι οι εξετάσεις δεν είναι καθόρεπτες, που να δείχνει τήν αξία του παιδιού, άς τις καταργήσει. Πρέπει, όμως, να βοηθήσει το παιδί από πριν με άλλο τρόπο να προχωρήσει. Για μένα προσωπικά δεν έχει ιδιαίτερη σημασία αν γίνονται ή όχι οι εξετάσεις. Έπιμένω όμως ότι δεν έχουμε το δικαίωμα να καταργήσουμε έτσι άμελέτητα τις υπάρχουσες εξετάσεις. Διότι έτσι δίνουμε τήν εντύπωση άραματισμού, που έλέπει ένα ούστοπικό μοντέλο εκπαίδευσης.

Κύριοι συνάδελφοι, μόνο αν το ΠΑΣΟΚ, όπως λέγει διαρβώσει τήν ανισότητα τών ευκαιριών, μεταξύ τών παιδιών του κέντρου και της άπορχίας, μόνο όταν φτιάξει ένα τύπο εκπαίδευσης, που δεν θα χρειάζεται τις εξετάσεις, μόνο τότε έχει το δικαίωμα να ξεκινάει το νομοσχέδιο αυτό και να είστε σίγουροι, ότι τότε ή Νέα Δημοκρατία θα συμβάλει άποφαστικά στην επιψήφιση ενός ολοκληρωμένου νομοσχεδίου. (Χειροκροτήματα από τήν Πτέρυγα της Αντιπολίτευσης).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριοι συνάδελφοι, θα ήθελα να κάνω μία σύσταση για τήν τήρηση της διατάξεως του άρθρου 47 του Κανονισμού που φίνεται, ότι έχει λησμονηθεί.

Αισθάνομαι το χρέος, από τήν έδρα αυτή, να κάνω τή σχετική υπενθύμιση. Με το άρθρο 47 του Κανονισμού άποκρίνονται, ως γνωστό, οι γραπτοί λόγοι, έκτός αν πρόκειται περί Προγραμματικών Δηλώσεων της Κυβερνήσεως και άναγνώσεως ώρισμένων άλλων κειμένων και σημειώσεων. Έπιμένει ότι επικράτησε ύποκειώς ή άρχή και ή έξίχρηση, όταν πρόκειται περί Βουλευτών, που εκλέγονται για πρώτη φορά και μιλούν για πρώτη φορά στο Κοινοβούλιο.

Θα παρακαλέσω πολύ στο μέλλον να τηρηθεί αυτή ή αρχή και κατανοησιακή διατάξη, που έχει μία εύρύτερη σκοπιμότητα, όπως γνωρίζετε του Κανονισμού της Βουλής.

Ο κύριος Υπουργός έχει το λόγο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Έθνικής Παιδείας και Θεσμικών). Κύριοι συνάδελφοι, ή Κυβέρνηση άποφασίζει σήμερα στη Βουλή τήν επιψήφιση του νομοσχεδίου αυτού, που αποτελεί πράγματι μία πράξη, με τήν οποία έσπευσε από τή πρώτη στιγμή να υλοποιηθεί ένα βασικό σημείο της εκπαιδευτικής της πολιτικής. Δεν ήν άπανήσως σήμερα

σε ένα πολλά και διάφορα παρατηρήθηκαν από Βουλευτές της Αξίωματικής Αντιπολίτευσης γιατί αισθάνομαι, ότι οι συνάδελφοι της Πλειοψηφίας που προηγήθηκαν στο Βήμα και ο κύριος Υπουργός της Παιδείας, που στην παραμέληση συνεδρίαση έδωτε, από τή πλευρά της Κυβερνήσεως, μία πλήρη άπάντηση, έχουν δώσει ικανοποιητικές άπαντήσεις σε ένα έρωτήματα ή προβλήματα τέθηκαν από τήν πλευρά της Αξίωματικής Αντιπολίτευσης.

Άλλά είμαι ύποχρεωμένος να αντιμετώπισω τόν τρόπο με τόν οποίο μέχρι στιγμής αυτό το μέτρο αντιμετώπιστηκε από τήν Αξίωματική Αντιπολίτευση και να μη ύπερπηρώσω άπογλίστε τον βασικό τρόπο, με τόν οποίο αντιμετώπιστε από τήν πρώτη στιγμή τήν κατάργηση τών εισαγωγικών εξετάσεων από τα Γυμνάσια στα Λύκεια. Γνωρίζει όλος ο Έλληνικός Λός, ότι πράγματι το ΠΑΣΟΚ, είχε από τήν πρώτη στιγμή που ύπήρξε αυτή ή πρόβλεψη κατά το 1976— αντίρρηση στην εισαγωγή αυτού του θεσμού, διότι τόν θεωρούμε και άνοπαιδαγωγικό και άχρηστο. Και γνωρίζουν όλοι, ότι ήταν στο προεκλογικό πρόγραμμα του Κόμματος που έτυχε της έντολης του Έλληνικού Λαού και συνεπώς όλοι θα έπρεπε να θεωρούν δεδομένο, ότι θα έπρεπε να είναι από τα πρώτα μέτρα με τα οποία θα έπρεπε να άρχίσει τήν εκπαιδευτική της πολιτική ή Κυβέρνηση. Δεν είπα κανείς μας ότι αυτό ολοκληρώνει τήν εκπαιδευτική μας πολιτική. Και νομίζω, ότι όλοι και καλόπιστοι και μη καλόπιστοι τρέπτε να όμοιογύρουν, ότι από τότε που αυτό το μέτρο ξεκίνησε τήν εκπαιδευτική μας πολιτική μέχρι σήμερα, συνεχώς δίνουμε πτυχές αυτής της εκπαιδευτικής πολιτικής στον Έλληνικό Λόο και αντιμετώπιζουμε το ένα μετά το άλλο τα πεδία πάνω στα οποία θα εξελιχθεί αυτή ή πολιτική. Αν θέλετε μία πλήρη άπάντηση από πλευράς προγράμματος, δεν έχετε παρά να άναγνώσετε το πρόγραμμα. Αν θέλετε μία άπάντηση από πλευράς πολιτικών πράγματοποίησεων, δεν έχετε παρά να παρακολουθείτε και να άναμνετε. Γιατί όποιος παρακολουθεί και άναμνει διαπιστώνει, ότι ύπάρχει μία συνεχή μεταξύ του πρώτου μέτρου του οποίου σήμερα ζητούμε τήν επιψήφιση από τήν Βουλή και τών επαναληφόμενων και μετά από αυτή τήν πρώτη πράξη της Κυβερνήσεως, συνεχών μετά τούτα πράξεων εκδήλωσε της εκπαιδευτικής μας πολιτικής. Τα μέτρα που πριν από λίγες μέρες εξηγγείλαμε και που συνδέονται με τήν κατάργηση τών Πανελληνίων και τήν αντικατάσταση του συστήματος εξέλιχθησε τών Πανελληνίων με ένα άλλο μέτρο, είναι θεαίως μία πολιτική περαιτέρω, μία πράξη που συνδέεται με αυτή τήν πρώτη πράξη και θα ακολουθήσουν και άλλα μέτρα, μέτρα τα οποία θα συνδέονται με τήν αντιμετώπιση τών προβλημάτων της Τεχνικής Παιδείας, μέτρα τα οποία θα συνδέονται με τήν αντιμετώπιση τών προβλημάτων στα Πανεπιστήμια, μέτρα τα οποία θα συνδέονται με τήν αντιμετώπιση τών προβλημάτων της προσχολικής ή της πρώτης σχολικής ηλικίας. Αυτό τόν τονίζω από τώρα για να πώ, ότι αν τυχόν κρίνετε μόνο αυτό το μέτρο, ίσως θα είχατε το δικαίωμα να πείτε εκείνη τήν πρώτη στιγμή ότι δεν ύπάρχει μία συνεχής αντιμετώπιση του θέματος. Με όποιον όμως παρακολουθεί τις διαδοχικές αντιμετώπισεις τών εκπαιδευτικών θεμάτων, δεν πρέπει να συμβάλει το ίδιο. Δεν συμβάλει όμως αυτό με έσα. Διότι από τήν πρώτη στιγμή μέχρι σήμερα, το μόνο το οποίο πραγματοποιείται προκειμένου να κρίνετε και να επικρίνετε αυτό το μέτρο είναι να μεδίστασθε από θέση σε θέση. Να άλλαξε θέσεις. Το επικρίνετε από θέσεις κινούμενες. Δεν το επικρίνετε από μία σταθερή θέση. (Θα εδω διαβάσω τα κείμενα, που προέρχονται από τις δικές σας ανακοινώσεις. Η πρώτη αντιμετώπιση αυτού του μέτρου, ή οποία ήταν άμέσως μετά τις έλλογες, άμέσως μετά τήν ανάληψη της διακυβερνήσεως από τήν Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ ήταν, γιατί σπεύδατε άπογραμμάτιστα, άμελέτητα να καταργήσετε τις εξετάσεις.

Συνεπώς ή πρώτη καταγραφή σας ήταν ή σπουδή. Ίδού ή ανακοίνωση της Νέας Δημοκρατίας στις 28 Οκτωβρίου 1981. Με μία προηγούμενη εύκαιρία είχα διαβάσει ένα κομμάτι της και ήλασα στη Βουλή, θα ύπανέθω για να θυμί-

τω στο Σωμα Χάρικος με πού τριπο καταμετόπισ και λιν
μετοπισ η Νέα Δημοκρατία. Η μέτρο που σήμερα εισήγαγε
μετά τα θρήνητα ελαχίστη η Βουλή, για να υποχωρήσει στη
Πράξη του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Έλεγα αυτή η ανακρίνωσι, ότι αποδόσει μια ειχα να ε
υχαίνουμε τις Κυβερνητικές Εξουσίες. Η Πράξη αυτή, ο
έλεγα, δεν μπορεί να μη επισημανει από πόρα η Νέα Δη
μοκρατία, ότι διάφοροι Υπουργοί Εξουσιών, πολιτικοί
γόνυται, διάφορα μέτρα, χωρίς να είναι ολοκληρωμένα, μ
μοναδικό σκοπό την συνέχιση της δημοκρατίας στην οποία
είχε έπισημεί το ΠΑΣΟΚ ως Αντιπρόσωπος. Και συνεχί
ζει: «Πρώτη ή μεγαλύτερη τύχη της Τεχνικής Παιδείας κα
θίσταται, βεβαίως, κατά τίποτε σχετικά δεν είπα ο νέος Υ
πουργός. Και έλεγα πάρα κάτω, ότι δεν έχουν μελοτηθεί οι
προϋποθέσεις με τις οποίες έπρεπε να συνδυαστεί ένα τέ
τοιό μέτρο και συνεπώς η Τεχνική Παιδεία «είναι» προς
έξω». Αυτή ήταν η πρώτη αντιμετώπιση.

Μετά αυτό ήλθε μια απάντηση από την πλευρά του Υ
πουργείου Παιδείας, η οποία έλεγα, ότι αυτό οι μέτρο, άνη
και σε μία ζήτηση μέτρον, που άπρεπε την Παιδεία και βε
βαίως δεν πρέπει να ανασυχοί κανείς για την Τεχνική
Παιδεία. Μάλιστα, η απάντηση αυτή, να μη είχε διαλέ
ξει, υπατευχένια προηκότα της Παιδείας, και με τα
πρώτα δείγματα εφαρμογής αυτού του μέτρου. Και τα πρώ
τα δείγματα δεν έλεγα, ότι κινδυνεύει η Τεχνική Παιδεία.

Στην συνέχεια υπήρξαν και άλλων δείγματα, τα οποία
έδωκα διαδοχικά στον Τύπο. Και δώσαμε πριν από λίγο
και τα συνολικά οικονομικά δεδομένα σύμφωνα με τα
όποια ένατοι των 9.500, που εισήλθαν στην Γενική Παι
δεία, είχαν έναν αριθμό 8.700 που εισήλθαν στην Τεχνι
κή Παιδεία. Αν ληφθούν μάλιστα υπ' όψη, με αυτά τα α
ριθματα μεγέθη και τα άλλα μεγέθη των εισερχομένων π
λοκίτερα με τις εξετάσεις γενικής κατεύθυνσης στην πρό
τη Λυκείου, όπου υπήρχαν πολλές χιλιάδες, πλέον των πε
νήντα χιλιάδων, που προσήρχοντε και εισπύγγονταν, βεβαίως
λιγότεροι ενώ στην Τεχνική Έκπαίδευση προσήρχοντε, το
μόνον κάποιες δεκάδες, περί τις 10.000 έως 15.000 και πε
τύγγονταν βεβαίως και έχει λιγότεροι, θα αντίληφθεί κανείς,
ότι αυτά τα νούμερα δεν λένε πως η Τεχνική Παιδεία υ
πέστη την παραμικρή ζημιά, ή έστω ότι διέτρεξε τον πα
ραμικρό κίνδυνο από την απελευθέρωση την οποία πραγματο
ποιήσαμε, με την άρση των εξετάσεων.

Όταν οι διαπιστώσει αυτό η Νέα Δημοκρατία άλλαξε όση
κρίτικη. Είπα: α. τώρα δεν απειείχθη, θα αποδειχθεί όμως
αργότερα γιατί θα εγκαταλείψουν πάρα πολλοί τις σπουδές,
όταν θα διαπιστώσουν ότι δεν είναι σε θέση ν' ανταποκρι
θούν. Κατ' αρχήν πρέπει να σας πω ότι, με διάφορα νούμερα
τα οποία προκύπτουν από στατιστικές, στις σχολές νέου Τύ
που, οι οποίες ήταν το θεμέλιο της Νέας Δημοκρατίας και
ποδα τις οποίες έστρέποντο αναγκαστικά αυτοί οι οποίοι δεν
έμπαιναν με τις εξετάσεις, στη Γενική ή Τεχνική Λύκειο
παρατηρείτο ότι από το 1977 μέχρι το 1980 υπήρχε δια
φορή από το πρώτο έτος μέχρι να έβελθουν, της τάξεως, κατά
το μόν 1978 42%, κατά δε το 1979 24% και κατά το 1980
28%. Δηλαδή από τις σχολές νέου τύπου στις οποίες ανα
γκαστικά έστρεφε τους αποσυχόντες στις εξετάσεις η Νέα
Δημοκρατία, είχαν διακοπή αυτών των αναγκαστικά προ
σανατολιμένων προς τις σχολές νέου τύπου. Διότι φυσικό
ήταν όταν έστρέφοντε, χωρίς να έχουν καμία διάθεση, προς
τα εκεί, να εγκαταλείψουν σύντομα κάθε προσπάθεια για
να υποθέσει που δεν είχαν κεί να κάνουν.

Αλλά δεν θα μείνω εκεί. Θα πω, ότι είναι ένα τόσιμα
διακοπή το να μεταθέσουμε την κατηγορία στο μέλλον, το
μακρινό και άβέβαιο. Το να λένε δηλαδή, εν τάξει, αυτή
την στιγμή δεν υπήρξε απόλυτα, δεν υπήρξε ζημιά αλλά
περιμένετε στο μέλλον να δομε μήπως μερικοί από αυτούς
ρήθουν. Βεβαίως δεν έβρει κανείς ποιά θα εξακολουθήσουν
τις σπουδές τους και ποιά όχι. Και βεβαίως δεν απολύει.

και τις και από αυτούς που υπήλκαν με εξετάσεις να υπέρθε
ένα πιστό διακοπή.

Αλλά, από την άλλη μια πλευρά υπήρξαν και οι υδου
έκείνα και οι αυτούς που μπήκαν με την κατακτητική ρύθμι
ση και οι αυτούς που υπήλκαν από μέλλον, για να διακοπή
μετα να υποχωρήσουν και να είναι και δίνουμε όλα τα ήμερα
για να αναπαληρώσουν την εν το μεταξύ γνώση και πρώτος
δώρα και δίνουμε όλα τα μέσα για να συντονισθούν με όσους
πρό μπροστά συνέση να έχουν υπαί, λόγω της δημοκρατίας
άρσης αυτού του εμποδίου, στις αντίστοιχες τάξεις.

Πιστεύουμε εδ' άλλου και δεν πιστεύουμε υδου είναι
άλλα και εφαρμογή παιδαγωγική— ότι δεν θα είναι σε β
ρος και αυτών που καθυστερημένα μπήκαν. Το γεγονός ότι
τώρα τους έπεταρή εν των συνθηκών και της πράξεως στην
όποια προχωρήσαμε, ή καθυστερημένη παρακολούθηση των
σημάτων των τομαθιτών τους.

Αλλά μετά ταύτα, η Νέα Δημοκρατία, όπως πιστεύω ότι
διακοπήναται και από τον έρωτόντα και από την Αθήνα,
μεθόσταται πάλι σήμερα, άλλωστε, ότι άλλη μία φορά επι
χείρημα. Αν κατάλαβα καλά, ο κύριος Βαρθολομώτης είπα
τα έζησε: «Κύριε συνάδελφε, ή υποχρεωτική εκπαίδευση εί
ναι θετής. Το Σύνταγμα προβλέπει να τεταχά ο Έλληνας
Πολίτης την υποχρεωτική του εκπαίδευση στα 9 χρόνια και
συνεπώς —και επέκταση συλλογισμού— το Σύνταγμα θέτει
ένα φραγμό ότι και και πέρα για να μη προχωρεί πέρα πέρα
στην αναγκαστική εκπαίδευση».

Είπα περίπου σήμερα ο κύριος Βαρθολομώτης, ότι το Σύν
ταγμα προβλέπει τις εξετάσεις. Δεν έβρει πρόηματα, ή στην
τόλημ του και στα συνταγματικά του έρωτήματα, επί των
όποιων τώρα τελευταία μας έχει συνηθίσει ο κύριος Βαρθ
ολομώτης, υπήρχε τέτοιος συλλογισμός, υπήρχε και ή υποστή
ξη ενός τέτοιου επιχειρήματος.

Αλλά ενώ τομολόγιστον θα έκορρώσω έκπληξη για μια
τέτοια προση συνηροία υδου εξετάσεων, που επιτόλους
και για την δική μας άλλη και για την δική σας, πιστεύω,
φιλοσοφία, δεν πρέπει να είναι ένας πραγματικός «φραγμός»
όπως τον διατυπώνουμε —και όπως το διατυπώνει όλος ο
Έλληνικός Λόγος— που θέλει μάλιστα — όπως παρατήρησε
ο κ. Βαρθολομώτης — και συνταγματική διασφάλιση.

Ακριβέτητα μάλιστα ο κύριος Βαρθολομώτης με ένα τρό
πο μεγαλύτερη, την υπαρή ένθεσης του ΚΕΜΕ, ονομά
ζοντας αυτό που και την προηρομένη φορά και στην Έπι
τροπή είχε διαβεβαιώσει, ότι υπάρχει, δηλαδή στην ένθεση
του ΚΕΜΕ, εάν έκθεση - σήμασμα. Ακριβέτητα ότι υπήρ
ξε και ή σύμφωνη γνώμη του ΚΕΜΕ, ενός όργανου το οποίο
δεν απέταλείτε ούτε καν από ανθρώπους της δικής μας επι
λογής, άλλα της δικής σας. Ακριβέτητα την ύδουωνα σύμ
φωνη γνώμη του ΚΕΜΕ πάνω σ' αυτό το θέμα, ή οποία παρά
γματι υπήρξε και ή οποία είναι εδώ μπροστά μου και ποδα
τιμωρία του και δική σας τιμωρία θα σας διαβάσω τα επι
χειρήματα για να ανατριπούν όλα αυτά τα οποία είπατε και
στα μέχο, πώς παρατηρήσατε σε σχέση με την διατήρηση των
εξετάσεων και την επιχειρηματολογία γι' αυτό.

Λέει ή ένθεση του ΚΕΜΕ σε κάποιο σημείο της σε σχέση
με τις εξετάσεις:

- α. Αποδιοργανώθηκε το πρόγραμμα γενικής παιδείας της Γ' γυμνασίου.
- β. Γυμνωθήθηκε και μ' αυτή την αίτια ή παραπαιδεία των φροντιστηρίων και ιδιωτικών μαθημάτων.

γ. Το άγχος της επαδιορομίας των νέων μετασπίστησε
στο 14-15 έτος της ηλικίας και έγινε πρόβλημα ψυχολογικό
για μια εύαισθητη ηλικία και οικονομικά για τους γονείς
και λοιπούς οικισίους.

δ. Φαλοβιότητα ιδιότερα ή ιστορική παιδεία των μαθη
τών. Έτσι που είχε ροθιστεί ή επίλυση μαθημάτων (ιστο
ρία και φυσική στο γενικό Λύκειο, ενώ ταυτόχρονα ή φυ
σική ήταν μάθημα υποχρεωτικό για τα Τεχνικά - Έπιχειρη
ματικά Λύκειο).

ε. Δεν καταρβώθηκε η βιολογική - όπως είχε σχεδιαστεί και ελπίζεται - ροή μαθητικού δυναμικού προς τις δύο καταρβύσσες Λυκείων, άρα εξέλιπε το κύριο επιχείρημα κοινωνικής - οικονομικής ύψης, που υπήρξε ως θεωρητική θεμελίωση του θεσμού των καταρβυμένων τώρα εισιτηρίων εξετάσεων.

στ. Δεν πείστηκε εύρα ο εκπαιδευτικός κόσμος ούτε η Κοινή Γνώμη ότι με τις εισιτηρίες εξετάσεις επιτυγχάνεται ουσιαστική διάφωση ιδιαίτερων ικανοτήτων των μαθητών της μιας ή της άλλης καταρβύσσης.

ζ. Με τις εισιτηρίες εξετάσεις των Λυκείων γίνονταν άδικαίωμα δύο δεκάημερα (Ιούνιο - Σεπτέμβριο), και μόνος χιλιάδων, εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων - εξεταζομένων και εξεταστών - σε περιόδους που και ο χρόνος και ο κόπος χρειάζονταν ως στοιχεία πολύτιμα για άλλες εκπαιδευτικές διαδικασίες, που επιτελούνταν και ανάγκη με πλημμέλεια λόγω και της αυξανόμενης απόλειπας των δεκάεξ ημερών.

η. Χιλιάδες μαθητές έμειναν εκτός σχολείου σε μία ηλικία που ψυχολογικά δεν μπορούσαν και κοινωνικά δεν χρειαζόνταν να αναζητήσουν κάτι δημιουργικό να κάνουν και πολλοί προσθέτονταν στην άλλη πελατεία της παρακλιμακίας. Νομίζω ότι, αν είχαμε στοιχεία για τις δαπάνες τους θα διαπιστώναμε ότι αυτό μόνο κόστιζαν για ιδιαίτερα μαθήματα περισσότερο από όσο θα κοστίζει τώρα η φοίτησή τους άκαδη και σε χωριστά τμήματα στα σχολεία τους...".

Και συνέχισε θεδίκως με άλλα επιχειρήματα...

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. Πόσο ενδόθρημα αυτή η γνωμοδότηση;
ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Ξθνηκής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Είναι η υπ' αριθ. 9 πράξη της Ολομέλειας του ΚΕΜΕ, που ενδόθρημα στη συνεδρίαση της 13.1.81, ημέρα Παρασκευή και ώρα 9.30 πρωινή.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. Επί ποίου έρωτήματος έγινε αυτή η γνωμοδότηση; Είναι γνωμοδότηση τμήματος ή Ολομέλειας;

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Ξθνηκής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Επί έρωτήματος σχετικού με το εάν συμφωνεί ή όχι το ΚΕΜΕ με την κατάργηση των εξετάσεων. Είναι γνωμοδότηση της Ολομέλειας, η οποία προήφει εφόσον από το κείμενο. Το κείμενο είναι στη δικαίτη τάξη και να γίνεται άκρη με το θέμα, κύρια συνάδελφε και άκρη με έμπειρους για την κρίση, που εσύ άκρησε. Διότι επί τέλους αυτός που εσύ είχα υποδείξει - λέγει το κείμενο άλλο σημείο - από 1976 ή, δεν το έπραξάτε ή το έπραξάτε ακούρα.

ΠΑΙΔΑΣ ΒΟΥΤΙΟΥΚΑΚΗΣ. Το έρωτημα ποιος το υπέβαλε; Γιατί κρατήσατε ουσιαστικά την άπάντηση του ΚΕΜΕ;

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Ξθνηκής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Βεβαίως ο Υπουργός της Παιδείας. Εάν τυχόν έλατα κερμία αντίρρηση, και θέλατε και τείε να υπεβάλατε το έρωτημα, κύρια συνάδελφε, τείε δεν έλαμα κερμία αντίρρηση από το Εκπαιδευτικό και στο ΚΕΜΕ να στη Βουλγαρία Αλλά.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφε, παρατηρήθηκαν πολλά για την κατάργηση των εξετάσεων. Από τη δική μας πλευρά, επαναλαμβάνω, ότι δεν είναι ποτέ μας να αναποθέτουμε ή να πηδα ένα τήν πηρία. Και έτι μόνον αυτό, αλλά πείθεσθ μας είναι να διαλογίζουμε μία δική δικροσύνη, η οποία αποτλεί μία κροσσία, ένα ξανάτση για τήν έλα, σκέψη σας. Ανακροσίου τήν δικροσύνη γιατί με τήν αποδοχή και άκρη των εξετάσεων, αλλά είναι άνοστη κόπωση των εξετάσεων. Από τη δική μας πλευρά, λοιπόν, υπάρχει άνοστησίστη μία δικροσύνη κροσσίας έλαται τήν δικήε της αντίληψης.

Σείε θελήκατε αυτός τις εξετάσεις έλαται εάν ένα κροσσίε κατά τήε ούδα πείε τήν Γενική Παιδεία και κείταται ότι με αυτό τήν τρόπο να σποδάτε προς τήν Γενική Παιδεία, Παιδεία που είναι προσημεία τήν Γενική Παιδεία. Προσημεία ότι με μία εξέταση ή έλα με τήν επανάληψη

της θα διαπιστώσετε ποιο είναι προσημεία για τή Γενική Παιδεία και ποιο δεν είναι και πείε να σποκρούν προς τή Γενική Παιδεία. Πραγματικά υπερεί να διακρίνει κανείς τήν ισχυρισμό σας ότι με αυτή τήν εξέταση ήταν δυνατόν να εξασκώσεται τις κλίσεις του μαθητή και τελικά να τήν σποέψετε προς τήν μία ή τήν άλλη καταρβύσση. Αλλά εν πάση περιπτώσει είναι βέβαιο ότι υπάρχει μία δικροσύνη άροσσησής φιλοσοφικής σκέψης.

Από τη δική μας πλευρά, όπως διατυπώθηκε πάρα πολύ ακούρα, πάρα πολύ κούρα στην εισηγητική έκθεση, υπάρχει πράγματι η αποδοχή μιας ελευθερίας σπουδής.

Πιστεύουμε, ότι ο μαθητής πείε, μετά από έλλους θετρώσε, να έρτικαι το δικό του ποσοστό προς τα δύο ή προς τα έλα και πιστεύουμε άκρη, ότι αυτό δεν πείε να συνταλείται στην ηλικία των 14 προς τα 15 χρόνια.

Αν μελετήσατε προσεκτικά τις δηλώσεις, που έλαμα η Κυβέρνηση σε σχέση με τήν κατάργηση των Πανελληνίων και τήν άνοστησίστη τους με άλλο σύστημα εξέλιόγησης, θα έλαται το συμπέρασμα, ότι υπάρχει μία άλλη δόκιλη φιλοσοφία, μία άλλη δόκιλη θετική έλλογη, μέσα από τήν οποία περνάμε τήν δική μας αντίληψη. Από και και τήν βεβαίως πιστεύουμε, ότι αυτός οι εξεταστές έλαψαν τούς 50.000 νέους σποδα όποιους στέφισαν, χωρίς λόγο ίσως, για λόγους μόνον μηχανιστικής σκέψης από τήν οποία διακρίνεται - και για τήν οποία μπορείτε να είθε αν θέλατε υπερέλαται και άπολογητές της έλλο για τήν οποία δεν θα μας πείετα - το δικαίωμα να προσημείσση. Αυτό λοιπόν οι 50.000 νέοι οι οποίοι εξέλασαν και οι οποίοι έποκείτο να έλακούν, κατά τήν δική μας αντίληψη δεν έπρεπε να έρτικαι αυτός τός είδους τήν δικαιοσύνη, και εντός και εκτός εισηγητικών. Υπάρχουν έλλο τρόποι και πιστεύουμε, ότι θα έλαμα τήν εύκατα, μετά τήν ένοτλή του Έλληνικού Λαού και βεβαίως με τήν συνεχή έπικουρία του, να δημιουργήσουμε όλους εκείνους τούς μηχανισμούς, που θα ξεκινούν από το Γυνάσιο και θα έλαμα τήν επαναγωγικό προσημεία. Και άκρη θα δώσουμε όλα τα κίνητρα σε μία άροσση έλαται Γενική Παιδεία, όπως είναι σήμερα, για να μπορείτε να άνοσώσεται, να υποδατεί τήν έλλοτική νεότητα και να δώσει τεχνική σταλήη τα οποία πραγματικά έχει άκρη ή Κόσα και η Ολομέλεια. Δεν είναι βέβαιο τός κροσσίας να άνοσώσεται άκρησίστη σ' αυτό. Η Βουλή θα έχει και έλλοτα τήν εύκατα να έχει μία πλήρη γνώση και γνώμη, εάν θα έλαμα τα αντίστοιχα νομοσχέδια ενώπιόν της. Από τώρα έλαμα μπορούμε να τενίσουμε ότι αποδαγώμαται τήν δικροσύνη φιλοσοφική και αντίληψη, η οποία μας διακρίνει και σπο όνομα αυτής της δικροσύνης καταρβύσσης τις εξετάσεις. Και πιστεύουμε ότι είναι κάτι για το μέλλον, που είναι μέλλον μιας έλλο κοινωνίας με έλλο πολύ ψυχότερα και έπίπεδα γνώσης και έπιστάσεις, που θα μας δικαιοσύνη και θα δικαιοσύνη αυτή τήν πολιτική.

Κύριοι συνάδελφοι, εκτός από τήν νομοθέτημα τός οποίο για τήν κατάργηση των εισηγητικών στα Λύκεια που εισήγαγε η Κυβέρνηση πείε τις γνώσεις, σήμερα εισήγαται ενώπιόν σας και μία τροπολογία η οποία πιστεύουμε, ότι έχει και αυτή έλαται σκεπτική. Αν έλα για κάποια θετική μεταβολή που έπικέρει στην όλη εκπαιδευτική, όμως για μία θετική επαναστατική μεταβολή στην όλη προσπάθεια για μία πιο σωστή γνώση για μία πιο σωστή κροσσία τός Έλληνικού Λαού. Πιστεύουμε, ότι με τήν τροπολογία για τήν άροσσησίστη η Κυβέρνηση τήν τερα πραγματικοποιεί μία πραγματική τολμή στην γνώση. Με τήν άκρησίστη έκθεση που έλαμα ενώπιόν σας πιστεύουμε ότι δικαιοσύνησόμε πλήρως αυτή τήν έλλογη για τήν οποία έλλοτα και άκρησίστη και προσημεία έλαται, άκρη και κάποια σκέψη και από τήν πλευρά τής Νέας Δημοκρατίας. Δεν υπήρξε όμως μέχρι τήν στιγμής εκείνο τός όάρος, εκείνη η οριμότητα, εκείνη η άροσσησίστη και τις συνθήκες και τήν Κυβέρνηση για να προσημείσση τήν τήν έλλογη. Σήμερα, με τήν δικροσύνη τήν οποία έλαμα ενώπιόν της Βουλής, πιστεύουμε ότι πραγματικοποιεί κάτι τός όνομα έλα με τήν κροσσία τός χρόνια τός έλα τήν και τός οποίο δεν έχει τήν έλα του

στην ελληνική αρχαιότητα, διότι είναι έρμάρμα των Αλεξανδρινών χρόνων. Τότε, όπως λένε οι ειδικοί, η ελληνική γλώσσα έχανε τον προσδιορισμό της χαρακτηριστικής και η θέσπιση των πνευματικών και του γνωστού τονισμού απέβλεπε μόνο στο να αποτελέσει έννοιικό, υποδοχόμενικό—έννοιικό γλωσσικό σημείο για τις διάφορες φυλές που δεν ήταν ουσιαστικά όλες ελληνικές φυλές. Και όλα αυτά που έμειναν και από λόγους ιστορικής και γλωσσικής αδράνειας μέχρι τώρα και που δεν έχουν γίνει, όπως έπρεπε, με διάφορες ευκαιρίες τώρα πραγματοποιείται, νομίζουμε, ότι η Κυβέρνηση, με την πράξη που πραγματοποιείται, μπορεί και δικαιούται να είναι και σ' αυτό το σημείο υπερήφανη.

Και ζητάμε απ' όλη ανεξαρτέτως τη Βουλή, μια που και ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολιτευσεως και Αρχηγός της πλειοψηφίας υπέρ αυτής, να ψηφίσει: με ενθουσιασμό αυτή τη μεταβολή για να επιφέρει στην ελληνική γλώσσα, στην Ελληνική Παιδεία και στην Διοίκηση να προχωρήσει σε μία ουσιαστικότερη αναδόμηση, χωρίς τυπικά παρεμβλήματα από τους χρόνους, που δεν έχουν καμιά σχέση με την ουσία της γνώσης της γλώσσας και την ουσία της ελληνικής παράδοσης.

Κύριοι συνάδελφοι, πιστεύουμε ότι και με το πρώτο σημείο του νομοσχεδίου και με το δεύτερο σημείο, της γλωσσικής τονικής μεταβολής, προσφέρουμε ουσιαστικό έργο στην ελληνική Παιδεία. Είμαστε υπερήφανοι γι' αυτό και ζητάμε τη βουλευτική επιψήφισή από τη Βουλή. (Χειροκροτήματα από τη Πτέρυγα της Συμπολιτευσεως).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Γλέζος έχει το λόγο.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΓΛΕΖΟΣ. Αγαπητοί συνάδελφοι, το νομοσχέδιο, που έρχεται για ψήφισή έπαιξε το ρόλο της λυδίας λίθου στις δυο ανταγωνιζόμενες σήμερα αντιλήψεις και γύρω από τα κοινωνικά θέματα, αλλά και γύρω από τα θέματα της μόρφωσης και της Παιδείας, που είναι το ένα συνάρτημα του άλλου.

Πραγματικά είναι υποχρεωμένος κάθε μελετητής, πέρα από τα μορφολογικά και τυπολογικά στοιχεία, που έφεραν εδώ οι διάφοροι ομιλητές, να μελετήσει την ουσία των προβλημάτων και να προσπαθήσει να κάνει μία ανάλυση.

Τι ρόλο έπαιξαν οι εξετάσεις; Ο ουσιαστικός ρόλος των εξετάσεων, που καταργούνται μ' αυτό το νομοσχέδιο, ήταν να διώχνουν από τη γενική, την κλασική ως τότε Παιδεία, τους νέους προς τα Τεχνικά Λύκεια, υπηρετώντας μίαν ανάγκη, που είχε η τότε πολιτική της Χώρας και που απαιτούσε — γι' αυτό το λόγο έγιναν και τα ΚΑΤΕ — και την Τεχνική Παιδεία και επαγγελματική. Απτός ήταν ο ουσιαστικός ρόλος των εξετάσεων. Δηλαδή, οι εξετάσεις έδειχναν το ρόλο του ρυθμιστή της λειτουργικότητας της καπιταλιστικής κοινωνίας. Στην ουσία ήταν, να το πούμε με πιο ήπια λόγια, ο ρυθμιστής των αναγκών της καταναλωτικής κοινωνίας. Απτός ήταν λοιπόν, ο ουσιαστικός τους ρόλος.

Το υποστηρίξω αυτό, γιατί ενώ η μόρφωση είναι αναγκαίο στοιχείο για να μπορεί να ζήσει ο άνθρωπος ως άνθρωπος, στην ενδοιαστική κοινωνία προεβλήθη και το θέμα της επαγγελματικής κατάρτισης, της επαγγελματικής μόρφωσης. Πιστεύω, ότι είμαστε όλοι, των μεγάλων ήλιων ανεξάρτητα ταξικών τοποθετήσεων, εργαλειακές, όταν δεν δίνουμε στους νέους ανθρώπους όλη την απαραίτητη ανθρωπιστική μόρφωση για να αποκτήσουν την πλαστικότητα συμπεριφοράς στην αντιμετώπιση της ζωής τους ως μελών της κοινωνίας. Η επαγγελματική μόρφωση αντίθετα όπλιζε τον άνθρωπο για να αντιμετωπίσει, σε ανταγωνιστικότητα με τους συνανθρώπους του, τα προς το ζην.

Τον υποχρεώνει να αντιπλάσει τους συνανθρώπους του για να ζήσει. Η ανθρωπιστική μόρφωση αντίθετα έπρεπε να του προσφέρει, όλη εκείνη την πλαστικότητα της συμπεριφοράς, ώστε ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, μαζί με το κοινωνικό σύνολο, να αντιμετωπίζει τα προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει, ή κοινωνία ως σύνολο. Από όλα τα έμβια όντα ο άνθρωπος είναι το μόνο πλάσμα με τη λεγόμενη νεοεινική

μορφή, δηλαδή τη μορφή της συνεχούς μορφολογικής εξέλιξης γιατί ακριβώς η μόρφωση της, όπως αποκτά συνεχώς με τους διάφορους τρόπους δεν είναι άλλες κατέτες γνώσεων, ένστικτα που μεταβάλλονται από γενιά σε γενιά με την κληρονομικότητα. Τα ανθρώπινα όντα διδάσκονται από γενιά σε γενιά με κάτι: κλωνόμορφο, με το λεγόμενο συμβολισμό. Γι' αυτό ηδη έχει επιδράσει και στην πλαστική μορφή του ανθρώπου ώστε να είναι ένα νεοεινικό πλάσμα και να μην είναι ένα πλάσμα με εξειδικευμένη μορφολογική εξέλιξη, όπως τα άλλα έμβια όντα που καταλήγουν γι' αυτό σε τυφλόλογες μορφές. Δηλαδή δεν έχει ο άνθρωπος γκριψή νόχια τα όπια διατηρεί για να σπάζει, δεν έχει ο άνθρωπος φτερά για να πετάει κλπ. Πιστεύω να γίνεται κατανοητό αυτό το φαινόμενο της μορφολογικής εξειδίκευσης.

Αντίθετα και φτωχά αποκτάει και φτερά αποκτάει καταφέροντας να έχει αυτή την ικανότητα της πλαστικής συμπεριφοράς απέναντι στο περιβάλλον, της πλαστικής συμπεριφοράς, ώστε να μπορεί να προσαρμόσει αυτά τα εργαλεία στα χέρια του για να μπορεί να αντιμετωπίσει τη ύλη. Γι' αυτό θεωρώ, ότι από τη στιγμή που επιδιώκουμε και προσπαθούμε να καταστρέψουμε αυτή τη μορφή του ανθρώπου είμαστε εγκληματίες. Και τον καταστρέφουμε όταν κάνουμε τις ανθρωπίνες γνώσεις, αυτές που θέλουν, να αποκτήσουν οι άνθρωποι ως απαραίτητες γνώσεις, τις κάνουμε κατέτες γνώσεων και θέλουμε να τις αναποφηνίσουμε στο μυαλό του κάθε ανθρώπου και μετά εργαζόμαστε με τις εξετάσεις να ελεγχούμε αν η αναποφηνιστή την οποία κάναμε ήταν σωστή. Αποκαλυπτική κότατη ύπηρεσε σ' αυτό το σημείο του συνδέσμου ή δήλωσης: «4 φορές δίνουμε τη δυνατότητα των εξετάσεων — ειπώθηκε από αυτό το έθνος προηγούμενα — στο μαθητή, στην άνθρωπο να αποδείξει: τί; Τι να αποδείξει: "Αν οι κατέτες που του ενδύσαμε στο μυαλό του λειτουργούν κανονικά; Τι θέλουμε άλλθως να αποδείξουμε; "Ενώ και από έντελώς άλλη πλευρά, την παιδαγωγική θά έπρεπε να παίρνει μιλών εκείνος που κάνει την αναπόφηση των κατέτων αν δεν κατάφερα σωστά να αναποφένει τις κατέτες. Οι κατέτες άφροσύ τον εξεταστή και αυτός έπρεπε να παίρνει το μηδέν και αυτός έπρεπε να αποτυγχάνει σ' αυτές τις εξετάσεις.

Αλλά φυσικά δεν είναι έτσι: απλό το θέμα. Το ουσιαστικό πρόβλημα είναι: ότι το καπιταλιστικό σύστημα θέλει να κάνει ανθρώπους — ρομπότ με ειδικές γνώσεις για να λειτουργούν τα ειδικά μηχανήματα, που βοηθάνε στην καπιταλιστική ανάπτυξη της Χώρας. Αυτή είναι η φιλοσοφία της Δεξιάς και γι' αυτό έρχεται σε σύγκρουση με τη φιλοσοφία μιας Σοσιαλιστικής Κυβέρνησης, που επιδιώκει: τη γενική ανθρωπιστική μόρφωση άσχετα αν το νομοσχέδιο άραφά ένα μικρό μόνο τμήμα από όλο αυτό το θέμα, από όλη αυτή τη μεγάλη υπόθεση, που είναι η Παιδεία. Γεννήθηκε φυσικά το έρωτημα ποιός θά είναι τελικά ο κριτής, πώς θά κρίνονται οι γνώσεις; Ξεφεύγω από εκείνες τις αντιλήψεις τις άσπεις έβλαια για υποβάθμιση της Παιδείας κλπ. και φτάνω στην ουσία του έρωτήματος, που ωστόσο ποιά θά είναι το κριτήριο των γνώσεων. Δεν θά έπρεπε κάποιος κριτής να εξετάζει τις γνώσεις;

Φυσικά όχι: οι εξετάσεις, και άναφέρωμ και τονίζω γενικά όλες οι εξετάσεις. "Οποιοί έχουν παιδιά και ζούν με τα παιδιά τους κιντά, διότι και αυτό έχει σημασία. Θά είδαν το δράμα των παιδιών και θά έζηταν αυτό το πρόβλημα, πώς υποχρεώνουμε τα παιδιά να κάνουν επίλογές που και οι μεγάλοι δεν μπορούν να κάνουν. Υποχρεώνουμε να τους κάνουν όμως τα μικρά παιδιά. Τελικά έμεινε τις κάνουμε τις επίλογές ή τα παιδιά; Και θέλει: το σύστημα ή επίλογη να γίνεται με βάση το κατά πόσο οι κατέτες έχουν αναποφένει σωστά το μυαλό των παιδιών.

"Όμως, κάποιος ρυθμιστής, κάποιος κριτής θά υπάρχει. Αναρωτήθηκαμ πνευματικοί άνθρωποι εδώ, ποιός είναι δυνατόν να είναι: "Ο κριτής. Τον κριτή ηδη ή παιδαγωγική από καιρό τον έχει βρει. Είναι η εργασία των παιδιών, ή έλευθερη εργασία των παιδιών με επίλογη θεμάτων που κάνουν

τά ίδια τα παιδιά. Έκεί κρίνονται: από την εργασία, από οποιαδήποτε εργασία, σε οποιαδήποτε θέμα και σε οποιαδήποτε τομέα. Από την εργασία που θα κάνει ένα παιδί κρίνεται το σύνολο των γνώσεων που έχει αποκτήσει. Αιτή η εργασία αποδείχνει: αν οι γνώσεις που αποκτήσει, είναι οι γνώσεις που χρειάζονται, ακόμα και μέσα σε στενά όρια, για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της διδασκαλίας της, αλλά και το γενικότερο πρόβλημα, της ανθρωπιστικής του συμπεριφοράς. Η εργασία είναι: αυτό που ήδη έχει κατακτηθεί στη πανεπιστήμια. Το διδακτικό δίπλωμα αυτό ακριβώς είναι. Εκεί φαίνεται η εργασία ενός επιστήμονα.

Ακόμη οι παιδαγωγοί λένε ότι οι λέξεις «κατώτατη παιδεία» είναι: μια ιστορία της ξένης επίδρασης πάνω μας. Έμεις δεν είχαμε τις λέξεις αυτές. Έμεις λέγαμε «δημοτική Έκπαίδευση». Και η Δημοτική Έκπαίδευση είναι: αυτό που σώζεται: μέσα από την ιστορία του Έθνους μας, όταν διατηρούσε τα στοιχεία εκείνα τα απαραίτητα για να μπορέσει να υπάρξει ως Έθνος. Είναι η εκπαίδευση που έδιναν οι Δέσμοι. Γιατί η εκπαίδευση μέσα στις Κοινότητες πρωτοαναπτύχθηκε στην Ελλάδα. Εκεί αναπτύχθηκε, τα χρόνια της σκλαβιάς ή εθνική συνείδηση. Η Δημοτική Έκπαίδευση λοιπόν ως όρολογία — μόνο στην Ελλάδα λέμε Δημοτική Έκπαίδευση — διασώζεται. Το πώς κατάφερε και διασώθηκε είναι: μεγάλη υπόθεση. Άλλου το λένε βέβαια Κατώτατη Έκπαίδευση.

Τα παιδιά που παίρνουν την πρωτοβάθμια — θά έλεγα — παιδεία, από την εργασία τους μπορεί κι' αυτά να κριθούν. Δεν χρειάζονται οι εξετάσεις του τύπου που υπάρχουν.

Όμως, υποβαθμίζουμε τους καθηγητές, τους δασκάλους, όταν λέμε στο δάσκαλο: «Η κρίση που έκανες για τον μαθητή που μαζί του ασχολήθηκες και τον δίδαξες ένα χρόνο — σάς παρακαλώ να το προσέξετε αυτό γιατί είναι: κεφαλαϊώδες το θέμα — και έκρινες τα πάντα για το παιδί, το ενδιαφέρον του, την ικανότητα πρόκλησης, την ικανότητα του της μνήμης, δεν μας ενδιαφέρει τώρα, έμένα σε καταργούμε. Και θά έλθει άλλος, έξω από σένα, που δεν παρακαλούητε το παιδί από κοντά να κρίνει το παιδί που έτο δίδαξε». Αυτό είναι: από τις μεγαλύτερες αντιανθρωπιστικές αντιλήψεις στο θέμα της Παιδείας.

Θά ήθελα βέβαια εδώ να τονίσω, ότι το νομοσχέδιο που έρχεται αντιμετωπίζει: ένα μονάχα πρόβλημα. Ελπίζω ότι τα προβλήματα που θά έλθουν προς αντιμετώπιση θά καλύψουν όλο το θέμα της Παιδείας. Πιστεύω ότι η ανάγκη να μη χάσουν δεκάδες χιλιάδες παιδιά τη δυνατότητα να μπουν τώρα στο Λύκειο υπογράφει να περάσει ως Προεδρική Πράξη στην άρχη και τώρα να έρχεται άμεσα για κύρωση. Πιστεύω ότι το Υπουργείο Παιδείας θά αντιμετωπίσει στο σύνολό του το θέμα της Παιδείας.

Δυστυχώς εδώ — και το λέω με λύπη μου — είδα ένα φαινόμενο. Οι υπερασπιστές της παλιάς αντίληψης προσπαθούν να φέρουν επιχειρήματα για υποβάθμιση της Παιδείας, την ώρα που πιστεύω ότι: όλη η Δεξιά — και θά θέλω να κάνω εξαίρεση κ' αυτών που θέλουν να διαχωρίσουν τον εκπό τους από την παλιά Δεξιά — είναι υπεύθυνοι για το γεγονός του ότι υπάρχουν ακόμα αναλαβήτες στην Πατρίδα μας. Είμαστε 160 χρόνια ελεύθερο Έλληνικό Κοράκι και έχουμε ακόμη αναλαβήτες. Το γεγονός αυτό που έπρεπε να κάνει την Έθνική Αντιπροσωπεία να αναρριγιά, σύγκομη, περναίει απαρατήρητο. Άλλά όλη η υπόθεση είναι: πώς οι κριστές, οι ήρωες της κρίσης που έφευράσκουμε, για να στέλνουμε τα παιδιά στην Τεχνική Παιδεία υποχρεωτικά είναι εκείνο που μας κάνει να ανατριχιάζουμε. Άλλά υπάρχει ένα αλλά.

Έκείνοι οι άνθρωποι της Δεξιάς, που υποστήριξαν το νομοσχέδιο, ουσιαστικά αναρρούν την πολιτική τους ως έκφραση της Δεξιάς. Διότι δεν μπορείς να ψηφίσεις υπέρ ενός τέτοιου νομοσχεδίου και ταυτόχρονα να είσαι έκφραση της Δεξιάς. Η Δεξιά δεν θέλει — και το λέω με την κατηγο-

ρηματικότητα ενός ανθρώπου, που έχει εγκύψει σ' αυτά τα προβλήματα — τη μόρφωση του συνόλου του Έλληνικού λαού. Γιατί από παλιά σ' αυτόν τον τόπο είναι πασίγνωστο ότι δημιουργείται η θεωρία για αυτό το περιεχόμενο «προλεταριάτο των διανοουμένων». Αυτός είναι: όλος ο φόβος και αυτό είναι: το άρετηριακό στοιχείο που προσδιορίζει τη στάση τους κάθε φορά. Προς Θεού, μη δημιουργηθεί το «προλεταριάτο των διανοουμένων». Δηλαδή προς Θεού, μη μορφωθούν και άλλοι άνθρωποι. Αυτό είναι το θέμα. Γιατί υπάρχει: αυτή η σύγκυση μεταξύ της μόρφωσης και της επαγγελματικής κατάρτισης. Γιατί, δυστυχώς, με την ταξική κοινωνία έχουμε υπαχρεωθεί και μεεις μπει στο κανάλι της διττής, της δίμορφης μόρφωσης.

Γι' αυτό και με έκπληξη μου θά δω να ψηφίζει η Δεξιά, αυτό το νομοσχέδιο. Δικαιολογώ απόλυτα όλες τις φωνές και το πάθος της γύρω απ' αυτό το θέμα. Μου κάνει μάλιστα εντύπωση για παύ λόγο η Κυβέρνηση ζητάει: την ομοφωνία στην ψήφιση αυτού νομοσχεδίου. Αν υπάρξει ομοφωνία κάτι δεν θά πηγαίνει καλά, είτε από την πλευρά της Κυβέρνησης, είτε από την πλευρά της Δεξιάς. Δεν μπορεί να αναιρέσει τον έαυτο της δυστυχώς η Δεξιά σ' αυτή την περίπτωση. Και αποτελεί άναίρεση του έαυτο της, αν συμφωνήσει να ψηφίσει την κατάρτιση των εξετάσεων, που δημιουργήθηκαν από την ανάγκη να δημιουργήσει τις Τεχνικές Σχολές.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Σέ πάσες Σοσιαλιστικές χώρες υπάρχει ο θεσμός των εξετάσεων:

ΜΑΝΩΛΗΣ ΓΑΕΖΟΣ. Υπάρχουν άλλου είδους εξετάσεις, εκεί, αλλά δεν είναι για μένα το κριτήριο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Αυτό το ξέρει ο κύριος Υπουργός.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΓΑΕΖΟΣ. Θέλω να προσθέσω τα εξής: Σ' αυτή τη χώρα, όπου ο οίνος ονομάστηκε κρασί — και επειδή ακριβώς είμαστε στην ώρα των εθνικών — πρέπει πάντοτε να πίνουμε τον άκρατο οίνο, τον απολλώνιο, που αυτή η χώρα δημιουργεί. Γι' αυτό το λόγο θέλω να πω να μη δεχτούμε οποιαδήποτε συγκερασμό του άκρατου οίνου, των νομοσχεδίων, που θά φέρνει η Κυβέρνηση και μάλιστα γύρω από τα θέματα της Παιδείας.

(Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Κούβελος έχει τον λόγον.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΟΥΒΕΛΑΣ. Κύριε Πρόεδρε, πράγματι: από μετακινούμενες θέσεις είναι υποχρεωμένοι όσοι κρίνουν το νομοσχέδιο να βάλουν έναντιόν του, όπως είπε ο κ. Υπουργός, διότι: οι ίδιες, οι Κυβερνητικές θέσεις, μετακινούνται με πολύ μεγαλύτερη ταχύτητα και είναι αδύνατον ένας σταθερός κριτής να τις παρακολουθήσει. Ομολογώ ότι δεν κατάλαβα: Η Κυβέρνηση είναι υπέρ των Τεχνικών Λυκείων και θά τα διατηρήσει ή πρόκειται να καταργήσει τα Τεχνικά Λύκεια και να κάνει ένα ενιαίο τύπο σχολείο. Διότι προηγουμένως ο κύριος Υπουργός υπερασπίστηκε και τις δυνατότητες, που δίνει η νέα κατάσταση, να ενισχύσει το θετικό της Τεχνικής Έκπαίδευσης και των Τεχνικών Λυκείων. Και μάλιστα είπε ότι: ίδού, με την κατάρτιση των εισαγωγικών εξετάσεων, πολλοί στράφηκαν προς τα Τεχνικά Λύκεια. Και αυτό το είπε επιδοκιμάζοντας ασφαλώς, αυτή τη στροφή, επομένως και το θετικό των Τεχνικών Λυκείων.

Ένώ από την κυβερνητική πλευρά μέχρι σήμερα βάλλονταν γενικά ο θεσμός των εξετάσεων ως φραγμός στην μόρφωση. Σήμερα, διέκρινα μία στροφή των όμιλητών της Συμπολιτεύσεως: Έκείνο, το οποίο θέλει να γυμνήσει η Κυβέρνηση, είναι ο συγκεκριμένος θεσμός των εξετάσεων από το Γυμνάσιο στο Λύκειο.

Είπαν άσκετοί και ο κ. Υπουργός ότι, προς Θεού, εξετάσεις θά κάνουμε. Θά κάνουμε όμως άλλου είδους εξετάσεις.

Είναι λοιπόν παράλογο, τη στιγμή που καταργείτε αυτές τις εξετάσεις, να ζητάμε να μας ενημερώσετε για το τι είδους εξετάσεις θά καθιερώσετε; Ζητάμε να μάθουμε τι εξε-

τάσεις θα καθιερώνεται, για να κρίνουμε και μαζί αν, αυτές του σκοπεύετε να καθιερώνεται, είναι καλύτερες και να επικρατήσουμε το μέτρο. Είναι παράλογο αυτό;

Ο κ. Υπουργός προηγουμένως και άπόντος τῷ κ. Βαρθολομαίῳ, μᾶς ἀπεκάλυψε (!) ὅτι ἔχει τὴν ἐκθέτη τοῦ ΚΕΜΕΕ καὶ ὅτι ἡ Πράξις τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ τὸ σχέδιο νόμου τὸ ὁποῖο ἔρχεται αὐτὴ τῆ στιγμή ἐνώπιον τῆς Βουλῆς ἐπιζητεῖ τὴ γνώμη τοῦ ΚΕΜΕΕ, τὴν ἀπόφασιν. (Οἱ μὲν, ὁμολόγησε ὅτι ἡ ἐκθέτη τοῦ ΚΕΜΕΕ ἔχει ἡμερομηνία 13 Νοεμβρίου. Τότε τὴν ἔλαβε ὁ κ. Υπουργός, ἐάν τὴν ἔλαβε αὐθιγερῶν. Ἡ Πράξις τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας ὅμως (περὶ καταργήσεως τῶν εισαγωγικῶν ἐξετάσεων) ἔχει ὑπογραφῆ στὶς 11 Νοεμβρίου, δηλαδὴ 2 μέρες νωρίτερα καὶ φυσικὰ ἡ ἐξαγγελία ἔγινε πῶ νωρίτερα. Καὶ ἡ ἀπόφασιν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν εἶχε παρθεῖ πολὺ νωρίτερα. Αὐτὸ δίνει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι παίρνομεν ἕνα μέτρο πρὸ τοῦ τὸ σκεφθῶμεν, τὸ ἐφαρμόζομεν, μετὰ προσπαθοῦμε νὰ τὸ σκεφθῶμεν καὶ νὰ βροῦμε ἐσπῆ δικαιολογίης τοῦ μέτρου καὶ νὰ ἐπιστρατεύσομεν ὄργανα τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς δώσουν στήριγμα πρὸς τὸ μέτρο πού πήραμε. Αὐτὸ γίνεται μὲ τὴ γνωμοδότησιν τοῦ ΚΕΜΕΕ πού ζητήθημε κατόπιν ἐρώτησιν.

Παρουσιάστῃμε τὸ μέτρο τῆς καταργήσεως τῶν ἐξετάσεων ὅταν τὸ αὐτὸ τοῦ Καλόμβου, ὅταν πανάκεια, ὅταν λυτικὸς λίθος τῆς δημοκρατικότητος, πού θὰ λύσει ἔλα τὰ προβλήματα τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς μόρφωσης. Ὅμως οἱ ἐξετάσεις, οἱ ὁποιοσδήποτε ἐξετάσεις, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι σκοπὸς καὶ φυσικὰ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μεγαλύτερος πλοπὸς ἢ καταργήσιν τῶν ἐξετάσεων. Εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ μέτρα, μίαν ἀπὸ τὴς μεθόδους πού ἐφαρμόζονται μετὰ τὸ ἐμπαιδευτικὸ σύστημα, τὸ ὁποῖο ἀποβλέπει εἰς τὴν παραγωγή σωστῆς Παιδείας. Ἡ Παιδεία αὐτὴ σύμφωνα μὲ τὸ Πολίτευμά μας, τὸ δημοκρατικὸ, πρέπει νὰ ἀπευθύνεται πρὸς ὅλους. Εἶναι ὅτι καλύτερο μπορούμε νὰ προσφέρουμε εἰς τὰ παιδιὰ μας, νὰ γίνονται ὅμως μὲ τὸ σωστὸ τρόπο.

Ἡ ἐκπαίδευσις αὐτὴ (καὶ νὰ πῶ ἐγὼ πῶς κατάλαβα τὴν ἀποψιν τοῦ κ. Βαρθολομαίῳ καὶ τὴν διατάξιν τοῦ Συντάγματος) ὡς ἕνα σημεῖο πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἴδια γιὰ ὅλους τοὺς Ἕλληνας. Ὁ κορμὸς τῆς ἐκπαίδευστος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἴδιος. Ἀπὸ ἕνα σημεῖο καὶ ὕστερα, ὅμως, πρέπει νὰ διαμορφώνεται ἀνάλογα μὲ τὸ ἐνδιαφέρον, ἀνάλογα μὲ τὴς ἰκανότητες τοῦ καθὲ ἐκπαιδευμένου. Δὲν εἶναι δυνατόν ὅλους νὰ τοὺς βάλομε εἰς τὸ ἴδιον κανάλι καὶ νὰ μάθουν ὅλοι τὰ ἴδια γράμματα. Ὑποθέτω ὅτι αὐτὸ εἶναι ἀντίθετον καὶ πρὸς τὴν παιδαγωγικὴ καὶ πρὸς τὸν προγραμματισμὸν γιὰ τὸν ὁποῖο νομίζω ὅτι δὲν ἔχετε καμία ἀντίρρηση καὶ σέις.

Αὐτὸ τὸ σημεῖο λοιπὸν τῆς διαφοροποιήσεως ἄς τὸ ἐπιλέξομε. Παλαιότερα ἦταν τὸ τέλος τοῦ Δημοτικῶν. Τώρα πού τὸ Σύνταγμα ὀρθῶς καθιέρωσε 9 χρόνια ὑποχρεωτικῆς ἐκπαίδευστος στὸ τέμα αὐτῆς τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαίδευστος, κρίθηκε ὅτι ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ δοκιμασία. Ἡ δοκιμασία τῶν γνώσεων, ἂν θέλετε τοῦ ἐνδιαφέροντος, ἂν θέλετε τῆς ἰκανότητος. Δὲν ἀμφισβητεῖται ὑποθέτω ὅτι μετὰ εἰς 100 παιδιὰ ὑπάρχουν 2—3 πού καθεύδονται παρακολουθώντας 9 χρόνια ὑποχρεωτικῆς ἐκπαίδευστος. Κρίνεται ὅμως ὅτι αὐτὸς ὁ κορμὸς πρέπει καὶ σ' αὐτοὺς νὰ δοθεῖ. Πρέπει νὰ δοθεῖ ἀκόμη καὶ μὲ θυσίας τῆς οἰκογενείας τοὺς, ἡ ὁποία θὰ κουρασθεῖ νὰ βοηθήσῃ αὐτὸ τὸ παιδί.

Μὲ θυσία καὶ τῶν ὑπόλοιπων μαθητῶν οἱ ὁποῖοι θὰ στερηθοῦν τὸ ἐπίπεδο τῆς μόρφωσης πού τοὺς χεριάζει. Ὑπάρχουν, πῶς νὰ τὸ κάνομε καὶ διανοητικὰ κωλυτικὰ κωλυτικὰ παιδιὰ ἢ πολὺ χαμηλοῦ δείκτη νοημοσύνης καὶ νομίζω ὅτι οἱ ἐξετάσεις ὅπως γίνονται, μόνο αὐτὰ ἀποκλείουν καὶ κανένα ἄλλο. Καὶ ὁ ἀποκλεισμός τοὺς δὲν εἶναι γιὰ ζημίαν τῶν ἀποκλεισμένων ἀλλὰ εἶναι γιὰ ὄφελός τοὺς. Διότι τὴν ὥρην ἐκείνην γιὰ κάτι τὸ ὁποῖο οἱ ἴδιοι δὲν τὸ ἀντιλαμβάνονται, γιὰ κάτι τὸ ὁποῖο οἱ γονεῖς ἀπὸ ἐγωισμὸ δὲν θέλουν νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν, χεριάζεται μίαν ἀντικειμενικὴ κρίσιν νὰ τοὺς προσλαίωσει. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο θὰ τοῦ δώσομε τὴ δυνατότητα νὰ καθίσει καὶ νὰ σκεφθεῖ ἀφοῦ δὲν ἔχει τὰ μέσα νὰ ἀπο-

λουθήσῃ αὐτὸ τὸν δρόμο (καὶ αὐτὸ τοῦ τὸ θηλώνομε ἐπίσημα) ὅτι πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ἄλλους δρόμους, πού ὑπάρχουν. Ὑπάρχει τὸ Τεχνικὸ Λύκειο. Κι' ἐάν δὲν πετύχει σ' αὐτὸ, ὑπάρχουν οἱ σχολὲς Νέου τύπου. Πρέπει νὰ ἀποξοῦν ἴσως καποῖες ἄλλες σχολὲς Νέου τύπου. Μπορεῖ νὰ μὴν ἔχουν ἐπιτύχει ἐκτὸς τῆς ἐκτὸς οἱ σημερινὲς ἀφοῦ, ὁ χρόνος λειτουργίας τοὺς εἶναι μικρὸς καὶ δὲν ἦταν δυνατόν νὰ προβλεφθοῦν ἐκ τῶν προτέρων ὅλα τὰ στοιχεῖα ἐκείνη πού θὰ ἐξασφάλιζαν μίαν ἀπόλυτα ἱκανοποιητικὴν λειτουργίαν. Εἶναι ὅμως εὐκόλο νὰ βελτιωθοῦν.

Εἶναι ἀναμφισβήτητο, κύριοι συνάδελφοι, πῶς ὅταν θέλομε νὰ προοιδηθῶμε ἀπερίοριστα ἔλους πρὸς τὰ πάνω ἢ μέρη τὸ τέλος Λυκείου, δημιουργοῦμε προβλήματα καὶ στοὺς ἴδιους καὶ στοὺς ὑπόλοιπους μαθητῆς. Ἐπιστημονικὰ ὅτι τὴν καταργήσιν τῶν Εἰσαγωγικῶν Ἐξετάσεων πολλοὶ μαθητῆς πῆγαν εἰς Τεχνικὰ Λύκεια. Σκεφθήκατε γιὰ πῶς λόγῳ; Τὸ συζητήσατε ἀσφαλῶς μὲ ἐμπαιδευτικὸς καὶ θὰ σὰς ἐδωσαν ἀνάμεσα εἰς ἄλλες ἐρευνησεὶς καὶ τὴν ἐρευνησεὶς, ὅτι ἔκριναν καὶ ἀισθάνθησαν ὅτι δὲν ἔχουν τὴν δυνατότητα νὰ παρακολουθήσουν τὰ Γενικὰ Λύκεια. Σὰς λέω ὅτι ἔκανα καὶ μίαν ἄλλην παρατήρησιν, ὅτι εἰς τὰ Λύκεια τὰ κεντρικὰ, ὅπου ἡ στήθῃ τῶν μαθητῶν εἶναι ὑψηλότερη καὶ οἱ ἀπαιτήσεις περισσότερες, πέρα πολὺ λίγῳ μαθητῆς πῆγαν νὰ γραφθοῦν (ἢ περισσότεροι πηγαίνουν) εἰς ὀρισμένα Λύκεια, ὅπου οἱ μαθητῆς εἶναι περισσότεροι ἀδύνατοι. Μήπως, μὲ τὴν καταργήσιν τῶν ἐξετάσεων τὸ κάνομε αὐτὸ θεσμῶ; Μήπως θὰ δημιουργήσομε Λύκεια πρώτης καὶ δευτέρας κατηγορίας εἰς τὴς συνοικίεσ καὶ εἰς τὴς περιοχὰς πού θέλομε νὰ προσφέρουμε ἰσοτιμὴν μόρφωσιν;

Μήπως γραφθοῦν ἐκεῖ ὅσοι εἶναι χαμηλότερη στάθμης καὶ αὐτὸ ἔγῃ ὡς ἐπαχθλοῦθο ἢ προσφερόμενη Παιδεία πρὸς τὰ Λύκεια νὰ εἶναι χαμηλότερη, καὶ ἀντὶ νὰ βοηθήσομε τὰ παιδιὰ τὰ φτωχότερα, ἀντίθετα νὰ εὐλοῦμε, δίνοντάς τοὺς μίαν ἐκπαίδευσιν ἐκ τῶν πραγμάτων χαμηλότερησ στάθμης;

Δὲ μπορῶ νὰ καταλάβω, γιατί εἶναι δημοκρατικὸ ὁ εἰσδητῆς, εἴτε θέλοντας εἴτε μὴ θέλοντας, εἴτε ἔχοντας τὴν δυνατότητα γιὰ αὐτὴ τὴ σπουδὴ εἴτε ὄχι, νὰ παίρνῃ τὸ χροτί; Γιατί ἀπὸ καὶ καὶ πέρα πού θὰ εἶναι τὸ στοιχεῖο πού θὰ τὴν διαφοροποιήσῃ εἰς τὴν τῶν ἄλλων, τῶν ἰκανοτέρων τοῦ ἄλλῳ καὶ φτωχότερων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν λιγότερες προτάσεις καὶ λιγότερες δυνατότητες, ἐκτὸς ἀπὸ τὴς δυνατότητες τοὺς εἰς φυσικὰ καὶ τὴν ἐπιθυμία τοὺς νὰ προκόψουν; Ὁ φτωχὸς, ἐκεῖνος πού προέρχεται ἀπὸ τὸ χωριὸ ἢ κατοικεῖ εἰς ἕνα συνοικισμὸν καὶ ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει πατέρα ἐπιστήμονα ἢ πλοῦσιον, γιὰ νὰ τὸν προωθήσῃ, αὐτὸς ὁ φτωχὸς θέλει νὰ ανταγωνισθεῖ τοὺς ὑπόλοιπους μὲ ἐσπῆ τὴς γνώσεως τοῦ. Ἐάν δὲν τοῦ δώσομε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀποδείξει ὅτι εἶναι καλύτερος ἀπὸ τὸν ἄλλον, τότε ἐξισώνομε αὐτὸν πρὸς τὰ κάτω καὶ δὲν ἀνεβάζομε τοὺς ἄλλους πρὸς τὰ πάνω.

Ἀκούστηκαν, κύριοι συνάδελφοι, καὶ διάφορα ἄλλα, τὰ ὁποῖα δὲν ξέρω ἂν ἐλέγησαν ὡς στήριγμα λόγου, ἢ ἀποτελοῦν πίστιν τῶν ὁμιλητῶν. Ὅμως, εἴτε εἴτε εἴτε ἄλλοιῶς, μπορεῖ νὰ τὰ σχολιάσει κανεῖς.

Λέγηκε ὅτι οἱ ἐξετάσεις καὶ τὰ σχετικὰ εἶναι μεθοδεύσεις τῆς Δεξιᾶς ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Καπεδίστρια καὶ εἰς τὴν συνέχεια, γιὰ νὰ τοισθεῖ αὐτὸς ὁ ἀφορισμός, ἔγινε ἀναφορὰ πρὸς πολλὰ παλαιότερα ἐποχὰς, εἰς τὴν ἐποχὴ τῶν δώδεκα Θεῶν τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ὅτι ἐκεῖνοι ἐμπροσποῦσαν τὴν Δεξιὰ καὶ τὸ καταστημένο τῆς ἐποχῆς τοῦ! Αὐτοῖς, κατὰ τὸν ὁμιλητὴν κρατοῦσαν πεισματικὰ τὴ φιλία τῆς γνώσεως καὶ τιμώρησαν αὐστηρὰ τὸ Προμηθεῖα πού τὴ μετέφερε στοὺς ἀνθρώπους. Δὲν ξέρω ποῖα εἶναι ἡ ἔννοια τῆς Δεξιᾶς, κατὰ τὸν ὁμιλητὴν ἂν Δεξιὰ εἶναι κάθε ἕνας εἴω ἀπὸ τὸ γῶρον τὸ δικὸ τοῦ καὶ ἐπουένως μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια καὶ οἱ δώδεκα Θεοὶ τοῦ Ὀλύμπου. Δὲν ξέρω ὁ Προμηθεῖας πρὸς ποῖα παράταξιν ἀνήκει. Ἔκείνος ὅμως πού μπορούμε νὰ πούμε, ἔπρω ἐφωλογοῦντας, εἶναι ὅτι τὴν σκευάλη τοῦ μὲ τὸν πυρὸς, ὁ Προμηθεῖας τὴν

παράδωτε σε αυτή την παράταξη (τη Ν.Δ.) που την έχει σήμα της.

Κύριοι συνάδελφοι, αλούσθηκα και άλλα για άτυπομικίστικη αντίληψη της ιστορίας. Για σχολεία και φυλακές. Όσα πράγματι σε άτυπο πρέπει να δείχνουμε σε εκείνους που άδικούνται. Άλλο τόσο νομίζω, ότι δεν πρέπει όλα να τα συγχέουμε και να τα ισοπεδώνουμε. Διότι η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στη δημοκρατία και στη δημοκρατία, στο λεπτό και άν είναι, πρέπει να υπάρχει. Αν καταργηθεί και επικρατήσει σύγχυση, τότε φυσικά θα ζητήσουμε ελεύθερο έργο του οικούμενου σε οποιοδήποτε σχολείο και ελεύθερο έργο του οικούμενου, ακόμα και των ποινικών καταδίκων, από οποιοδήποτε φυλακή. Εύχαριστώ. (Χειροκροτήματα από τη Πτέρυγα της Αξιωματικής Αντιπολιτευσεως).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μαχμήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Στ. Μαισφορίδης έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΗΜΑΙΟΦΟΡΙΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εάν ένας άνθρωπος που ανάλωσε 25 χρόνια στην έδρα, θά ήθελα τούτη τη πρώτη μου παρουσία, σε αυτό το ιερό Βήμα να την αφιερώσω εάν ένα μηνύμα - λόγο στους δασκάλους μου, αλλά και σε όλους τους δασκάλους του Έλληνισμού, όλων των καιρών και όλων των εποχών.

Νομίζω ότι ημέρες τώρα εξαντλητικά, μάλιστα διεξοδικά, όπως αξίζει, ασχολείται το Έλληνικό Κοινοβούλιο, για άλλη μια φορά, με το τεράστιο και πάντα πολυήμερο και υπερέχον θέμα της Παιδείας.

Η Παιδεία πάντα υπήρξε το επίκεντρο της ζωής. Γιατί συνάρτηση της Παιδείας είναι ο σωστός προσηλυτισμός του ανθρώπου για το μέλλον του στη ζωή. Αν λειτουργεί σωστά η Παιδεία, σωστοί θα είναι και οι πολίτες, σωστή θα είναι και η λειτουργία του Πολιτεύματος. Έδώ όμως στην Ελλάδα κοιτούσαμε να δικαιώσουμε ένα φιλικό πρόνομό μας, ότι είμαστε η μοναδική στον Κόσμο χώρα, που με πολλή ευκολία και σε πολύ συχνά διαπιστώματα αποπειράται μεταρρυθμίσεις στην Παιδεία. Ένώ άλλου, σε άλλες χώρες, τα πάντα δοκιμάζονται, τα πάντα ελέγχονται και όταν διαπιστωθεί ότι κάτι δικαιώνεται στη ζωή, τότε υλοποιείται. Ένώ πριν προλάβει η οποιαδήποτε μεταρρυθμιστική προσπάθεια να δοκιμασθεί, έρχεται κάποιος άλλος για να αλλάξει τα πάντα.

Και μέσα σε ένα διάστημα 150 χρόνων, θά έλεγα κανείς ότι έχουμε ρακόρ μεταρρυθμιστικών προσπαθειών.

Έντονα αυτή η μανία μεταρρυθμίσεων μας έχει κυριεύσει τον αιώνα μας ιδιαίτερα. Μεταρρύθμιση του '97, μεταρρύθμιση στην δεκαετία του '10, μεταρρύθμιση στην δεκαετία του '20, μεταρρύθμιση στη δεκαετία του '30, μεταρρύθμιση στη δεκαετία του '40, μεταρρύθμιση στη δεκαετία του '50, μεταρρύθμιση στη δεκαετία του '60, μεταρρύθμιση στη δεκαετία του '70 και αίσια μεταρρυθμίσεις και στην δεκαετία του '80.

Και αναρωτιέται κανείς: Γιατί αυτές οι αλλαγές των αλλαγών, πριν καν πιστοποιεί αν μία αλλαγή έχει τις δυνατότητες να ολοκληρωθεί;

Πιστεύθηκε πρὸς στιγμήν, όταν για πρώτη φορά το 1957, με πρωτοβουλία του τωρινού Προέδρου της Δημοκρατίας, δημιουργήθηκε εκείνη η διακομματική - για πρώτη φορά στην ελληνική ιστορία - επιτροπή για την επί τέλους υπερκομματική αντιμετώπιση των προβλημάτων της Παιδείας, πιστεύθηκε, λέγω, πρὸς στιγμήν, ότι μήχανο επί τέλους σε ένα σωστό δόγμα. (Ότι επί τέλους την Παιδεία πρέπει να την βλέπουμε εάν και ιερό και όσιο, όλοι, ανεξάρτητα από την οποιαδήποτε πολιτική ή ιδεολογική μας τοποθέτηση. Κι όμως τα πορίσματα εκείνης της επιτροπής μπορεί να μην ήταν τέλεια, ήταν όμως εκφραστικά της βουλήσεως του συνόλου των πολιτικών παρατάξεων. Δεν τέθηκαν σε εφαρμογή. Απολύθησαν άλλα και άλλα...

Και φθάνουμε στην τελευταία, που και αυτή επικροτήθηκε από όλους. Εξομολογώ να έχει κάποιες ατέλειες, δεν υπάρχει αμφιβολία. Το τέλειο δημιουργήμα των ανθρώπων, δεν είναι τόσο συνηθισμένο.

Βεβαίως αυτές οι ατέλειες, όταν εμπειρικά και πρακτικά επιστημανθούν, θά έπρεπε από όλους καλοπροαίρετα, μακριά και πέρα από κομματικές επιδιώξεις, να επιστημανθούν, να θελωθούν, να διορθωθούν, πάντα όμως καλοπροαίρετα και οπωσδήποτε όχι με αυτά τα κομματικά πείσματα.

Περίεργως καταβάλλεται μία προσπάθεια και θα ήθελα ταπεινά να διαφωνήσω πέρα για πέρα με την προσπάθεια που ακούγεται από την κυβερνητική πλευρά, με την προσπάθεια που καταβάλλεται - να δοθεί σε ένα νομοσχέδιο που άπτεται ενός μόνο μέρους του όλου εκπαιδευτικού συστήματος, να δοθεί πέρα για πέρα μία κομματική σφραγίδα.

Νομίζω ότι επαναλαμβάνεται ένα κακό προηγούμενο, που θά έπρεπε ήδη να έχει περιέλθει πρὸ πολλού στον χώρο και την περιοχή της λήθης, γιατί είναι άτυφορο για το σύνολο.

Η κομματικοποίηση της Παιδείας για μένα - έναν που άσκησε το λειτούργημα του εκπαιδευτικού επί τόσα χρόνια - άποτελεί έγκληματική ενέργεια, οπωσδήποτε και αν προέρχεται.

Και άλλου - το ξέρετε πάραπολύ καλά - έγιναν αλλαγές. Αλλάζουν και άλλοι Κυβερνήσεις.

Στην Γαλλία π.χ. που είχαν την νίκη του Μιττεράν, του Σοσιαλιστικού κόμματος, δεν άκουσα έγω μία ριζική ανθεώρηση του εκεί από καιρού ισχύοντος εκπαιδευτικού συστήματος.

Στη Γαλλία για να περάσει μία λέξη στα λεξικά της, πρέπει να υπάρχουν άποψεις, γνωματεύσεις των άρμοδιων, της Γαλλικής Ακαδημίας. Αυτό για να περάσει μία λέξη στο επίσημο γαλλικό λεξικό. Άλλου επί χρόνια και χρόνια τίθεται το πρόβλημα συζητείται εύρυστα στον Τύπο, στα περιοδικά, στους συλλόγους, στα επιστημονικά τμήματα, ακούγονται άποψεις και τέλος, όταν περάσει απ' όλους τους πειραματισμούς και δοκιμασίες και διαπιστωθεί, ότι έχει τις προϋποθέσεις να θεωρηθεί μία κάποια τροποποίηση του ισχύοντος εκπαιδευτικού συστήματος, σε κάποιες πτυχές του, τότε μόνο, και πάλι αφού δοκιμασθεί πρακτικά σε κάποιο ή κάποια σχολεία και διαπιστωθεί ότι είναι έπωρελέ, τότε μόνον νομοθετείται και καθιερώνεται.

Έδώ σε μας νομίζω, ότι με πάρα πολλή ευκολία αποφασίζονται όσα άφορουν την εκπαίδευση, γι' αυτό και οι τόσες συχνές μεταβολές και μεταλλαγές. Όταν - εάν ενθυμούμαι καλά στην Δανία - είχε ριχτεί μία ιδέα ότι θά ήταν έπωρελέστερο - για την όλη ψυχολογική διαπαιδαγώγηση των παιδιών - θά ήταν συμφερότερο τα σχολικά κτίρια να έχουν κυλιόμενη διαρρύθμιση και το προαύλιο στη μέση γι' να τελούν συνεχώς τα παιδιά κάτω από συνθήκες επιδράσεως του σχολείου (και αυτό άκόμη τους εξασάνιζε) υπήρχε η σκέψη ότι: εάν θά άποδειχθεί ότι αυτό θά ήταν χρήσιμο και ώφέλιμο, να διαρθρώσουν και να διαμορφώσουν τα σχολικά τους κτίρια με αυτή την κυκλική μορφή. Όταν, λοιπόν, άλλοι δοκιμάζονται τόσο έπιμονα και τόσο μακρόχρονα τα μέτρα πριν αποφασισθούν, έδώ έπιτρέψτε μου να νομίζω, ότι παίζουμε (έν ου παικτοίς), όταν για θέματα Παιδείας αποφασίζουμε με τόση ευκολία και με τόση συντομία.

Έχουμε μπροστά μας ένα νομοθέτημα, ποιά είναι το πρόβλημα;

Ένα νομοθέτημα τι επιδιώκει, γιατί έρχεται στη Βουλή; Η άγέννηση τώρα ένα πρόβλημα που δεν υπήρχε και πρέπει να ρυθμισθεί νομοθετικά ή οι έως τώρα νομοθετικές ρυθμίσεις έχουν κάποιες ατέλειες και πρέπει να θεραπευθούν.

Η σχολική ζωή του ανθρώπου και κάποιος από τους όλους συνάδελφους έκανε μνεία μιάς σκέψης μου όταν κατά την συζήτηση στη Κοινοβουλευτική Επιτροπή είπα, ότι η

Παιδεία είναι παιδαγωγός. Και και επιμένω επί αυτού και αυτή είναι η προσωπική μου εκτίμηση, γιατί η ίδια η ζωή τελεί και ο λόγος ο καθημερινός, ότι η πραγματικότητα της ζωής είναι πέρα πολύ σκληρή. Θα ήταν λάθος μας εάν στα σχολεία προστοιμάσαμε τα παιδιά για μια ζωή ρόδινη. Εάν θέλουμε να είμαστε αληθινοί, εάν θέλουμε πράγματι να βοηθήσουμε τα παιδιά, πρέπει να τα προστοιμάσουμε για αυτή την σκληρή ζωή, η οποία εύτυχως που είναι σκληρή, γιατί έτσι δοκιμάζονται και η άπαντοχή και η αγωνιστικότητα του ανθρώπου. Όταν ερώτησαν κάποτε τον Σίλλερ ποιά γνώμη έχει για την προσπάθεια να κατακτηθεί η γνώση, είπε το εξής προσφύεσται, αλλά και χαρακτηριστικό: 'Εάν, έλεγε, παρουσιάζεσταν μπροστά μου ο Θεός, κρατώντας στο ένα χέρι τη γνώση τελειωμένη, συντελεσμένη, κατακτημένη και στο άλλο χέρι κρατούσε την προσπάθεια για την κατάκτηση της γνώσης και με ρωτούσε διάλεξε και πάρε, θα χυμούσα, έλεγε, ακάθεκτα στο χέρι που κρατούσε την προσπάθεια για την κατάκτηση της γνώσης. Γιατί ακριβώς αυτή η προσπάθεια, αυτός ο αγώνας και η αγωνία για την κατάκτηση της γνώσης, που ισοδυναμεί με την κατάκτηση της ζωής, είναι το έπαθλο του μεγαλύτερου αθλήματος που έχει να αντιμετωπίσει ο άνθρωπος πη ζωής.

Γι' αυτό, λοιπόν, αυτή η εξέταση που υποστηρίζεται αυτή ή ισοπέδωση με εύστοχα ριζικά διαφωνούντα και όταν μάλιστα από μερικούς άγορητες διατυπώθηκε ή άποψη, πως έδω τα παιδιά έχουν τις ίδιες δυνατότητες, με εύστοχα ριζικά διαφωνούντα, γιατί είναι πέρα και από την πραγματικότητα, πέρα και από την φύση.

Η οποιοδήποτε εμπειρική παρατήρηση θα διέψευδε ένα τέτοιο ισχυρισμό.

Ακούστηκαν, ότι «η καταρριπτή δεξιά», από 10ετίες και τριάντες ευπόδιζε τα παιδιά των απλών ανθρώπων να πηδούσαν. Συμπήτε: αυτός που έχει την τιμή να τής μιλά τούτη την ώρα να είναι δευτερότοκος 7 αδελφών αγροτικής οικογένειας, πατέρα αγρότη, αγράμματου και αυτού και της μάνας του. Και σπούδασε και αυτός και έλα του τα πτυχία. Και ως αναρωτηθεί ο κηδεύς από εμάς, πόσο από τους 300 του Ελληνικού Κοινοβουλίου τούτης της ώρας είναι παιδιά προνομιούχων τάξεων.

Ο φίλος και γείτονας κ. Παπαγεωργίου που είναι από χωριό — και δεν ξέρω πώς αυτόν τον εξήρασαν οι φοιτητές και τα εμπόδια να φθάσει εκεί που έφθασε — η ίδια η δική του πραγματικότητα και πολλών άλλων διευθετεί αυτού του λόγου το άσφαλές, αυτού του ισχυρισμού το άσφαλές.

Το πρόβλημα, κύριοι συνάδελφοι, είναι απλούστατα. Είναι οι προοπτικές και η πραγματικότητα και οι προοπτικές οι ελληνικές, ότι για το '85, σεο' είπειν, τα παιδιά κάθε ηλικίας θα είναι γύρω στις 150.000. Θα έχει τη δυνατότητα κάθε βαθμίδα εκπαιδευτικής να απορροφήσει: όλα αυτά τα παιδιά; Αν μπορούσαν να δημιουργηθούν οι πετυχημένες, θα ήταν εύχης έργο. Αν κάποια παιδιά δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο βάρος των απαιτήσεων της αποκαθημένης εκπαιδευτικής βαθμίδας βεβαίως — και βέβαια: έδωσα με συμφωνούς — αντί της άπωθής ή άνοχης, να βρεθεί κάποιος τρόπος να ζούν μέσα στο σχολείο, να πασχολούνται το σχολείο, πράγμα που δεν σημαίνει ότι καθέννας μπορεί να εξασφαλίσει εισιτήριο για όλες τις βαθμίδες.

Το ιδιαιτερό θα ήταν να καταργηθούν πέρα και πέρα όλες τις βαθμίδες οι εξετάσεις και περνώντας τα όποια χρόνια να σπουδάσει ένας σε ένα γραφείο και να λείπει: είναι γιατί. Και δεν ξέρω αν, χωρίς να δοκιμασθεί αυτός, χωρίς να εξετασθεί, δεν ξέρω πόσο από εμάς θα εμπιστευόμαστε την δική μας ζωή ή την ζωή κάποιων δικών μας.

Ναμίζω, ότι οι εξετάσεις δεν είναι πάντα καταδικασμένες, δεν είναι πάντα τυραννία. Όταν ένα τον υποθέτεις κολύμπι και, πριν τον εξετάσεις, αν έμαθε, τον εξαμαλίστεις στο πέλαγος, δεν ξέρω αν του προσφέρεις υπηρεσία. Οι εξετάσεις δεν είναι ούτε πίστη ούτε άρνηση. Οι εξετάσεις είναι δικαίωση του υποτιμημένου αγώνα του ανθρώπου για την κατάκτηση

στη της ζωής. Και εκείνος που αποτυγχάνει πάλι τον θεωρούμε με το νό του δείξιμα ή με το νό του θάψουμε τη δυνατότητα να καταβυθωθεί εκεί ακριβώς, όπου ταφιδάει και ο χαρακτήρας του και οι δυνατότητές του και οι προοπτικές του. Τότε είναι που του προσφέρουμε υπηρεσία. Σας εύχαριστώ πολύ. (Χειροκροτήματα από τη Πτέρυγα της Αντιπολιτεύσεως).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κ. Μανουσάκης έχει το λόγο.

ΔΙΑΚΟΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ. Κύριοι Πρόεδρε, κύριοι Βουλευτές, υπάρχουν νομισματικά και νομισματικά. Υπάρχουν επιδιώξεις και επιδιώξεις. Αν θέλετε, πραγματοποιήσεις και πραγματοποιήσεις. Όταν όμως σε αυτό το τέμενος της Δημοκρατίας και αν θέλετε στο έσοδο που διακονείται ο λόγος του Κοινοβουλευτισμού καταπιάνομαστε με τα προβλήματα της νεότητος, ιδιαιτέρως όμως με τα προβλήματα εκείνα, τα οποία αναφέρονται στη Παιδεία, τότε νομίζω και πιστεύω — θέλω δε να πιστεύω — ότι οι πάντες πρέπει να σκέπτονται και ανάλογο τρόπο.

Είναι χρέος μας, οφειλόμενο προς τη νεότητα, να εξετάζουμε σε βάθος τα προβλήματά της. Να τα ταξινομούμε σωστά και προσπαθώντας να μην ξεχνάμε, πως η παιδεία των παιδιών μας είναι υπόθεση εθνική. Και για αυτό είναι υπόθεση όλων μας.

Και να μην ξεχνάμε, δεύτερον, ότι η οφειλή μας προς αυτή, είναι ιδιαίτερη επιταγή από τις υψηλότερες. Είναι χρέος επιτακτικό της παρουσίας μας στο Κοινοβούλιο και της θεμελιώδης συμβολής μας στην διαμόρφωση του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος.

Να μην ξεχνάμε, τρίτο, πως αυτή ακριβώς η Παιδεία είναι εκείνη, που πρόσφερε στον άνθρωπο ένα από τα αξιολογότερα πνευματικά και αν θέλετε πολιτιστικά αποτεύματα.

Και, τέταρτο, πως ακριβώς αυτά τα επιτεύγματα είναι κληνή αποδοχή και υποσέηστε δεξιά στην προηγούμενη πορεία του ελληνισμού. Τα δε διδάγματα των σοφών της αρχαιότητας που πολλοί εις την Αθήνα αυτή τα επιμαλούνται και τα χρησιμοποιούν ως αποδεικτικό ή αν θέλετε επιδεικτικό στοιχείο της ευρωμείας των, μας υποχρεώνουν σε μια περισσή περισκεψη και σφροσύνη, για να μη στάσουμε στην κατάλυση της συστάσεως και της δομής ακριβώς αυτής της Παιδείας, της οποίας κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει, ότι ο θεσμός των εξετάσεων είναι κυριολεκτικά θεσμός ουσιαστικής συμβολής, συντελεστικός ή θεμελιώδης της γνώσεως.

Εάν έτσι έχει το πρόβλημα, τότε γιατί πρέπει να σταθούμε σε ένα ειδικό βαθμό εξετάσεως σε μια χαρακτηριστική στιγμή της παιδείας και εκεί να αποβάλλουμε όλα τα αποθημένα μας. Έδώ να διαφωνήσουμε; Έδώ να συγκρουσθούμε; Γιατί, όπως πολύ σωστά οι δύο προλαλήσαντες εξαιρέτοι συνάδελφοί μου είπαν, θα έπρεπε να ότηρηθούμε έτσι στην κατάρτιση των εξετάσεων συνολικά και συλλογικά, για να έχουμε τη δικαίωση της απόψεώς σας και τότε είναι περιττό να επικρίνομε στην κατάρτιση της μιας και μόνης βαθμίδας. Από τη στιγμή όμως που αμφισβητεί κανείς, ότι η εξέταση είναι θεμελιώδες στοιχείο της γνώσεως, τότε αμφισβητεί την ίδια την δικαίωση της προσπάθειας, που ότηρεί στην πραγματοποίησή, δια του θεσμού των εξετάσεων και της ιδιαιτερότητας της πνευματικής, σε επιδίωξη ανωτέρας σφαιρικής πνευματικής.

Έτσι, θα δεχθούμε πως στη ζωή, στη φύση και γιατί όχι; στην εκπαίδευση και κάθε άλλη εκδήλωση μιας ομάδος, η μιάς κοινωνίας, υπάρχουν αυτές ακριβώς οι εξελικτικές βαθμίδες, που ότηρούν μαιραία σε κάποιο σταθμό, από τον οποίο μετά την περσίωση ή την τελείωση της προσπάθειας αρχίζει ένας επόμενος κύκλος προπαθείας.

Και έδώ θα δεχθούμε, ότι στην εκπαίδευση, η πρώτη διαβάθμιση, ο πρώτος σταθμός είναι: αδιαμφισβήτητο, πως είναι η μετακίνηση του μαθητού από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο. Έφ' όσον όμως τόσο συνταγματικά αλλά και πολύ ορθά πολιτικά και εκπαιδευτικά καθιερώθηκε και έγινε άσβεστη ή άποψη, πως για να οδύουμε στον ταχύτερο οδύο ποδού

και ανόδου του πνευματικού επιπέδου του Λαού μας, είναι απαραίτητη ως πρώτη βαθμίδα εξελικτικής εκπαιδευτικής διαδικασίας η θύρονη εκπαίδευση. Θά δεχθούμε ότι όρθα εδώ καταργήθηκαν οι εξετάσεις, γιατί η κατάργηση των εξετάσεων έχει σαφή στόχο την παιδεία του συνόλου του ελληνικού λαού. Πρέπει όμως να δεχθούμε ότι πέραν της μεταβολής αυτής η μετά τη συμπλήρωση των τριών χρόνων των γυμνασιακών σπουδών απαιτείται μία άλλη διαβάθμιση: εύρισκόμεθα σε ένα άλλο σταθμό. Ένώ εγώ δέν εύρισκόμεν στην Αΐθουσα αυτή, οι πάντες ως γνωστόν είχαν συμφωνήσει: σε προηγούμενη φάση του Κοινοβουλίου ότι έχρειάζετο άκριτως αυτός ο διαχωρισμός ή ο διπλός του γυμνασίου είν τρόπος ώστε να δοθεί ή δυνατότης στους νέους που τελείωσαν την τρίτη τάξη του Γυμνασίου να στραφούν προς την Τεχνική ή προς την γενική ή επαγγελματική παιδεία. Γιατί πώς είναι δυνατό να άμφοτερότητους εδώ την άποψη, ότι άφου αυτός άποτελεί ένα καθαρώς όριακό θεσμό και σταθμό τον όποιο πρέπει να εξετάσουμε με κάθε προσοχή, με κάθε επιφύλαξη, μακριά δε όποσδήποτε από το πολιτικό πάθος ή προσπάθεια επιβολής της μίας άπόψεως εις βάρος της άλλης, να μη δίνομε στον έαυτο μας τη δυνατότητα να έρευνήρη γιατί ή μία θέση επιμένει: σε μία άποψη και να άπορρίπτουμε A PRIORI την άποψη αυτή μόνο και μόνο για να ίκανοποιήσουμε μία επαγγελία ή μία κομματική επιταγή ή μία δικαίωση μίας ύποσχέσεως, ή όποια έν πάση περιπτώσει άσκει μία συνεχή πίεση πάνω μας.

Μετά τον δεύτερο αυτό βαθμό, άν καταργηθούν οι εξετάσεις, θά όδηγηθούμε σε μία συμφόρηση των τάξεων του λυκείου. Παρακαλώ τον κ. Υπουργό να σκεφθεί τί θά γίνει: άν γειμώσουμε τις τάξεις του Λυκείου χωρίς να έχουμε προετοιμάσει — και εδώ δέν υπάρχει καμία αντίρρηση εκ μέρους όλων — αΐθουσες διδασκαλίας, ίκανό εκπαιδευτικό προσωπικό, αλλά και χωρίς να έχουμε έμφυσησει άκριτως αυτό το πνεύμα το όποιο δέν άναζητήθηκε στην Αΐθουσα αυτή, το όποιο θά δώσαμε ως κίνητρο στη νεότητα για να την εμπνεύσουμε σε μεγαλύτερες πραγματοποιήσεις. Τί σκιαμαχούμε εδώ για το άν θά μπει περιορισμένος αριθμός ή 15 ή 40 χιλιάδες — ή έν θά φύγουν ή θά μείνουν εκεί, άφου δέν τους έχουμε τους νέους μας προετοιμάσει με έκπινες τις δυνατότητες, που είναι εκ των πραγμάτων επιβεβλημένες μετά μία όρθολογιστική και επιμελημένη εξέταση σε πλάτος και βάθος και σε όλες τις διαστάσεις του το θέμα για την προώθηση της όρθης λειτουργίας του επιτεύγματος αυτού του νομοσχέδιου; Γιατί, από τη στιγμή που θά δημιουργήσουμε συμφόρηση, επιδιώκουμε την ποσότητα της παιδείας και άγνωσάμε την ποιότητά της. Τότε, ή Κυβέρνηση ή σημερινή, χωρίς να θέλω να θίξω κανένα, δέν άποδέλε: στην ποιότητα της παιδείας αλλά μάλλον ένδιωπέρετα: στο να ποσοστοπήσει και να πολλαπλασιαστοποιήρη τα προβλήματα που δημιουργεί ένα τέτοιο μέτρο. Γιατί και το ίδιο το λυκείο έχει ανάγκη μίας ειδικής, θά έλεγα, αξιολογικής εισαγωγής μαθητών. Γιατί, όταν με τις εξετάσεις του γυμνασίου προς το λυκείο καθάρισει ή εκπαιδευτική ίρα από το εκπαιδευτικό σιτάρι, τότε βεβαίως και ή διδασκαλία που θά γίνει στα λύκεια θά είναι: λυσιτελέστερη και ώφελιμότερη. Αλλά, πέραν αυτού, όλοι γνωρίζουμε πάσο επιβεβλημένη είναι ή ανάγκη να δεχθεί ή Άνωτάτη Παιδεία στους κόλπους της προετοιμαζόμενους νέους.

Δέν σωτήθηκε και τον καθηγητή. Ρωτήθηκε βεβαίως όρισμένους καθηγητές, όπως τον άξιότιμο κ. Λυκαίτη, ή όποιος μας έκανε εδώ μαρτυρική διαφώτιση. Ρωτήσαμε αυτός και πήραμε μονόπλευρο γνώμη. Δέν κάναμε διακομματικές επιτροπές, δέν ζητήσαμε την γνώμη της άλλης μεριδος του Έλληνικού Λαού, πασά μόνο από εκείνους, οι όποιοι σλακισωθήθηκαν και οι όποιοι άπέδωσαν σε ραξινές διακρίσεις την διχοφορήση αυτή ή όποια συνέη δι' έκαστον εξ αυτών από μία προσωπική τους τοποθέτηση ίθελογική ή άλλη. Και έν όρισμένες έπιτροπές έχουν όρισμένες εύθινες άπέναντι όρισμένων ανθρώπων δέν σημαίνει ότι θά πάρομε την ιστορία του 1821.

Θά την μεταφέρουμε στην σημερινή πραγματικότητα και θά κάνομε φθηνή πολιτικολογία από το Βήμα της Βουλής, το όποιο επιμένει, ότι πρέπει να άποτελέσει, το πρώτο Βήμα από το όποιο να ύποστηρίζονται, όχι μόνο οι άπόψεις, αλλά οι λυσιτελέστερες, οι ώφελιμότερες και οι άποδοτικότερες θέσεις που ύπηρετούν τον Λαό. Όχι με δημοκρατικά προσήματα, όχι με φωνακλίες έως, όχι με την κομμοτυπία της ενάλλαξης των αυτών όμιλητών για τα αυτά και τα ίδια πράγματα τα όποια όμολογουμένως έχουν κομμάτι και αυτούς και έμάς. Αλλά δέν ρωτήσαμε, επαναλαμβάνω, τους καθηγητές έν ήσαν σύμφωνοι να καταργήσουν για τον μαθητή τους το άντικειμενικό κριτήριο των εξετάσεων, το όποιο τους έσηκεί πέραν της προσωπικής αντίλήψεως, την όποια έχουν άποκτήσει κατά την διάρκεια ενός έτους, να έχουν ένα επιπλέον κριτήριο ώστε να είναι άντικειμενικοί άπέναντι των μαθητών τους, δικαιοσύνη άπέναντι της συνειδήσεως των. Και ποίος θά προστατεύσει, κύριοι συνάδελφοι, άξιότιμο κ. Υπουργέ, τους μαθητές εκείνους από την ιδιοτέλεια, από την ένδοξιασισμό, άν θέλετε, των καθηγητών άριστεράς άποχέσεως, των καθηγητών αυτών οι όποιοι σήμερα κυριαρχούν στα Γυμνάσια; Και θά άναφερθώ σε συγκεκριμένα στοιχεία. Την άλλη φορά είχα άναφερθεί στο όνομα ενός καθηγητού του Γυμνασίου Γιαννιτσών Νηφόρος Ήλιος. — είναι γραμμένο στα Πρακτικά της Βουλής — παρακαλώ και προκαλώ τον κ. Υπουργό να κρατήσει το όνομά του — ο όποιος μετά την προδηλη μιάς ταυινίας άριστεράς άποκλίσεως έζήτησε από τους μαθητές...

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ. Είναι εκτός θέματος, κ. Πρόεδρε...

(Θόρυβος)

ΔΙΑΚΟΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ. Σας παρακαλώ, κύριοι συνάδελφοι.

Κύριοι Πρόεδροι, όταν δίδετε εις τους όμόφρονάς σας την δυνατότητα να είναι εκτός θέματος, σας παρακαλώ πάσο πηλό να στέσεθε και όλους έμάς, οι όποιοι καλώς ή κακώς θέλουμε να διατυπώσουμε μίαν άποψη για καθηγητές άναφερόμενους στα εκπαιδευτικά θέματα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Παρακαλώ, κύριοι συνάδελφοι, άκούστε με. Αυτό το θέμα που θίγετε είναι άντικειμενικό ποσοφώνως έσωτήσεως ή έπεσοτήσεως. Θά παρακαλέσω, επειδή πλησιάζει ή γούρας, να τελειώσετε και να συντομεύσετε την όμιλία σας.

(Θόρυβος)

ΔΙΑΚΟΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ. Βεβαίως. Θά μου επιτρέψετε να πώ —διότι κάποιος εκ των συναδέλφων έμίλησε για το ήθος της Νέας Δημοκρατίας— με τις φωνακλίες δέν τελειώνουμε, κύριοι συνάδελφοι. Σας παρακαλώ να άκούσετε και να άπεβείτε στο Βήμα να διατυπώσετε άλλη άποψη. Μη μας «τρώντε» τον γούνο, διότι είναι σκόπιμος ή παρεμβολή σας να «χάσω» και το άλλο λεπτό.

(Θόρυβος, διαμαρτυρίες)

Επιτρέψτε μου, λοιπόν, να πώ ότι το ήθος της Νέας Δημοκρατίας όπω διατυπώνεται τελλόνιστον στην Αΐθουσα αυτή, στην όποια εύρισκόμεαι για πρώτη φορά, είναι πολύ άνώτερο του ήθους της Συμπολιτεύσεως και ήθελα να προσθέσω ότι έσχάτως εις τον εκπαιδευτικό κλάδο το όνομα Καμπέλης καθηγητής στα Γιαννιτσά...

(Θόρυβος, κωδωνοκοουσίες, διαμαρτυρίες)

Όχι, κύριοι. Θά με άκούσετε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριοι συνάδελφοι, δέν επιτρέπεται να συνεχίσετε, γιατί έχει εξαντληθή το χρονικό όριο της όμιλίας σας.

ΔΙΑΚΟΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ. Επιτρέπεται και επιβάλλεται...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Δέν σας επιτρέπω να συνεχίσετε παρατέρο, κληώς ήμπερείτε να τελειώσετε τη φάση σας.

ΔΙΑΚΟΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ. Πρέπει να γνωσθεί η αλήθεια, διότι, όταν ομιλείτε για ήθος, οφείλετε πρώτα να αποδείξετε, ότι περιλαμβάνει εις την πρόθεσή σας το καλλίτερο δυνατόν ήθος, προκειμένου να κρίνετε το δικό μας ήθος.

Αυτούς, λοιπόν, τους μαθητές, από την μανία των ορθόδοξων μαρξιστών της εκπαίδευσης, πιάς δά τους προσπαθήσει, κύριε Υπουργέ, όταν δεν υπάρχει η αντινεομενική εξέταση, και η δυνατότητα του μαθητού να κρίνει τα γραπτά του, προκειμένου να αποδοθεί δικαιοσύνη σ' αυτόν; (Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριοι συνάδελφοι, ο κατάλογος των εγγεγραμμένων ομιλητών επί της αρχής του νομοσχεδίου και επί του άρθρου 1, έχει εξαντληθεί. Υπολείπεται φυσικά και μιλήσει ακόμη ο κ. Θεοχαρίδης, ο οποίος είναι άπών και συνεπώς διαγράφεται, και ο κ. Παπαθεμελής ο οποίος έχει εγγραφεί τελευταίος κατά παράκληση του έκαιε ο ίδιος από τη Θεσσαλονίκη, προς τον Πρόεδρο της Βουλής. Είναι επίσης άπών και διαγράφεται.

Επί του άρθρου 1 μπορούν να δευτερολογήσουν σύμφωνα με την απόσπιν της 17ης Δεκεμβρίου 1981 οι δύο εισηγητές και ο ειδικός αγορητής του ΚΚΕ. Θα μιλήσουν δηλαδή, ο κ. Τζουμάκας ως εισηγητής της Πλειοψηφίας και ο κ. Κοντογιαννόπουλος ως εισηγητής της Μειοψηφίας. Η κυρία Δαμανάκη έχει παραιτηθεί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Μοῦ ἐπιτρέπετε, κύριε Πρόεδρε;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Θα παρακαλούσα, κ. Μητσοτάκη, να μιλήσουν πρώτα οι δύο εισηγητές.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Όχι, κ. Πρόεδρε. Θά ήθελα να μιλήσω τώρα, διότι είναι θέμα Κανονισμού.

Τί θα πει έχει ληφθεί απόφαση, να μιλήσουν δύο - τρεις Βουλευτές στο άρθρο 1; Πώς είναι δυνατόν να λαμβάνεται απόφαση, η οποία να δεσμεύει εκ προοιμίου την μελλοντική συζήτηση ενός άρθρου;

Δεν έχω καμμία αντίρρηση να επισπευσθούν τα πράγματα και δεν έχουμε καμμία πρόθεση να πινακίσουμε σε κωλυσιεργία. Αλλά δεν είναι σωστή αυτή η θέση, την οποία πρωτύτερα υποστήριξε και ο κ. Αλευράς, ότι δηλαδή ελήφθη απόφαση πόσοι θα μιλήσουν σε ένα άρθρο, που τώρα αρχίζει να συζητιέται. Θα μιλήσουν αυτοί που έχουν δικαίωμα εκ του Κανονισμού, κ. Πρόεδρε. Δεν υπάρχει τρόπος να εμποδίσετε αυτούς που έχουν δικαίωμα να μιλήσουν. Εάν θέλουν να λάβουν το λόγο, θά τον λάβουν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριε Μητσοτάκη, μιλήσατε τάν κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Κόμματός σας;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Μάλιστα, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Σας άπαντώ, κ. Μητσοτάκη. Κατά την συνεδρίαση της 17ης Δεκεμβρίου 1981, ελήφθη απόφαση από τη Βουλή, όπως γίνει δεκτό το νομοσχέδιο κατ' αρχήν και οι υπολείποντες εγγεγραμμένοι συνάδελφοι, περίπου 15—16, να μιλήσουν σήμερα και επί της αρχής και επί του άρθρου 1, επί 15 λεπτά. Αυτό δέ το πράγμα ίσχυσε σχεδόν σ' όλες τις κοινοβουλευτικές Περιόδους, πράγμα το οποίο πρέπει να γνωρίζετε και εσείς.

Οι δύο εισηγητές έχουν δικαίωμα να δευτερολογήσουν επί της αρχής του νομοσχεδίου. Επί του άρθρου 1 δέ υπάρχει άλλος κατάλογος εγγεγραμμένων από τότε και ζύνανται ακόμα να εγγραφούν και άλλοι ομιλητές για να μιλήσουν επί του άρθρου 1. Εδώ έγινε από σας κάποια παρεξήγηση. Αυτό είναι η εξήγηση του Προεδρείου, η οποία νομίζω ότι ανταποκρίνεται στα συμπερισηνήματά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Εφ' όσον, κ. Πρόεδρε, ζύνανται να εγγραφούν και άλλοι ομιλητές επί του άρθρου 1, δεν έχω καμμία αντίρρηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κ. Τζουμάκας έχει τον λόγο, για να δευτερολογήσει επί της αρχής του νομοσχεδίου.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ. Κύριε Πρόεδρε, δεν θά απασχολήσω το Σώμα επί μακρόν, διότι μιλάω άκοστά στην πρωτολογία μου. Θά ήθελα να σας παρακαλέσω, στην

πρωτολογία μου να σημειώσω την τοποθέτησή του κ. Κανελλόπουλου, ην και άπαισιάζει από την Αθήνα, που δεν είχε αντίληφθεί ακριβώς και ίσως και γώ να μὴν εσθήθητα όσο θά έπραπε γι' αυτό, ποιά είναι η διαφορά ανάμεσα στην στρατηγική του έκτυγχρονισμού και στην στρατηγική του έκδημοκρατισμού, που με βάση αυτή υπάρχει και η σταθερή στάση των δύο Πτερυγών της Συμπλιτήρησης και της Αντιπολιτεύσης, στο συγκεκριμένο νομοσχέδιο που συζητούμε. Γιατί, λέγει, ότι υπάρχει κάποια σύγχυση και ότι μπορούμε να δεχθούμε και τον έκτυγχρονισμό αλλά και τον έκδημοκρατισμό. Ο έκδημοκρατισμός κατά τη δική μας αντίληψη, βασίζεται σε ένα άλλο σύστημα οργάνωσης, για παράδειγμα, τον εκπαιδευτικό μηχανισμό, που συζητούμε σήμερα. Θά μπορούσαμε αυτό να το επεκταίνουμε.

Από τή στιγμή που δεχόμαστε το ένα ή το άλλο σύστημα, τά συστήματα μπορούν να έκτυγχρονίζονται. Αυτό είναι η διατύπωση που ίσως δεν άντελήφθη, ο κύριος Κανελλόπουλος και ίσως και εγώ να μὴν ήγωνα άντιλήφτες.

Είναι σαφές λοιπόν, ότι στα πλαίσια της έπιλογής του Κόμματός της Νέας Δημοκρατίας, για ένα δορισμένο σύστημα που αίσθάνεται, ότι μπορεί να το άντιλαμβάνεται ύστερα από 10 χρόνια ότι δεν ήταν σωστό, δέχεται εκεί μετά, να έκτυγχρονισθεί, να βελτιωθεί αλλά όχι όμως και να αλλάξει. Με τή στρατηγική μας, του έκδημοκρατισμού, αλλάζει ένα παλιό σύστημα σε όλες του τις μορφές οργάνωσης και από και και πέρα θέματα, μετά στα πλαίσια του άλλουμένου αυτού συστήματος μπορεί να γίνουν στην πορεία έκτυγχρονισμού. Έμεις λοιπόν δεν είμαστε εκείνοι που θά βελτιώσουμε το σύστημα που πιστεύει η Νέα Δημοκρατία, αλλά είμαστε εκείνοι που θά το αλλάξουμε για να το έκτυγχρονίσουμε στην πορεία όπως πιστεύουμε. Γι' αυτό και έγινε τούτη μεγάλη συζήτηση, και επίκληση, «βελτιώστε το σύστημα των εξετάσεων, αλλά όχι να καταργηθούν». Αυτό ήταν τó αίτημα από πολλούς συναδέλφους της Νέας Δημοκρατίας.

Κύριοι συνάδελφοι, θά καταργηθεί αυτό τó σύστημα και μπορεί να βελτιωθεί στην πορεία του αλλά δεν θά βελτιωθεί τó σύστημα που εσείς εισαγάγατε. Είναι διαφορά άντιλήψεων, στρατηγικού χαρακτήρα.

Μάλιστα ο κύριος Βασιλειώτης τόνισε σήμερα για να υποβαθμίσει κάπως τó πλαίσιο της γενικώτερης διαφωνίας του, ότι είναι τεχνικός ο λόγος των εξετάσεων αφού καταργήθηκαν οι εξετάσεις από την θη δημοτικού προς τó Γυμνάσιο και κάποιο άλλου έπραπε να τοποθετηθούν. Δεν ήταν τυχαία αυτή η τοποθέτηση. Αυτό είναι τó πρώτο θέμα που τέθηκε από μένα στην αρχή της ομιλίας μου.

Τό δεύτερο θέμα όπως πολύ σωστά τόνισε, ο κύριος Κανελλόπουλος, είναι ότι τó πρόβλημα δεν είναι οι εξετάσεις και συμφωνούμε σ' αυτό. Από τή στιγμή που τó όρισε και που είναι θέμα συστήματος, μπορούμε να έρωμε τί μπορεί να επιδεχθεί καλύτερα γνώση και την αναπαγωγική της. Αλλά όχι όμως να χρησιμοποιοίται τó σύστημα των εξετάσεων για να αποτελέσει μία γραμμή όπου θά διακόπτουν ερισμένοι μία παραπέρα μόρφωση τους.

Υπάρχει και κάτι δεύτερο που είπα, ο κύριος Ταλιαδούρος, και που άποδεχόμαστε. Είχε πει, ότι τά παιδιά των εργαζόμενων των λαϊκών στρωμάτων έχουν δυνατότητα για πρόσβαση σε ανώτερες βαθμίδες εκπαίδευσης. Υπάρχουν όμως λόγοι. Πράγματι, είναι γεγονός, ότι ένα μεγάλο ποσοστό που περνά στα Πανεπιστήμια είναι από τις αγροτικές περιοχές, από τούς υπαλλήλους, από τούς μικροαστούς, από την εργατική τάξη κλπ. Αυτό όμως έχει εξήγηση. Είναι γεγονός, ότι τά παιδιά της όλιγαρχίας δεν ζύνουν καν εξετάσεις στα Έλληνικά Πανεπιστήμια και εγγράφονται κατευθείαν στο ποθόν έτος των Πανεπιστημίων της Μεγάλης Βρετανίας, της Γαλλίας, Γερμανίας, Καναδά και των ΗΠΑ....

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Και της Ρουμανίας.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ. Μάλιστα και σε άλλες χώρες, όπως είπα ο κύριος Μητσοτάκης.

Επίσης θά ήθελα να σημειώσω κάτι, που είπα ο κύριος Νταγκουρίδης, ότι υπάρχουν δορισμένοι που δεν θά μπορούν

νά συνεχίσουν εφ' όσον δέν θά παράσουν στις εξετάσεις. Εδώ θά ήθελα νά σημειώσω, ότι τό ύπόλοιπο ποσοστό τών Έλλήνων σπουδαστών πού σπουδάζουν στό εξωτερικό, είναι αύτοί πού δέν πέτυχαν στις εξετάσεις στις παλαιές και στις σημερινές πανελληνίες και πού θεωρήθηκαν, κατά τό σύστημα, ότι δέν έχουν τά προτόντα νά συνεχίσουν γιά παραπάνω εκπαίδευση.

Και όμως αποδείχτηκε, ότι μπορούν νά συνεχίσουν την παιδεία τους και την εκπαίδευσή τους σέ Πανεπιστήμια του εξωτερικού πολλές φορές ποιοτικά καλύτερα από τά δικά μας Πανεπιστήμια, και όχι μόνο αύτό, νά συνεχίζουν σέ μεταπτυχιακές σπουδές, νά παίρνουν MASTER, νά παίρνουν D.E.A. και διδακτορικά διπλώματα. Αύτοι οι νέοι, πού κατά την αντίληψη του κ. Σημαιοφειδίδη, δέν είχαν εκείνο τό αντικειμενικό επίπεδο γνώσεων νά παράσουν τις εξετάσεις στο Έλληνικό Πανεπιστήμιο, έκαναν άριστες σπουδές στα ξένα Πανεπιστήμια δέν είναι πάντα οι λόγοι τόσο άπόλυτοι, όσα θά ήθελε νά τους όρίσει, ο κύριος συνάδελφος.

Θά ήθελα ένα τρίτο νά σημειώσω σ' αύτά πού είπα ο κ. Κοντογιαννόπουλος, ότι ός πάρουμε και άλλες χώρες, τ) 20% στη Γερμανία περνάει στα Άνώτατα Εκπαιδευτικά Ίδρύματα και τό 50% στη Γαλλία. Άς πάρουμε μία στατιστική. Επίσημα στατιστικά στοιχεία από την Όμοσπονδιακή Δυτική Γερμανία. Τό 1967 από τό άνώτερο σφώμα της Γερμανικής κοινωνίας, από τό 4,6% του Γερμανικού πληθυσμού, προέρχονταν τό 57,1% τών Γερμανών φοιτητών. Άπό τους εργάτες, πού ήταν τό 47,4% του πληθυσμού προέρχονταν τό 6,7% τών Γερμανών φοιτητών και από τους άνεπίκουτους εργάτες και τους εργάτες γής, πού ήταν τό 20% του γερμανικού πληθυσμού προέρχονταν μόνο τό 0,9% τών Γερμανών φοιτητών. Είναι, λοιπόν, σαφές γιατί, κύριε Κοντογιαννόπουλε, τό 20% μόνο τών Γερμανών περνούν στην άνώτατη εκπαίδευση και νά, από πού κοινωνικά στρώματα περνούν. Τά ίδια θά μπορούσαμε νά πούμε γιά τή Γαλλία, γιατί εκεί δέν είναι τόσο ρευστές οι κοινωνίες, οι κοινωνικοί σχηματισμοί όπως είναι της Ελλάδας πού μπορούν σέ τέτοια μεγάλη έκταση ακόμη νά έχουν 35 και 40.000 Έλληνες φοιτητές σέ ξένα Πανεπιστήμια.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ. "Όστε ο γερμανικός σοσιαλισμός δέν κατάφερε τίποτα.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ. Η Γερμανική Σοσιαλδημοκρατία θά θέλατε νά πείτε, κύριε συνάδελφε, Έμεις είμαστε Σοσιαλιστικό κόμμα, αύτό είναι γνωστό.

Υπάρχει ένα τέταρτο σημείο, πού θά ήθελα νά σημειώσω, κύριε Πρόεδρε είναι τό σημείο εκείνο, πού ανέφερε ο συνάδελφος κ. Κοντογιαννόπουλος, ότι τό σύστημα τών εξετάσεων αποτελούσε ένα θερμομόμετρο γιά τήν κατάσταση της Παιδείας. Δηλαδή ήταν σέ τέτοια κατάσταση οργάνωσης ή ήγερσία της Κυβέρνησης στο επίπεδο της Παιδείας της Νέας Δημοκρατίας, πού δέν μπορούσε νά ήνωρίζει τί γίνεται και πού ήταν τό επίπεδο τών Έλληνικών Γυμνασίων, ώστε μόνο μέσω τών εξετάσεων έδωσε ανάλογα μέ τήν επίδοση και εύρισκε πού πραγματικά υπήρχαν Σχολεία, τά όποια είναι υποθαμβισμένα και πιθανά και ο κ. Βαρβιτσιώτης απ' αύτά τά Σχολεία γραπτά μαθητών θά ένωριζε κυρίως, ότι πρέπει νά αποτελούν ένδειξη. Είναι τά Σχολεία πού είχαν χαμηλές επίδοσεις. Και μπορούμε νά κρίνουμε αν μπορούσαν, νά πάνε σέ μια παραπάνω βαθμίδα εκπαίδευσης, όπως υποθεωρήθηκαν τά Αύλεια.

Υπάρχει ένα πέμπτο σημείο είπα ο κ. Κοντογιαννόπουλος, ότι επειδή δέν υπάρχουν εξετάσεις απ' τή Ε' Δημοτικού στη Α' Γυμνασίου, έπεσε τό επίπεδο σπουδών και της ΣΤ' Δημοτικού και της Α' Γυμνασίου. Αυτό μπορούσε νά προβλεφεί και νά λυθεί μέ άλλους τρόπους. Όταν σ' ένα σύστημα προσδιορίζεις, ότι τό βασικό στοιχείο γιά τήν επίδοσή του θά είναι οι εξετάσεις, είναι αποτέλεσμα αύτου του στοιχείου, κύριε Κοντογιαννόπουλε, αύτό τό πράγμα.

Επειδή ο χρόνος είναι πολύ λίγος, θά ήθελα νά πώ, ότι όλες οι άλλες προσωπικότητες, πού είναι επίκλησή τους,

είναι σαφώς τών ίδιων αντιλήψεων μέ τή Νέα Δημοκρατία και της διατήρησης ενός ορισμένου παλαιού συστήματος και δέν υπάρχει λόγος νά απευθύνονται προς τις δικές μας αντιλήψεις.

Κατάληγοντας, πιστεύω, κύριοι συνάδελφοι, ότι σήμερα υπάρχουν κοινωνικοί και οικονομικοί λόγοι, πού επιβάλλουν αύτό τό άνοιγμα της Παιδείας στις χαμηλότερες βαθμίδες. Γιά τις ψηλότερες βαθμίδες υπάρχουν προβλήματα, πού δέν τά άντέχει πραγματικά ή σημερινή οργάνωση του κοινωνικοοικονομικού μας συστήματος. Πρέπει νά γίνουν και άλλες κοινωνικοοικονομικές αλλαγές, γιά νά άντέχει τό κλιούργιο σύστημά μας πραγματικά στην κατάρτιση τών εξετάσεων και σέ παραπάνω βαθμίδες και θά βρεθούν εκείνες οι αναγκαίες συνθήκες, κύριοι συνάδελφοι, ούτως ώστε νά έχουμε εμπιστοσύνη στους γιατρούς και σέ άλλους επιστήμονες, γιατί υπάρχουν ξένα Εκπαιδευτικά Ίδρύματα σέ άλλες χώρες, πού δέν βασίζονται σέ τέτοια αντικειμενικά δεδομένα και τέτοιου είδους εξετάσεις, γιά νά κρίνουν ένα επιστήμονα, νά κρίνουν ένα πού σπουδάζει σέ μια όρισμένη βαθμίδα εκπαίδευσης.

Ναμίζω, ότι τά επιχειρήματα αύτά της Δεξιάς, δέν βασίζονταν πάνω στην ανάγκη και στην αγωνία πού έχουμε όλοι, γιά νά ανεβάσουμε τό επίπεδο της εκπαίδευσης ή νά κάνουμε καλύτερους μαθητές. Βασίζονταν σέ κάτι πού είπα κάποιος συνάδελφος, ότι ή Παιδεία είναι έθνικό αγαθό. Άλλά αύτή είναι ή μία πλευρά του προβλήματος και συμφωνούμε άπόλυτα, κύριε συνάδελφε. Άλλά επίσης ή Παιδεία είναι εκτός από έθνικό αγαθό και κοινωνικό μέγεθος. Και γιά τός δέν έχει σημασία οι 30.000 ή 40.000 νέοι πού είπατε τώρα τελευταία, κ. Μανουσάκη, γιά μας όμως, έχουν μεγάλη σημασία οι 30.000, 40.000 Έλληνες νέοι.

ΔΙΑΚΟΣ ΜΑΝΟΥΣΑΚΗΣ. Σ' αύτά έχουμε μεγάλη εύαισθησία, κύριε συνάδελφε, δέν διαθέτετε σεις μόνο τό μονοπώλιο της εύαισθησίας.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ. Κύριε συνάδελφε, είναι κοινωνικά μεγέθη, "Όση αξία έχουν τά έθνικά μεγέθη, έχουν και τά κοινωνικά μεγέθη. Και έχει έθνική και κοινωνική αξία αύτός ο νόμος, κύριε Πρόεδρε, γι' αύτό τον ψηφίζουμε και τον υποστηρίζουμε. Τόσα χρόνια υποστηρίξαμε αύτή τή γνώμη και δέν είναι θέμα προχειρότητας, είναι θέμα κοινωνικής εκπαιδευτικής επίλογής. (Χειροκροτήματα από τήν Κυβερνητική Πτέρυγα).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Κοντογιαννόπουλος έχει τό λόγο, γιά νά δευτερολογήσει επί της αρχής του νομοσχεδίου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, δύο παρακλήσεις προς τό Προεδρείο. Πρώτον, τήν ίδια χρονική άνοχή πού επιδείξατε προς τόν κ. συνάδελφο, μαζί μέ τά 5 λεπτά πού έχω γιά τό άρθρο Ι, στο όποιο είμαι γραμμένος, ώστε νά μιλήσω συνολικά και νά μη υποχρεωθεί νά ξαναζητήσω τό λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Γίνεται άπεδοκτό τό αίτημά σας γιά ίση μεταχείριση.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. Κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, είχα πρόθεση νά δώσω άλλο περιεχόμενο στη δευτερολογία μου και νά απαντήσω στα επιχειρήματα πού αναπτύχθηκαν ύπέρ του νομοσχεδίου από τους κ.κ. Ύπουργούς και από τους κ.κ. συνάδελφους της Συμπόλιτευσης. Άλλά ή παρέμβαση του κ. Ύπουργού και ή χρησιμοποίηση άπισμαμάτων από ένα κείμενο πού αποτελούσε, κατά τήν άποψη του, τήν γνωμοδότηση της Ολομέλειας του ΚΕΕ πάνω στο έρώτημα αν έπρεπε ή δέν έπρεπε νά καταργηθούν οι εισαγωγικές εξετάσεις, μέ υποχρεώνει νά κάνω και εγώ χρήση αύτου του κειμένου και νά τός διαβάσω μερικά άλλα χαρακτηριστικά άπισματά.

"Όσοι κύριοι, ακούσαμε τόν κύριο Ύπουργό νά μιλάει, τηρησάμε, πιστεύω τήν έντύπωση, ότι ή Ολομέλεια του ΚΕΕ, σύμφωνα αποδέχεται τή συντηρότητα της κατάρτισης τών εισαγωγικών εξετάσεων και επιπλέον προσυπέγρα-

σε τὰ επιχειρήματα Α. Β. Γ κλπ., τὰ ὁποῖα μᾶς ἐδιάδεξε ὁ κ. Ὑπουργός, επιχειρήματα κατὰ τοῦ θεσμοῦ πού καταργήθηκε. Στὴν πραγματικότητα, ὅμως, ἂν ὁ κ. Ὑπουργός ἀπέφυγε τὴν συστάσις πρὸς ἐμένα καὶ διάβαξε μὲ περισσότερη προσοχὴ τὸ κείμενο πού εἶχε μπροστὰ του, θὰ διαπίστωνε ὅτι οἱ ἀπόψεις αὐτὲς ἦταν προσωπικῆς ἐνός ἀπὸ τοὺς 4 εισηγητὰς στοὺς ὁποίους εἶχε ἀναθέσει τὸ ΚΕΜΕ ἢ εισηγητῶν, ὄχι τὴν πράξιν τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἀλλὰ τὴν Ὑπουργικὴ ἀπόφασις ἐφαρμογῆς στὰ Γυμνάσια αὐτοῦ τοῦ μέτρου. Ὅσο γιὰ τὰ ἐλαττώματα τὰ ὁποῖα πιθανὸν πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν γιὰ τὴν θέσει τοῦ κ. Συμβούλου τοῦ ΚΕΜΕ, τὸς ἀπόψεις δηλαδὴ τοῦ ὁποῖου ἐπικαλέστηκε ὁ κ. Ὑπουργός, ἀφήνω τοὺς συναδέλφους του νὰ κρίνουν καὶ ἀπλῶς παρακαλῶ τὸ Σώμα, ὡς συγκαταστήσει τὸ ὄνομά του, εἶναι ὁ κ. Βῶρος.

Ὁ δεύτερος εισηγητής, ὁ κ. Σακκάς, εισηγούμενος καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιο θέμα, ἰσχυρίζεται μὲ τὸν κ. Βῶρο, εἶπε τὰ ἑξῆς: Ἐπιτρέψτε μου καὶ συγχωρήστε μου νὰ διαβάσω.

«Ὅρισμένα ἀπ' ὅσα ὑποστήριξε ὁ κ. Βῶρος δὲν ἀναποκρίνονται στὴν ἀλήθεια. Ὑποστήριξε π.χ. ὅτι οἱ μαθητὲς πού τώρα εἰσάγονται στὸ Λύκειο χωρὶς ἐξετάσεις δὲν εἶναι, ὡσαυθόπουτε, χαμηλῆς βαθμῆς. Καὶ ὅμως εἶναι. Γιατὶ πέρασαν ἀπὸ 4 ἐξετάσεις, δὴ τὸν Ἰούλιο καὶ δὴ τὸ Σεπτέμβριο, ἀνά μία στὴν κάθε περίοδο γιὰ τὸ κάθε Λύκειο, ἐξαιρετικὰ ἐπιτυχῶς καὶ ἀπέτυχαν. Εἶναι λοιπὸν αὐτοὶ οἱ μαθητὲς ἀδύνατοι. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ δοῦμε πῶς θὰ τοὺς βοηθήσουμε»

Καὶ συνεχίζει: Ὅπως εἶναι γνωστὸ, προεκλογικὰ τὸ ΠΑΣΟΚ εἶχε ἐξαγγεῖλει τὴν κατάργησι τῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων στὸ Λύκειο καὶ ἦδη ὁ κ. Ὑπουργός τῆς Παιδείας ἔλαβε τὴν ἀπόφασι νὰ ἐφαρμοσθεῖ αὐτὸ τὸ μέτρο ἀπὸ τὸ πρῶτον σχολικὸ ἔτος.

Ἄφου ἦδη ἀποφασίστηκε καὶ ἐξαγγέλωμε τὸ μέτρο, ἡ γνωμοδότησι τοῦ ΚΕΜΕ πᾶνω στὸ θέμα δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι τυπικὴ. Καὶ ὡς πρὸς τὸ τυπικὸ μέρος δὲν ἔχω νὰ παρατηρήσω τίποτε. Ἡ Ὑπουργικὴ ἀπόφασι, συνταχθεὴν πρὸς ἀποψη δημοτικῆ γλώσσα, γενικὰ, εἶναι καλῶς».

Προχωρεῖ ὅμως καὶ κάνει ὀρισμένες προτάσεις, πού παρακαλεῖ τὸν κύριον Ὑπουργὸ νὰ λάβει ὑπ' ὄψιν του. Οἱ παρατηρήσεις αὐτὲς εἶναι οἱ ἑξῆς:

«Φοιτώντας αὐτοὶ οἱ μαθητὲς μὲτ' ἡμᾶς με τοὺς ἄλλους μαθητὲς τῆς Α' Λυκείου εἶναι ἐξέτασις ὁ κίνδυνος νὰ χάσουν τὴ χρονιά τους ὅσοι σχεδόν. Καὶ εἶναι ἐνδεγόμενον νὰ κατηγορηθεῖ ἔπειτα ἡ ἡγεσία τοῦ Ὑπουργείου γιὰ φιάσκο: Ὅτι ἔβαλε τοὺς μαθητὲς αὐτοὺς στὴν Α' Λυκείου χωρὶς ἐξετάσεις γιὰ νὰ ἀπορριφθοῦν. Καὶ εἶναι ἐξέτασις ἀκόμα ὅτι αὐτοὶ οἱ μαθητὲς θὰ καταστρέψουν ἢ ἔστω θὰ παραβλάψουν τὸ διδακτικὸ ἔργο τῆς Α' Λυκείου. Γιατὶ ὁ δάσκαλος, γιὰ γὰρ αὐτῶν τῶν μαθητῶν, θὰ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ξαναρχίσει τὰ μαθήματά του ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ ταυτόχρονα νὰ κατεβάσει τὴ στάθμη καὶ νὰ ἐπιβραδύνει τὸ ρυθμὸ τῆς διδασκαλίας του. Γιὰ νὰ βοηθήσει αὐτοὺς τοὺς μαθητὲς, ἀναγκαῖα θὰ ζημιώσει τοὺς ἄλλους. Δὴ καρπούζια δὲ χωρῶν κάτω ἀπὸ τὴν ἴδια μασχάλη».

Ὁ τρίτος εισηγητής, ὁ κύριος Βαρουχάκης λέει τὰ ἑξῆς: «Δὲν θὰ παρακολούθησα τὸν κ. Βῶρο στὴν πολιτικὴ ἀνάλυσι τοῦ ἐκλογικοῦ ἀποτελέσματος πρὸς συστατικὸν μὲ τὸ μέτρο τῆς κατάργησι τῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων. Δὲν ἀντέχω ὅμως στὸν πειρασμὸ νὰ μὴν τὸν ρωτήσω, τί θὰ μᾶς ἔλεγε ἂν στὸ Κυβερνητικὸ Πρόγραμμα πού κυκλοφόρησε πρὶν τὴν ἐκλογὴν δὲν ὑπῆρχε ἡ ρήτρις τῆς κατάργησι τῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων στὰ Λύκεια. Γιατὶ στὴν περίπτωσι αὐτῇ, ἐνῶ ὅπως πιστεύω θὰ εἶχαμε τὸ ἴδιο ἐκλογικὸ ἀποτέλεσμα, ὁ κ. Βῶρος, σύμφωνα μὲ ὅσα μᾶς εἶπε (γιὰ τὴν ὑπαρξὴ νόμου, ἀπὸ τὴν 18.11.81 κλπ.) θὰ ἔπρεπε νὰ ἐφεύρει ἐπιχειρήματα ἐντελῶς ἀντίθετα ἀπὸ αὐτὰ πού διατυπώνει σήμερα.

Καὶ συνεχίζει:

Ἄλλὰ, δὲ χρειάζεται ἀπὸ τῶν ὑπέρτερων γνωμοδότησι τοῦ ΚΕΜΕ γιὰ μέτρα πού ἦδη ἀποτελοῦν εἰληγμένους ἀποφάσεις

καὶ ἔχουν ἐξαγγελεῖται ἐπίσημα. Γιατὶ, ἂν ἡ γνωμοδότησι, ἦταν σύμφωνη μὲ τὴν ἐξαγγελίαν, δὲ θὰ πρόσθετε τίποτε τὸ ἐπιπλέον, ἐνῶ ἂν ἦταν ἀντίθετη, θὰ μπορούσε νὰ δημιουργηθεῖ ἡ προσέλιπτα μὴ καὶ ὑπάρχουν ἀρκετοὶ πού δὲν ὑποτιμῶν τὴν προσηγορίαν, τὴν δυνατότητα καὶ γενικότερα τὸ κύρος τοῦ ΚΕΜΕ.

Θεωρώντας λοιπὸν τὴν ἀπόφασι γιὰ κατάργησι τῶν εἰσιτηρίων ἐξετάσεων ὡς δεδομένη, θὰ πρέπει νὰ φροντίσουμε γιὰ τὴν καλύτερη δυνατὴ ἐφαρμογὴ τῆς».

Στὸ ἴδιο ἀκριβῶς πνεῦμα μιλά καὶ ὁ τέταρτος εισηγητής, ἀντιπρόεδρος τοῦ ΚΕΜΕ κύριος Παλαιολογιστῆς. Καὶ ἡ ἐλάχιστη ἀπόφασι τοῦ ΚΕΜΕ, αὐτὴν τὴν ἐγκριστὴ ἔδωσε στὴν Κυβέρνησι: Τὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς ἀποφάσεως πού ἔλαβε ἡ Κυβέρνησι χωρὶς νὰ ρωτηθεῖ καν τὸ ΚΕΜΕ. Ἀπὸ ὅσα, κύριοι, συναδέλφοι, ἀκούσθηκα ἀπὸ τὸν κύριον Ὑπουργόν, ὁ ὁποῖος, δὲν μᾶς τίμησε σήμερα μὲ τὴν παρουσία του, ἀλλὰ καὶ τὴν προηγούμενη φορὰ πού ἦταν παρὼν δὲν μᾶς τίμησε μὲ τὴν προσοχὴ του — διαφορετικὰ θὰ ἀπέσπυγε νὰ ἐπαναλάβει ἐπιχειρήματα κατὰ τῆς πολιτικῆς τῆς δὴθεν δεξιῆς, στὴν ὁποῖα εἶχε πάρει συντηρητικὰ ἀπαντήσεις — προκύπτουν τὰ ἑξῆς: Καὶ ὁ κύριος Ὑπουργός καὶ οἱ ἄλλοι, συναδέλφοι, δὲν ἔκαναν τίποτε περισσότερο παρὰ νὰ ἐπιβεβαιώσουν αὐτὰ πού ὑποστηρίχθηκα, ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν πλευρὰ μας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους πού εἶναι πρὸς θεῶν ἀπὸ τὴν μακρόχρονη προσηγορίαν τῆς ἐκπαίδευσι νὰ ἔχουν μιὰ ἐγκυρὴ γνώμη. Ὅτι δηλαδὴ τὸ μέτρο πού εισηγεῖται ἀπὸ ἡς ἡ Κυβέρνησι, δὲν εἶναι τίποτε περισσότερο παρὰ πραγματικοποίησι μιᾶς προεκλογικῆς ὑποσχέσεως, ἡ ὁποῖα δὲν ὑπαγορεύθη ἀπὸ κυρία συγκεκριμένη πολιτικὴ, ἀλλὰ ἀπλῶς ἀπὸ συγκεκριμένους ἐκλογικὲς σκοπιμότητες. Διότι κάτω ἀπὸ ὅλας τὴς ὁρατὴς λέξεις, ἀπὸ τὰ φραστικὰ πυροτεχνήματα γιὰ δὴθεν ελευθερία, δημοκρατία, ελευθερὸς παιδαγωγικὸς σχέσις στὴν ἐκπαίδευσι κλπ., πὶ ἀπέδειξε ἡ πρώτη ἐφαρμογὴ τῆς πολιτικῆς πού λέει, ὅτι: ἔχει τὸ Ὑπουργεῖο στὸ γὰρ τῆς Παιδείας:

Ἔστειλε 20.000 παιδιὰ στὰ Γενικὰ καὶ Τεχνικὰ Λύκεια χωρὶς νὰ συστήσει ἔστω καὶ μιὰ νέα ὀργανικὴ θέσι, ὅταν μᾶς κατηγοροῦσε ὅτι εἶχαμε ἀφήσει στὴν Ἐκπαίδευσι κενὰ 7.000 ἐκπαιδευτικῶν. Ἐπιπλέον φριαμολογοῦν, ὅτι μὲ τὸ μέτρο αὐτὸ ἀρχίζει ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ μακρόπνου προγράμματος τοῦ ΠΑΣΟΚ γιὰ 12ετῆ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσι μὲ πρόβλεψη διαπῆνης μὴδὲν καὶ ἀντίθετα μὲ οἰκονομία δαρχμῶν 170.000.0000 δαρχμῶν, ὅπως ὑπερηφανεύθηκε ὁ κύριος Ὑπουργός.

Ἄλλὰ καὶ στὴν πράξιν ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς δὲν ἀποτέλεσε παρὰ δικαίωσι τῆς δικῆς μας πολιτικῆς καὶ παταγῶδη διάψυσι τῶν ἐπιχειρημάτων τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως. Ἐννιάμισι χιλιάδες παιδιὰ διάλεξαν τὰ Τεχνικὰ καὶ Ἐπαγγελματικὰ Λύκεια καὶ ἄλλα τόσα τὰ Γενικὰ Λύκεια. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ φαντασθοῦμε, κύριε Ὑπουργέ, ὅτι οἱ μαθητὲς αὐτοὶ παρασύρθηκα ἀπὸ τὴν ἐπαγγελίαν σας γιὰ τὴν Τεχνικὴ Ἐκπαίδευσι, πού μέχρι σήμερα δὲν ἔχουν καν δεῖ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος. Τὸ ὅτι κάτω ἀπὸ 1000 παιδιὰ ἐγκατέλειψαν τὰ Τεχνικὰ Λύκεια, ὅπου εἶχαν ἐγγραφεῖ πρὶν ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ μέτρου, γιὰ νὰ πάνε στὰ Γενικὰ Λύκεια, διαψεύδει καὶ τὸν δεύτερον ἰσχυρισμὸν σας, ὅτι πᾶρα οἱ ἐξετάσεις αὐτὲς, ἦταν ἕνας φραγμὸς μὲ σκοπὸ τὴν ἀναγκαστικὴν στροφὴν πρὸς τὴν Τεχνικὴ Ἐκπαίδευσι. Διότι, θὰ πρέπει νὰ ὑπενθυμίσω στοὺς κύριους συναδέλφους, ὅτι ἡ θέσι τῶν Πανελληνίων Ἐξετάσεων γιὰ τὴν εἰσαγωγὴν στὰ Λύκεια προῦπήρξε τοῦ ἱδρυτικοῦ νόμου περὶ Τεχνικῆς καὶ Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαίδευσις. Τὸ 1976 θεσπίστηκα οἱ εἰσιτήριες ἐξετάσεις γιὰ τὰ Γενικὰ Λύκεια καὶ τὸ 1977 ψηφίστηκε ὁ νόμος γιὰ τὴν Τεχνικὴ καὶ Ἐπαγγελματικὴ Ἐκπαίδευσι. Τὸ 1979 μιὰ καὶ ἐπικαλέσθηκα συνάδελφος τῆς Συμπολιτεύσεως στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὰ ποσοστὰ ἐπιτυχίας τῶν ἀποφοίτων τῶν Τεχνικῶν Λυκείων — δὲν εἶχαν ἀποφοιτήσει ἀκόμα οἱ πρῶτοι μαθητὲς ἀπὸ τὰ Τεχνικὰ καὶ Ἐπαγγελματικὰ Λύκεια.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ Καὶ γιὰ Γενικὰ Λύκεια ἐπικαλέσθηκα αὐτοὺς τοὺς ἀριθμούς.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. 'Ο μόνος, για τον οποίο θα κάνω εξαίρεση σ' όσα είπα προηγουμένως, είσθε σεις, κύριε Κουτσοχέρα, ό όποιος πραγματικά υποστηρίξατε χωρίς υπερβολή από την αρχή την κατάργηση αυτού του θεσμού. 'Αλλά πιστεύω ότι στην πράξη σας αυτή επικράτησε ή εύαισθησία του ποιητή Κουτσοχέρα και όχι ό ρεαλισμός του πολιτικού Κουτσοχέρα.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ. Καί του ποιητή και του πολιτικού...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριε συνάδελφε, για να διακόψω αυτή τή συνομιλία σας με τον κύριο Κουτσοχέρα. Θα σας υπενθυμίσω ότι 12 λεπτά δόθηκαν στο κύριο Τζαμαράν. 12 λεπτά συμπληρώσατε ήδη και σεις. Έχετε δικαίωμα να μιλήσετε και επί του άρθρου 1 και άλλα 5 λεπτά.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. Παρακαλώ να μου επιτρέψετε να ομιλήσω άμέσως.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). 'Εδώ τηρείται μία τάξη. Δέν γίνονται αυτές οι συγχωνεύσεις. Έχετε ήδη υπερβεί το χρόνο σας δύο λεπτά. Έχετε όλοι οι συνάδελφοι και σεις αντιληφθεί, τουλάχιστον στη νέα Βουλή ότι το Προεδρείο θα εφαρμόσει αυστηρά τον Κανονισμό ως προς το θέμα των χρονικών ορίων των αγορεύσεων.

Παρακαλώ αν θέλετε να συνεχίσετε θα μπορείτε να μιλήσετε και επί του άρθρου 1, που είσθε δεύτερος έγγεγραμμένος.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. Γι' αυτό κυριώς λέγω, κύριε Πρόεδρε, να μην κάνω διακοπή και δέν έχω καμμία πρόθεση να διαπληκτισθώ μαζί σας. Θα τελειώσω την ομιλία μου, προσθέτοντας μία φράση και καλώντας την Κυβέρνηση να εγκαταλείψει αυτό το πνεύμα που έχει επιδείξει μέχρι σήμερα ιδιαίτερα στο χώρο της Παιδείας, ότι μπήκε σε ένα χώρο εθιμικό, σε ένα χώρο που τα πάντα ήταν λάθος και όλα πρέπει να ανατραπούν. Όσο πιο γρήγορα απαλλαγεί ή Κυβέρνηση από αυτή τή νοοτροπία, όχι μόνο στον εκπαιδευτικό τομέα, αλλά και στους άλλους τομείς, και για τον Τόπο θα είναι καλύτερα, αλλά και για την ίδια ακόμα καλύτερα.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). 'Ο κύριος Ύπουργός Παιδείας έχει το λόγο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Ύπουργός Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων). Κύριε Πρόεδρε, και εγώ θα δηλώσω, ότι δέν ήταν καν πρόθεσή μου να απαντήσω σε καμμία δευτερολογία. Θεωρούσα ότι είναι γενικό το αίτημα της Βουλής, ότι το θέμα έχει εξαντληθεί, ότι εδίγησαν όλες οι πλευρές του και επείσθηκα επί τέλους όσο είχαν διάθεση να συζητήσουν και να περθείουν, ενώ δέν πείσθηκαν όσοι δεξιάως ξεκινούσαν για να μην περθείουν. Όμως, δέν μπορώ να άφήνω άναπάντητα μερικά από αυτά, που είπε ό κύριος Κοντογιαννόπουλος και που πράγματι δημιουργούν μία άλλη έντυπωση για όσα ανεράμισα στην ομιλία μου.

Φαδάλαι ότι ό κύριος τώως Ύπουργός Παιδείας διέπραξε ένα λάθος, που άρχισε να διαπράττει από την Κοινοβουλευτική Έπιτροπή. Τότε επέμενε περιέργως, ότι δέν υπήρχε έκθεση του ΚΕΜΕ. Έφυγε χωρίς, όταν είχαμε δώσει τις διαβεβαιώσεις, ότι υπήρχε έκθεση του ΚΕΜΕ. Τό ίδιο λάθος του τό επανάλαβε ό πρώην Ύπουργός Παιδείας σήμερα. Διαβεβαιώσαμε και τον κύριο Βαρθολομαίη και όλους στην Αίθουσα, ότι υπήρχε και διαβάσαμε όρισμένα αποσπάσματα, προς τιμηρίαν, όπως είπα, του κυρίου Βαρθολομαίη και των ότων την ζητούσαν, από την έκθεση του ΚΕΜΕ. Αυτό δέν σημαίνει, ότι πράγματι ή έκθεση του ΚΕΜΕ δέν είναι πιο έκτεταμένη— έχει γύρω στις 20 σελίδες— ότι επίσης αυτό δέν ήταν ή συλλογιστική του κυρίου. Θα έλεγα, εισηγητού— όπως προκύπτει από την έκθεση— και επίσης αυτό δέν σημαίνει, ότι όλοι ανεξαιρέτως όσοι συμμετείχαν στην Όλομέλεια του ΚΕΜΕ δέν ψήφισαν την κατάργηση των εξετάσεων.

Η Όλομέλεια του ΚΕΜΕ, όπως ήταν συνταχθείμένη και τότε και τώρα, δέν είναι της επιλογής της δικής μας, κύριε πρώην Ύπουργό της Παιδείας. Ξέρετε, ότι όλοι ανεξαιρέτως είναι της αυστηροτάτης επιλογής της δικής σας. Και ξέρετε ακόμη ότι, με αυτά που κάνετε αποδίδοντάς τους, ότι επί τέλους οι άνθρωποι δέν είχαν πρόθεση να κάνουν, τους υποτιμάτε. Βάζετε δηλαδή την Όλομέλεια του ΚΕΜΕ με σύνθετη δική σας επιλογής να θέλει τάχα να κλείνει προς την Κυβέρνηση ή— κατά την αντίληψη σας— να κλείνει πράγματι προς την Κυβέρνηση για λόγους που διεφάνησαν, ότι είναι ιδιαιτελείς όταν αναφερθήκατε στο κύριο Βώρο, του όποιου τό όνομα καλέσατε τή Βουλή να θυμάται.

Θα σας διαβάτω όμως και εγώ κάποια άλλα αποσπάσματα και τελικά, τό τελικό αποσπάσμα τό όποιο αποφύγατε να διαβάσετε και τό όποιο δίνει τό σύνολο του πνεύματος των ότων διατίθειόταν έτσι.

Πράγματι ό κύριος Σακκάς, αρχίζοντας να λέει μερικά από όσα αναφέρατε, είπε τα εξής: «Πριν εισέλθω εις την εισηγητή μου θα ήθελα να παρατηρήσω, ότι ύστερα από αυτά που ανέπτυξε ό κύριος Βώρος, δημιουργήθηκε στην Όλομέλεια μία αίτηση άνάλογη με εκείνη που προσκόλασε ό Πρωταγόρας με τον έντυπωσιακό του λόγο στον ήμίονο διάλογο του Πλάτωνα.

Έίμαστε αυτή τή στιγμή όλοι μας (ακκλημένοι τον νουν). Πώς να μιλήσει κανείς ύστερα από τον κύριο Βώρο, χωρίς να κινδυνεύει να φανεί πολύ φτωγός σε ρητορική δεινότητα και ιδέες». Και συνεχίζει κάνοντας παρατηρήσεις του τύπου που είπατε, για να δεχθεί ότι θα πρέπει να γίνουν κάποιες υποδείξεις προς τό Ύπουργείο για να διαπεραιωθεί καλύτερα αυτό τό όποιο είχε ξεκινήσει, δέξαια με πολιτική άπόφαση και πολιτική ευθύνη. Σπεύδω να τονίσω προς τή Βουλή, ότι παράλληλη υπήρξε και ή σκέψη του Ύπουργείου.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. Επιτρέπεται μία διακοπή;

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Ύπ. Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων). Να μη διακόψετε. Θα κάνετε και άλλο λάθος σε έάρος σας πάλι.

(Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως).

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. Δώστε μου αυτή την ευκαιρία, σας παρακαλώ.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Ύπ. Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων). Θα σας διαβιβάξω, μη επιτρέποντάς σας να με διακόψετε.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. Άφήστε με να έκτεθώ, αφού έκτελέγατε και σεις. Διαβάστε μία φράση παρακάτω από και που σταματήσατε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριε Κοντογιαννόπουλε, τεις είσατε βουλευτής και στις άλλες Βουλές. Δέν σας ένδοξοίμαι να παραβιάζατε προς τον Κανονισμό. Τώρα τον παραβιάζετε συνεχώς.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Ύπ. Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων). Κύριε Πρόεδρε, είναι ή πρώτη φορά που είναι βουλευτής της Αντιπολιτεύσεως. Ίσως αυτό τό έρμηνεύει.

Κύριε Πρόεδρε, διαβεβαίωνα εχ άλλου τή Βουλή, ότι πάραυταν όλα τα μέτρα εκείνα που κρίθηκαν άπαραίτητα για να διασφαλισουν τή διαεχγωγή των μαθημάτων, ώστε να είναι περισσότερα παραγωγικά. Συστήθηκαν ανεξάρτητα τμήματα, διορισθηκαν καθηγητές, επιτελέθηκαν δίβουλες, διατέθηκαν αέθρανα όρας για τους μαθητές που μπήκαν μ' αυτή τή διαδικασία. Και από την αρχή μέχρι σήμερα δέν αναφέρονται περιστατικά, τα όποια να συνιστούν άνωμαλία στη διαδικασία. Καλώ και τον κύριο Κοντογιαννόπουλο και τον κύριο Βαρθολομαίη και όλους τους συναδέλφους να μές δείξουν περιστατικά τέτοια, που να συνιστούν τελικά άνωμαλία στη διαδικασία. Και ζητώ απ' όλους σας να θυμηθείτε, αν και ό Ύπος αναφέρατε, σε παράγια περιστατικά τα

όποια έστω να στοιχειοθετούν την ύποψια, ότι κάτι δεν πάει καλά από πλευράς διδασχής αυτών των μαθητών στα αντίστοιχα σχολεία και στα αντίστοιχα χωριστά τμήματα. Αυτό ήταν ουσιαστικά και η επιφύλαξη που συνιστούσαν όρισμένοι εκ του ΚΕΜΕ.

Αλλά για να μην υπάρχει στο τέλος καμιά αμφιβολία για το ποιά ήταν το πνεύμα των συζητήσεων και των συνολικών τελικών παρατηρήσεων. Θα διαβάσω την τελευταία και μόνο παράγραφο από την ομιλία του Προέδρου του ΚΕΜΕ, ο οποίος συνόψισε το πνεύμα των συζητήσεων και εξέφρασε την απόφαση. Γιατί υποθέτω ότι κάθε Σώμα συλλογικό αποφαίνεται με ένα διατακτικό.

«Τέλος ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ κύριος Σκακκαριδής είπε: Από όσα ελέγχθηκαν τόσο από τους εισηγητές, όσο και από τα άλλα μέλη προκύπτει ότι η Ολομέλεια ομόφωνα αποδέχεται τις δύο υπουργικές αποφάσεις που αναφέρονται στην εισαγωγή χωρίς εξετάσεις των αποφοίτων των Γυμνασίων στην Α΄ τάξη των Γενικών Λυκείων και των Τεχνικών—Επαγγελματικών. Πέρα από την απόφαση αυτή της Ολομέλειας, επειδή κατά τη συζήτηση διατυπώθηκαν απόψεις και προτάσεις που αφορούν στην εφαρμογή του μέτρου ιδιαίτερα κατά το σχολικό έτος 1981—1982 το οποίο έχει ήδη αρχίσει—ιδιαίτερα για το σχολικό έτος 1981—1982 και αυτό σημαίνει όχι για το θέμα των εξετάσεων—παρακαλούνται κυρίως το τμήμα της Μέσης Εκπαίδευσης, αλλά και το τμήμα της Επαγγελματικής—Τεχνικής Εκπαίδευσης το συντομότερο δυνατό εντός της ερχόμενης εβδομάδας να μελετήσει τα θέματα αυτά προκειμένου να εισηγηθούν με άμεσώδη στο Υπουργείο.

Μετά τη συζήτηση η Ολομέλεια που έλαβε υπόψη της τα έγγραφα τάδε και τάδε αποφαινεται ομόφωνα, κάνει δεκτές τις υπουργικές αποφάσεις που αφορούν την έγγραφη των μαθητών στα Λύκεια χωρίς εξετάσεις και παρακαλεί τη Διοίκηση να λάβει υπόψη της τις γνώμες που διατυπώθηκαν ανωτέρω στα Πρακτικά».

Αφήνω τη Βουλή να κρίνει ποιός διάβασε προσεκτικά και ποιός απρόσεκτα, ποιός διέστρεψε και ποιός απέδωσε.

Κύριοι συνάδελφοι, επιμένει ο εισηγητής της Μειοψηφίας να θεωρεί το μέτρο προεκλογικό και βέβαια δημογωγικό. Μας θεωρεί αιχμάλωτους μιας προεκλογικής υπόσχεσης και μιας δημογωγίας την οποία εκτοξεύσαμε πριν από τις εκλογές και σπεύσαμε άμεσα μετά τις εκλογές να την πραγματοποιήσουμε για να επιβεβαιώσουμε τη συνέπειά μας. Δεν του άρκει ότι από αυτή την Αίθουσα ελεγχόταν όταν συζητιόντουσαν τα ανάλογα νομοσχέδια το 1976 με το ίδιο περιεχόμενο: Ομολόγησε μόλις πρό ολίγου ότι ο κύριος Κουτσούρης ήταν αυτός ο οποίος μεταξύ άλλων τον επέκρινε όταν συζητούντο τα αντίστοιχα νομοσχέδια. Τι σημαίνει αυτό κύριε πρώην Υπουργέ της Παιδείας; Σημαίνει, ότι από εκείνη την εποχή υπήρχε διατυπωμένη ή αντίρρηση, ή οποία με συνέπεια διατυπώετο σε κάθε νέα ευκαιρία. Και ήταν αντίληψη, ή οποία δεν αντιληφθήκατε ότι στηριζόταν σε μία διαφορά φιλοσοφίας και όχι απλά «ποίησης», όπως θέλατε να διατυπώσετε με αιχμή κατά του συναδέλφου.

Εν πάση περιπτώσει, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, νομίζω ότι όλοι έχουμε πεισθεί ότι το μέτρο το οποίο εισηγήθηκε η Κυβέρνηση για να επικυρωθεί και το οποίο για μας είναι ένα σημείο, ένα στοιχείο σε μία δέσμη μέτρων που εξελίσσονται και μέλλουν να ακολουθήσουν και που είναι δηλωτικά μιας άλλης αντίληψης εκπαιδευτικών σχέσεων Παιδείας είναι από αυτά που τα θεωρούμε άμεσώδη προκειμένου να ξεκινήσουμε για την υλοποίηση αυτής της αντίληψης.

Στο όνομα ακριβώς αυτών των πραγμάτων ζητήσαμε και ζητούμε άλλη μία φορά, κύριε Πρόεδρε τη φριαμβευτική επιψηφήση από τη Βουλή.

(Χειροκροτήματα υπό την Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως).

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ, Κύριε Πρόεδρε, τον λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Σταφανίδης). Θα μιλήσετε ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Πάντοτε, όταν ζητώ τον λόγο, θα τον ζητώ ως Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Σταφανίδης). Κύριε Μητσοτάκη, έχετε το λόγο, αλλά θέλω να παρακαλέσω στο μέλλον να σταλεί στο Προεδρείο της Βουλής ή ανακοίνωση του Κόμματός σας, ποιός όρίζεται Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Θα το μηνύσω.

Κύριε Πρόεδρε, δεν ήταν στην πρόθεσή μου να ζητήσω τον λόγο το νομοσχέδιο αυτό. Ο φίλος μου, ο Υπουργός της Παιδείας, με παρέσυρε με τα όσα προηγουμένως είπα, στην ανάγκη να εκφράσω μία άποψη και να δώσω μία απάντηση. Ομολογώ ότι αρχικώς και εγώ δεν είχα καταλάβει πώς ακριβώς είχε το θέμα της εκδόσεως του ΚΕΜΕ. Υποθέτω, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, ότι από τον διάλογο που έγινε μεταξύ του κυρίου Υπουργού και του κυρίου Κωνσταντινιδίου και από όσα προηγουμένως ελέγχθηκαν τα πράγματα προκύπτουν ανάγλυφα: Το ΚΕΜΕ δεν εκλήθη να γνωμοδοτήσει, αν έπρεπε ή δεν έπρεπε να καταργηθούν οι εξετάσεις. Το ΚΕΜΕ εφάρμοξε ενώπιον τετελεσμένου γεγονότος, ενώπιον κυβερνητικής αποφάσεως, την οποία εκλήθη να εγκρίνει και να εφαρμόσει και φυσικά την ενέκρινε με όρισμένες παρατηρήσεις, τις οποίες έκαμε ως προς την εφαρμογή του. Δεν θα έπρεπε κατά συνέπεια να φριαμβελογοί ο κύριος Υπουργός της Παιδείας επί αυτού του θέματος. Βεβαίως, εγώ δεν άρνούμαι, ότι πολιτική είναι ή απόφαση και για αυτό άλλωστε συζητείται εδώ σε πολιτικό επίπεδο και ότι ή πολιτική έχει τον τελικό λόγο επί των θεμάτων αυτών. Δεν θα ήταν όμως, κύριε Υπουργέ της Παιδείας, αυτή ή γνωμοδότηση του ΚΕΜΕ, αν το ΚΕΜΕ επρόκειται να κληθεί να γνωμοδοτήσει, χωρίς να εύρισκται ενώπιον μιας τετελεσμένης κυβερνητικής αποφάσεως.

Η δεύτερη παρατήρηση, —και μ' αυτή θα τελειώσω— την οποία θεωρώ ανάγκη να κάνω είναι ή εξής: Κύριοι συνάδελφοι και κύριε Πρόεδρε, μου κάνει εντύπωση αυτή ή επιμονή των εκπροσώπων του Κόμματός της Πλειοψηφίας, του ΠΑΣΟΚ, να θέλουν θεωρητικά και φιλοσοφικά να αιτιολογήσουν την άρχική καταργήσεως των εξετάσεων και να επικαλούνται σαν βασικό επιχείρημα τις άρχες της Δημοκρατίας, την ανάγκη να δώσουν Παιδεία σ' όλους, ειδικότερα στις φτωχότερες τάξεις του Ελληνικού Λαού. Μά, είναι, κύριε Πρόεδρε, τό πρόβλημα να δώσουμε την άνεση να πάρουν πτυχία; Αυτό θέλουμε; Ή θέλουμε να τους δώσουμε την άνεση, την δυνατότητα να αποκτήσουν Παιδεία;

Εγώ αντιλαμβάνομαι, ότι υπάρχει ένα πρόβλημα. Υπάρχει ανάγκη, ανάγκη ή οποία στον Τόπο μας —και καλό είναι να λεχθεί χάριν της ιστορίας και χάριν της αλήθειας— καλύπτεται πράγματι σε πολύ μεγαλύτερη έκταση από ότι συμβαίνει σε άλλες πολιτισμένες περισσότερο και προηγμένες περισσότερες χώρες της Δύσεως, ανάγκη δηλαδή να παρέχεται Παιδεία σε μεγαλύτερη έκταση. Πράγματι, τα ποσοστά των Ελλήνων που σπουδάζουν στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ίδρύματα είναι υψηλότερα από αυτά που ίσχυουν σε άλλες χώρες. Αντιλαμβάνομαι την ανάγκη να γίνει και μία περαιτέρω προσπάθεια.

Όμως, τί γίνεται, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, με τον νόμο της επιλογής των καλύτερων; Τον ξεχνούμε αυτό τον νόμο; Ξεχνούμε την ανάγκη να γίνεται μία επιλογή τελική, ώστε να προχωρούν οι καλύτεροι; Τον νόμο αυτό, που αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ύπαρξη ενός κράτους και ενός έθνους, «για να προωθούνται —όπως έλεγε ο άειμνηστος Γεώργιος Παπανδρέου— αυτοί που έχουν την σφραγίδα της δωρεάς, όχι οι πάντες», τον ξεχνούμε;

(Απόρροια—κωδωνοχορούσια).

Νομίζετε, κύριε συνάδελφε του ΠΑΣΟΚ, ότι κάτι πετυχαίνετε με τό να καταργήσετε τις εξετάσεις και να οδηγήσετε όλους στην κορυφή της πυραμίδας της Εκπαιδευτικής, εάν να είναι άραγε δυνατό να γίνει αυτό;

Κύριε Πρόεδρε, πιστεύω ότι πράγματι ο νόμος αυτός εκ των υστέρων γίνεται προσπάθεια να ωριασποιηθεί. γίνεται προσπάθεια να αναζητηθούν φιλοσοφικές και θεωρητικές δικαιολογήσεις.

Ήταν πράγματι — το πιστεύω βαθύτατα, κύριε Υπουργέ της Παιδείας — μία προσεκλογική υπόσχεση, την οποία θεωρείτε σωστό, θεωρείτε υποχρέωσή σας να υλοποιήσετε. Είναι δικαίωμά σας να το κάνετε.

Το να ζητείτε, όμως, να πισθούμε και εμείς ότι υπηρετείτε γενικότερες σκοπιμότητες είναι πολύ. Δεν υπηρετεί την Παιδεία, δεν υπηρετεί την άνοδο του επιπέδου της Παιδείας μας, δεν υπηρετεί τον βασικό μας στόχο που πρέπει να είναι η επιλογή των καλύτερων.

Και με την έννοια αυτή λυπόμαστε πολύ να σας πούμε, ότι εμμένουμε στην απόλυτη άρνησή μας και πιστεύουμε πράγματι ότι ακολουθείτε εσφαλμένη πορεία.

Στον τομέα της Παιδείας δεν θα έπρεπε ίσως να όμιλούμε, όπως όμιλούμε σήμερα. Δεν θα έπρεπε ίσως να ξεκινάτε από αυτή την τοποθέτηση ότι εμείς — το άκουσα πρωτότερα από τον κύριο Τζουμάκα — ότι εμείς εκσυγχρονίζουμε, τείνουμε δημοκρατικοποιούμε και αλλάζουμε. Τα θέματα δεν πρέπει να κρίνονται απομονωμένα κατ' αυτόν τον τρόπο. Είναι ουσιαστικά, είναι πραγματικά. Τα θέματα της Παιδείας είναι πραγματικά, κύριε Υπουργέ. Το πρόβλημα της Παιδείας είναι για μένα το υπ' αριθμόν 1 πρόβλημα του Ελληνικού Λαού και πρέπει να το δείτε πρακτικά, να το δείτε ουσιαστικά να το δείτε προπαντός αποτελεσματικά. Αν μπορείτε να δώσετε καλύτερη Παιδεία στον Ελληνικό Λαό, θα είστε άξιοί. Δεν θα σας επαινέσει, όμως, κανείς, ούτε οι μελλοντικές γενιές, ούτε η Ιστορία, αν καταργώντας τις εξετάσεις υπηρετείτε άπλωες πολιτικές σκοπιμότητες της στιγμής.

Και ροβόμαι και το επαναλαμβάνω — και με αυτό καταλήγω — ότι αυτό επιδιώκατε και αυτό κάνετε με την σημερινή σας πολιτική. (Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Συνεχίζεται η συζήτηση επί του άρθρου 1.

ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ. Νά διακόψουμε, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Όχι. Η καινούργια Βουλή, που προήλθε από το Λαό, δεν θα εγκλιματίζει αυτή την τακτική, να φεύγουμε από τών 12. Θα συνεχίζουμε, για να προωθήσουμε το νομοθετικό έργο της Βουλής. Αυτή είναι η απόφαση της Κυβέρνησης και του Προεδρείου.

Ο κύριος Τζουμάκας έχει το λόγο.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ. Μίλησα επί της αρχής και επί του άρθρου 1 και ως εκ τούτου έχω καλυφθεί.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Κοντογιαννόπουλος έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Μήπως, κύριε Πρόεδρε, μπορούμε να συμφωνήσουμε να ψηφίσουμε το άρθρο 1 και να διακόψουμε; Διότι αντιλαμβάνομαι, ότι η Βουλή έχει κουρασθεί.

(Φωνές — χειροκροτήσεις από την Πτέρυγα της Συμπολιτευσης).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Το Προεδρείο θα προχωρήσει μέχρι περατώσεως της συζήτησης του νομοσχεδίου αυτού. Έτσι και αν είναι δύο και τρεις μετά τα μεσάνυχτα.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΤΜΑΤΖΙΔΗΣ. Ο Λαός περιμένει να υλοποιηθούν τις εξηγγελίες μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Η πρακτικά, κύριε συνάδελφε, αυτό κάνουμε. Ήγώ, ο οποίος υπήρξα πολύ καλός δουλευτής, έννομομαι, ότι περάσαμε ξανά για πολλά στην Αθήνα αυτή.

Όριστε, κύριε Κοντογιαννόπουλε, έχετε το λόγο.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, λυπάμαι, που επανέρχεται στο ίδιο θέμα, αλλά είμαι υποχρεωμένος, έπειτα από την στάση του κυρίου Υπουργού, ο οποίος θα ήταν προτιμότερο να παραδεχθεί το σφάλμα, το οποίο έκαμε, και δεν του απέδωσα καμία πρόθεση. Έκ των υστέρων, όμως, είμαι υποχρεωμένος, να μη του αναγνωρίσω αυτό το ελαφρυντικό, διότι όχι από την Βουλή, αλλά από τα Πρακτικά, προκύπτει σαφώς, ότι η γνωμοδότηση αυτή της Ολομέλειας του ΚΕΜΕ χρησιμοποίησε από τον κύριο Υπουργό, ως άμβωνη συμφωνία της Ολομέλειας του ΚΕΜΕ, για την ουσία του μέτρου της κατάργησης των εξετάσεων, ενώ στην ουσία του μέτρου μπήκε μόνο ένας από τους ισότιμους εισηγητές, προκαλώντας επικρίσεις και ειρωνείες από τους υπολοίπους, διότι αν προχωρούσε, άλλη μία πρώτη φράση από την εισήγηση του κυρίου Σακκά, όπου σταμάτησε ο κ. Υπουργός, θα έβλεπε ότι ο κύριος Σακκάς είχαν ενόψει τον κύριο Βώρο. Και οι άλλοι εισηγητές άρνήθηκαν να μπουν στην ουσία, δεδομένου ότι η υπουργική απόφαση αναφερόταν στα μέτρα πρακτικής εφαρμογής μέτρου ουσιαστικού, που είχε ληφθεί, χωρίς να γνωμοδοτήσει το ΚΕΜΕ πάνω σ' αυτό.

Θα ήθελα μία ακόμη παρατήρηση να κάνω. Έπειδή, όπως, είπε, ο κύριος Μητσοτάκης, με φραστικά πυροτεχνήματα και με ωραίες λέξεις, επιχείρησε ή κυβερνητική παράταξη να ωριασποιηθεί αυτό το μέτρο και να εμφανισθεί, ότι δήθεν κόπτεται υπέρ των παιδιών και των εργαζομένων, που τάχα το σύστημα της δεξιάς δεν τους επέτρεπε να ανέβουν στις ανώτατες θέσεις της εκπαίδευσης και της κοινωνίας, αντίθετα, κύριε Πρόεδρε, με τα μέτρα, τα οποία έπρεπε και συνεχίζει να παίρνει η Κυβέρνηση, τα μέτρα των ευκολιών και των διευκολύνσεων για την απόκτηση τίτλων και πτυχίων, τα πρώτα θέματα αυτής της πολιτικής θα είναι τα παιδιά των εργαζομένων και των λαϊκών τάξεων.

Διότι, όταν διευκολύνονται οι πάντες για την απόκτηση πτυχίων όχι ικανοί, αλλά και οι λιγότερο ικανοί — και δεν είναι τα παιδιά του Ελληνικού Λαού, τα παιδιά των εργαζομένων τα λιγότερα ικανά — τότε ο πληθωρισμός των πτυχίων υποβαθμίζει τη στάθμη και την αξία των πτυχίων. Και μέσα σε υποβαθμισμένα πτυχία και υποβαθμισμένο επιστημονικό δυναμικό της Χώρας, αυτοί οι οποίοι θα επιπλεύσουν είναι εκείνοι οι οποίοι στηρίζονται, πέραν του πτυχίου, στις κοινωνικές γνώσεις και στην οικονομική δύναμη της οικογενείας τους.

Ποιόν θα ζημιώσει ή πληθώρα των επιστημόνων, που υπήνεται η Κυβέρνηση, ότι δηλαδή θα διευρύνει τις θέσεις του ΑΕΙ; Αλλά και με το σύστημα το οποίο επαγγέλλεται και τα νέα μέτρα τα οποία εξηγγέλιε, ποιά είναι η διαφορά με για την οποία προετοιμάζει το σύνολο των παιδιών του Ελληνικού Λαού; Μέχρι την ηλικία των 18 ετών όλα τα παιδιά θα θαυκαλιζόνται, ότι μπορούν να περάσουν την πόρτα των Πανεπιστημίων, διότι χωρίς καμία εξέταση, κανένα κριτήριο αξιολογήσεων θα φθάσουν μένει να πάνουν το απολυτήριο και θα το πάνουν, κύριε Πρόεδρε, διότι θα έρθει το έθνος αίσχυμα, που προηγήθηκε στην Ιταλία, ότι ο εκπαιδευτικός δεν δικαιούται να απορρίπτει παιδιά, υπονομεύει να τους βάζει οποιεσδήποτε τη βάση και να παίρνουν όλα ανεξαιρέτως απολυτήριο και πτυχίο. Και μόλις αποσπότησαν από το Λύκειο, δεν θα υπαρέσουν να μπουν στα Πανεπιστήμια είναι καλώς. Τα υπόλοιπα, αφού μεταβληθούν σε τσούρμα του έθνος φροντιστηρίου για 1, 2, 3, ή και περισσότερα χρόνια, τότε θα τους πεί η Κυβέρνηση ηγαίνετε σε κάποια σχολή για να βγειτε ανεπίτευτοι ενογάτες.

Αυτή θα είναι η προοπτική εξέλιξης της μεγάλης πλειοψηφίας των παιδιών του Ελληνικού Λαού, που θα παρασυρθούν και παραστρόνται από τις ψευδαισθήσεις που δημιουργούν τα μέτρα της Κυβέρνησης.

Ισχυρίστηκαν πολλοί από τους συνάδελφους της Συμπολιτευσης, ότι το σύστημα της δεξιάς είναι αυτό, το οποίο

αναπαραγάγει την Ιδεολογία της. Και αυτό ακριβώς, κύριε Πρόεδρε, το επικινδύνεται οι όπαδοί του ύπαρκτου συμβαλισμού, όταν είναι γνωστό, ότι στους εκπαιδευτικούς οι οποίοι αναλαμβάνουν την εκπαίδευση των παιδιών στις χώρες αυτές, δεν γίνεται μόνον επιστημονική προετοιμασία, αλλά και ιδεολογική, για να γίνεται πιστή αναπαραγωγή του συστήματος στο οποίο πιστεύουν οι συνάδελφοί αυτοί.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Σοφούλης έχει το λόγο.

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΣΟΦΟΥΛΗΣ. Κύριοι συνάδελφοι, ανεξαρτήτως της διαφωνίας την οποία έχω με το περιεχόμενο του νομοσχεδίου, για τους λόγους που με μεγάλη γλαφυρότητα και σαφήνεια εξέθεσε ο κύριος Κοντογιαννόπουλος, θα ήθελα να επιστήσω την προσοχή του κυρίου Υπουργού για τον λανθασμένο τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιεί τους βασικούς όρους «Παιδεία» και «Εκπαίδευση», στην Εισηγητική Έκθεση του Νομοσχεδίου. Διότι όλοι ξέρουμε στην Αθήνα αυτή, ότι άλλο πράγμα ή Παιδεία και άλλο πράγμα ή Εκπαίδευση. Τεχνική Παιδεία δεν υπάρχει και κακώς υπάρχει ο όρος στην εισηγητική έκθεση και στο νομοσχέδιο και κακώς χρησιμοποιήθηκε από πολλούς συνάδελφους της Συμπολίτευσης στην Αθήνα αυτή. Ο σωστός όρος είναι, Τεχνική Εκπαίδευση. Η Παιδεία είναι ή καλλιέργεια, ή κουλτούρα, ή μόρφωση, είναι ή ικανότητα να κατανοήσεις και να χρησιμοποιήσεις τη γλώσσα σου, τα γράμματα τουλάχιστον της γλώσσας σου, τις τέχνες, την ιστορία, είναι ή ικανότητα να συμμετάσχεις στην πολιτική ζωή του Έθνους σου.

Ο τρόπος με τον οποίο οι συντάκτες του νομοσχεδίου χρησιμοποιούν αυτούς τους όρους, δημιουργούν την εντύπωση πως ή Κυβέρνηση περιορίζει την υποχρέωση της Πολιτείας για προσφορά Παιδείας μόνο σε ένα τύπο λυκείου και δεν επεκτείνει αυτή την υποχρέωση σε όλες τις βαθμίδες και σε όλους τους τύπους των σχολείων του Εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά και έξω από το εκπαιδευτικό σύστημα μέχρι την τελευταία πύλη του ανθρώπου.

Μένει κανένας με την εντύπωση, πως ένα Κόμμα σοσιαλιστικό σαν και αυτό του ΠΑΣΟΚ, δεν είναι δυνατόν να έχει τόσο σκοταδιστικές, αναχρονιστικές, αντιφιλελεύθερες αντιλήψεις γύρω από τα θέματα της Παιδείας.

Αλλά δεν είναι δυνατό να πιστέψω πως ένα Υπουργείο Παιδείας φέρνει στην Αθήνα αυτή ένα νομοσχέδιο με τόσα λάθη.

Θα ήθελα απλώς να παρακαλέσω τον κύριο Υπουργό Παιδείας, να αποσύρει το νομοσχέδιο, να κάνει τις αναγκαίες διορθώσεις, και εν συνεχεία να το επαναφέρει στη Βουλή.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Υπουργός Παιδείας έχει το λόγο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Ήθικης Παιδείας και Θρησκευμάτων). Κύριε Πρόεδρε, αν ο κύριος συνάδελφος δεν μεταχειρίζεται λέξεις σαν το «σκοταδιστικές», «αναχρονιστικές» και άλλες λέξεις, με τις οποίες έκανε τις παρατηρήσεις του, ίσως δεν θα έπρεπε να τύχει απάντησης. Θα πληροφορήσω τον κύριο συνάδελφο, ότι Τεχνική Παιδεία και Γενική Παιδεία είναι, όροι που συνοδεύουν αυτούς τους κλάδους της Παιδείας και είναι θεσπισμένοι από την παράταξη του. Και έτσι ονομάζονται όλοι οι κλάδοι της Παιδείας και έτσι αποδίδονται και οι έννοιες κατ' ιδέαν και οι δομές που την χαρακτηρίζουν. Και αν δεν το γνωρίζει και δεν το έχει πληροφορηθεί πάρα πολύ λυπούμαι, γιατί πριν το μάθει αναλαμβάνει να χαρακτηρίσει όπως χαρακτηρίσε το νομοσχέδιο, το οποίο επί τέλους δεν κάνει τίποτα άλλο παρά να μεταχειρίζεται αυτές τις καθιερωμένες λέξεις που όλοι πια δέχονται.

Κύριε Πρόεδρε, δεν θα χαρακτηρίσω τα υπόλοιπα, εκείνα τα οποία θέλουν μία τέτοια διάκριση μεταξύ τεχνικής και άλλης Παιδείας. Γνωρίζω, ότι υπάρχει μία ολοκληρωτή σχολή σκέψης που θέλει την τεχνική κατεύθυνση να μην είναι καν Παιδεία. Θα μπορούσα τους χαρακτηρισμούς και να τους επιστρέψω. Δεν θα το κάνω. Γιατί το επίπεδο των παρατηρήσεων του κυρίου συνάδελφου υποθέτω άφροσυσε την

τεχνική της απόδοσης ορισμένων πραγμάτων κατ' ιδέας και σε δομές. Αλλά θα ήθελα για μία άλλη φορά να πω στον κύριο συνάδελφο, ότι δεν ξέρω από πιά βάση και από πιά φιλοσοφική άφετηρία έκανε τις παρατηρήσεις του, αλλά διαπραξέ λάθος.

ΠΡΟΕΔΡΕΙΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Διοσγος Μπουλούκος έχει το λόγο.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΜΠΟΥΛΟΥΚΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, βασικά έχω καλωφθεί. Αισθάνομαι, όμως, την ανάγκη να επιστημάνω τα έξη. Όρθως, υπομνήσε ο κύριος Μητσοτάκης, ότι το μέτρο αυτό συνδέεται με μία πολιτική απόφαση. Όμως, αυτή ή τοποθέτηση έρχεται σε αντίφαση με την επόμενη απόφαση που διατυπώθηκε από τον κύριο Μητσοτάκη, ότι δηλαδή από τους άφορητες της Συμπολίτευσης, υπήρξαν τοποθετήσεις και προσεγγίσεις απέναντι στο μέτρο που έχει ένα χαρακτηριστικά θεωρητικό και ένα υπόβαθρο φιλοσοφικό.

Πού έ βρίσκεται ή αντίφαση; Αντιθέτως αντιφατική είναι ή παρατήρηση, γιατί άλλοίμομο εάν ένα πολιτικό μέτρο δεν έχει άφετηρία, υποδομή και πτώχευση μία ευρύτερη θεωρητική υποδομή. Και δε χρειάζεται να το υπομνήσω. Ήλθαμε στην Αθήνα αυτή, σαν αποκορύφωμα μιας διαδικασίας αγώνων και άλλων σαν αποκορύφωμα ιστορικών εμπειριών που συνδέονται και με αυτό το νεοελληνικό τομέα που λέγεται σχέση εκπαιδευτικού συστήματος, Παιδεία και θεμελίωση της εκπαιδευτικής δικαιοσύνης. Κατά συνέπεια ή θεμελίωση των απόψεων όλων των άφορητων της Συμπολίτευσης, αποτελεί πράξη, που επέδειξαι, ότι υπάρχει, δηλ, εκείνη ή σύλληψη, που μας φέρνει όχι σε μία προεκλογική ικανοποίηση, αλλά αντίθετα σε ένα μέτρο που υποαγορεύεται από τις ουσιαστικές ανάγκες του τόπου αυτού.

Θα ήθελα ακόμα, κύριε Πρόεδρε, σε όσα είπε ο κύριος Κοντογιαννόπουλος να επιστημάνω τώρα, γιατί δε μου δόθηκε ή ευκαιρία να έρθω εδώ όταν άρχισε ή συζήτηση στο νομοσχέδιο αυτό, ότι υπάρχει αντίθεση στην ίδια του την ομιλία.

Τονίστηκε δηλαδή από τον κύριο Κοντογιαννόπουλο, ότι περισσότερο άνησυχεί που έλπει την Κυβέρνηση της αλλαγής να τηρεί και σε αυτό το σημείο τις επαγγελίες της, ενώ δεν θα άνησυχούσε εάν σε αυτό το σημείο για άλλους λόγους, λόγους που στοιχοούν με τις απόψεις τις πολιτικές, κομματικές και προσωπικές του κυρίου Κοντογιαννόπουλου, ή Κυβέρνηση της αλλαγής δεν θα έσπευδε σε αυτό το μέτρο, στην κατάργηση, δηλαδή του ενδιάμεσου μεταβατικού σταδίου ανάμεσα στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο.

Και όμως αποδεικνύεται και από το άποσπασμα που χρησιμοποίησε ο κύριος Κοντογιαννόπουλος και ειδικότερα την συνομιλία του Άρχηγού του Κινήματος της αλλαγής, του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ και της σημερινής Κυβερνήσεως, ότι δεν ήταν μία προεκλογική έπαγγελματία κάτω από την ανάγκη και την οικονομία των προεκλογικών και ψυχολογικών συνθηκών. Διότι σε αυτή την συνομιλία που χρησιμοποίησε ο κύριος Κοντογιαννόπουλος, φαίνεται καθαρά ο στόχος του ΠΑΣΟΚ, ή υποχρέωση, ή δέσμευση αλλά και ή επιδίωξη της σημερινής Κυβερνήσεως.

Επιχειρούμε ένα μεγάλο ιστορικό βήμα, είναι το βήμα να περάσουμε από την 9χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση ουσιαστικά, στην 12χρονη. Θα μπορούσε σε αυτό το σημείο να υπάρξει διάλογος, εάν ο διάλογος αυτός στηριζόταν στα έξη στοιχεία:

Πρώτον μήπως οι βιολογικές, ψυχολογικές και νοητικές ικανότητες και δυνατότητες της Έλληνικής νεολαίας δεν ανταποκρίνονται σε αυτόν τον ιστορικό δημοκρατισμό με τον οποίο συνδέεται το μέτρο που συζητάμε.

Δεύτερο, μήπως οι δυνατότητες του Έλληνικού Κράτους από πλευράς δημοσιονομικών πόρων και από πλευράς πολιτικής βούλησης για άναδιανυτή και διαθέση των αναγκαίων πόρων σε αυτή την κατεύθυνση, δεν επαρκούν.

Και τρίτο, μήπως δεν είναι δυνατό με αυτό τον δημαγωγικό να εξατραλίσουμε τις σχέσεις ανάμεσα στις εκροές ενός εκπαιδευτικού συστήματος και τις δυνατότητες εισροής και απορροφητικότητας του λεγόμενου επαγγελματικού και ευρύτερα παραγωγικού καταμερισμού. Όμως σ' αυτό το σημείο δεν ακούστηκαν ούτε προτάσεις ούτε επιχειρήματα επαρκή, για να αναχαιτίσουν και να αποδείξουν ή ότι το μέτρο αυτό είναι ανεδαφικό ή έστω ότι είναι ιστορικά πρόωρο. Γι' αυτόν το λόγο, μπορεί αυτή η πλευρά, ή πλευρά που δικαιούσε μέχρι σήμερα, μέχρι πριν από χθές, να έχει τις αντιθέσεις σ' αυτό το μέτρο, είναι αντιθέσεις που συνδέονται με μία αντίληψη ιδεολογική, πολιτική και ευρύτερα κοινωνική, όμως δεν μπορεί να αποδείξει στην Παράταξη της Αλλαγής, ότι το μέτρο αυτό έρχεται να το υλοποιήσει μόνο από βεβαιότητα, ότι θα προχωρήσει και όχι από ένα θαυμάσιο πιστεύω, ότι θα προχωρήσουμε σε μία ευρύτερη αλλαγή, που μία από τις συνιστώσες αλλά και τους δυναμικούς μοχλούς της θα είναι ή εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, που ένα μέτρο και δημαγωγός είναι να ρίξουμε το φράγμα ανάμεσα στο Γυμνάσιο και το Λύκειο, παράλληλα με ένα κλίμα όπου πραγματικά θα εντατικοποιηθεί το πνεύμα της εργατικότητας, της υπευθυνότητας και της απόδοσης της νεολαίας μας.

Η Έλληνική νεολαία έχει και το αίσθημα και την εργατικότητα, όταν διαπιστώσει ότι το σύστημα το πολιτικό και ή ηγεσία ή πολιτική, ή Κυβέρνησή της δίδει τα μέτρα και δίνει τους πόρους τους αναγκαίους για να ανταποκριθεί. Και αυτό αποτελεί κήρυγμα ήττοπάθειας και απιστοδοξίας να λέμε, ότι στο κατώφλι των 18 ετών που εκεί θα οδηγούμε όλους τους νέους, άντι να έχουμε ανεπτυγμένο επίπεδο όπως φιλοδοξούμε και είμαστε έδωτοι θα έχουμε ανθρώπους άκαθαρτα. Αποτελεί ύβρη για την Έλληνική νεολαία, (Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Κουτσγέρας έχει το λόγο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ. Κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, στη προηγούμενη συνεδρίαση πήρα το λόγο, τα μεσάνυχτα έβρακα και μπροστά στα κενά βουλευτικά έδρανα. Και απουσίαζαν εκείνη τη βραδιά, όταν μιλούσα, και ο κύριος Κοντογιαννόπουλος και ο κύριος Μητσotάκης. Δεν είναι στη πρόθεσή μου να επανέλθω και να απασχολήσω τη Βουλή γύρω από το ίδιο θέμα, πολύ περισσότερο που και ο Υπουργός, ο κύριος Βερυδάκης, και οι συνάδελφοι της Συμπολιτεύσεως με εκάλυψαν.

Όστόσο, επειδή και απόψε ακούσθηκε και από τον κύριο Μητσotάκη και από τον κύριο Κοντογιαννόπουλο, ότι φέραμε το θέμα κάπως αμελέτητα εδώ, και το επικαλεστήκαμε και κατά την διάρκεια την προελογοική, για λόγους ψηφισθείσας, όφειλω νό επισημάνω και πάλι ότι απασχολήσαμε τη Βουλή γύρω από αυτό το θέμα, της κατάργησης των εισαγωγικών εξετάσεων, το 1976, όταν συζητήσαν το νομοσχέδιο για τη Γενική Παιδεία. Και είπαμε ότι ήταν το πλέον αντιεκπαιδευτικό νομοσχέδιο που γινώριζε ο αιώνας μας. Απικάλεσα μάλιστα, στην προηγούμενη συνεδρίαση, τις εισαγωγικές εξετάσεις σαν την νεοδημοκρατικό Μινώταυρο, που είναι και πιο άδυσώπητος και από τον παλιό Μινώταυρο της Κρήτης.

Και θέλω να απαντήσω και στον κύριο Κοντογιαννόπουλο και στον κύριο Μητσotάκη ταυτόχρονα. Απασχολήσαμε τη Βουλή το 1976 γι' αυτό το θέμα, με το νομοσχέδιο της Γενικής Εκπαίδευσης. Απασχολήσαμε τη Βουλή το 1977, όταν ήρθε σε αυτή την Αίθουσα το νομοσχέδιο της Γενικής και Επαγγελματικής Παιδείας. Απασχολήσαμε τη Βουλή το 1978, όταν, όπως σας υπενθύμισα και ο κύριος Υπουργός, ο Κοινοβουλευτικός Τομέας Εργασίας του ΠΑΣΟΚ για την Παιδεία, κατάφερε ειδική πρόταση νόμου που απασχόλησε την Βουλή σε θέματα της συνεδρίασης. Και αναπτύχθηκαν απόψεις έτσι, που ακόμα και ένας συνάδελφος της Νέας Δημοκρατίας είπε, ότι πράγματι με αυτή την πρόταση που κάναμε — άγχετα από το ότι δεν ήταν σύμφωνος — ανέθηκε η στάθμη του Έλληνικού Κοινοβουλίου. Και ουσιαστικά το περιλάβαμε και στην Κυβερνητική διακήρυξη του ΠΑΣΟΚ.

Τόσα χρόνια, τόσες συζητήσεις κάναμε εδώ. Και επανέρχονται και σ' αυτό που λέχθηκε ότι ανεβάσαμε το επίπεδο της Βουλής.

Και είπε ο συνάδελφος κύριος Κοντογιαννόπουλος, ότι η ευαισθησία του ποιητή είναι εκείνη που με έκανε να κραυγάζω. Έπυχε να είμαι τότε εισηγητής σ' αυτό το νομοσχέδιο και πραγματικά κραυγάζω, γιατί έβλεπα που οδηγούσαν τα παιδιά μας, τα παιδιά ιδιαίτερα των αγροτών, των εργαζομένων, των μη προνομιούχων. Και είπα ότι με διαίψευσαν τα γεγονότα. Είμαι αναστασμένος να αναφερθώ στα στατιστικά δεδομένα, αλλά βλέπω ότι δεν θα με το επιτρέψει το 1' λεπτό που μου άπσμένοι, γι' αυτό δε θα σας διαβάσω τα ποσοστά όλων των διαμερισμάτων, αλλά θα περιορισθώ να σας πω ότι το ποσοστό αποτυχίας στα παιδιά των Προτύπων και Πειραματικών σχολείων, των Ξένων σχολείων και των μεγάλων ιδιωτικών σχολείων, ήταν 4%, 5%. Στα παιδιά των σχολείων της Αθήνας ήταν 13%. Στις έπαυσιες έρχατε, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, στα 24%, στα 32%, στα 70%, στα 75%, στα 82%, στα 84%, στα 85%, και 97%. κύριοι συνάδελφοι. Αυτός είναι ο Μινώταυρος, κύριε Κοντογιαννόπουλε, που σας δεν το έλεπετε.

Και θέλω να το έλεπετε. Μιλώμε οι άσφοί. Είναι γεγονότα και μη θέλετε να αναφερθώ σε περισσότερα περιστατικά...

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ (Ομιλεί χωρίς να ακούγεται). (Κωδωνοκρουσία).

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ. Διαμαρτύρημα. Σας λέγω ότι είναι διοπιστωμένα από εξέχοντες εκπαιδευτικούς. Εργαστήκαμε πολύ και κατ'εξίσημα σ' αυτά τα στοιχεία. Δε μου άπομένει άλλος χρόνος, κύριε Πρόεδρε. Άλλά πρέπει να αντιληφθείτε κύριοι συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας ότι είμαστε ξεκινάμε από άλλη φιλοσοφία από ότι είστε. Και πιστεύουμε ότι για να αξιοποιηθεί ο Τόπος μας χρειάζεται Παιδεία, περισσότερη Παιδεία, ακόμη περισσότερη Παιδεία. Μας χρειάζονται οι πολίτες του «άργου» και το «άργου», όπως έλεγε ο Αριστοτέλης, που να ξέρουν να εξουσιάζονται αλλά και να εξουσιάζουν, γιατί έτσι και μόνο θα αξιοποιηθεί η Χώρα μας. (Χειροκροτήματα από τη Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Τσιπλάκος έχει το λόγο.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΤΣΙΠΛΑΚΟΣ. Κύριε Πρόεδρε — αν και έχω καλωσθεί από τους προηγούμενους ομιλητές — δεν έχω τον χρόνο παρά μόνο μερικές γενικές σχέψεις να εκφέρω. Προσωπικά είμαι αντίθετος και με τους άλλους συναδέλφους μου της Αντιπολιτεύσεως.

Εγώ είμαι υποχρεωμένος να συγχωρώ τον συνάδελφο του νομοσχεδίου, γιατί κατάφερε με ένα και μόνο άρθρο να χτυπήσει κλίμα στο πιο ευπαθές σημείο του και να σωριάσει συνάμελα όλο το οικοδόμημα της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, που για να κτισθεί χρειάστηκαν πολλά χρόνια, αλλά και μόγος δεκάδων εργατών του πνεύματος και κορυφίων ειδϊκών επιστημόνων που εργάστηκαν για το σκοπό αυτό. Και για όλα αυτά χρειάστηκε ένα και μόνο άρθρο και μάλιστα συντακτικώς κατά τρόπο όχι και άριστο.

Όλοι αυτοί που εργάστηκαν τόσα χρόνια για τη χτίση της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης είναι άνθρωποι που εντάστηκαν με σφοδρόνη, με συνέπεια έξω από κάθε κοιμητική τοποθέτηση — για να μην αναφερθώ επάνουα — και έγαν τα μοναδικά στόχο του συσφρον των παιδιών και την ευτυχία τους στη κοινωνικό σύνολο κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Προσκόουθουμε τον τελευταίο καιρό ένα υπερβάλλοντα ζήλο από την Κυβέρνηση σε όλους τους τομείς του δημόσιου βίου, αναστατώσεις, αναδιανομές, δημοσκοπίες, επαναδιοργανώσεις ανακατατάξεις, αποτάξεις, βαρύβουτες διαμείβες μέτρων, που δεν διαφέρουν καθόλου από τις συνθησιαμένα προελογοϊκές υποσχέσεις, με μοναδικό στόχο την παράταση της

άνοχη που δίνει ο Λαός και την οποία άνοχη βλέπει και ο κόβλητος ή Κυβέρνηση να εξαντλείται ημέρα με την ημέρα. Τα χωρίς κανένα προγραμματισμό δημογωγικά μέτρα που βλέπουμε για τη διασκέδαση άνηρωγών του Λαού. Πιστεύω με ότι θα άφηναν έξω από την άσκηση βολής τους την έλληγνική παιδεία και θα εύρισκαν άλλους τομείς για να δημογωγήσουν. Αυστηρώς όμως και στην τομέα αυτό δημογωγούν με τον πιο άπαράδεκτο τρόπο και προσπαθούν να προκαλέσουν στην συμπάθεια των γονέων εκείνων που δεν θέλουν να ταλαιπωρούνται τα παιδιά τους με εξετάσεις, χωρίς να καταλαβαίνουν ότι αυτό δεν είναι το συμφέρο τους, γιατί τα παιδιά γάνουν άσκοπα τρία χρόνια στο Λύκειο για να διαπιστώσουν τελικά στα Δέκα αυτά τους χρόνια, ότι δεν μπορούν πια να ακολουθήσουν άνώτατες σπουδές.

Οι εξετάσεις από το Γυμνάσιο στο Λύκειο είναι πολύ εύκολες. Τόσο πολύ εύκολες ώστε άποινία τ' αυτές προδικάζει κατά τον πιο άσφαλτό τρόπο, ότι τ' ανέγιστα κοινήτατα στα Λύκεια είναι άσκοπος σπατάλη χρόνου και άδραγεί τελικά στην άγωνιώδη προσπάθεια για ανάληψη μιας άποιαδήποτε θέσεως, ακόμα και κλητήρα, στο Δημόσιο προύλοισμικό, γιατί τότε είναι άργά πια για έπιστροφή στο δρόμο της σωστής επαγγελματικής άποκαταστάσεως που εξασφαλίζει τ' σημερινό ύπάρχον ύστειμα.

Με το σημερινό ύστειμα ενώ άποσέγγισαν το ύστειμα των άνείων, πρό των πωλών των πανεπιστημίων, των παιδιών που διά μπορούσαν να είναι μια άξιόλογη επαγγελματική άποκατάσταση, δίδεται ή εύκαιρία τ' άποινιόηστα άσου έξασφαλίζει ένα επαγγελματικό πτυχίο, να συναντήσει τις σπουδές του σε άνώτατα εκπαιδευτικά ίδρύματα, αν διαπισώσει εν τώ μεταξύ ότι διαθέτει τ' άποαιόηστα ποσόντα. Η άποινία του όμως τότε δεν διά έχει τις έλλείψεις συνέπειες που μας άδραγεί τ' ένα ύστειμα δια, την ένταξη του άποτυχημένου στις στασιές των άνέργων και άποτυχημένων, γιατί τ' άπολυτήριο Λυκείου δεν άποτελεί κανένα ούσιαστικό έσώδιο για μια έστω και στοιχειώδη επαγγελματική άποκατάσταση.

Πιά να θελώσει τ' να νερά ακόμα περισσότερο ή Κυβέρνηση και για να προσδώσει κάποιο νόημα στις έλπίδες για ένα καλύτερο μέλλον με την κατάργηση των εισαγωγικών εις τ' Λύκειο, ανακοίνωσε στην συνέγεια και στην κατάργηση των Πανελληνίων Έξετάσεων για έσοι δημιουργεί στο Λαό τ' σύγχυση και την έσφαλμένη άντύπωση ότι ο ρόλος όλων των νέων από τ' Γυμνάσιο έως τ' πτυχία των Πανεπιστημίων είναι άνθρώπος και χωρίς έμπόδια, χωρίς να λέναι και να δικαιωνίζε έκαάθαρα, ότι δεν είναι άλλάξει ούσιωδώς ο άφθμος των εισαγόμενων εις τ' Άνώτατα Ίδρύματα και εν πάση περιπτώσει είναι περιουσιένος. Και έπομένως διά ύπάρχει κάποιο άλλο ύστειμα εξετάσεων, που κατά τις ένδείξεις δεν φαίνεται ότι είναι και καλύτερο από τ' σημερινό, τ' ύπάρχον.

Αυτή ή σύγχυση νήρω από τ' έλο θέμα δημιουργεί τεράστια εύθύνη στην Κυβέρνηση και άποαστοιστολίζει τους νέους από τ' σωστό δρόμο τους. Γι' αυτό όρείλει, έστω και στην τελευταία στιγμή, να συναισθανθεί τ' νόθος της και να άποσύρει άμέσως από τ' Βουλή τ' Νομοσχέδιο και να φέρει ένα νέο, ξεκάθαρα, ολοκληρωμένο, χωρίς συγγίσεις και άοριστιές και κυρίως χωρίς ποσγιρότητα που να καλύπται έλος τις φάσεις και τις βαθμίδες της εκπαιδευσεως. Τούτο είναι άποαιόηστο για να μη δημιουργούνται έσφαλμένες άντυπώσεις και έλπίδες που δεν διά άποδαγείθουν ύνω άποτυχοισιότητας, αλλά και επικίνδυνες για τ' μέλλον των παιδιών μας. Δεν διά παραλείψω να προσθέσω ότι τ' νομοσχέδιο όπως είναι συντακτικώς ύποδύθηκε τ' έπίπεδο της Βουλής, γιατί φανερώνει άπαράδεκτα ποιναιρότητα. Για τ' καώδειγμα φάνω τ' 2ο άρθρο που ποστέθηκε διασπικά στην τελευταία στιγμή και άναφέρει επί λέξη ότι με Διατάγματα που διά ύπογραφούν από τους Ύπουργούς Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Προεδρίας Κυβερνήσεως, ενώ τ' Διατάγματα ύπογράφονται από τον Πρόεδρον της Δημοκρατίας με την

ΠΡΟΨΗΡΩΜΕΙΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Βρατσάνος έγει τ' έλεγο.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, δεν είχα σκοπό να άνακηθώ εις τ'ν συζήτηση, διότι διά να είμαι εύθύος και ειλικρινής, ίσως κατά την διάρκειαν της συζήτησεως εις τ'ν Κοινοβουλευτική Έπιτροπή ποστωπικώς να ήθευ άποκαλύψει ύπέρ της καταργήσεως των εξετάσεων. Άλλά και αν δε ήθευ, εις τ'ν Έπιτροπή παρεήγγηρα τέσσαρες ποσάδελφους της Νέας Δημοκρατίας, δύο πρώην Ύπουργούς Παιδείας και δύο Ύπουργούς, όταν οι παριστόμενοι Ύπουργός και Ύπουργός Παιδείας της κυβερνήσεως ή τ' ποτέως μας διαβεβαίωσαν έκαυμένως — έπίσθην σήμαρα ότι έκαυμένως τ' έπράξαν — ότι έμορφώως τ' ΚΕΜΕ είναι άποσυνθή ύπέρ της έλλαγής του ύστειματος των εξετάσεων. Η συζήτηση ή οποία έγινε και τ' καίμενα που άνέγνωσε ο κύριος Ύπουργός — και ο κύριος Κοσσογιαννόπουλος — με έπισαν ότι μας παραπλανήσατε κύριε Ύπουργέ, κατά τ'ν συζήτηση της Κοινοβουλευτικής Έπιτροπής του Ύπουργείου Παιδείας.

Και αυτός είναι ο λόγος, που δεν ώμιλήσα. Δεν άποράκούη έμορφώως τ' ΚΕΜΕ, διά τ'ν έλλαγήν του ύστειματος.

ΠΡΟΨΗΡΩΜΕΙΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριε Βρατσάνο, σας διανόπωι 'Εάν άκουσα καλά, είπατε τ' Ύπουργός μας έξηπάτησαν!

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ. Βεβαίως, εις τ'ν Έπιτροπή Παιδείας, ύπό τ'ν έννοιαν της παραπλανήσεως.

ΠΡΟΨΗΡΩΜΕΙΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Σας καλώ, να άνακαλύσετε τ' φράση, γιατί είναι άραειά και άνεπίστευτη έβρια.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ. Δεν τ'ν άνακαλώ. 'Εάν δεν έπλώση ο κύριος Ύπουργός...

ΠΡΟΨΗΡΩΜΕΙΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Είναι άποράδεκτο να χρησιμοποιείτε τόσο άραειά φράση. Όμιλείτε προς Ύποσύν, προς συνάβαλλον σας και λέτε μας έξηπάτησαν. Αυτό δεν είναι δυνατόν. Δεν έπιτρέπω, να ποσγιρήτατε στην συζήτηση.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ. Άνακαλώ, τ'ν λέξιν. 'Εάν θέλατε, έπληκνήθημεν εκ του γενομένου της έπιδείξεως της έθθεν έμορφώως άποφάσεως του ΚΕΜΕ.

ΠΡΟΨΗΡΩΜΕΙΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Αυτό όφείλατε να ποίτε, από τ'ν άρχή.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ. 'Εάν διά ένθωμείται ο κύριος Ύπουργός και τ'ν τ' θυμίζω έγώ, μας είπα, ότι και εις πολαιότεραν έκθεσιν του ΚΕΜΕ, εις εκ των Συμβούλων είγε θίξει προς τους Ύπουργούς της Νέας Δημοκρατίας τ' άνδαγόμενο της καταργήσεως των εξετάσεων. Τ' θυμίζω, διά να ίδητε, ότι αυτά που λέγω είναι άκριθή.

'Εδώ, έγουμε κάτι δεδομένο πλέον: Η γνωμοδότησις του ΚΕΜΕ έργεται εκ των ύστέρων. Πρώτα, δημιουργείται ή ύποσυνή άποφασις και επ' αυτής έξητήθη να άποσυνθί τ' αρμόδιο όργανο, Ύπενθωμίζω, ότι ο κύριος Μόραλης είπε ότι απλή των άλλων κερδίζουμε με τ'ν κατάργησιν και 175 έκατω, και δεν με άπατ' ή μήτηρ μου. 'Εωήτησα τ' συνάβαλο κ. Ταλαδορού εάν ένώριζε τ'ν έμφωνον άπέρταυν του ΚΕΜΕ. Μου άπήντησε άρνητικώς.

Μετά από αυτά είμαι ύποσυνθίμενος να καταψηφίτω τ' νομοσχέδιο και να ποσπνεθώ ποσδρά, διότι είναι ή δεύτερα φορά, που μη πραγματικά περιστατικά, μου δίδονται ως έληγ'η από ύπεύθονους Ύπουργούς.

Τ' ποσάπονο αυτό τ' διατυπώνω, διότι επί άλλου θέματος, τ' όποιο άποσχαλεί αυτ'ν τ'ν στιγμήν τ'ν κοινή Γνώμη και ούδικότερα άναφέρεται εις τ'ν γώρω του άθλητισμού, έλαξα από Ύπουργό εις τ'ν τελευταία άν ημέραν της ποσθεσιίας, άπάντησιν, εις τ'ν όποιαν μου όμολογεί, διότι μου κατέθεσε άκρως άπόρρητον έπιστολήν, δύο έλεγκτών του Ύπουργείου Οικονομικών, ότι όταν ζητήσιν από τ'ν Κυβέρνησιν ή άντικα-

αναφέρεται και αυτό το πρόβλημα— δεν έχει ακόμη περιω-
θει και συσταχθεί ή άπαρξίτητος οικονομική έκθεση, ή ό-
ποια θά είναι έτοιμη τον Μάρτιο του 1982. Διαβεβαιώνεται
όμως όλος ο κόσμος, που ενδιαφέρεται για τα πρόβληματα
Παιδείας από τον ύπεύθυνο Υπουργό κύριο Κατσιφάρζα και
τον κύριο Κουλούρη, ότι ή έκθεση αυτή είναι εκείνη επί της
οποίας εδράζεται ή αίτηση, που ό άρμόδιος Υπουργός έχει
ήδη υποβάλει εις τό Πρωτοδικείον Αθηνών, και ή οποία με-
ταξύ των συζητείται.

Δεν είναι συμπτωματικά και δεν είναι τυχαία αυτά τα γε-
γονότα. Πληροφορούμεθα έσφαλμένως και παραπλανώμεθα
άνεπιτρέπτως με την καλήν πίστιν, που μάς διέκρινε μέχρι
σήμερα. Πιστεύω, ότι αυτά τα δύο παραδείγματα που ανέφε-
ρα, θά αποτελέσουν παράδειγμα δι' όλους τους συναδέλφους,
ώστε κι έπιφυλάξεις μας να είναι πολύ περισσότερες κατά
την συζήτησιν εις τας έπιτροπάς, νομοθετημάτων σοβαρών,
όπως τό παρόν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Υ-
πουργός έχει τό λόγο.

**ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Έθνικής Παι-
δείας και Θρησκευμάτων).** Κύριε Πρόεδρε με την παρέμ-
θησή σας εξαφανίσθηκε τυπικά τό πρόβλημα που δημιουργή-
θηκε και ό τρόπος με τον όποιο χαρακτηρίζε την διεξαγωγή
της συζήτησης με την παρατήρησή του, ό κύριος συνάδελφος.

Στήν Έπιτροπή έδιγγ τό θέμα της έκθεσης του ΚΕΜΕ
από τον κύριο Κοντογιαννόπουλο, ό όποιος δέν άνέμενε την
άπάντησιν από πλευράς Υπουργών και απήλθε. Η άπάντη-
ση ήλθε ενώ θεαίως αυτός ήταν άπόν. Στήν Έπιτροπή
ειπώθηκε ότι υπάρχει έκθεση του ΚΕΜΕ ή όποια, όπως
και σήμερα διαβεβαίωσα τή Βουλή, όμόφωνα δέχεται τό
μέτρο της καταργήσεως των εξετάσεων και, όπως και σή-
μερα έδιξα στη Βουλή, σε κάποιο σημείο άναφέρεται και σε
παλαιότερη γνωμοδότηση και γνώμη ή όποια είχε διατυπω-
θεί και ήταν αντίθετη προς τή θέσπιση των εξετάσεων,
όταν την είχε άπορασίσει ή τότε Κυβέρνηση. Ελέγχθη προς
όλους τους συναδέλφους, ότι από εκείνη τή στιγμή είναι
στη διάθεσή τους ή έκθεση και συνεπώς δώταμε όλα τά
στοιχεία τά κρίσιμα και παραχωρούσαμε την έκθεση για
όποιον ήθελε να τή συμβουλευθεί. Αν ό κύριος συνάδελφος
έπλανήθη, όπως είπε διαρθώνοντας, και νόμιζε δέν ξέρω
τί, και αν ό κύριος συνάδελφος συνεπεία αούτης της πλάνης
του πείσθηκε, και αν τελικά τότε εφτηύχασε και σήμερα
έξεγείρεται είναι προσωπική του υπόθεσις και όχι υπόθεσις
της συμπεριφοράς του όποιουδήποτε Υπουργού, που τάχα
τόν εξαπάτησε. Αυτή ακριβώς την έκθεση που σας ακουρά-
σαμε, αν είναι δική σας τό λάθος, γιατί άπαξιώτατε να
την δείτε, να αιτιάσθε έαυτόν. Δεν θέλησε ούτε καταδέ-
χθηκε κανείς να σας εξαπατήσει και θεαίως δέν είναι ή
μέθοδος ή δική μας αυτή. Σας είπαμε με μία λέξη ότι ά-
κριβώς έλεγε τότε ή έκθεση γιατί άκριβήτατα την υπαθέ-
της ό κύριος Κοντογιαννόπουλος. Αν έν συνεχεία έσείς θεω-
ρείται ότι συνεπεία αυτού του περιστατικού δέν θέλετε να
είστε αντίθετος προς τό νομοσχέδιο είναι δική σας υπό-
θεσις.

Κύριε Πρόεδρε, δέν ξέρω τί θεωρεί ό κύριος συνάδελφος
ώς άπατηλή συμπεριφορά. Άλλά από την πρώτη στιγμή ή
Κυβέρνηση έθετε την έκθεση και όλα της τά στοιχεία στη
διάθεση όλων των συναδέλφων.

Πιστεύουμε ότι ούσιαστικά, τελικά ή πολυθεώληση που
έκθεση ήταν στο ρεύμα της δικής μας σκέψης, στο ρεύμα
της δικής μας μετατροπής, μία που, και τας τό προσθέτω,
κύριε συνάδελφε, ούτε ένας από τους παάρχοντες του Υ-
πουργείου Παιδείας και έκτός ΚΕΜΕ δέν έρέθηκε τότε
ή δέν έρίσκειται σήμερα να λέει, ότι, ό Θεσμός των εξετά-
σεων ήταν έπιωφελής, έστω, διότι ή Κυβέρνηση μετά τή θέ-
σπιση των εξετάσεων τον λειτουργήσε. Η Κυβέρνηση τον
λειτουργήσε κατά ένν τέτοιον έπιωφελή τρόπο ώστε στο σύ-
λλογ τον γελοιοποίησε.

Αυτή είναι ή άπάντησιν την όποια και τότε σας δώσαμε
και την όποια και τώρα σας δίνουμε. (Χειροκροτήματα από
την Πτέρυγα της Συμπολίτευσης).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Η κυρία Δα-
μανάκη έχει τό λόγο.

ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ. Κύριε Πρόεδρε, τά όσα έχουν
σχέση με τό άρθρο 1 τά είπαμε επί της άρχής και δέν πρό-
κειται να επαναλάβουμε τά ίδια ζητήματα. Πιστεύουμε, αν
θέλετε, ότι αυτή είναι και ή καλύτερη συμβολή του Κόμμα-
τός μας στην προώθησιν του νομοθετικού έργου για τό όποιο
και μεις ενδιαφερόμαστε. Επειδή φάνηκε εδώ πέρα ότι και
άλλοι συνάδελφοι πολύ ενδιαφέρονται να ψηφισθεί τό νομοσχέδιο,
θά ήθελα να τονίσω ότι την αίτια της καθυστέρησης άλλου
θά πρέπει να την αναζητήσουν και κατά τή γνώμη μας
σε κείνους τους συναδέλφους που επαναλαμβάνουν τά ίδια
πράγματα και που νομίζω ότι δέν προέρχονται από τό κόμ-
μα μας.

Κύριε Πρόεδρε, και προηγουμένως σας εώτηρα ποτε θά
διακόψουμε και πώς θά προχωρήσει ή συζήτηση. Η άπάντη-
σή σας ήταν: «θα μείνουμε εδώ μέχρι να ψηφισουμε τό νο-
μοσχέδιο. Η Κυβέρνηση και τό Προεδρείο ενδιαφέρονται
για την προώθησιν του νομοθετικού έργου. Θα ήθελα να
σας πω κατά τή γνώμη μου αυτή την ταύτιση της Κυβέρ-
νησης με τό Προεδρείο δέν την πολυκαταλαβαίνω. Η Κυ-
βέρνηση θεαίως και σωστά ενδιαφέρεται για την προώθησιν
του νομοθετικού έργου, αλλά τό Προεδρείο θά πρέπει να
παίρνει ύπ' όψη του όλες τις Πτέρυγες της Βουλής. Θα
ενδιαφέρεται θεαίως και τό Προεδρείο για την προώθησιν
του νομοθετικού έργου, αλλά παράλληλα πιστεύω ότι θά
πρέπει να ενδιαφέρεται για να γίνεται καλή συζήτηση μέσα
στην Αίθουσα αυτή.

Και πιστεύω ότι θά καταλαβαίνετε ότι μετά από 5 ή 6
ώρες δουλειάς δέν γίνεται ή συζήτηση όπως πρέπει μέσα στην
Αίθουσα. Αυτό άλλωστε είναι κάτι που επανειλημμένα τό εί-
χε υπογραμμίσει ό κύριος Πρόεδρος της Βουλής όταν ήταν
σ' αυτά εκεί τά έδρανα, σαν Κοινοβουλευτικός Έκπρόσωπος
της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και είχε επανειλημμένα
έπικαλούμαι και την δική μας κόπωση και την κόπωση των
υπαλλήλων της Βουλής. Πιστεύω ότι ό κύριος Πρόεδρος της
Βουλής έξακολουθεί να υποστηρίζει τά ίδια επιχειρήματα
και τώρα που είναι Πρόεδρος της Βουλής.

Θά ήθελα, λοιπόν, κύριε Πρόεδρε, να μάς πείτε μέχρι
ποτε θά προχωρήσει ή συζήτηση του νομοσχεδίου και μέχρι
ποτε θά συζητούμε σήμερα. (Χειροκροτήματα από την Πτε-
ρυγα της Νέας Δημοκρατίας).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κυρία Δαμανά-
κη, θά σας δώσω μία άπάντησιν σύντομη, ότι ή άπόφασις του
Προεδρείου είναι ήδη ειλημμένη—και νομίζω ότι ή Βουλή
είναι σύμφωνος με τό Προεδρείον— ότι θά προχωρήσει ή
συζήτηση για την ψήφιση αυτού του νομοσχεδίου ούσδήποτε
χρόνος και αν απαιτηθεί. Αν και ήδη έξαντλήθηκε ό κα-
τάλογος επί του άρθρου 1 και υπολείπεται ό κατάλογος των
άρθρων για τό άρθρο 2. Είναι υπεγεγραμμένοι για 5 λε-
πτά, περίπου 7 συνάδελφοι. Κατά συνεπεία δέν συντρέχει κα-
νείς λόγος να διακοπεί ή συνεδρίαση.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΓΡΑΚΗΣ. Κύριε Πρόεδρε,
θα με συγχωρήσετε εάν επαναλάβω κι εγώ τά όσα ή συνά-
δελφος κυρία Δαμανάκη είχε προηγουμένως την ευκαιρία να
πεί. Υπάρχει μία συνήθεια, ένα έθιμο, τό όποιο έχει καθιερ-
ρωθεί στη Βουλή αυτή, έθιμο τό όποιο έδημιούργησε ό ση-
μερινός μας Πρόεδρος, ό κύριος Άλευράς, ως κοινοβουλευ-
τικός εκπρόσωπος της τότε Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως.
Μετά την 12ην ή Βουλή δέν συνεδρίαζε. Θα μου επιτρέψετε
έναν άλλον λόγο και επικαλούμαι την ευαισθησία του κυ-
ρίου Υπουργού, ό όποιος παρίσταται. Η τροπολογία ή όποια

προστίθεται ως 2ο άρθρο — διότι το πρώτο άρθρο ωσπαστικά έχει κλείσει και δεν υπάρχει καμιά αντίρρηση, εάν συμφωνήσουμε για την εν συνεχεία διακοπή, να το θεωρήσουμε ψηφισμένο — αλλά το δεύτερο άρθρο είναι άσχετο με το περιεχόμενο του νομοσχεδίου. Προστίθεται σήμερα, την τελευταία ώρα, κύριε Υπουργέ, αιφνιδιαστικώς. Αναφέρεται σε ένα μέγα θέμα, το οποίο κατά σύμπτωση δεν μας βρίσκει και αντίδους. Νομίζουμε όμως ότι είναι σωστό να μην εισαχθεί με αντιδικία μάλιστα όλης της Αντιπολιτεύσεως επί της διακοπής την οποία ζητούμε — να μην εισαχθεί για να ψηφισθεί κατασκευσμένως. Τι έχει να κερδίσει η Κυβέρνηση και τι έχει να κερδίσει η υπόθεση την οποία επιδιώκει να πραγματοποιήσει με την ψήφιση αυτού του άρθρου; Γι' αυτό παρακαλώ, κύριε Υπουργέ, εάν συμφωνείτε, να ψηφίσουμε το άρθρο 1. τού οποίου όντως ολοκληρώθηκε η συζήτηση και ύπηρεξε εξαντλητική και πλήρης και να συζητήσουμε στην επόμενη συνεδρίαση το άρθρο 2. Θα δώσετε έτσι στη Βουλή την άνεση να το μελετήσει περισσότερο και να έλθει περισσότερο έτοιμη. Δεν είναι δυνατόν να έχει η Κυβέρνηση την απαιτήση να μας φέρνει το θέμα αυτό το μέγα, αιφνιδιαστικά, και να απαιτεί να το ψηφίσουμε και μετά την 12ην. Δεν είναι προς τιμήν της Πλειοψηφίας, εάν δεν δείξει την στοιχειώδη αυτή ευαισθησία, την οποία θέλω να ελπίζω ότι θα δείξει: ο κύριος Υπουργός της Παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Το Προεδρείο της Βουλής διαφωνεί ριζικά με την άποψη που εξέθεσε ο Κανονισμολογικός Έκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Προλαβαίνετε, κύριε Πρόεδρε, τον κύριο Υπουργό;

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Υπουργός, εάν ήξευρε το λόγο, θα του τον έδινε. Έγώ απλώς δικαιούμαι, ως εκφραστής των απόψεων του Προεδρείου, να απαντήσω σε σας και στην κυρία Δαμανάκη και να τονίσω, ότι: για την καινούργια Βουλή εγκαινιάζεται μία νέα εποχή, όπου δεν θα καθιερωθεί επ' ουδενί λόγω το σταμάτημα των εργασιών της στις 12 ή ώρα. Θα συνεχίζεται και μετά τις 12. Διότι το μέγα νομοθετικό έργο που έχει η Κυβέρνηση να πραγματοποιήσει, δεν ήμπορεί ποτέ να συζητηθεί και εγκριθεί από την Βουλή, εάν διαγωνίζεται ή συζήτηση ενός νομοσχεδίου επί 3—4 συνεδριάσεις.

Αυτή είναι η άποψη του Προεδρείου, το οποίο και δεν συμμερίζεται την άποψη, ότι μόλις φτάνει 12 ή ώρα τα μεσάνυχτα θα πρέπει να τερματίζεται η συζήτηση.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΤΜΑΤΖΙΔΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, δεν καταλαβαίνω το (αιφνιδιαστικά). Αυτό το περιμένει ολόκληρος ο Ελληνικός Λαός.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριοι συνάδελφοι, ο Ελληνικός Λαός θα αισθανθεί απαγοήτευση εάν τυχόν καθιερωθεί αυτή η αρχή, να τελειώνει η συνεδρίαση στις 12. Το Προεδρείο δεν συμφωνεί με αυτή την πρόταση. Νομίζω ότι η Βουλή συμφωνεί πλήρως με την άποψη του Προεδρείου να προχωρήσει η συζήτηση.

Σας πληροφορώ, κύριοι συνάδελφοι, ότι έχει ήδη κατατεθεί στο Προεδρείο πρόταση ονομαστικής ψηφοφορίας εκ μέρους της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως επί του άρθρου 1.

Συνεπώς αυτή η τακτική σας είναι απαράδεκτη. Θα προχωρήσουμε όμως στη συζήτηση...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Με συγχωρείτε, κύριε Πρόεδρε. Θα παρακαλέσω να μας εξηγήσετε τι είναι απαράδεκτη. Άσχοιμε δικαίωμα, το οποίο μας δίνει ο Κανονισμός. Θα σας παρακαλέσω να ανακαλέσετε τη φράση ή οποία είμαι βέβαιος ότι σας ξέφυγε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Δεν αφορά την πρόταση, την οποία υποβάλατε. Είπα ότι η πρότασή σας περιελάμβανε της συνεδρίασεως αυτή τη στιγμή δεν είναι αποδεκτή εκ μέρους της Πλειοψηφίας και του Προεδρείου.

Όταν δέ έλθει η ώρα της ψηφίσεως του άρθρου 1, ή πρότασή σας, εφ' όσον έρεθούν παρόντες όλοι οι υπογράφοντες

την πρόταση ονομαστικής ψηφοφορίας, θα έχει συνέχεια και θα διεξαχθεί ονομαστική ψηφοφορία.

Συνεπώς γιατί υψώνετε τη φωνή σας...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Γιατί είπατε ότι είναι απαράδεκτη ή τακτική σας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ. Το άκουσε όλη ή Βουλή αυτό, κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριε Βαριτσιώτη τη στιγμή που δεν είπατε και σεις Κοινοβουλευτικός Έκπρόσωπος δεν έχετε τί δικαίωμα να μιλάτε άνευ άδείας του Προεδρείου.

Κύριοι συνάδελφοι, κηρύσσεται περαιωμένη ή συζήτηση επί του άρθρου 1. Έχει υποβληθεί εν τώ μεταξύ πρόταση ονομαστικής ψηφοφορίας. Η πρόταση έχει ως εξής:

«Οι κάτωθι βουλευται προτείνουμε όπως διεξαχθεί ονομαστική ψηφοφορία στο άρθρο 1.

(Οι κάτωθι βουλευται)

Ιωάννης Βαριτσιώτης, Διάκος Μανουλάκης, Σωτ. Κούβελος, Βύρ. Παύλαρος, Έμμ. Κεφαλογιάννης, Γεώργ. Μουτζουρίδης, Άγ. Ευστρατιάδης, Χριστόφ. Στράτος, Άρ. Τσιπλάκος, Θ. Στεφύλης, Δ. Χαζηδημητρίου, Β. Κοντομανώπουλος, Γ. Μισαηλίδης, Θ. Σπαντζάρη, Δ. Βρεττάκος, Άρ. Φωτιάπουλος, Θ. Άλεξίου, Σ. Γκίκας, Άννα Συνοδισού.

Θα αναγνωστεί ο κατάλογος των βουλευτών που υπέγραψαν την άνωτέρω πρόταση ονομαστικής ψηφοφορίας.

(Αναγιγνώσκεται: ο κατάλογος).

Κύριοι συνάδελφοι, εκ της αναγνώσεως του καταλόγου προκύπτει ότι, δεν εβρέθη παρόν ό εκ του Κανονισμού απαιτούμενος αριθμός βουλευτών.

Συνεπώς, απορρίπτεται ή αίτηση και προχωρεί ή συζήτηση. (Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως). Έρωτάται ή Βουλή, αν δέχεται το άρθρο 1, όπως είναι διατυπωμένο.

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ. Δεκτόν, δεκτόν.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Συνεπώς το άρθρο 1 έγινε δεκτό.

Ειπερχόμεσθε στο άρθρο 2, που αφορά στην τροπολογία του κυρίου Υπουργού για το μονοτονικό σύστημα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Θα ήθελα να κάνω μια δήλωσή, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Σας λέγω, ότι εισερχόμεσθε στη συζήτηση της τροπολογίας. Σεις θα αναφερθήτε πάλη τί έγινετο στο παρελθόν;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Λυπάμαι, κύριε Πρόεδρε, για την επιμονή του Προεδρείου στο να συνεχίσει αυτή τη συζήτηση μετά το μεσημέριο. Είχα την ευκαιρία και προηγουμένως να πω, ότι προτείνεται τροπολογία που αναφέρεται σ' ένα πολύ σοβαρό θέμα. Νομίζω, ότι η Κυβέρνηση έπρεπε να είχε την ευαισθησία να δώσει την άνεση να άκουσθούν οι απόψεις επί αυτού του πολύ σοβαρού ζητήματος, που άλλωστε δεν αποτελεί και θέμα αντιδικίας. Δεν είναι δυνατόν δια τροπολογίας την τελευταία ώρα, αιφνιδιαστικά να εισάγεται ένα τέτοιο σοβαρό θέμα. Άν ή Κυβέρνηση επιμένει να το συζητήσει μετά το μεσημέριο, λυπούμαι: αλλά θα είμαστε υποχρεωμένοι να αποχωρήσουμε από την Αίθουσα. Θα παρακαλέσω τον κ. Υπουργό Παιδείας να μας δώσει μια απάντηση και θα παρακαλέσω, κ. Πρόεδρε, να μην προτρέγετε και να καταργείτε και την Κυβέρνηση.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κάνει λάθος ο κύριος Μητσοτάκης, αν υποστηρίζει ότι δεν ρωτήθηκε ή Κυβέρνηση. Ο κ. Υπουργός προόλίγθη, όταν δημιουργήθηκε το θέμα αυτό, δεν είχε ζητήσει το λόγο και εξέφρασα τη γνώμη του Προεδρείου, ότι συμμεριζόμενο τη γνώμη της Πλειοψηφίας της Βουλής θα ακολουθήσει αυτή την τακτική και θα προχωρήσει το νομοθετικό της έργο και μετά τα μεσάνυχτα.

(Χειροκροτήματα από την Πτέρυγα της Συμπολίτευσης).

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Κύριε Πρόεδρε, έμεινα με την εντύπωση και νομίζω ότι είναι η εντύπωση και όλης της Βουλής, ότι η τροπολογία που φέρουμε στο Σώμα από την άρχή της συνεδρίασης σχολιάστηκε και από τον άρχηγό της Αξιωματικής Αντιπολιτεύσεως, πάνω στην οποία ήδη τρεις φορές έχει εκδηλωθεί η κατ' άρχην συμφωνία του Κόμματος της Ν. Δημοκρατίας, την πρώτη φορά από τον Άρχηγό της και τις άλλες δύο φορές από τον εκπρόσωπό της. Και δεν είχε κανένα λόγο να μην είναι προς συζήτηση από το Σώμα εκ του γεγονότος ότι είναι διά τροπολογίας. Μέχρι στιγμής λεγόταν ότι το προχωρημένο της ώρας δεν επιτρέπει συζήτηση, πάνω στο θέμα αυτό. Και μετά από τόσες ώρες συζήτησης, για πρώτη φορά διατυπώνεται, ότι επειδή είναι με τροπολογία και είναι σοβαρό το θέμα, δεν πρέπει να προχωρήσει.

Όμοιολογώ, κύριε Κοινοβουλευτική Εκπρόσωπε της Νέας Δημοκρατίας, δεν καταλαβαίνο, πραγματικά δεν καταλαβαίνο, ποιά είναι η βάση του αιτήματος της αναβολής. Εάν είναι το προχωρημένο της ώρας είναι άλλη ή άπαντηρη, εάν είναι το γεγονός ότι αυτό το θέμα είναι μία τροπολογία, που μόλις τώρα το άκούω, που μόλις τώρα υποθέτω το σημειώνει δηλ ή Αίθουσα, είναι βέβαια άλλο το θέμα.

Το θέμα, ήδη, για τόσες ώρες συζητείται από τη Βουλή. Θα ζητούσα και εγώ να δώσετε, κύριε Πρόεδρε, την άνοση να εκφραστεί ή Βουλή σήμερα πάνω στο κρίσιμο, σοβαρό, αλλά εν όμοφωνία αντιμετώπιζόμενο αυτό θέμα. Ήταν βέβαιως από την πορεία της συζήτησής προσέκυψε ότι ή Βουλή δεν μπορεί σήμερα να αποφασίσει, θά ήσαν ένα θέμα για επανασυζήτηση, για επανεξέταση. Αλλά το γεγονός ότι από την πρώτη στιγμή, πριν ανοίξει ο κατάλογος όμιλητών, ό όποιος έξ άλλου απ' ότι πληροφορηόμαι δεν είναι μικρός, προβάλλεται προσηματικά κατά την αντίληψή μου για πρώτη φορά, ότι έρχεται με τροπολογία, δεν νομίζω ότι δικαιολογεί σοβαρή αίτηση από την πλευρά σας και βεβαίως σοβαρή απόδοχη από την πλευρά μας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, τα όσα είπα πρωτότερα στον κύριο Υπουργό δεν έχουν καμιά αντιφατικότητα. Είναι σοβαρό το θέμα. Προτείνεται διά τροπολογίας, κύριε Υπουργέ, και ζητείται ταυτόχρονα να συζητηθεί μετά το μεσονύκτιο. Τα τρία μαζί άθροιζόμενα όδηγούν στο αυτόματο και αυτόνομο συμπέρασμα ότι δεν πρέπει να επεκρίνεται. Δεν έχετε να κερδίσετε τίποτα. Θα τό εδάξει όλο έσείς ποτέ ως Αξιωματική Αντιπολίτευση ένα τέτοιο θέμα να σας τό φέρνουν διά τροπολογίας χωρίς να έχετε προλάβει να προσηματωθείτε, να διαβάσετε, να ενημερωθείτε; Πώς απαιτείτε από έμάς να συζητήσουμε αυτό το θέμα; Σας τό ξαναλέω και πάλι, είμαι ιδίαιτερα επίμονος, διότι θέ διαφωνώ επί της ούσιας, θέλω άπλως να προστατεύσω και τη Βουλή και όλους μας από άκρότητες και από πείσματα. Πώς είναι δυνατόν να ζητάτε από έμάς να αποφασίσουμε για ένα θέμα για τό όποιο δεν έχουμε κανένα φάκελλο, κανένα ντοσιέ, καμιά προσημασία. Δεν έχει καμμία σχέση με τό συζητούμενο νομοσχέδιο. Είναι σαφές ότι είναι αντισυνταγματική ή τροπολογία. Γιατί θέλετε να προσθέτετε όλες αυτές τις άδυναμίες σ' αυτή τη πρόταση; Άλλωστε ή δική σας πρόταση από τη δική μου, κύριε Υπουργέ, δεν διαφέρει και πολύ. Λέτε να άρχίσουμε την συζήτηση και θά δούμε. Τι θά κάνουμε τώρα. Θέματα φιλοτόμιο είναι; Είλικρινώς σας βεβαιώνω ότι δεν είναι καθόλου στην πρόθεσή μας να σας δημιουργήσουμε δυσκολίες επ' αυτού του θέματος, αλλά δεν είναι δυνατόν να ζητήσετε από μας να συζητήσουμε τροπολογία τέτοια σοβαρή μετά τό μεσονύκτιο. Γι' αυτό και πάλι σας κάνω έκκληση και σε σας και στον κύριο Πρόεδρο να μη προχωρήσετε στη συζήτηση του θέματος. Δώστε μας τό χρόνο να προσηματωθούμε και στην επόμενη συνεδρίαση είμεθα έδώ για να συζητήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριε εκπρόσωπε της Νέας Δημοκρατίας για τρίτη φορά έχετε λάβει ήδη

τό λόγο, όπως έχετε άλλωστε τό δικαίωμα ως κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος εκ του Κανονισμού, για να μιλήσετε και να επανέλθετε στο αυτό θέμα. Ο κύριος Υπουργός έδωσε άπάντηση δύο φορές και έκείνας δήλωσε ότι συμφωνεί με τό Προεδρείο να προχωρήσει ή συζήτηση. Γιατί επανέρχεται; Η συζήτηση θά προχωρήσει. Το Προεδρείο επεκρίνει άπ' της νέας αυτής γραμμής του. Είναι άπαράδεικτο και άδιανόητο για τον Έλληνικό Λαό, ό όποιος όταν πληροφορηθεί τη συζήτηση αυτή που γίνεται έδώ θά άισθανθεί απογοήτευση, να καθιερωθεί ή τακτική ότι μετά τό μεσονύκτιο δεν θά συζητούνται νομοθετήματα στη Βουλή. Αλλά έσείς παλαιός κοινοβουλευτικός που είσατε πολλά χρόνια στην Αίθουσα αυτή, γνωρίζετε ότι περνούσαμε όλοσύντως συνεδριάσεις. Για ποιο λόγο τώρα θά καθιερώσουμε μία άλλη τακτική;

ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ. Μία διευκρίνιση, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Σεις κυρία Δαμανάκη είπατε είδικός άγορητής και έχετε τό λόγο επί του νομοσχεδίου. Ζητείτε τώρα να όμιλήσετε επί του παρεμπιπτόντος θέματος αναβολής της συζήτησής; Δεν είναι έδώ ό κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Κόμματός σας;

ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ. Έπειδή πραγματοποιήσε μου δώσατε τον λόγο, θέλω να διευκρινίσω την προηγούμενη στάση μου επειδή έτσι ή άλλοις έχει δημιουργηθεί θέμα. Κατατά άλλα έχετε δικιο. Θα ήθελα να διευκρινίσω, ότι έμεις δεν κάναμε καμιά πρόταση μετά τις 12 να μη εισάγονται νομοσχέδια. Και άπορώ γιατί μάς άπαντάτε έτσι. Ζητήσαμε να μάς ενημερώσετε για την πορεία της συζήτησης και προτείναμε να διακόψουμε με βάση τη δική μας έκτίμηση, την οποία πιστεύω ότι πρέπει να λάβετε υπ' όψη σας, ότι τό Σώμα έχει κουρασθεί.

Έπιτρέψτε μου, όμως, να διευκρινήσω, ότι ή δική μας αυτή δήλωση δεν έχει σχέση με την τροπολογία που εισάγει ό κύριος Υπουργός και σε περίπτωση που εισαχθεί τό Σώμα, έμεις θά μιλούμε και θά τό συζητήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριε συνάδελφοι, προχωρούμε στη συζήτηση του άρθρου 2. Ο κύριος Τζουμάκας έχει τον λόγο.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ. Κύριε Πρόεδρε, με την τροπολογία που εισάγει ό κύριος Υπουργός Παυδάς θά γίνει μία τροποποίηση στο σύστημα, δηλαδή μία άπλοστευση στο θέμα των τόπων και των πνευμάτων στη γλώσσα μας.

Οί γλωσσολόγοι βεβαιώνουν, από πολύ παλιά, ότι οι τόνοι και τα πνεύματα δεν ήταν στοιχεία της ελληνικής γλώσσας. Μάλιστα οι άρχαιοί Έλληνες έγραφαν με κεφαλαία γράμματα και δεν χρησιμοποιούσαν τόνους, γιατί γνώριζαν που ακριβώς έπρεπε να τονίσουν την κάθε λέξη και την κάθε συλλαβή. Αυτό τό θέμα προσέκυψε άργότερα στους ελληνιστικούς χρόνους, στην εποχή των Αλεξανδρινών, όταν γινόνταν μία προσπάθεια για να μάθουν και άλλοι λαοί την ελληνική γλώσσα, όποτε προσέκυψαν και θέματα προφοράς των ρημάτων, άλλα και θέματα του άνεβάστατος ή του χαμηλόστατος του τόνου.

Όμως, παρ' όλο που δεν είναι στοιχεία της ελληνικής γλώσσας παρέμειναν τελικά μετά από την καθιέρωση, άποτελώντας στοιχεία της και ή χρήση των τόπων και των πνευμάτων καθιερώθηκε κατά τον 9ο αιώνα. Σήμερα μπορούμε να επαναλάβουμε αυτό που έχει ειπωθεί έδώ και δεκάδες χρόνια, από παλαιότερους γλωσσολόγους, ότι ένα και μόνο τονικό σημάδι είναι άρκετό πάνω στη συλλαβή, που έξαρτάται, που τονίζεται. Σε μία χρονική πορεία είχαν συσταθεί άρκετές Έπιτροπές και άρκετοι γλωσσολόγοι είχαν έκφρασει τις άποψεις τους και σχεδόν όλοι πάντοτε τάσσονταν υπέρ του μονοτονικού. Άπόφαση, όμως, τελικά σε επίπεδο πολιτικό και κυβερνητικό κάθε φορά που έτίθετο τό θέμα, δεν είχε παρθεί. Μάλιστα, μετά τη μεταπολίτευση, έγιναν προσπάθειες και τό 1976 και τό 1979 και απ' ότι θυμάμαι χαρακτηριστικά μάλιστα ό συνάδελφος κύριος Κουτσογιάννης είχε κάνει κραυγές και σημαντικές προσπάθειες πάνω στο θέμα αυτό.

Η προηγούμενη Κυβέρνηση δεν είχε αντίρρηση στο θέμα κατ' αρχήν. Αλλά πάντα πρόβαλε τη δικαιολογία, ότι δεν έχει ωριμάσει το θέμα στην Κοινή γνώμη και ότι πρέπει σε ευθετότερο χρόνο να εξετασθεί το θέμα. Κάτι παρόμοιο δηλαδή με αυτό που εκφράστηκε σήμερα από τον κύριο Αβέρωφ. Ετι δεν υπάρχει κατ' αρχήν αντίθεση στην εισαγωγή του μονοτονικού συστήματος, αλλά πρέπει να μελετηθεί, να εξετασθεί κλπ.

Σήμερα στο γλωσσικό μας σύστημα υπάρχουν στη σχολική νεοελληνική γραμματική πέντε γενικοί κανόνες τονισμού, έπτά για τόν τονισμό των αντωνυμιών και των ονομάτων και πέντε για τα ρήματα και όλα αυτά έδωσαν με τις εξαιρέσεις τους. Σύμφωνα με στατιστικές που έχουν γίνει, οι μαθητές του Δημοτικού και του Γυμνασίου χρειάζονται περίπου 6.000 ώρες και περισσότερες για να διαχρυσούν τα πνεύματα και τους τόνους.

Πέρα από αυτό υπάρχουν και σοβαρές οικονομικές επιπτώσεις, ιδιαίτερα στο χώρο της δημοσιογραφίας. Ένας δημοσιογράφος, ο κύριος Λαμπιδής, το 1972 είπε ότι ανεβαίνει το κόστος σε 5 δις και ότι θα υπάρχει μείωση κόστους κατά 40% με την εισαγωγή του μονοτονικού.

Σήμερα και η κοινή γνώμη αλλά και εκπαιδευτικές οργανώσεις, όπως ΟΑΜΕ, ΔΟΕ, ΟΙΕΛΕ, συγγραφείς, γλωσσολόγοι, ιδρύματα, συμφωνούν στην καθιέρωση του μονοτονικού.

Εφημερίδες των Αθηνών και περιοδικά έχουν εισαγάγει το μονοτονικό, όπως το ΕΘΝΟΣ, η ΕΓΝΑΤΙΑ της Θεσσαλονίκης, η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ο ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ, το ANTI και το ΒΗΜΑ, που φιλοξενεί άρθρα πάνω στο μονοτονικό. Ήδη δηλαδή έχει διαμορφωθεί εκείνο το κατάλληλο κλίμα, έχει υπάρξει ήδη η πρώτη εντύπωση, έχει άρξισι κάποια εμπέδωση στο χώρο των εφημερίδων, που αποτελεί και μία ένδειξη. Και από γλώσσολογ που έγιναν μέσα στο Λαό των Αθηνών, υπήρχαν πολύ θετικά αποτελέσματα, σύμφωνα και με την εισηγητική έκθεση του Υπουργείου Παιδείας.

Θά υπάξει ίσως κάποια δυσκολία στο γράψιμο, αλλά σιγά - σιγά και αυτό το πρόβλημα θά ενλειψεί.

Πιστεύουμε ότι θά λήξει ένα πρόβλημα που πολλά χρόνια συζητιέται και θά απλαγει ή γλώσσα μας από στοιχεία που είχε από την αρχαία Έλληνική γλώσσα, άλλα που τα απέκτησε στην πορεία και σωστά κατά την γνώμη μας σήμερα η Κυβέρνηση φέρνει αυτή την τροπολογία και την ενσωματώνει στο νομοσχέδιο για να ψηφισθεί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, θά παρακαλούσα να μου επιτρέψετε να κάνω μία δήλωση εξ ονόματος του Κόμματος μας. Το Κόμμα μας λυπάται βαθύτατα, διότι η Κυβέρνηση και το Προεδρείο επιμένουν εις αυτήν την αντιδημοκρατική και αντικοινοβουλευτική τόπονη της συζητήσεως αυτής της τροπολογίας. Εφ' όσον η Κυβέρνηση και το Προεδρείον επιμένουν...

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κύριε Κοινοβουλευτικό Έκπρόσωπε της Νέας Δημοκρατίας, έχετε υπόψη σας ότι κατά τον Κανονισμό ο Κοινοβουλευτικός Έκπρόσωπος δεν δικαιούται να λάβει τον λόγο επί του αυτού θέματος περισσότερες από τρεις φορές. Σεις ζητάτε τώρα το λόγο για τέταρτη φορά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Θέλω να κάνω μία δήλωση, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Κάντε μόνο τη δήλωση.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ. Κάνω τη δήλωση, ότι υπό τας συνθήκας αυτές, λυπούμεθα ειλικρινώς, αλλά δεν δυνάμεθα να παρακολουθήσουμε τη συζήτηση και είμεθα υποχρεωμένοι να αποχωρήσουμε.

(Στο σημείο αυτό οι Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας αποχωρούν από την Αίθουσα).

(Θόρυβος, αποδοκιμασίες από την Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως).

ΕΝΑΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ (Από την Πτέρυγα της Συμπολιτεύσεως). Φεύγατε επειδή είναι παρακίνας 12. Όχι για την τροπολογία.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Η κυρία Διαμανάκη έχει το λόγο.

ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ. Κύριε Πρόεδρε, από το 1970, όταν πρώτη φορά κατά την συζήτηση του νόμου 309 είχε υπεί για συζήτηση το πρόβλημα, το Κόμμα μας είχε ταχθεί υπέρ της απλούστευσης του τονικού μας συστήματος και της καθιέρωσης δηλαδή του μονοτονικού συστήματος. Αυτό ήταν η θέση που είχαμε επαναλάβει επανειλημμένα, όποτε είχε έλθει για συζήτηση αυτό το θέμα. Συμφωνούμε λοιπόν και σήμερα με την τροπολογία που εισάγει ο κύριος Υπουργός και καθιερώνει το μονοτονικό σύστημα.

Επειδή όμως, όπως και στην εισηγητική έκθεση αναφέρεται, υπάρχουν διάφορα είδη μονοτονικού συστήματος, θά θέλαμε να προτείνουμε ο κύριος Υπουργός να πάρε; υπ' όψη του την γνώμη των εκπαιδευτικών φορέων ΟΑΜΕ, ΔΟΕ, ΟΙΕΛΕ όχι μόνο για το κατά πόσο πρέπει να εφαρμοστεί το μονοτονικό σύστημα, αλλά και για το είδος και τις λεπτομέρειες του μονοτονικού συστήματος, αυτά δηλαδή που θά συζητηθούν με προεδρικά διατάγματα. Γιατί είναι ζητήματα που πραγματικά έχουν μία σημασία και που αξίζει να ακουστεί η γνώμη αυτών των εκπαιδευτικών φορέων και των ειδικών όλων που έχουν σχέση με το θέμα.

Αυτά και το Κόμμα μας ψηφίζει: την τροπολογία, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Κουτσοχέρας έχει το λόγο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ. Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, θέλω να επισημάνω, ότι η αποχώρηση της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης είναι αξιολογητική. Έπικαλέσθηκε το γεγονός, ότι έρχεται ένα τέτοιο σοβαρό θέμα προς συζήτηση άεχάνιστα και αίφνιδιαστικά. Όμως, είναι υποχρεωμένος να ξαναπώ και πάλι τα ίδια, που είπα και για το θέμα της καθιέρωσης των εισαγωγικών εξετάσεων στα Λύκεια.

Τό θέμα της μονοτονικής γραφής το φέραμε προς συζήτηση στην Κοινοβουλευτική Έπιτροπή της Παιδείας. Όταν μοιράσθηκε το νομοσχέδιο, ως εισηγητής του ΠΑΣΟΚ έσπευσα και κατέθεσα μία τροπολογία στο άρθρο 2 του νομοσχεδίου της Γενικής Παιδείας που αναφερόταν στη γλώσσα που έπρεπε να διδάσκαται στα σχολεία. Γιατί με τό άρθρο εκείνο καθιερωνόταν η καθιέρωσή. Κατέθεσα λοιπόν, ως εισηγητής του ΠΑΣΟΚ την τροπολογία για να καθιερωθεί η δημοτική γλώσσα και η μονοτονική γραφή. Έπειτα από αρκετές μέρες ήρθε προς συζήτηση στην Κοινοβουλευτική Έπιτροπή, την υποστήριξα αλλά απορρίφθηκε παταγωδώς από τους ανθρώπους, οι οποίοι παρουσιάζονται: ότι αυτοί ήταν οι εισηγητές της καθιέρωσης της νεοελληνικής γλώσσας.

Οι περισσότεροι θά έχετε πληροφορηθεί, ότι ενώ άπέρριψαν την πρότασή μας για την καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας και του μονοτονικού, έπειτα από 20 μέρες ήρθαν οι ίδιοι και κατέθεσαν μία τροπολογία για την καθιέρωση της «νεοελληνικής», αλλά εξακολούθησαν να είναι: αντίθετοι στο μονοτονικό και αποκάλυψαν τη δημοτική γλώσσα «νεοελληνική». Έμεις αντίλεξαμε και πάλι.

Έκανα, λοιπόν πρόταση και τώρα, κύριε Υπουργέ —τό είπα άλλωστε και στην προηγούμενη συνεδρίαση— κατά τη συζήτηση αυτού του νομοσχεδίου να φέρετε τροπολογία, ώστε με τροπολογία ή προσηήκη, να δεχόμαστε πιά στην καθιέρωση του μονοτονικού συστήματος. Και χαίρομαι γιατί φέρεται τη τροπολογία αυτή, για να λήξει επιτέλους αυτό το θέμα, αυτή η θυσασία των τόπων και των πνευμάτων.

Τό 1976, λοιπόν, έγινε η πρώτη συζήτηση για το μονοτονικό. Βεβαίως, κυρία Διαμανάκη, και τεις συνταγόμεστε αλλά πρέπει να δηλογησέστε, ότι την πρωτοβουλία την είχε το ΠΑΣΟΚ. Μείναμε μόνοι. Για δημοτική γλώσσα ήταν

θέματα σύμφωνη και η ΕΑΗΚ αλλά, από και και πέρα, μειδούσαν την Κοινοβουλευτική Επιτροπή όταν τονίζαμε το μονοτονικό.

Επανήλθαμε στο μονοτονικό το 1977, όταν συζητήσαν το νομοσχέδιο για την Τεχνική και Επαγγελματική Παιδεία. Τέλος, όπως ξέρετε ο κύριος Υπουργός, επαναφέραμε το θέμα με πρόταση νόμου, που κατέθεσε το ΠΑΣΟΚ το 1978. Έγινε τότε μακρότατη συζήτηση, όπου όλοι σχεδόν το υποστηρίξαμε.

Πρέπει να σας πω, ότι πήρα πρώτος το λόγο, γιατί υπογραφή την πρόταση του ΠΑΣΟΚ και μίλησα ως εισηγητής. Επακολούθησε ο εισηγητής τότε της Συμπολίτευσης, ο κύριος Καρζιτσάκης, ο οποίος εμολόγησε ότι πραγματικά τα επιχειρήματα τα οποία προβάλαμε ήταν ισχυρά, αλλά ζήτησε μία μικρή πίστωση χρόνου. Τό βίξαμε τότε το θέμα και το θέσαμε πάντοτε. Και είπαμε, ότι επί τέλους είναι καιρός να εκπνεύσει η δυνατότητα των τόνων και να απαλωθεί η γραφή μας από τις ψιλές, τις δατείες, τις υπογεγραμμένες και αντί για θραεία, όξεια ή περισπωμένη να γίνεται χρήση ενός μονοτονικού σημείου. Υπολογίζεσαι, κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, ότι για τη γραμματική της γλώσσας μας ο νέος δαπανάει 6 χιλιάδες ώρες, από τις οποίες 3 χιλιάδες αφιερώνονται στον θρόνον (αρθρογραφία). Αν απλοποιηθεί το τόνικό σύστημα, θα απαλλαγεί η θρονογραφία μας από 80 κανόνες. Είναι καιρός, λοιπόν, να θάλλουμε τα παιδιά από αυτό το λαβύρινθο, τον πολυτονικό. Δεν έχω περισσότερα να πω αυτή την ώρα. Θα ήθελα όμως, κύριε Υπουργέ, ένα και μόνο να τονίσω το ένωτικό σημείο που παρεμβάλλεται σε κτητικά, κλπ. να μην το αποδεχτείτε, γιατί θα γίνονται διάκριτες οι τελίδες απ' αυτά τα ένωτικά σημεία, για τα οποία δεν βλέπω λόγο υποστήριξης. Το ένωτικό σημείο δεν πρέπει να γίνει δεκτό. Σας ευχαριστώ. (Να ροκροστέμαται από την Πετέρυγα της Συμπολίτευσης).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Κατάρος έχει το λόγο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΤΣΑΡΟΣ. Κύριοι συνάδελφοι, διαφωνώ απόλυτα με την άποψη, που εξέφρασε η «Νέα Δημοκρατία» —θέματα δεν είναι κανένας παρών για να ακούσει— δεν είχε καθιερωθεί καθόλου ή τακτική να συζητούμε μετά τις βάζεκα. Όταν συζητήθηκε το νομοσχέδιο περί καταστολής της τρομοκρατίας είχαμε φθάσει νομίζω δύο φορές ως τις 6 το πρωί. Είναι γνωστά αυτά. Απόλα είναι γνωστό, ότι το θέμα του μονοτονικού έχει ωριμάσει. Η Κυβέρνηση της «Νέας Δημοκρατίας» πριν 2,5 περίπου χρόνια μας είχε πει, ότι ετοιμάζεται και αυτή να το αποδεχθεί και επί τέλους δεν υπάρχουν άλλα περιθώρια για τη νεολαία μας για άχρηστη βασανιστική τυπολογία, που κυριολεκτικά εξοντώνει την Παιδεία. Τώρα με την έναρξη των μαθημάτων στο νέο έτος έπρεπε επί τέλους να καθιερωθεί το μονοτονικό και συγχάριω τον Υπουργό Παιδείας που έσπευσε να φέρει αυτή την τροπολογία σ' αυτό το νομοθέτημα, που θα καθιερωθεί επί τέλους το μονοτονικό σύστημα. Το πρόβλημα σύστημα διατάχεται όχι μόνο την Παιδεία αλλά και τον Έλληνα Λαό για δύο χιλιάδες χρόνια. Γιατί τα 900 πρώτα χρόνια δεν μπορούσε να συνηθείσει ένα από τα πολλά τόνικά συστήματα, που είχαν εισαγάγει οι Αλεξανδρινοί, ο Ελληνικός Λαός και χρειάστηκε να φθάσουμε στον 9ο αιώνα για να καθιερωθεί ένα κάποιο τόνικό σύστημα που και αυτό πλέον έχει περιέλθει σε πλήρη άχρηστία.

Ο Τύπος, όπως είπαν και οι άλλοι συνάδελφοι, έχει κάνει μία πολύ καλή τομή στο θέμα. Κύριοι συνάδελφοι, θέλω να τονίσω, ότι δεν είναι καθόλου θέμα πολιτικής τοποθέτησης ή απόδοσης ή όχι από τον Τύπο του μονοτονικού συστήματος. Θα σας αναφέρω για παράδειγμα, ότι προσδεδυτικές και άριστερες εφημερίδες, όπως είναι η «Εξέλιξη», η «Αύγη» και η «Ριζοσπάστης» δεν χρησιμοποιούν μονοτονικό σύστημα, ενώ αντίθετα η «Καθημερινή» χρησιμοποιεί μονοτονικό σύστημα! Αυτό και μόνο θα έπρεπε να πείσει τη Νέα Δημοκρατία, ότι δεν ανήκει το θέμα στην πολιτική τοποθέτηση του κ.

ύπου, αλλά είναι περισσότερο θέμα εξοπλισμού με κατάλληλα μέσα του Τυπογραφείου για να καθιερωθεί το μονοτονικό, το οποίο είναι τεραστίο οικονομική και χρονική δεικνύουσα για τον Τύπο.

Θέλω σαν ένα δεύτερο κύριο της συζήτησης, κύριε Υπουργέ, γιατί γνωρίζω ότι και σας έχετε πολύ προβληματισθεί πάνω στο θέμα, να σας προτείνω και εγώ την γνώμη μου, γ' α του τί είδους μονοτονικό σύστημα θα καθιερωθεί με το διάταγμα το οποίο θα φέρετε, γιατί σ' αυτό νομίζω πρέπει να άκουσθουν οι απόψεις της Βουλής. Και πολύ σωστά είπατε και κακώς σας κριτικάρισε η «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» σ' αυτό, ότι η απόφαση είναι πολιτική. Βεβαίως είναι πολιτική η απόφαση το αν θα καθιερωθεί το μονοτονικό και τί είδους θα καθιερωθεί άρα θα εκτιμήσετε την πρακτική και τα γλωσσικά δεδομένα τα οποία ισχύουν σήμερα.

Πιστεύω απόλυτα, όπως έγινε και σε άλλες γλώσσες — και έχω μελετήσει και την απλούστευση που έγινε στη Ρωσική γλώσσα και τη μελετούμενη απλώστευση στη Γερμανική γλώσσα. Όλοι δέχθηκαν ότι η γλώσσα δεν θεομοθετείται κατά κανένα τρόπο. Απαγορεύεται, δηλαδή απόλυτα η εισαγωγή νέων κανόνων τονισμού. Αλλοίμονο αν καταργήσουμε τις όξεις και περισπωμένες και αν θάλλουμε άλλους κανόνες τονισμού. Και αυτό γίνεται, όπως πληροφορούμαι, με μία πρόταση που εισάγει: έφτα σεούς κανόνες τονισμού. Το θέμα είναι απλό, έχει ωριμάσει και έχει απλοποιηθεί. Αν ρωτήσετε όλους τους Έλληνες και όλους τους εκπαιδευτικούς εκτός από αυτούς θέματα —θα μου επιτραπεί η λέξη— που κάπως έχουν μία ειδική «καυτούρα», θα σας πούν, ότι μονοτονικό σημαίνει: το εξής: Να καταργηθούν τα πνεύματα και να άνοποιηθούν η όξεια, η θραεία και η περισπωμένη σε ένα κοινό τόνικό σημείο. Αυτό θα έχει τα εξής πλεονεκτήματα: Θα είναι ορθότερος ο τονισμός και σύμφωνος με την προφορά. Θα είναι εύκολότερη η συνήθεια της νέας γραφής, όπως της εκτύπωσης και πολύ περισσότερο της δακτυλογραφίας. Θα είναι εύκολη η ανάγνωση της νέας γραφής. Θα είναι εύκολη η ανάγνωση όλων των παλιών κειμένων. Και κυρίως η γραφή αυτή δεν θα συνεπάγεται ορθογραφικά λάθη. Αλλοίμονο αν καθιερώσαμε νέους τονισμούς και διατηρούμε την νεολαία χρεώνοντας την νέα ορθογραφικά λάθη. Το θέμα είναι απλό και καθαρό: Καταργούνται οι τόνοι και τα πνεύματα και άνοποιούνται τα τρία σημεία σε ένα τόνικό σημείο. Κατά τα άλλα πρέπει να παραμείνουν οι κανόνες τονισμού, οι οποίοι συνδέονται απόλυτα με την προφορά μας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Παλάνδρας έχει τον λόγο. Απών. Διαγράφεται. Ο κύριος Διονύσιος Μπουλούκας έχει το λόγο.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΜΠΟΥΛΟΥΚΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, λόγω της ώρας δεν θα επεκταθώ, απλώς θέλω να επισημάνω, ότι ο κύριος Υπουργός που παίρνει την εξουσιοδότηση ουσιαστικά από τη Βουλή για τη ρύθμιση του θέματος μέσω Προεδρικού Διατάγματος —έτσι αναφέρεται— επωμίζεται, πραγματικά ιστορική ευθύνη και είμαστε σίγουροι, ότι τα πορίσματα της γλωσσικής εμπειρίας του Λαού μας τόσο στη καθημερινή του χρήση για να επικοινωνήσει, όσο και ιδιαίτερα τα πορίσματα από τις εκπαιδευτικές προσπάθειες που έχουν γίνει για μεταφορά και εφαρμογή, θα άπατελέσουν εκτός από τη γνώμη των ειδικών σταθερό οδηγό για να απαλλάξουμε και τον Έλληνα Λαό και την εκπαίδευση από ένα πολύπλοκο σύστημα που και παραγωγικά είναι άχρηστο γιατί απαιτεί χρόνο, αλλά και ακόμα αποπροσανατολίζει από την κύρια προσπάθεια, που είναι η απόκτηση γνώσεων, ηθικών, πνευματικών και κοινωνικών εφοδίων.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Μιχαήλ Στεφανίδης). Ο κύριος Γλέζος έχει το λόγο.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΓΛΕΖΟΣ. Δυστυχώς θα σας κουράσω λίγο, γιατί το θέμα είναι αρκετά σοβαρό και σημαντικό. Πρόκειται για μία ουσιαστική επανάσταση που χρόνια οι προσδεδυτικοί άνθρωποι του τόπου μας αγωνίζονταν να επιβάλουν και που δεν είναι εύκολο πράξη. Η Σοσιαλιστική Κυβέρνηση πιστά

στην άρχή της Αλλαγής κι' εμείς με την πρότασή της ψηφίζοντας αυτό το νομοσχέδιο πραγματικά κάνουμε Αλλαγή στην τόπα μας.

Αν δεν είχατε τόσο πολύ συνδεμένοι με παραστάσεις και με ένα συγκολληματισμό στη γραφή της γλώσσας μας κανονικά θα έπρεπε να υποστηρίξουμε το άτονικό σύστημα, αν θέλαμε με επιστημονικά κριτήρια πραγματικά να δούμε το πρόβλημα.

Ο γραπτός λόγος δεν είναι η γλώσσα, είναι η φωτογραφία της γλώσσας. Μιλάμε και αποτυπώνεται ο λόγος μας ο προφορικός στα γραπτά κείμενα. Γι' αυτό στις χώρες που δεν έχουν το τονικό σύστημα, ούτε το μονοτονικό, και όπου έχουν διούλλαξες και τριούλλαξες λέξεις, δεν έχουν καμιά ανάγκη να χρησιμοποιούν τόνους, γιατί, ξέροντας τη γλώσσα τους, θα βάζουν κανονικά τα κείμενα. Εμείς, βέβαια, που μαθαίνουμε τις ξένες αυτές γλώσσες επιθυμούμε να ξέρουμε τον τονισμό τους, να γνωρίζουμε σε ποιά συλλαβή τονίζεται ή κάθε λέξη. Όμως εκείνος που ξέρει τη γλώσσα του καμιά ανάγκη δεν έχει να ξέρει, που μπαίνει ο τόνος. Επικυαλαμιάνω, γιατί ο γραπτός λόγος είναι η φωτογραφία του προφορικού λόγου. Μ' αυτή την έννοια ο γραπτός λόγος παίζει και κάποιο ανασταλτικό ρόλο στην εξέλιξη της γλώσσας. Η γλώσσα σ' όλα της τα στοιχεία και στο φωνητικό, και στο λειτουργικό, και στο λεκτικό εξελίσσεται συνεχώς. Ο γραπτός λόγος είναι η φωτογραφία που έχουμε στην πορεία της εξέλιξης της γλώσσας. Είναι όπως οι φωτογραφίες που έχουμε εμείς, όταν είμαστε μικροί, έφηβοι, ώριμοι και γέροι. Με τη διαφορά, ότι η γλώσσα ποτέ δεν πεθαίνει. Μια γλώσσα πεθαίνει μονάχα, όταν ο λαός που τη δημιουργήσε εξαφανιστεί. Η γλώσσα παραμένει, αλλά σε μια συνεχή εξέλιξη.

(Στο σημείο αυτό την Προεδρική έδρα καταλαμβάνει ο Γ' Αντιπρόεδρος της Βουλής κύριος ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΟΣ).

Τα κείμενα του Όμηρου είναι η φωτογραφία της γλώσσας εκείνης της εποχής. Τα κείμενα της κλασσικής εποχής είναι η φωτογραφία της ίδιας γλώσσας εκείνης της εποχής. Τό ίδιο είναι τα κείμενα της Μεσαιωνικής εποχής και τα κείμενα της σημερινής εποχής.

Το πρόβλημα είναι ότι επειδή έρρισκεται σε συνεχή εξέλιξη η γλώσσα, ακόμα και στο φωνητικό που είναι το στοιχείο της γλώσσας που εξελίσσεται πιο άργα, χάνει κάποτε την αξία τη φωνητική που είχε το αντίστοιχο γραπτό στοιχείο. Θα πω ένα παράδειγμα, για να γίνει αυτό κατανοητό. Το υποτακτικό ύψιλον (υ) των βιβθόγγων εμείς σήμερα το προφέρουμε ως «β», όταν προηγείται από τα χρονοσημικά σύμφωνα και ως «φ», όταν προηγείται από τα άηχη σύμφωνα, όπως παρουσιάζεται αντίστοιχα π.χ. στις λέξεις Εύβοια και ευφορία, κωμωδία και ευκολία. Η διαδικασία της εξέλιξης αυτής είναι κάτι που χρόνια μελετούν οι γλωσσολόγοι και ακόμα δεν έχουν πετύχει να βρουν τις αιτίες της φωνητικής μεταλλαγής. Η ουσία είναι στην περίπτωση που εξετάζουμε ότι και τα μακρά και τα βραχέα φωνήεντα έχασαν την αξία τους, όπως έχασαν και τόν δασύ και τόν ψιλό τους τόνον, από πολύν καιρό πριν. Όλα αυτά είχαν τόν αντίτυπο τους στις επιγραφές τις αρχαίες. Δηλαδή από μια περίοδο και πέρα, στους ελληνιστικούς χρόνους, όλες οι επιγραφές οι αρχαίες είναι άνορθόγραφες σε σχέση με την κλασσική εποχή. Γιατί ο τεχνίτης που σμίλευε πάνω στο μάρμαρο την επιγραφή, έγραφε έπως μιλούσε και όχι όπως ήταν η παλιά ορθογραφία. Και τότε οι Άλεξανδρινοί αναγκάστηκαν να καθιερώσουν το μονοτονικό σύστημα. Η γραφή μας σήμερα δεν ανταποκρίνεται στο σύνολό της με τα φωνητικά στοιχεία που χρησιμοποιούμε στη γλώσσα και κανονικά θάπρεπε, αν θέλαμε να κάνουμε την επανάστασή ριζική, να αλλάξουμε εντελώς τη γραφή των φωνητικών μας συμβόλων.

Ας κάνουμε όμως τώρα το πρώτο βήμα. Και φυσικά το πρώτο βήμα είναι η καθιέρωση του μονοτονικού.

Και μου κάνει εντύπωση πως ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπαραίτησης, που είναι και πνευματικός άνθρωπος, μίλησε για το ότι έχουμε δυο «παι». Τον πληροφόρω, ότι έχου-

με 17 «παι», που μέσα στην οργανική μονάδα του λόγου αποκτούν την αξία τους τη λειτουργική και συνεπώς τη διαφορετική νοηματική τους αξία. (Όπως και πολλές άλλες λέξεις ακριβώς όμοιες που τονίζονται με τον ίδιο τρόπο και στην ίδια συλλαβή έχουν δεκάδες διαφορετικές εννοιολογικές σημασίες.

Την εννοιολογική τους αξία την αποκτούν στη λειτουργική μονάδα του λόγου, σ' αυτό που λέμε απλά: από τα συμφοραζόμενα. Ο άνθρωπος, που δεν έχει παράσι: από το σχολείο και δεν ξέρει γραφή, μιλά όμως περίφημα και μπορεί να ξεχωρίσει την τύχη από τα τείχη, και που θα τύχει να βριστείται όταν οι τείχη του σπιτιού του είναι γραμμένοι με διαφορετική ορθογραφία. Συνεννοείται περίφημα για ποιά τύχη τον περιμένει και πότε όταν θα του τύχει να μην ξέρει ιστορική ορθογραφία. Κι' όλα αυτά, μόνον από τα συμφοραζόμενα. Μου κάνει εντύπωση, πως υπάρχουν πνευματικοί άνθρωποι, που δεν μπορούν να ξεχωρίζουν το ένα από το άλλο.

Εύχαριστώ τον Προεδρεύοντα της Βουλής που μου έδωσε τη δυνατότητα του χρόνου για να αναπτύξω αυτό που πιστεύω: ότι κάνουμε μια επανάσταση. Είμαι, τουλάχιστον από την πλευρά μου, ευτυχής, που η Βουλή είναι όριμη, σ' αυτή τη συνθήκη της, αφού οι άλλοι αποδείχτηκαν άνορμοι να το δεχτούν και έβησαν το πρόβλημα να απόσχουν για να μη συμμετάσχουν σ' αυτή την επανάσταση. (Χειροροσχήματα από την Πέτρυνγα του ΠΑΣΟΚ).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Η κυρία Συνεδισιά έχει το λόγο. Απούσα, διαγράφεται.

Ο κύριος Βαρδισσιώτης έχει το λόγο. Απών, διαγράφεται.

Ο κύριος Κούβελας έχει το λόγο. Απών, διαγράφεται.

Ο κύριος Κράτσας έχει το λόγο. Απών, διαγράφεται.

Ο κύριος Τσιγαρίδας έχει το λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΙΓΑΡΙΑΔΑΣ. Κύριε Πρόεδρε και κύριοι συνάδελφοι, νομίζω, ότι στη διατύπωση θα πρέπει, εδώ που λέμε (με διατάγματα που θα υπογραφούν από τους Υπουργούς να γίνει (με Προεδρικά Διατάγματα που θα προταθούν από τους Υπουργούς). Δεν νομίζω να δλάπτει αυτή η διατύπωση.

Η δεύτερη παρατήρηση είναι η εξής: Κύριε Υπουργέ, δεν ξέρω αυτοί οι κανόνες που αναφέρονται πιο κάτω και που θα ρυθμίζουν τις λεπτομέρειες ποιοί είναι. Αλλά προς Θεού αυτοί οι κανόνες να μην είναι σαν τους 7, σαν τους 10, σαν τους 15 που ήταν μέχρι σήμερα, για να μάθουμε τα πνεύματά, την περιπωμένη, την όξεια. Νομίζω, ότι και εδώ κάποιοι κανόνες θα υπάρχουν, αλλά αυτοί οι κανόνες, ως είναι όσον το δυνατόν λιγότεροι.

Και τελειώνοντας θέλω να πω το εξής: Εμείς οι πρωτόφερτοι Βουλευτές σ' αυτή την Ιερή Αίθουσα, πιστεύουμε ότι ο Έλληνικός Λαός, από όποια έπαρχία κι' αν ήλθε οίσσθήποτε από μας, δεν μας έστειλε ούτε για πενθήμερο ούτε για 35 ώρες έργασίας ούτε για 40. Μας έστειλε εδώ να νομοθετήσουμε. Και αυτό το περί 12ης ώρας πραγματικά εμείς οι νεότεροι—και ίσως αυτό να είναι και θέμα άπειρίας μας—δεν το καταλαβαίνουμε, γιατί θα πρέπει στις 12 ή στις 2 να διακόπτε: το Σώμα. Το πόσο θα κρατάει η συνεδρίαση του Σώματος, θα το καθορίζει το νομοθετικό έργο, το οποίο έχει η Κυβέρνηση και οίσσθήποτε Κυβέρνηση και πολύ περισσότερο, όταν αυτή η Κυβέρνηση είναι σοσιαλιστική. Ας μη μας ενοχλήσει η άπουσία της συντήρησης της Δεξιάς από τα έδρανα της Βουλής, δεν την ενδιαφέρει το τί θα γίνει με το «παι». Την ενδιαφέρει μόνο και μόνο εμείς να περάσουμε λιγότερα νομοσχέδια, να προσφέρουμε λιγότερο έργο στον Έλληνικό Λαό. Εύχαριστώ πολύ. (Χειροροσχήματα από την Πέτρυνγα του ΠΑΣΟΚ).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Ο κύριος Τζουμάκας έχει το λόγο, προκειμένου να δευτερολογήσει.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ. Κύριε Πρόεδρε, πριν άρχισω να μιλάω στο άρθρο 2, έχω να πω ότι ο κύριος Μητροτάκης έκανε μια δήλωσή, ότι θα άποχωρούσε το κόμμα του από το Κοινοβούλιο, αν συνεχίζονταν η συζήτηση στο άρθρο 2. Παρ' όλα αυτά προς στιγμή άπαναχώρησε απ' αυτή τη δή-

λωση και όταν τελείωσα την εισήγησή μου στο άρθρο 2 και καθ' όλη την διάρκεια της εισήγησής μου στο άρθρο 2—πιστεύω, ότι όλοι οι συνάδελφοι θα ήταν μάρτυρες των άλλων-πάλιλλων διαβουλεύσεων—έκαναν διαβουλεύσεις στα έδρανα της Νέας Δημοκρατίας και κατέληξαν στην γνωστή απόφαση της αποχώρησης των έναπομεινάντων συναδέλφων της Νέας Δημοκρατίας από την Αίθουσα και από τη συζήτηση. Πιστεύω ότι είναι γνωστή σ' όλο τον Έλληνικό Λαό και στον πολιτικό κόσμο ή πολιτική ιστορία και η στάση του κυρίου Μητσοτάκη στην ιστορική εξέλιξη του Τόπου μας, τουλάχιστον τα τελευταία χρόνια, και οι πολιτικές του ενέργειες, που έχουν σχέση με τη λειτουργία των θεσμών.

Οι πλέον συντηρητικοί συνάδελφοι της Νέας Δημοκρατίας επέλεξαν να παρθεί απόφαση για να εμποδισθεί ή συζήτηση μιας τροπολογίας. Αυτή η ενέργεια μπορεί να μας δείξει το κλίμα και το πλίσισιο των αντιλήψεων τις οποίες φαίνεται δεν ξέχασε ο κύριος Μητσοτάκης, ούτε και όρισμένοι συνάδελφοι του. Αυτό νομίζω, ότι πρέπει να το σημειώσουμε, την ώρα που αρχίζουμε να συζητούμε μια σοβαρή πρόταση με την μορφή της τροπολογίας, που έφερε η Κυβέρνηση για ένα σοβαρό θέμα όπως το Μονοτονικό σύστημα που απασχολεί τα Γράμματα και τον Τόπο μας την Έκπαίδευση και την Παιδεία μας γενικότερα. Εύχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Ο κύριος Κουτσοχέρας έχει το λόγο.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ. Παρεκάλεσα τον κύριο Υπουργό, κύριε Πρόεδρε, να αποδεχθεί μία πρόταση, που είχε υποβάλει στην προηγούμενη συνεδρίαση. Η όρολογία «νεοελληνική γλώσσα» να αντικατασταθεί με την όρθή όρολογία «δημοτική γλώσσα».

Και θα ήθελα κύριε Υπουργέ, ως προς αυτό το σημείο, να σας ακούσω. Και να ακούσω, ότι συναινείτε σ' αυτή την πρότασή μου. «Δημοτική γλώσσα». Έτσι έχει καθιερωθεί. Γι' αυτή τη γλώσσα και με αυτή την όρολογία αγωνίσθηκαν τότε και τόσοι για τους οποίους πρέπει να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας. Αγωνες ολόκληρους με τους γνωστους χαρακτηρισμούς που τους έκαναν, για να μη αναφέρω, ότι τους έλεγαν μαλλιάρους, κομμουνιστές και δεν ξέρω τί άλλο. Θα θυμάστε ασφαλώς τι είχε πει ο Μανδύρας για την δημοτική γλώσσα: "Ότι δεν είναι χυδαία ή δημοτική γλώσσα αλλά υπάρχουν άνθρωποι χυδαίοι. Επιμένω σ' αυτό το σημείο.

"Ένα άλλο θέμα που ήθελα να αναφέρω και θα παρακαλούσα τους συναδέλφους και εσάς, κύριε Πρόεδρε, είναι να δεχθείτε να ενσωματωθεί σ' αυτά τα ιστορικά πρακτικά της Βουλής μας και αυτό το κείμενο από την εισήγησή μου στην συνεδρία της Βουλής στις 26.7.1979, που κατόπιν άδειας σας θα μου επιτρέψετε να καταθέσω και που αναφέρεται στο μονοτονικό σύστημα.

"Έτσι οι επερχόμενες γενεές θα διαβάσουν αυτά που ακούστηκαν εδώ, για όλους αυτούς που αγωνίσθηκαν και που παραλείπουν πολλές φορές να αναφέρουν, επαναλαμβάνω, κύριε Πρόεδρε, να δεχθείτε να ενσωματωθεί αυτό το κείμενο της παλαιάς εισήγησής μου που άλλωστε τυπώθηκε στο Έθνη-κό Τυπογραφείο, στο μονοτονικό.

Αυτή την παράκληση θα ήθελα μόνο να υποβάλω.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Μάλιστα, να το καταθέσετε για να καταχωρηθεί στα Πρακτικά.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ. Εύχαριστώ πολύ.

(Το κείμενο που κατέθεσε ο βουλευτής κύριος Γιάννης Κουτσοχέρας έχει ως ακολούθως:

«**ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ**. Κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, η πρόταση νόμου για την καθιέρωση του μονοτονικού συστήματος στην ελληνική γραφή φέρνει τις υπογραφές όλων των συναδέλφων που ανήκουμε στον Κοινοβουλευτικό Τομέα Εργασίας του ΠΑΣΟΚ για την Παιδεία. Και το ΠΑΣΟΚ δεν απασχολεί τη Βουλή για πρώτη φορά με το μονοτονικό. Το είχε φέρει και το 1976 όταν συζητήθηκαν το νομοσχέδιο για τη Γενική Εκπαίδευση, και ξανά αργότερα όταν συζητήθηκε το νομοσχέδιο για την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση. Και στα δυο αυτά νομοσχέδια εισηγήθηκαμε την καθιέρωση του μονοτονικού.

Η πρώτη γραφή τροπολογία, που αναφερόταν και στο μονοτονικό, συζητήθηκε στις 8.12.1975 στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή της Παιδείας και στις 5 του Απρίλη 1976 στην Ολομέλεια, ήταν η ακόλουθη:

«Η δημοτική γλώσσα είναι η επίσημη γλώσσα που διδάσκαται σε όλες τις βαθμίδες της Παιδείας. Οι τόνοι και τα πνεύματα καταργούνται. Στη γραφή ισχύει το μονοτονικό σύστημα. Για σημείο τονισμού χρησιμοποιείται η κουκίδα».

Οι δύο προτάσεις αυτής της τροπολογίας απορρίφθηκαν στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή απο τη συμπολίτευση, δηλαδή και η καθιέρωση της Δημοτικής και το μονοτονικό. Η Ένωση Κέντρου - Νέες Δυνάμεις, που είχε ταχτεί υπέρ της Δημοτικής —όπως άλλωστε και όλα τα κόμματα της αντιπολίτευσης— δε συμφώνησε για το μονοτονικό. Στη συνέχεια η Κυβέρνηση, ύστερα απο τις επικρίσεις, αναθεώρησε τις θέσεις της, κατέθεσε τροπολογία και καθιερώθηκε η Νεοελληνική γλώσσα.

Η προϊστορία του μονοτονικού.

Πολύχρονη είναι η προϊστορία του μονοτονικού, κ. συνάδελφοι. Και ο αγώνας δεν απέλειψε για την απαλλαγή της ελληνικής γραφής απο τις αλυσίδες της, που την κρατούν δέσμια καταταραινώντας τη μάθηση. Ένας αγώνας που αρχίζει από τον περασμένο αιώνα για να απαλαφρώσει τη γραφή μας απο τις ψιλές, τις δασείες, τις υπογεγραμμένες, τις αξείες, βαρείες και περισπωμένες και για να γίνεται χρήση ενός τονικού σημείου.

Είναι πολύ ενδιαφέρον να επισημάνει κανείς ότι οι εποχές της έξαρσης του γλωσσικού μας αγώνα —που περιλαμβάνει και τον αγώνα για το μονοτονικό— είναι πάντα παράλληλες με την έξαρση των αγώνων για τη Δημοκρατία.

Σκόπιμο νομίζω είναι να αναφερθώ, ενδειχτικά και μόνο, σε μερικές σχετικές αγωνιστικές προσπάθειες, πράγμα άλλωστε, που είχα κάνει και το 1976, στη συζήτηση του νομοσχεδίου για τη Γενική Εκπαίδευση.

Ο Σολομός επισήμανε ότι οι τόνοι και τα πνεύματα ασκούν ένα είδος τρομοκρατίας. Ο Ελισσαίος Πασιούδης έκανε την ακόλουθη παρατήρηση: «Όταν ένας άνθρωπος δεν τολμά

να πετάξει μια φύλη και μια δαρεία και μια περιτομή βελία και εμφανίζονται από το άλλο μέρος σαν κήρυγμα της ριζικής μεταρρύθμισης του ανθρώπου αυτού η ιδιολογία δεν μπορεί να βγίνει από μελέτη των τυπικών συνθηρών και από εσωτερική επίκριση.

Ο Φαρδός, που έγραψε χωρίς κανένα σημείο τονισμού, είπε τούτο το αμίμητο σατυρίζοντας τους διανοούμενους και τους δασκάλους της σχολής του: «Οι Ζεῖ και Θεοί πάντες, βγάλατε σας κιαταῶ τα πνεύματα και τους τόνους από την νεότερη μας ελληνική γλώσσαν και χροσατα τα μετα εις τα κρητικά των πνευματισμῶν και αλατισμῶν δασιπῶν». Ο Σουλίσσης ζήτησε την απλοποίηση του τονικού συστήματος. Ο Ψυχάρης είχε προτείνει να αντικατασταθούν οι τόνοι με ένα σημείο. Ο Γ. Χατζηδάκις είχε προτείνει την κατάργηση των πνευμάτων και της περισπωμένης και την αντικατάστασή των τόνων με ένα σημείο.

Το ίδιο ξανάκανε και αργότερα όταν σαν Πρόεδρος διδικής επιτροπής από τους Αιγινήτη, Άμαντο, Αναγνωστόπουλο, Καλιτσουνάκη και Τζάρτζανο, που συστήθηκε σύμφωνα με επ.θυμία του Ελευθέριου Βενιζέλου για να μελετήσει την απλοποίηση της ορθογραφίας. Η πρόταση αυτή έγινε τότε δεκτή από την επιτροπή. Ο Βιλαμόβιτς συνιστούσε την κατάργηση τόνων και πνευμάτων. Ο Γληνός έλεγε πως πρέπει να ξεφορτωθούμε την κακή κληρονομιά που μας άφησαν οι αλεξανδρινοί. Ο Μανόλης Τριανταφυλλίδης ζήτησε την κατάργηση τόνων και πνευμάτων και τη χρήση της οξείας στις υπερμονοσύλλαβες λέξεις. Ο Ξενοπούλος έγραψε τούτο: «Στο κάτω κάτω, τους τόνους και τα πνεύματα δέν τα κληρονομήσαμε από την αρχαιότητα. Είναι νεώτερα. Αλεξανδρινά. Και αν τα καταργήσουμε τα κείμενά μας θα μοιάζουν περισσότερο με τα αρχαία που ήταν άτονα και απνευμάτιστα». Ο Δ. Μπαλάνος έλεγε ότι ο ορθός τονισμός αποτελεί αυτόχρονα επιβλαβή φόρτο για τα παιδιά.

Ο Πάλλης, ο Βηλαράς, ο Βλαστός, ο Καζαντζάκης, ο Καρθαίος, ο Κακριδής, ο Θρασύβουλος Σταύρου, ο Δημοσθένης Δανηλίδης, ο Βάσος Βλαβιανός, ο Κριαράς, ο Φόρης, ο Μεσημβρινός, ο Χρ. Χρηστίδης, ο Γιάννης Θωμόπουλος, ο Άγγελος Κασσιγόνης, ο Αλέξανδρος Σχινάς, ο Ηλίας Διαπρανίδης και άλλοι χρησιμοποίησαν τὸ μονοτονικό.

Είναι γνωστοί οι αγώνες, και οι διωγμοί του Γιάννη Κακριδή. Στο βιβλίο *Η ΔΙΚΗ ΤΩΝ ΤΟΝΩΝ* διαβάζει κανείς μαρτυρίες που είναι ένα δριμύ «κατηγορώ» για τους διώχτες του. Ο Γεώργιος Παπανδρέου καταθέτει: «Αλλά ο καθηγητής Κακριδής κατηγορείται επίσης και δια την απλοποίησιν του τονισμού των λέξεων. Είναι αληθῶς περίεργον, ότι οι κύριοι κατήγοροι καθηγηταί, οι οποίοι εις το πρώτον κεφάλαιον της κατηγορίας των ζητούν την απόλυσιν του καθηγητού Κακριδή επι ελλείψει ευλαβείας προς την κλασσικήν παράδοσιν, δεν διατάζουν εν τούτοις, εις το δεύτερον κεφάλαιον, να καταστούν οι ίδιοι ανευλαβεῖς και να υπερασπίσουν τους τόνους, οι οποίοι δεν υπήρχαν εις τα κλασσικά κείμενα». Και ο Αλέξανδρος Σβώλος καταθέτει: «Ούτε το ζήτημα του τονικού συστήματος είναι πλέον sacrosanctum. Και από ξένους ελληνικάς και από ιδιούς μας επιστήμονας μεγάλου κύρους —αρκεί να μνημονεύση κανείς τον Γ.

Χατζηδάκιν— έχει ανακινήθῃ, πρῶ καιρού ἡ ἀνάγκη της απλοποιήσεως αυτού. Αν δε η απλούστευσις αυτή είναι χρήσιμος δια την γλωσσικήν κατάρτισιν των μαθητῶν, πρέπει να καταδιώκεται δι' «αντεθνικήν» δράσιν ο καθηγητής, ο οποίος αποπειράται να μας δείξη πῶς πρέπει να γίνη ἡ μεταρρύθμισις». (Θα μπορούσατε ν' ἀντλήσετε, κ. συνάδελφοι, από αυτό το βιβλίον και πολλές άλλες ἀλήθειαι).

Θα ήθελα ακόμα να αναφερθῶ στους αγώνες του Καρθαίου για το μονοτονικό, που αμέσως ὕστερα από την επελευθέρωση της χώρας μας από τη γερμανική κατοχή, έβγαλε με τον Πάνο Κερασιώτη το περιοδικό ΤΑΞΙΔΙ, εφαρμόζοντας το μονοτονικό με μια κουκίδα. Υπήρξα συνεργάτης του και έδωσα και εγώ το ποιητικό μου παρόν, μονοτονικά.

Οι περισσότεροι —για να μην πώ όλοι— που διδάσκουν τη νεοελληνική σε ξένα Πανεπιστήμια, διδάσκουν τὸ μονοτονικό.

Ο Ιάσων Δεπούνητης γράφει και διδάσκει στα ελληνόπουλα στην Ελβετία, στο παιδικό χωριό Πεσταλότσι, με επιτυχία το μονοτονικό, από τη στιγμή που έπεσε η δικτατορία, για να τιμήσει, όπως μου έγραψε, «τη Δημοκρατία που ξαναγυρνούσε στην πατρίδα μας».

Το Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου χρησιμοποιεί τὸ μονοτονικό.

Επιχειρήσεις, οργανισμοί, πρακτορεία κ.λπ. εφαρμόσανε την άτονη ἢ κεφαλιογράμματα γραφή για λόγους οικονομίας.

Το Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδῶν «Μανόλη Τριανταφυλλίδη» έχει εκδόσει κανόνες μονοτονικού συστήματος. Καταθέτω σχετικό κείμενο για τα Πρακτικά.

Τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Κουτσοχέρα κατατεθὲν κείμενον ἔχει ὡς ἀκολουθῶς :

1. Τὰ πνεύματα και η ποικιλία των τόνων καταργούνται. Μπαίνει μόνο ένα σημάδι (οξεία ἢ κουκίδα) στην τονιζόμενη συλλαβή των δυσύλλαβων και υπερδυσύλλαβων λέξεων. Παραδείγματα : καλός, ἦρθα, ἄνθρωπος, εμπιστοσύνη, αγανακτώ, αλλά : φως, πες, να το δεις, πριν καν το πεις, αν βρει.

2. Το αιτιολογικό γιατί μένει άτονο, για να ξεχωρίζει από το ερωτηματικό γιατί. Παράδειγμα : «γιατί δε μου έγραψες;» —«γιατι δεν είχα καιρό».

Δυσύλλαβες λέξεις που με έκθλιψη ἢ αποκοπή γίνονται μονοσύλλαβες διατηρούν το τονικό σημάδι : λίγ' απ' όλα, πέρ' απ' αυτά, είν' ανάγκη, μέσ' από το σπίτι, πάντ' ανοιχτά, φέρ' το, κόψ' το.

3. Οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν παίρνουν τόνο, εκτός από τις ακόλουθες εξαιρέσεις :

Τὸ προτροπτικό και το διαχωριστικό γιά, για να ξεχωρίζει από την πρόθεση για (γιά κοίτα αν έχει κανένα γράμμα για μένα' γιά ο ένας γιά ο άλλος).

Τὸ διαζευκτικό ἢ, για να ξεχωρίζει από το θηλυκό άρθρο η (ἢ η Άννα ἢ η Ελένη).

Τὸ ορκωτικό μόριο μά, για να ξεχωρίζει από τον αντιθετικό σύνδεσμο μα (μά το θεό — μα τί μπορούσα να κάνω;)

Το δεικτικό νά, για να ξεχωρίζει από το τελικό να (νά το βιβλίο που ήθελες να διαβάσεις).

Το ερωτηματικό πού, για να ξεχωρίζει από το αναφορικό που (πού πήγε το παιδί που ήταν εδώ;).

Το ερωτηματικό πώς, για να ξεχωρίζει από τον ειδικό σύνδεσμο πως (φοβάμαι πως ξέχασα πώς τον έλεγαν).

Το ερωτηματικό τί, για να ξεχωρίζει από το (σπάνιο και ποιητικό) αιτιολογικό τι (τί είπες: — πάρε με απάνου στα βουνά, τι θα με φάει ο κάμπος).

Το τοπικό και χρονικό ως, για να ξεχωρίζει από το τροπικό ως (ως εδώ, ως αύριο — ως δήμαρχος).

Μια μονοσύλλαβη λέξη παίρνει το τονικό σημάδι, όταν δέχεται τον τόνο ενός ρηματικού τύπου πού έμεινε άτονος από αφαίρεση: μού 'πε, νά 'λεγε, θά 'θελα, τό 'δωσε, νά 'ρθεις — αλλά: να δω, πες μου, να 'ρθεις.

Διασάφηση: Μονοσύλλαβοι θεωρούνται και μένουν άτονοι οι συνιζήμενοι τύποι για, γεια, πια, πιο, ποιος-ποια-ποιο, νιος, φιορδ, (να) πιω κ.λπ. Προσοχή στη διάκριση: μια (φορά) — μία (είναι η λύση), δυο (άνθρωποι) — (υπάρχουν) δύο (απόψεις).

4. Τα μου, σου, του, της, μας σας και τους (κτητικά ή αδύνατοι τύποι της προσωπικής αντωνυμίας) ενώνονται με την προηγούμενη λέξη, στην οποία αναφέρονται, με ενωτικό (-), για να μη συγχέονται με τα όμοιά-τους προκλιτικά (ο πατέρας-μου είπε, αλλά ή πατέρας μου είπε, ο Γιάννης από μέσα-του, είπε, αλλά ο Γιάννης από μέσα του είπε, παιδί-μου, φωνές-τους, χαρτιά-σας, μεταξύ-μας, ο γιός μου, έχασε το φως-της).

Παρατήρηση: Το ενωτικό (-) δεν πρέπει να συγχέεται με την παύλα (—), που ανήκει στα σημεία στίξης: «Ο Γιάννης-μας — αλλά τί να σε απασχολώ με τα οικογενειακά -μου...». Στη γραφομηχανή, αν δεν υπάρχει ειδικό σημάδι, η παύλα σημειώνεται με δυο ενωτικά το ένα δίπλα στο άλλο (--), αλλά σε απόσταση από την προηγούμενη και την επόμενη λέξη όπως πρέπει να γίνεται και στα τυπωμένα κείμενα με την κανονική παύλα, ενώ το ενωτικό μπαίνει χωρίς απόσταση.

5. Όταν δημιουργείται δεύτερος τόνος, σημειώνεται: ο άνθρωπός-μου, δώσε-μού το, απόδειξέ-το.

(ΣΗΜ. Δεν είμαι σύμφωνος αναφορικά με τη χρήση ενωτικών σημείων). Κύριοι, συνύδελφοι, έρχομαι τώρα στην ουσία:

Οι ρίζες του κακού.

(Όπως και άλλοτε ετόνισα σε αυτή την αίθουσα, σύμφωνα με τα δεδομένα της Στατιστικής Υπηρεσίας του 1971, 1.040.000 Έλληνες και Ελληνίδες είναι αναλφάβητοι και 2.431.160 δεν έχουν τελειώσει το δημοτικό σχολείο. Δηλαδή το 49% του πληθυσμού μας, ηλικίας από 10 χρόνων και πάνω, δεν τελείωσαν το δημοτικό σχολείο.

Οι ρίζες του κακού ξεκινάνε, βέβαια, από την κακή δομή της Πολιτείας μας — την αντιλαϊκή, την αντικοινωνική και την αντιεκπαιδευτική. Όμως στην κακοδιαμονία της Εκπαίδευσης βαραίνει και το ορθογραφικό, το τονικό και το γλωσσικό — μύλο που το τελευταίο κάπως βελτιώθηκε στη Δημοτική και Μέση, Εκπαίδευση.

Τις ορθογραφικές και τονικές δυσκολίες τις λογαριάζουν και οι ντόπιοι και οι Έλληνες της διασποράς, και όσοι ξένοι θα ήθελαν να μάθουν τα ελληνικά. Δυσκολίες που οδηγούν σε ανάσχεση της μάθησης. Και αυτά γίνονται σε εμάς όταν οι Άγγλοι, στην τόσο διαδομένη αλλά και ευκολομάθητη γλώσσα τους, έχουν, εδώ και πολλά χρόνια, εφαρμόσει ειδική απλουστευμένη μέθοδο για την εκμάθηση των αγγλικών από τους ξένους, το Basic way in English. Χρειάζεται μια πραγματική ορθογραφική και τονική μεταρρύθμιση απλουστεύοντας τη γλώσσα μας ορθογραφικά και τονικά. Και θα πρέπει ακόμα να αναθεωρηθεί και αναπροσαρμοστεί η διδακτέα ύλη καθώς και ο τρόπος της διδασκαλίας.

Αλλά το κακό εντείνεται στις μέρες μας με τους φραγμούς που μπήκαν στη μάθηση, από τη δήθεν εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1976. Ενώ τη διχοτόμηση της Μέσης Εκπαίδευσης, ορθώνοντας ανάμεσα στο τριχρόνο Γυμνάσιο και στο τριχρόνο Λύκειο το φραγμό των εισαγωγικών εξετάσεων — αυτή την τραγωδία των 15χρονων παιδιών — πού πρέπει να καταργηθούν, όπως προτείναμε το 1976 και το 1978, για να επακολουθήσουν και οι δύο πανελλήνιες εξετάσεις του Λυκείου —απαράδεχτες και αυτές— κλείνοντας έτσι ακόμα περισσότερο τις θύρες της ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης.

Φραγμοί στην ανώτερη μάθηση - ψυχικά τραύματα των νέων - άγχος των γονιών - παραπαίει φροντιστηριακή, Στόχος και ιδεώδες της Κυβέρνησης, οι μπλε φόρμες και τα χέρια με κατσαβίδια για άφθονη προσφορά εργασίας στις ντόπιες και τις πολυεθνικές εταιρίες. Και όλα αυτά σε βάρος των παιδιών της μη προνομιούχας τάξης, όπως δείχνει ο πίνακας με τα αποτελέσματα των εισαγωγικών εξετάσεων στα Γενικά Λύκεια του 77 - που τον καταθέτω για τα Πρακτικά.

* Ο κατατεθείς από τον κ. Κουτσογιέρα πίναξ έχει ως εξής:

Από τα αποτελέσματα των εισαγωγικών εξετάσεων του 1977 παρατηρείται ότι το ποσοστό των αποτυγόντων είναι:

Στα Πρότυπα και Πειραματικά σχολεία	4%
Στα ξένα σχολεία	4%
Στα μεγάλα ιδιωτικά σχολεία	5%
Στα κεντρικά σχολεία του Πειραιά	7%
Στα κεντρικά σχολεία της Αθήνας	10%
Στα κεντρικά σχολεία της Θεσσαλονίκης	12%
Στα Γυμνάσια σε πρωτεύουσες Νομών (εκτός Αττικής και Θεσσαλονίκης)	13%
Στα σχολεία της Δυτικής Αττικής	14%
Στα σχολεία της Ανατολικής Αττικής	16%
Στα λοιπά σχολεία της Αττικής	18%

Ας περάσουμε τώρα σε άλλα σχολεία:

Σχολικά επί της πόλεως Θεσσαλονίκης	24 %
Γέφυρα Οικονομικά Γυμνάσια	32 %
Γυμνάσια τριτάξια (V βαθμίδα)	33 %
Γυμνάσια έξω από τις πρωτεύουσες νομών	26 %
Γυμνάσια ασημένια (τα ηρωικά παιδιά του μόθου)	76 %
Γυμνάσιο Αγ. Βλασίου Αιτωλίας	75 %
Γυμνάσιο Οινουσσών Νίου	82 %
Γυμνάσιο Σφακιών Νανίων	84 %
Γυμνάσιο Κάσου Δωδεκανήσου	85 %
Γυμνάσιο Γκόρας Κορινθίας	97 %
Γυμνάσιο Νισύρου Δωδεκανήσου	100 %
Γυμνάσιο Ερατεινής Φωκίδας	100 %

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ. Όσα έγιναν φέτος στις εισαγωγικές εξετάσεις για τα Λύκεια αλλά και στις πανελλήνιες, είναι πολύ νωπά και πολύ θλιβερά. Και ο έλεγχος των αριθμών δεν έχει πει την τελευταία λέξη. Όσο για το σκάνδαλο της διαφοράς των θεμάτων το λόγο έχει για την ώρα, η Ποινική Δικαιοσύνη.

Πάντως από τους αριθμούς που δόθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας, το ποσοστό αποτυχίας των μαθητών που πήραν μέρος στις εισιτήριες εξετάσεις για τα Λύκεια, υπολογίζεται σε 20,07 %, ενώ αντίστοιχα περίπου ήταν 18,56 %. Και τα μεγαλύτερα ποσοστά αποτυχίας είναι ιδιαίτερα αυξημένα στα Γυμνάσια της υπαίθρου και των εργατικών συνοικιών.

Όσο για τις φετινές πανελλήνιες της Β' Λύκειου, αυτές παρουσίασαν τεράστιες διακυμάνσεις στην απόδοση της λειτουργίας των Λύκειων της χώρας (σε βάρος και πάλι των παιδιών των μη προνομιούχων) και παταγώδη αποτυχία χιλιάδων μαθητών. Όλα τούτα είναι δυσόλινα μηνύματα.

Η δυναστεία των τόνων.

Καιρός επί τέλους είναι να εκπέσει η δυναστεία των τόνων και να απαλαφρώσει η γραφή μας από τις ψιλές, τις δασείες, τις υπογεγραμμένες και, που αντί για οξεία, βαρεία ή περισπωμένη, να γίνεται χρήση ενός τονικού σημείου. Υπολογίζεται ότι για τη Γραμματική της γλώσσας μας, ο νέος δαπανάει 6.000 ώρες, από τις οποίες οι 3.000 ώρες αφιερώνονται στον «ορθό» τονισμό. Και αν απλουστευτεί το τονικό σύστημα θα απαλλαγεί η ορθογραφία από 80 κανόνες.

Υστερα από ένα διδακτικό πειραματισμό που έκανε ο Θεόφραστος Γέρου, άλλοτε σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, σε κείμενα μαθητών της ΣΤ' Δημοτικού, καταλήγει στα ακόλουθα συμπεράσματα αναφορικά με τα λάθη τονισμού και την ποσοστιαία σχέση τους με το σύνολο των ορθογραφικών λαθών :

Σε κείμενα 1.746 λέξεων, ορθογραφικά λάθη 5.972. Από αυτά τα 1889 είναι λάθη τονισμού. Αυτό σημαίνει πως το 1/3 περίπου από τα ορθογραφικά λάθη, είναι λάθη τονισμού.

Και ο Θεόφραστος Γέρου προχωρεί και στις ακόλουθες σκέψεις και διαπιστώσεις :

Αν πραγματοποιήσουμε στην απλοποίηση του τονικού συστήματος το κέρδος θα είναι μεγάλο.

Εξοικονομούνται πάνω από 80 ώρες σχολικής εργασίας κάθε χρόνο το 1/3 του σχολικού χρόνου το δίνουμε για τη γλωσσική διδασκαλία.

— Για λόγους ψυχολογικούς. Τα παιδιά θα λυτρωθούν από το άγχος της ορθογραφίας που τα κατέχει από την πρώτη τάξη ως την τελευταία. Και έτσι θα μπορέσουν να εκφράσουν πιο άμεσα τον εαυτό τους και περισσότερο αληθινά. Με την αποδέσμευση της εκφραστικής τους δύναμης θα δραστηριοποιηθεί η νοημοσύνη τους και θα βελτιωθεί η απόδοσή τους.

— Με την απλοποίηση του τονικού συστήματος περιορίζονται τα ορθογραφικά λάθη και η διδασκαλία της Γραμματικής και της ορθογραφίας γίνεται πιο αποτελεσματική.

— Η Γραμματική παίρνει τη σωστή θέση στο σχολικό πρόγραμμα. Από θεραπειά της ορθογραφίας γίνεται δάσκαλος της σωστής και λογικής έκφρασης, και ειλικρινής βοήθος στη δημιουργία του γλωσσικού ύφους του παιδιού.

— Και τέλος αναφέρεται στην παρατήρηση του Μανώλη Τριανταφυλλίδη : «Αφού γράφουμε για ν' αποτυπώσουμε όσο πιστότερα μπορούμε όσα λέμε, καλύτερη ορθογραφία θα είναι εκείνη που με τον απλούστερο τρόπο - με όλα τ' αναγκαία, όχι όμως και με περιττά σημάδια — μας βοηθεί να πετύχουμε το σκοπό αυτό».

Και δεν είναι σχήμα λόγου «ότι αμέτρητες γενιές —όπως γράφει ο Κώστας Τριανταφυλλίδης σε άρθρο του στην «Καθημερινή»— αποχωνώθηκαν και στερήθηκαν την αληθινή μάθηση προσπαθώντας να καταλάβουν γιατί η λέξη κράσις θέλει περισπωμένη και η φράσις οξεία η Τύρος οξεία και η Σύρος περισπωμένη, η Καρυάτις περισπωμένη και η πελάτις οξεία».

Αναλογιστήκατε ποτέ, κ. συνάδελφοι, πόσα φωνήεντα είναι υποχρεωμένο να έχει ένα τυπογραφείο για να τυπώσει ένα ελληνικό κείμενο; Σας πληροφορώ ότι χάρη στους τόνους, τα πνεύματα και τις υπογεγραμμένες, η γλώσσα μας διαθέτει αισίως 137 τύπους φωνήεντα. Σας διαβάζω, για να πάρετε μια γεύση, τους 26 τύπους του α και μόνο : ἄ, ἄ́, ἄ̂, ἄ̃, ἄ̄, ἄ̅, ἄ̆, ἄ̇, ἄ̈, ἄ̉, ἄ̊, ἄ̋, ἄ̌, ἄ̍, ἄ̎, ἄ̏, ἄ̐, ἄ̑, ἄ̒, ἄ̓, ἄ̔, ἄ̕, ἄ̖, ἄ̗, ἄ̘, ἄ̙, ἄ̚, ἄ̛, ἄ̜, ἄ̝, ἄ̞, ἄ̟, ἄ̠, ἄ̡, ἄ̢, ἄ̣, ἄ̤, ἄ̥, ἄ̦, ἄ̧, ἄ̨, ἄ̩, ἄ̪, ἄ̫, ἄ̬, ἄ̭, ἄ̮, ἄ̯, ἄ̰, ἄ̱, ἄ̲, ἄ̳, ἄ̴, ἄ̵, ἄ̶, ἄ̷, ἄ̸, ἄ̹, ἄ̺, ἄ̻, ἄ̼, ἄ̽, ἄ̾, ἄ̿.

Καταθέτω, κ. Πρόεδρε, για τα Πρακτικά περικοπή άρθρου του εκδότη Δ. Δημητράκου από την Επιθεώρηση «Η Φωνή του Βιβλίου» για να αποθαρμάσει η Βουλή τη φαντασία των αλεξανδρινών και το βυζαντινισμό του Η' και Θ' αιώνα, που εφόρτωσαν την απείριτη και ορθολογιστική αρχαία ελληνική γραφή με άχρηστα υλικά. Τούτο το φορτίο μοιρολατρικά σηκώνουμε, μεταβιβάζοντάς το και στις νέες γενιές, σε βάρος της ποιητικής απόδοσης και της εθνικής οικονομίας.

Κύριοι συνάδελφοι της Συμπολίτευσης, θα πρέπει και σεις να συνηγορήσετε για την αποδοχή αυτής της πρότασης.

Και θα ήθελα κλείνοντας την εισήγησή μου να ξαναγυρίσω στο Σολωμό, τον εθνικό μας ποιητή, θυμίζοντας τα τρανά του λόγια για να εκφράσει τους δυο μεγάλους του καιημούς για την ελευθερία και για τη γλώσσα: *Μή γαρ εις έχω άλλο σπυρίον μου πάρεξ ελευθερία και γλώσσα.*

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΠΑΣΟΚ).

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Ο κύριος Υπουργός έχει το λόγο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Έθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Κύριοι συνάδελφοι, επειδή η ώρα είναι προχωρημένη δεν θα επεκταθώ σ' ένα θέμα το οποίο άναμειβήτητα κάτω από άλλες συνθήκες και με άλλο σχηματικό θα χρειαζόταν έκτεταμένη και πονηργική αντιμετώπιση. Έξ' άλλου ζητώ να ενσωματωθεί στα Πρακτικά ή Εισηγητική Έκθεση στο σχέδιο Νόμου «περί κυρώσεως της από 11.11.1981 Πρόξεως του Προέδρου της Δημοκρατίας «περί έγγραφης μαθητών στα Δύκεια της Γενικής και Τεχνικής και Έπαγγελματικής Εκπαίδευσης», για την ιστορία της μεταβολής και η οποία έχει ως εξής:

«Αμέσως μετά την ανάληψη της εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ — και σε υλοποίηση εξαγγελίας του — μία από τις πρώτες πράξεις του Υπουργού Παιδείας υπήρξε η με αριθ. Φ 900.43/4/9/14145/2.12.1981 απόφασή του για την «Εισαγωγή του μονοτονικού στην Εκπαίδευση».

Μ' αυτή συστήθηκε ειδική επιτροπή με σκοπό να μελετήσει και να εισηγηθεί σχετικά με την καθιέρωση του μονοτονικού συστήματος σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, τον τρόπο και το χρόνο της εφαρμογής του, τις σχετικές αλλαγές που χρειάζεται να γίνουν κ.τ.λ.

Η επιτροπή, που την αποτέλεσαν οι κ.κ.:

- 1) Έμμανουήλ Κριαράς, διότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Πρόεδρος, και μέλη:
- 2) Φάνης Κακρυδιής, Τακτικός Καθηγητής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
- 3) Χρίστος Τσολάκης, Φιλολόγος Καθηγητής του Παιδαγωγικού Σχολείου του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
- 4) Βασίλειος Φόρης, Διευθυντής του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
- 5) Δημήτριος Τουπαϊζής, Σύμβουλος Β' του ΚΕΜΕ
- 6) Άριστείδης Βενιζούκας, Ειδικός Σύμβουλος του ΚΕΜΕ.
- 7) Χρίστος Μιχαλός, Φιλολόγος Καθηγητής με ΜΚ 5, εκπρόσωπος της ΟΛΜΕ.
- 8) Απόστολος Κοτλίτσας, Δάσκαλος με 6ο βαθμό, εκπρόσωπος της ΔΟΕ, και
- 9) Αλόη Σιδέρη, Φιλολόγος Καθηγήτρια με βαθμό Γυμναστίστρα, εκπρόσωπος της ΟΙΕΑΕ, υπέβαλε την εισήγησή της στις 14.12.81.

Στις 28.12.81 ο κ. Υπουργός Παιδείας ζήτησε και από την ολομέλεια του ΚΕΜΕ να εκφράσει τις απόψεις της για την εισαγωγή του μονοτονικού στη γλώσσα.

Ήδη με τη διάταξη που εισήχθη: η Κυβέρνηση, στη Βουλή, μετά την ψήφιση του νόμου, εισάγεται η χρήση του μονοτονικού στο γραπτό Έλληνικό λόγο. Με το άρθρ. 2 του ν. 309/1976 «Περί οργανώσεως και διοικήσεως της Γενικής Εκπαίδευσης», ορίζεται ότι: γλώσσα και αντικείμενο διδασκαλίας και γλώσσα των σχολικών βιβλίων είναι η νεοελληνική. Ο τονισμός, λοιπόν, αυτής της νεοελληνικής γλώσσας, καθιερώνεται μετά την τροποποίηση, να είναι σύμφωνα με το μονοτονικό σύστημα.

Το μονοτονικό σύστημα είναι ένας τρόπος δραστηκής απόδοσης στο θέμα των τόνων και των πνευμάτων. Η ανάγκη για την καθιέρωση του μονοτονικού προέκυψε πρωταρχικά από τη διαπίστωση ότι: τα πνεύματα και οι τόνοι, χωρίς να εξυπηρετούν κάποια πραγματική γλωσσική απαίτηση, γίνονται αιτία κατασταλαιωφόρης δσων γράφουν την Έλληνική, ιδιαίτερα των μαθητών, και τροχπέδη στις προσπάθειές τους για κατόκτηση της γλώσσας και για ούσιαστική μόρφωση.

Οι γλωσσολόγοι μās εξαιώνουν ότι οι τόνοι και τα πνεύματα δεν είναι στοιχεία έγγενή της ελληνικής γλώσσας. Οι αρχαίοι Έλληνες έγγραφαν με κεφαλαία, χωρίς πνεύματα και τόνους. Για την προφορά των δασέων φύόγγων και για το ανέβασμα και το χαμήλωμα της φωνής (τόνου). Σε χρειαζόνταν ιδιαίτερα σημάδια, γιατί διαβάζοντας ήξεραν πώς προφέρονται και πώς τονίζονται: οι λέξεις της γλώσσας τους. Τους τόνους και τα πνεύματα τα επινόησαν αρχικά οι αλεξανδρινοί γραμματικοί, για να διευκολύνουν τους ξένους λαούς των ελληνιστικών χρόνων και γενικά τους σπουδαστές της αρχαίας γραμματείας να διαβάξουν τα αρχαία ελληνικά με τον τρόπο των αρχαίων, σε μια περίοδο που η ελληνική «Κοινή» είχε χάσει τον προσωπικό της χαρακτηρισμό (τη διάκριση, δηλαδή ανάμεσα στα μακρά και τα βραχεία), κι ακόμα πολλές αρχαίες ελληνικές λέξεις (δημηρικές) είχαν εξαφανιστεί από το λεξιλόγιο της έποχής.

Έτσι το σημάδι (´) σήμαινε την όξεια (φωνή), δηλαδή το ανέβασμα της φωνής το σημάδι (´´) σήμαινε τη βαρεία, δηλαδή το χαμήλωμα της φωνής και το σημάδι (V) το ανέβασμα και το κατέβασμα μαζί. Το σημάδι (´) σήμαινε τη δασεία (παχιά) φωνή, ενώ αντίθετα το σημάδι (´´) σήμαινε την ψιλή (λεπτή) φωνή και το έδαξαν για να δείχνουν ότι έλειπε ή δασεία, όπως η βαρεία σημειωνόταν για να δείξει: ότι έλειπε η όξεια (φωνή).

Καταλαβαίνει λοιπόν κανείς τη χρησιμότητα αυτών των δύο ιδιαίτερα σημείων, (´) και (´´), ακόμα και για κείνη την έποχή...

Η δασεία, προφανώς απλούστευση του αρχαίου Η, που είχε πέσει σε αχρηστία, χρησιμοποιούσαν από πίο πριν. Ωστόσο τα σημάδια αυτά, προορισμένα αρχικά και επινόημένα για να βοηθούν τους ξενόγλωσσους στην εκμάθηση της Έλληνικής, κρατήθηκαν από τους Έλληνες, ακόμα και όταν πλέον έχασαν και τη σημασία τους, γιατί στο μεταξύ είχε χαθεί ο μουσικός τόνος.

Η χρήση αυτών των σημάδιων γενικεύεται μόλις τον 9ο αιώνα μ.Χ. Τελικά, ο ρόλος τους κατάκτησε έντελως διακοσμητικός, γι' αυτό και η κατάργησή τους αφήνει: ανεπηρέαστη τη σημερινή προφορά και τη βασική ιστορική ορθογραφία των λέξεων. Ένα μόνο τονικό σημάδι είναι άρκετο πάνω στη συλλαβή που εξάφεται και αυτή η άρχη είναι το βασικό χαρακτηριστικό του μονοτονικού συστήματος. Όπως παρατηρεί σχετικά ο Γ. Χατζηδάκις:

«Τα πνεύματα και οι τόνοι επανοτήθησαν όταν απολύθηκε το αίσθημα του μακρού και του βραχέος. Σήμεραν εγώ ο οποίος δεν έχω αυτήν την αίσθησιν δεν ενδιαφέρομαι ίνα μάθω εάν εν φωνήν είναι γραμμένον. Το μάλλον το οποίον με ενδιαφέρει είναι να μάθω να γνωρίζω ποιόν είναι το τονίζομενον γράμμα. Είναι τόνος ή εν στίγμα επί του τονίζομενου γράμματος μου αρκεί σήμεραν» (1929).

Και ούτε είναι ή τελευταία μόνο φάση τής νέας Έλληνικής (δημοτικής) που επιδέχεται τή μονοτονική μεταρρύθμιση. Η καθιερύουσα θα μπορούσε επίσης να τήν είχε εφαρμόσει, αυτήν έννοσσε ο Κατζηδάκις, και αυτό μπορεί να γίνει και σήμερα για όσα κείμενα τής ανατυπώνονται. Άλλά και τα αρχαία κείμενα φαίνεται να επιδέχονται κάποια τονική απόλυση, που θα έκανε μάλιστα περισσότερο προσπελάσιμα.

Τή συνηγορία τους για κάποια μορφή μονοτονικού έχουν εκφράσει στο παρελθόν κορυφαίοι άνθρωποι τών γραμμάτων και τής διανοήσης. Άνάμεσα τους συγκαταλέγονται οι:

I. Βηλαράς, Άλ. Πάλλης, Π. Βλαστός, Κ. Χατζόπουλος, Χρ. Τζούντας, Σ. Μανάρδος, Δ. Μπαλάνος, Κ. Ρωμάτος, Π. Λορεντζάτος, Γ. Σωτηριάδης, Κ. Άμαντος, Άχ. Τζάρτζανος, Ν. Άνδριώτης, Κ. Καρθάσιος, Θρ. Σαούρου, Ί. Κακριδής, Δίνος Πολίτης, Χρ. Χριστίδης, Έλευσιος Γρανίδης, Έμμ. Κριαράς κ.ά.

Σήμερα όλοι οι γλωσσολόγοι μας κάσονται υπέρ του μονοτονικού. Είναι χαρακτηριστικό ότι τήν ίδια θέση παίρνει και ο σημερινός καθηγητής τής γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Άθηνών Γ. Μπαμπινιώτης:

«Πολύ περισσότερο δυνατή —και ιστορικά δικαιολογημένη— είναι, κατά τή γνώμη μου, η τονική απόλυση ή και κατάργηση ακόμη τής διακρίσεως των τόνων (μονοτονικό σύστημα), υπό την προϋπόθεση φυσικά ότι θα δηλώνεται η τονιζομένη συλλαβή με κάποιο συμβατικό τονικό σημείο» (1978).

Άπό επίσημη πλευρά στο παρελθόν, έγιναν ίσαμε σήμερα οι έξις συντονισμένες ενέργειες υπέρ ή εναντίον του μονοτονικού.

Στά 1931, έπειτα από διάετη τής κυβέρνησης του Έλευθερίου Βενιζέλου, με Ύπουργό Παιδείας τόν Γεώργιο Παπανδρέου, ή Άκαδημία Άθηνών συγκρότησε Έπιτροπή (άπό τούς Δ. Αιγινήτη, Κ. Άμαντο, Ί. Καλιτσουάνη, Γ. Άναγνωστόπουλο και Άχ. Τζάρτζανο) που μελέτησε τόν θέμα και πρότεινε (με μειψηρία τού Ί. Καλιτσουάνη) τήν αντικατάσταση τής όξείας, τής βαρείας και τής περισπωμένης με μία στιγμή και τήν κατάργηση τής ψιλής. Για τόν ίδιο έρώτημα, στο Πανεπιστήμιο τής Θεσσαλονίκης, ο Μανόλης Τριανταφυλλίδης εισήγησε τήν κατάργηση τών πνευμάτων και τήν αντικατάσταση τών πρώων τόνων με έναν, που να σημειώνεται στις λέξεις που έχουν περισσότερες άπό μία συλλαβές.

Τόν 1939 ή Συντονιστική Έπιτροπή τής Νεοελληνικής Γραμματικής (Μ. Τριανταφυλλίδης, Κ. Καρθάσιος, Θρ. Σαούρου, Β. Φάβης, Άχ. Τζάρτζανος), πρότεινε στον Ι. Μεταξά τήν απόλυση τού τονικού συστήματος:

«Τόν νέο τονικό σύστημα θα έπρεπε να περιόρισε τούς τρεις τόνους σ' ένα τονικό σημάδι, που να σημειώνεται σε κάθε λέξη, στην τονισμένη συλλαβή... τά δύο πνεύματα δε θα σημειώνονταν καθόλου». (Ένα μέλος τής Έπιτροπής, ο Β. Φάβης, δέχτηκε τήν τονική απόλυση μόνο για τίς δύο πρώτες τάξεις τού δημοτικού).

Η πρόταση πέρασε άπό τόν Έκπαιδευτικό Συναέλιον, που αναγνώρισε ως όρθά τά επιχειρήματα τής Έπιτροπής, αλλά έκρινε ότι τόν μέτρο θα έπρεπε ανά εφαρμοσθή άφου πρώτον ή δημοτική γλώσσα έκτοπισή τήν καθιερύουσαν άπό όλα τά πεδία τού γραπτού λόγου (με μειψηρία τής Σ. Γεδεών, που ζήτησε να εισαχθή προοδευτικώς εις τάς δύο κατωτέρως τάξεις τού δημοτικού).

Έπειτα άπ' αυτό ή πρόταση τής Έπιτροπής δεν έγινε δεκτή.

Μέτα τήν Κατοχή (1942) τόν Πανεπιστήμιο Άθηνών, με πρωταγωνιστή τόν Ν. Βεργόπουλο, κατά πλειψηρία επέ-

βαλε ποινη προσωρινής απόλυσης δύο μηνών τών καθηγητή Ί. Κακριδή, γιατί στα βιβλία του χρησιμοποιήσε «όρθογραφικών και τυπικών σύστημα καινοφανές και γλωσσικών ιδιωμάτων ήπιτροπόμενον διά τήν εν τώ πανεπιστημίω διδασκαλίαν». Τά πρακτικά τής δίκες τυπώθηκαν άπό τόν διεκλιπωλαίο τής «Έστίας» με τόν γνωστό τίτλο «Η δίκη τών τόνων».

Άργότερα ή Φιλοσοφική Σχολή κυλοφόρησε τόν «Άντιδικία τών τόνων» άπαντητικό φυλλάδιον, όπου υπερκρίνεται τών τόνων για λόγους ιστορικής σημασίας.

Άνάμεσα στο 1976 και 1979 έγιναν στη Βουλή τρεις προτάσεις για τήν καθιέρωση τού μονοτονικού. Οι προτάσεις εκείνες καταψηφίστηκαν άπό τήν τότε κυβερνητική πλειψηρία, τής οποίας οι εκπρόσωποι δήλωσαν ότι δεν ήταν κατ' άρχήν αντίθετοι με τή λογική τού μέτρου, αλλά ότι ή εφαρμογή του θα έπρεπε να μετατεθεί σε ευθεότερο χρόνο, όταν και ή κοινή γνώμη θα ήταν ώριμη για μία τέτοια μεταβολή.

Έτσι, τόν 1976, όταν συζητήθηκε στην Κοινοβουλευτική Έπιτροπή και στην όλομέλεια τής Βουλής τόν νομοσχέδιο για τή γενική εκπαίδευση, πολλοί υποστήριξαν ότι ήταν καιρός να εισαχθή τόν μονοτονικό. Τόν 1977 (23 Μαΐου) έγινε στη Βουλή πρόταση νόμου για τήν καθιέρωση τού μονοτονικού. Τήν υπογράφουν 54 βουλευτές τής τότε Άξιωματικής Άντιπολίτευσης, μερικοί άπό τούς οποίους κήρυξαν και σήμερα στη σημερινή Άξιωματική Άντιπολίτευση.

Τόν 1979 τόν ΠΑΣΟΚ κάνει νέα πρόταση νόμου, για τήν εισαγωγή τού μονοτονικού.

Άς σημειωθεί ότι και τόν ΚΕΜΕ, άνώτατο επίσημο έργον τού Ύπουργείου Παιδείας, πήρε τόν 1977 θετική θέση στο θέμα τού μονοτονικού (με ελάχιστες μόνο επιφυλάξεις, ως πρós τόν χρόνο εφαρμογής του). Παρά τή γνωμοδότηση αυτή τού ΚΕΜΕ ή κυβέρνηση καταψήφισε και τήν τελευταία πρόταση νόμου τού ΠΑΣΟΚ.

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΜΟΝΟΤΟΝΙΚΟΥ

Για τή σημασία τού μονοτονικού στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, ιδιαίτερη βαρύτητα έχει σχετικά ή γνώμη τού μεγάλου γλωσσολόγου Γ. Μ. Κατζηδάκι, που άπό τόν 1911 άκόμα παρατηρούσε τά έξις:

«Έπειδή ως γνωστόν τας μεγίστας δυσκολίας εύρίσκουσιν οι μικροί μαθηταί εύθύς εν άρχή τής γραμματικής, εν ταις διδάγμασι περί πνευμάτων και τόνων, καθ' όν συνάπτονται τά περί μακρών και βραχέων φωνηέντων, τά περί εγκλίσεως κτλ., διά τούτο εύχης έργον θα ήτο αν τόν διδακτικόν διελίον τόν προσωρισμένον διά τά δημοτικά έξετυπούτο άνευ τών σημείων τούτων, άπλώς δε δι ενός σημείου οίον σταυρού, άστερίσκου ή άλλου τινός όπωσδήποτε διακριτικού άνωθεν τής τονισμένης συλλαβής τού κειμένου έδηλούσε ή θέση τού τόνου. (Έτσι θα απηλλάσσοντο οι τού δημοτικού σχολείου μαθηταί τών πλείστων τών κανόνων περί ψιλής και βαρείας, περί όξείας και περισπωμένης, περί μακρών και βραχέων φωνηέντων, περί εγκλίσεως τόνου κτλ., περί όν, έπειδή εν τώ προφορικώ ήμών λόγω ούδεν έχομεν, ούδεν αίσθανοντα: οι διδασκόμενοι, αναγκάζονται δε να άποστηθίσωσι μηχανικώς πάντα. Διά τής μεταρρυθμίσεως δ' άπεβάλλοντο μέν τά υπό τών μεταγενεστέρων και μεταϊωνικών λογίων έπινοηθέντα όρθογραφικά τούτα σημεία, θα ελάμβανον δε ή γραφή εν τύπον είχεν κατά τούς αρχαίους».

Τά ίδια υποστηρίζει και ο Μανόλης Τριανταφυλλίδης:

«Τόν ζήτημα των τόνων είναι τόν μεγαλύτερο βάσανο... Μόνον ένα γιατρικό, κι αυτό ριζικό, υπάρχει: να καταργηθούν όλοι οι τόνοι και να διατηρηθεί μόνο η όξεία... έτσι θα γλιτώσουμε άπό τόν μεγαλύτερο σταύρωμα των παιδιών». (1932)

Πόσο μεγάλο είναι τόν «σταύρωμα» τών παιδιών, έκτός άπό αυτά τά ίδια, τόν ξέρουν πολύ καλά οι δάσκαλοι και οι γονείς τους. Τόν μεγαλύτερο μέρος τής γραμματικής και όρθογραφικής διδασκαλίας έχει να κάνει με τούς τόνους και τά πνεύματα. Ύπάρχουν στη σχολική νεοελληνική γραμματική 5 γενικοί κανόνες τονισμού, 7 για τόν τονισμό όνομάτων και

άντωνομιών και ὃ γιὰ τὰ ρήματα, και ὅλοι αὐτοὶ μὲ τις ἐξαιρέσεις τους. Ὑπάρχει ἐπίσης ἕνας μακρὸς κατάλογος μὲ διασεινόμενες λέξεις. Τὸ δράμα τῶν παιδιῶν εἶναι ὅτι, και ὅταν ἀκόμα μάθουν αὐτοὺς τοὺς κανόνες, δύσκολα τὰ καταφέρνουν νὰ τοὺς ἐφαρμόσουν στὴν πράξη, δηλαδή σὲ ὁτιδήποτε γράφουν.

Ὑπολογίζεται ὅτι ἡ ἐκμάθηση τῶν κανόνων τονισμοῦ ἀπαιτεῖ περὶ τις 6.000 ὥρες στὸ νεαρὸ μαθητὴ τοῦ Δημοτικοῦ και τοῦ Γυμνασίου.

Ἀλλὰ και εὐρύτερα ἡ τονικὴ ἀπλοποίηση, βασικὸ θέμα τῆς σγαλικῆς ὀρθογραφίας, ἔχει, ὅπως παρατηρεῖ ὁ Μανόλης Τριανταφυλλίδης: «Γενικότερο ενδιαφέρον, και ἐξω ἀκόμη ἀπὸ τοὺς εκπαιδευτικούς κύκλους. Ὅχι μόνο σα ζήτημα εκπαιδευτικὸ, που ἡ ἀπήχησή του φτάνει συχνά... μέσα στην κοινωνία, με τα πυκνά παράπονα για την ανεπάρκεια του ὀρθογραφικοῦ καταρτισμοῦ των τροφίμων του ελληνικοῦ σχολείου, παρά και: σαν κοινωνικὸ γενικά, γλωσσικοκοινωνικὸ ζήτημα, που ἐνδ'αφέρει, θέλοντας και μη, κάθε ομογλωσσό, κάθε πολίτη, τον καθένα μας».

Ἡ υιοθέτηση τοῦ μονοτονικοῦ θὰ ἔχει εὐεργετικὲς συνέπειες και στὸ χώρο τῆς τυπογραφίας, ὅπου ἡ σημερινὴ κατάσταση συνεπάγεται ἀσχοπὴ σπατάλη χρόνου και οικονομικῶν πόρων. Ἡ ἑλληνικὴ τυπογραφικὴ κἀτα ἔχει: πάνω ἀπὸ 180 θέσεις γιὰ τὰ διάφορα ψηφία και ὀρθογραφικὰ σημεῖα, ἐκεί που θὰ ἦταν ἀρκετὰ μόλις 60. Ὁ περιορισμὸς τῶν στοιχείων στὸ ἕνα τρίτο μειώνει ἀντίστοιχα τις κινήσεις, τὰ τυπογραφικὰ λάθη και τις διορθώσεις, με ὅτι αὐτὸ συνεπιφέρει: σὲ ἐξοικονόμηση χρόνου και χρήματος. Τῆ σημαντικὴ αὐτὴ διαπίστωση τὴν εἶχε κάμει ἀπὸ τὸ 1932 ὁ ἐκδότης Δ. Δημητράκος, που ὑπολόγισε τότε τὴ σπατάλη σὲ 13.500.000 δραχμὲς τὸ χρόνο. Τὸ 1972 ὁ δημοσιογράφος Γ. Λαμπιδης ἀνεβάζει τὸ ποσὸν σὲ 5 δεσκατομμύρια. Τέλος, σὲ μελέτη που ἔγινε ἀπὸ μεγάλο οικονομικὸ Ὄργανισμὸ ὑπολογίζεται ὅτι, με τὴν κατάρριψη τῶν πνευμάτων και τῶν παλλῶν τόνων, οἱ δαπάνες γιὰ τὴ δακτυλογράφηση και τὴν ἐκτύπωση θὰ περιοριστοῦν κατὰ 40%.

Οἱ ἀντιρρήσεις που ἔχουν προβληθεῖ κατὰ καιροῦς, μπορεί ἴσως—ἀπὸ κάποια πλευρὰ—νὰ εὐσταθοῦν παλαιότερα. Δὲν εὐσταθοῦν ὁμως πιά.

Οἱ συνθήκες και οἱ οἰκονοὶ σήμερα εἶναι προσφορότεροι ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ γιὰ τὴν καθιέρωση, τοῦ μονοτονικοῦ. Οἱ συνδικαλιστικὲς ὀργανώσεις τῶν εκπαιδευτικῶν (ΔΟΕ, ΟΛΜΕ, ΟΙΕΑΕ) τὸ ἔχουν ζητήσει με ψηφίσματά τους και τὸ ἐφαρμόζουν στὰ ἐντυπὰ τους και οἱ δάσκαλοι και οἱ καθηγητές, ὅλοι, τὸ περιμένουν ἀπὸ καιρὸ. Οἱ περισσότεροι γονεῖς, ἐπίσης, θὰ αἰσθανθοῦν ἀνγκούριση και θὰ τὸ ἐπιδοκιμάσουν. Μία ἔρευνα που ἔγινε πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια, με κύριο φορέα τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας, εἰδείξε ὅτι: οἱ 70 στὸς 100 γονεῖς ἦταν ὑπὲρ τοῦ μονοτονικοῦ. Πέρα, ἀπὸ τοὺς γονεῖς τὸ μονοτονικὸ ἔχει ἤδη υιοθετηθεῖ ἀπὸ ὀρισμένους ὀργανισμούς, ὅπως τὸ Ἰνστιτούτο Νεοελληνικῶν Σπουδῶν (Μανόλη Τριανταφυλλίδης) και ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και ἡ Ἐταιρεία Σπουδῶν Νεοελληνικοῦ Πολιτισμοῦ και Γενικῆς Παιδείας, καθὼς και ἀπὸ ἀρκετοὺς συγγραφεῖς.

Ἀλλὰ και ἡ κοινὴ γνώμη εἶναι περισσότερο ἐνημερωμένη και σὲ μεγάλο ποσοστὸ εὐνοϊκὰ διατεθειμένη, ἔπειτα ἀπὸ τὰ σχετικὰ δημοσιεύματα και τις συζητήσεις, που ἔχουν πυκνώσει τὸν τελευταῖο καιρὸ. Ἡ καλύτερη μάλιστα προετοιμασία τῆς κοινῆς γνώμης ἔχει γίνει ἀπὸ ὀρισμένες ἐφημερίδες και περιοδικὰ που υιοθέτησαν κάποια μορφή μονοτονικοῦ, ὅπως τὸ «Ἐθνος», ἡ «Ἐργατία», ἡ «Ἐλευθεροτυπία», ἡ «Καθημερινή», ὁ «Ταχυδρόμος», τὸ «Ἄντι», ἡ φιλοξενοῦν στις σελίδες τους κάποια μονοτονισμένα κείμενα, ὅπως «Τὸ Βήμα».

Τὸ ἐνδ'αφέρον εἶναι ὅτι πολλοὶ ἀναγνώστες αὐτῶν τῶν ἐφημερίδων δὲν ἀντιλήφθηκαν τὴ μεταβολή, τὸ ἴδιο ὅπως δὲν εἶχαν ἐνοχληθεῖ ἀπὸ προηγούμενες ὀρθογραφικὲς ἀπλοποιήσεις (ὄξεια στὰ δίχρονα, καταλήξεις ὑποτακτικῆς —εις,

—ει, παραθετικὰ σὲ —ότερος, —ότατος κτλ.) και αὐτὸ εἶναι τὸ καλύτερο ἐπιχείρημα γιὰ ὅσους ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ καθιέρωση τοῦ μονοτονικοῦ θὰ δημιουργηθεῖ ἀναγκαστικὲς δυσκολίες.

Ἀναγκαστικὲς δυσκολίες δὲ θὰ δημιουργηθοῦν ἐπίσης με τὰ σημερινὰ πολυτονισμένα κείμενα, ὅταν τὸ μονοτονικὸ θὰ ἔχει ἐπικρατήσει και οἱ ἀναγνώστες θὰ ἔχουν ξεχάσει ἢ δὲ θὰ ἔχουν γνωρίσει: τὰ πνεύματα και τοὺς διαφορετικὸς τόνους—θὰ διαβάζονται δηλαδή με τὴν ἴδια σχετικὴ εὐκολία που διαβάζονται σήμερα τὰ μονοτονισμένα κείμενα. Γι' αὐτὸ και δὲν ὑπάρχει περίπτωση νὰ πέσουν σὲ ἀγχοπία τὰ πρὶν ἀπὸ τὸ μονοτονικὸ βιβλία τῶν βιβλιοθηκῶν και οὔτε ὑπάρχει λόγος ἀνητυχίας γιὰ τοὺς ἐκδότες και τοὺς βιβλιοπώλες που ἡ τονικὴ μεταρρύθμιση θὰ τοὺς βρεῖ με τὰ ρόφια τους γεμάτα παλιὸ ἐμπόρευμα.

Κάποια ἴσως δυσκολία θὰ ὑπάρξει στὸ γράψιμο με τὸ μονοτονικὸ γιὰ ὅσους ἔχουν ἤδη μάθει: νὰ γράφουν με πνεύματα και τόνους, ἀλλὰ εἶναι βέβαιο ὅτι, διαβάζοντας τοὺς λίγους κειμένους, που τὸ διέπουν και κάνοντας ἀσκήση, μέσα σὲ λίγες μέρες θὰ τὸ συνηθίσουν».

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Ὑπ. Ἐθνικῆς Παιδείας και Θεραπειῶν). Θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἕνα ἐκτεταμένο θέμα διαπραγματευτῆς, ὅχι μόνο ἀπὸ αὐτὸν που ἔχει τὴν τιμὴ νὰ εἰσηγηθεῖ ἕνα τέτοιο θέμα πρὸς τὴ Βουλὴ, ἀλλὰ πιστεύω και ἐπὸ ὅλες τις παρατάξεις και ἀπὸ ὅλους τοὺς ὁμιλητὲς που θὰ ἤθελαν νὰ ἐπεκταθοῦν σ' αὐτὸ. Ἀντὶ αὐτοῦ θὰ παρακαλέσω τὸν κύριο Πρόεδρο, νὰ ἐνωματώσει τὴν εἰσηγητικὴ ἐκθεση στὴν ὁμιλία τῆς Κυβέρνησης γιὰ νὰ δικαιολογηθεῖ ἀπέναντι σὲ αὐτοὺς που ἔρχονται, τοὺλάχιστον, τὴν εἰσηγήση και τὴν ἀποδοχὴ του ἀπὸ τὴ Βουλὴ.

Δὲν θὰ ἤθελα, πάντως νὰ προχωρήσω χωρὶς νὰ ἐπισημάνω ὅτι πράγματι ἡ Κυβέρνηση λυπάται, που δὲν εἶναι τὸ σύνολο τῆς Αἴθουσας παρὸν και κάτω ἀπὸ τὸ λόγο που δὲν δικαιολογεῖ τὴν ἀπουσία. Ἀπουσιάζει ἡ Μείζονα Ἀντιπολίτευση, ἡ ὁποία ὅπως διαβεβαίωσα, ὅταν ἐτοποθετεῖτο ἡ Κυβέρνηση πάνω στὸ θέμα που ἀνεκύψε, θὰ μπορούσε νὰ ἔχει τὴν ἀνεση νὰ ἀναπτύξει τις ἀπόψεις της, ἀν εἶχε ἀπόψεις, και στὴ συνέχεια νὰ κρίνει ἡ Βουλὴ, γιὰ τὴν πορεία τῆς συζήτησης.

Πράγματι, ἡ Κυβέρνηση ἐκφράζει τὴ λύπη της, γιατί χωρὶς λόγο ἡ Μείζον Ἀντιπολίτευση ἀπουσιάζει, ἐκτός ἀν θεωρηθεῖ κανεὶς, σὰν λόγο, τὸ ὅτι, με αὐτὸ τὸν τρόπο, ἀποφεύγει διχογνωμίες πάνω στὸ πρόβλημα που ἔχει τεθεῖ οὐσιαστικὰ ἀπὸ τὴν ἐξέλιξη τῆς γλώσσας, ἀπὸ τὴ συνείδηση τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ στὸ σύνολό του.

Δὲ θὰ ἐπεκταθῶ, ὅπως εἶπα πρὶν μιστότα, στὴν δικαιολόγηση τῆς εἰσαγωγῆς αὐτοῦ τοῦ νομοθετήματος. Πιστεύω, ὁμως, ὅτι ἡ καθιέρωση τοῦ μονοτονικοῦ στὴν συνείδηση ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀποτελεῖ τὴν οὐσιαστικὴ εἰσηγητικὴ ἐκθεση μας, και συνεπῶς τὸ λόγο γιὰ τὴν εἰσαγωγή και τὴν ἀποδοχὴ ἐκ μέρους τῆς Βουλῆς.

Ἀλλὰ θὰ ἤθελα νὰ θίξω μερικὰ σημεῖα, τὰ ὁποία, ἴσως, θὰ μπορούσαν νὰ θεωρηθοῦν, ἐὰν εἶχαν και αὐτὰ κάποια οὐσία, τεχνικοῦ χαρακτήρα. Κατ' ἀρχήν, ἀποδέχομαι τὴν πρόταση τοῦ κυρίου Τσιγαρίδα και στὸ ἀντίστοιχο σημεῖο, θὰ σημειωθῶν οἱ μεταβολές. Δεύτερον, πρέπει νὰ εἶναι σ' αὐτὰ τὰ Προεδρικὰ Διατάγματα, τὸ εἶδος τοῦ μονοτονικοῦ, τὸ ὁποῖο τελικὰ θὰ θεσπισθεῖ. Γιὰ ὅσους ἔχουν ἀσχοληθεῖ με τὸ θέμα, γνωρίζουν, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ προταθοῦν και ἤδη ἔχουν προταθεῖ πολλὰ εἶδη μονοτονικοῦ με παραλλαγές ἀνάμεσα σὲ αὐτὰ. Καὶ ἡ ἐκθεση τῆς ἐπιτροπῆς τὴν ὁποία συστήσαμε και τὴν ὁποία ἐκθεση ἔχουμε στὰ χέρια μας, ἔχει διαφωνία στὸ εἶδος τοῦ μονοτονικοῦ και ὑπάρχει πλειοψηφία και μειοψηφία, ὅπως ὑπῆρξε πλειοψηφία και στὴν ἀπόφαση τοῦ ΚΕΜΕ. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἡ πλειοψηφία τῆς ἐκθεσης τάσσεται ὑπὲρ τῆς μίας μορφῆς, ἀκριβῶς ὑπὲρ τῆς ἀντιθέτου ἀπὸ αὐτὴ που τάσσεται ἡ πλειοψηφία τοῦ ΚΕΜΕ και τανάπαλιν. Ἡ κύρια διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο συστημάτων που εἰσηγείται ἡ ἐπιτροπὴ και τὸ ΚΕΜΕ κατ' ἀντι-

στοιχεία είναι στον τονισμό των μονοσυλλαβών. Αλλά από αυτό το λόγο και από μερικούς άλλους δευτερεύοντες λόγους προκύπτουν κάποιες κανόνες λιγότεροι ή περισσότεροι από την α' ή τη β' παραλλαγή, από την υιοθέτηση του α' ή του β' συστήματος. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ζητάμε εξουσιοδότηση προκειμένου τη τελική κρίση να την έχει η Κυβέρνηση. Ασφαλώς η Βουλή δεν ήταν και δεν μπορεί να είναι, ο καταλληλότερος τόπος για να αναπτυχθούν τεχνικά ή ουσιαστικά γραμματολογικά επιχειρήματα, τα οποία πάντως, ή έτσι ή αλλιώς δεν τριάζουν ποια και αν είναι ή επιλογή, την ουσία της μεταρρύθμισης.

Η ουσία της μεταρρύθμισης, πράγματι βρίσκεται στο γεγονός, ότι μετά από δύο χιλιετίες χρόνι, με μία εξαίρεση παλαιότερα, της εποχής του Πλευθείου Βενιζέλου, σε σχέση με την βασίλ, δεν είχε αποτολμηθεί μία τόσο δραστηκή μεταβολή και τονική απλοποίηση εις τα δεδομένα του τονισμού.

Βεβαίως γνωρίζουμε αυτό το οποίο υποστήριξε ο κύριος Γλέζος λέγοντας ότι ίσως το σωστότερο σύστημα θα ήταν το άτονικό. Δεν θα θέλησω να τοποθετηθώ πάνω σε αυτή τη θέση. Θα ήθελα πάντως να υπαγραμμώ το ότι, αυτή η δραστηκή μεταβολή πάνω στην τονική σήμανση είναι πράγματι —πως βλέπουμε: πολλοί και όχι από αυτούς που εισάγουν την μεταρρύθμιση αυτή τη στιγμή— είναι πράγματι, εξ αίτιας και της ιστορίας της μεταβολής, μία επανάσταση στα χρονικά και γλωσσικά δεδομένα της ελληνικής γλώσσας. Δεν θα αναφερθώ ειδικότερα στα πλεονεκτήματα ή και στις αντιρρήσεις ή επιφυλάξεις οι οποίες διατυπώνονται από τους όλο και λιγότες «γλωσσολογότες» της ήδη δεδομένης οπτικής απόσπωσης της νεοελληνικής γλώσσας. Αλλά, πράγματι, στο περνάει ο καιρός, διαπιστώνεται, ότι όλο και λιγότεροι επιμένουν εις την αποσπωση, όπως την γνωρίζουμε και την έχουμε διδαχθεί έμεις οι παλαιότεροι.

Και είναι γενικότερα αποδεκτή ή αλήθεια, ότι χωρίς μεταβολή εις την πολιτιστική και γλωσσική κληρονομιά, μπορεί κανείς να προχωρήσει σε αυτή την απλοποίηση την οποία εισάγει σήμερα η Κυβέρνηση και κάνει δεκτή η Βουλή, ακόμη και από της πλευράς των άπόντων, όπως διατυπώθη τουλάχιστον από τους Αρχηγούς και εκπροσώπους της, και η οποία πραγματικά θα βελτιώσει σε όλους τους τομείς, σε όλα τα επίπεδα τη συναφή, τα γλωσσικά δεδομένα, χωρίς να βλάψει καθόλου την πολιτιστική και γλωσσική μας κληρονομιά, για την οποία βεβαίως η Κυβέρνηση έχει πρώτιστο ενδιαφέρον.

Κύριοι συνάδελφοι, δεν θέλω να επεκταθώ περισσότερο, πιστεύω, ότι είναι τόσο βαθεία και ελόφωτη ή αποδοχή της προτεινόμενης μεταβολής από την Αθήνα, όπως και από όλο τον Ελληνικό λαό, ώστε δεν χρειάζεται πιο πολλή κριτική. Νομίζω, ότι η Βουλή και ο Ελληνικός λαός αποδέχεται τη μεταβολή και μάλιστα από εδώ και πέρα με Διατάγματα, σε μία προσπάθεια, που δεν σκαματάει αυτό το σημείο, να ετοιμάσει η Κυβέρνηση τις τεχνικές προϋποθέσεις για τη καλύτερη εφαρμογή στη παιδεία και τη Διοίκηση. Ευχαριστώ. (Ζωγρά χειροκροτήματα από την Κυβερνητική Πτέρυγα).

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ. Κύριε Υπουργέ, επανέρχομαι στη πρότασή μου, ή ορολογία «νεοελληνική γλώσσα», να αντικατασταθεί με την ορολογία «δημοτική γλώσσα».

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Κύριε συνάδελφε, είναι γενικότερα αποδεκτό, ότι η τονική απλοποίηση δεν αφορά μόνο τη δημοτική, αφορά γενικά τη νεοελληνική.

Συνεπώς, αν συχνά βάλουμε «δημοτική» ουσιαστικά περιορίζουμε την απλοποίηση.

Διαφέρει ίσως ή υπόθετη όπως υποδεικνύει και ή επιτροπή Κριτών, την οποία συστήσαμε, σε σχέση με τα κείμενα της αρχαίας ελληνικής ιδιαίτερα μιας περιόδου που ξεκινά από τους Αλεξανδρινούς χρόνους και έρχεται μετέπειτα. Αλλά, όμως, είναι βέβαια, ότι αν συχνά προσδιορίσουμε και συνεπώς περιορίσουμε κατά το τρόπο που σημειώσαμε μόνο στη δημοτική τη τονική απλοποίηση, ουσιαστικά περιορίζουμε το θέμα, γιατί είναι δυνατό, ακόμη και αυτή η τονική απλοποίηση

να γίνει αποδεκτή — και γίνεται αποδεκτή — όχι μόνο από τους μη δημοτικιστές από τους καθαρουμεσιανούς, αλλά και από αυτή καθεαυτή τη καθαρουμεσια, όπως μπορεί κανείς να τη φανταστεί.

Συνεπώς, κυρία μου, κύριε συνάδελφε, αλλά δεν μπορώ να δεχτώ τη πρότασή σας.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Ο κύριος Κατάρης έχει το λόγο.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΤΑΡΗΣ. Κύριε Πρόεδρε, είναι σωστή μεν ή πρόταση του κύριου Κουτσοχέρα, αλλά όπως πολύ σωστά τόνισε ο κύριος Υπουργός δεν είναι για το παρόν νομοσχέδιο. Γιατί; Όχι μόνο ή δημοτική, αλλά και ή καθαρουμεσια και ή αρχαία ελληνική ακόμη, πρέπει να γραφούν με το μονοτονικό σύστημα. Τα νέα κείμενα που θα εισαχθούν στα σχολεία θα είναι ασφαλώς και αυτά στο μονοτονικό. Αυτή ή άποψη έχει εκφραστεί ακόμη και από μεγάλο ελληνιστή έ οποίος είχε και τότε ακόμη, όταν προσπαθούσε να αποκαταστήσει τα αρχαία κείμενα, ότι δεν πρέπει να υπάρχουν τόνοι και πνεύματα. Φαντασθείτε σε ποιά εποχή είχαμε αυτή την πρόταση για την κατάργηση των τόνων.

Όσον αφορά για την πρόταση του αξιότιμου κύριου Κουτσοχέρα, υπάρχει περιθώριο σε άλλα φάση μιας γλωσσικής μεταρρύθμισης ή διοικητικής άλλου νομοσχεδίου, να γίνει δεκτή, γιατί είναι πράγματι σωστή. Αλλά όπως σωστά είπε και ο κύριος Υπουργός να μη περιορίσουμε αλλά να διευρύνουμε σε όλες της μορφές της γλώσσας τη χρήση του σωστού μονοτονικού συστήματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Ο κύριος Δαξόπουλος έχει το λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΑΒΙΔΟΠΟΥΛΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, στα αρχαία θα αναφερθώ και έγω πολύ σύντομα.

Από την Α' τάξη του Λυκείου θα είμαστε υποχρεωμένοι να αναγκάζουμε το παιδί να μιλάει όλους τους κανόνες και όλα την έρθογραφία. Θα υποβάλλεται στον κόπο, για να μάθει πάλι την έρθογραφία.

Γι' αυτό θα πρέπει ο κύριος Υπουργός να εξετάσει, αν είναι δυνατό, το μονοτονικό να εφαρμοστεί και στα Αρχαία Ελληνικά. Στη γραμματική που το παιδί θα διδάσκεται από την Α' τάξη του Λυκείου, να μην είναι υποχρεωμένο να μιλάει τους κανόνες τονισμού. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Ο κύριος Υπουργός έχει το λόγο.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Πάνω στο θέμα που έδιξε ο τελευταίος άφορητής νομίζω, ότι πρό όλίγου διευκρίνισα, ότι όρισμένα από τα παλαιά, από τα αρχαία κείμενα, είναι δυνατό να θεωρηθούν, ότι μπορούν να μπειν στους κανόνες του μονοτονικού, όπως εδώ τα προβλέπουμε, όρισμένα άλλα, ίσως όχι.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο και ή ειδική επιτροπή συνιστά ειδική μελέτη σε σχέση με τα παλαιότερα κείμενα.

Γι' αυτή την έννοια και σε σχέση με αυτά, βεβαίως θα μελετηθεί το θέμα και θα αντιμετωπιστεί κατά τη φύση των πραγμάτων.

Δεν υπέρω να προχωρήσω πιο πέρα, κύριοι συνάδελφοι, γιατί, όπως αντιλαμβάνεσθε, έχει ειδικές δυσκολίες ή αντιμετώπιση του θέματος.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Κύριοι συνάδελφοι, έλατλήθημε ή κατάλογος των διλημάτων των έργων γραμμένων επί του έθνους 2, που είναι ή τροπολογία — προσθήκη του κυρίου Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Κατόπιν τούτου και πριν αποφανθεί το Σώμα, εάν γίνεται δεκτή ή τροπολογία, την διαβάξω όπως τροποποιήθηκε από τον κύριο Υπουργό μετά την πρόταση του κυρίου Τσιγαρίδα.

Άρθρο Δεύτερο.

«Μετά τή δημοσίευση του παρόντος Νόμου, ο τονισμός του γραπτού ελληνικού λόγου, γίνεται σύμφωνα με το μονοτονικό σύστημα.

Με Προεδρικά διατάγματα που θα προταθούν από τους Υπουργούς Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Προεδρίας της Κυβερνήσεως, θα καθορισθούν το είδος του μονοτονικού, οι κανόνες του, καθώς και οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή του παρόντος νόμου στην Εκπαίδευση και τη Διοίκηση.

Ερωτάται το Σώμα, γίνεται δεκτή ή τροπολογία ως άρθρον δεύτερο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου:

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ. Δεκτή, δεκτή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Συνεπώς, η τροπολογία - προσθήκη έγινε δεκτή ως άρθρον δεύτερο, του υπό συζήτηση νομοσχεδίου.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΜΠΟΥΤΑΡΟΠΟΥΛΟΣ. Κύριε Πρόεδρε, θα έπρεπε να τεθεί «θα ενδοθούν» και θα «καθορισθούν». Το «θα καθορισθούν» στο τέλος και το «θα ενδοθούν» στην αρχή.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Διατυπώθηκε από τον κύριο Υπουργό όπως την ανέγνωσα, κύριε συνάδελφε.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΕΛΕΓΧΕΡΙΟΣ ΒΕΡΥΒΑΚΗΣ (Υπ. Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων). Κύριε Πρόεδρε γίνεται αποδεκτό το «καθορισθούν». Πάντως, επειδή συνδέεται με την καταγραφή κάποιων κανόνων είναι δυνατόν να ισχύσει και το «αποφασισθούν».

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Το «αποφασισθούν» είναι ερμηνευτικό προφανώς, δεν μπορεί να μπει στο κείμενο του νόμου, κύριε Υπουργέ.

Ερωτάται το Σώμα, γίνεται δεκτό το άρθρο 3, που αναφέρεται στην έναρξη ισχύος του νόμου:

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ. Δεκτό, δεκτό.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Παναγιώτης Κρητικός). Έπομένως το νομοσχέδιο έγινε δεκτό κατ' αρχή και κατ' άρθρο και αναβάλλεται η ψηφιστή του στο σύνολο.

Συμφωνεί η Βουλή να λύσουμε τη συνεδρίαση;

ΠΟΛΛΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ. Μάλιστα, μάλιστα.

Με τη συναίνεση της Βουλής και ώρα 01.20 προΐνή λύεται η συνεδρίαση για σήμερα ημέρα Τρίτη, 12 Ιανουαρίου 1982 και ώρα 18.30' με αντικείμενο ημερήσιας διάταξης κοινοβουλευτικό έλεγχο, αναφορές, ερωτήσεις άμεσότητας Υπουργείου Βιομηχανίας και Ενεργείας και επερώτηση κατά του Υπουργού Προεδρίας Κυβερνήσεως.

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ